T.C.
Mardin Artuklu Üniversitesi
Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü
Süryani Dili ve Kültürü Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

MUŞE BAR KİFO ve “İRADE, ÖZGÜRLÜK ve DOĞAL AFETLER” ADLI ESERİ

(EDİSYON KRİTİK - ÇEVİRİ)

MİHAYEL AKYÜZ
13731004

Danışman
Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK

Mardin 2017

T.C.
Mardin Artuklu Üniversitesi
Türkiye'de Yaşayan Diller Enstitüsü
Süryani Dili ve Kültürü Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

MUŞE BAR KİFO ve "İRADE, ÖZGÜRLÜK ve DOĞAL AFETLER" ADLI ESERİ

(EDİSYON KRİTİK - ÇEVİRİ)

MİHAYEL AKYÜZ
13731004

Danışman
Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK

Mardin 2017

TAAHHÜTNAME

TÜRKİYE’DE YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ’NE

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum Muşe Bar Kifo ve “İrade, Özgürlük ve Doğal Afetler” Adlı Eseri: (Edisyon Kritik - Çeviri) adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐ Tezimin/Projemin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Projemin sadece Mardin Artuklu Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimi 1 (Bir) yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/projemin tamamı her yerden erişime açılabilir.

..../..../.......

Mihayel AKYÜZ

KABUL VE ONAY

Mihayel AKYÜZ tarafından hazırlanan Muşe Bar Kifo ve "İrade, Özgürlük ve Doğal Afetler" Adlı Eseri: (Edisyon Kritik - Çeviri) adındaki çalışma, 20/06/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı**,** **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK

Yrd. Doç. Dr. Cihat KISA

Yrd. Doç. Dr. Kutlu AKALIN

İÇİNDEKİLER

TAAHHÜTNAME III
KABUL VE ONAY IV
İÇİNDEKİLER V
KISALTMALAR VII
SÜRYANİCE TRANSLİTERASYON TABLOSU VIII
YUMUŞAK HARFLERİN TRANSLİTERASYONU VIII
ÖZET XI
ABSTRACT XII
GİRİŞ 1
A. YAZMANIN GENEL DURUMU 1
B. YAZMANIN MUHTEVA ve BAŞLIKLANDIRMA SİSTEMİ 3
C. YAZMANIN ORTOGRAFİK ÖZELLİKLERİ 4
D. YAZMANIN EDİSYON KRİTİĞİ VE TERCÜMESİ 9
E. YAZMA VE BİYO-BİBLİYOGRAFİK ESERLERDEKİ TAVSİFİ 9

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MUŞE BAR KİFO (d.813, ö.903) VE ESERLERİ

1.1. HAYATI 12
1.2. ESERLERİ 13
1.2.1. YAZMANIN İÇERİĞİ ve KONU BAŞLIKLARI 16

İKİNCİ BÖLÜM

MUŞE BAR KİFO'NUN "İRADE, ÖZGÜRLÜK ve DOĞAL AFETLER" ADLI ESERİNİN EDİSYON-KRİTİĞİ ve ÇEVİRİSİ

Üçüncü Makale: Birinci Bölüm 26
İkinci Bölüm: İrade ve Özgürlük Sahibi Olduğumuz Hakkında 26
Üçüncü Bölüm: İnsan Hayatının Belirli ve Ölçülü Bir Süreyle Sınırlı Olması Hakkında 41
Dördüncü Makale: Birinci Bölüm. Geçmiş Bölümleri Pekiştirme Sadedinde Tanrı'nın Hükümlerinin İdrak Edilemez Oldukları Hakkında 62
İkinci Bölüm: İnsanoğlunun Yaşamına Son Veren Korkunç Ölümler, Katliamlar, Boğulmalar, Yangınlar, Seller, Kaçırmalar ve Bu Türde Farklı Ölüm Çeşitleri Hakkında 65
Üçüncü Bölüm: Özgürlük ve İradenin Ne Olduğu Hakkında 68
Dördüncü Bölüm: Özgürlüğü Yok Sayan Kadim Paganlara Karşı Sav Hakkında 74

Beşinci Bölüm: Özgürlüğü Yok Sayıp İyiliklerin ve Kötülüklerin Bizlere Mevcut Mizaçlarımız Vasıtasıyla Verilmiştir Diyen Maniciler ve Marḳiyonculara Reddiye Sadedinde 80

Altıncı Bölüm: Özgürlüğü Yok Sayan Müslümanlara Reddiye Sadedinde 86

Yedinci Bölüm: Özgürlüğün ve İnayetin Eylemlerinin Neler Olduğu Hakkında 101

Sekizinci Bölüm: Eylemlerimizin Bazen Bizlerden, Bazen İnayetin İsteği Doğrultusunda, Bazen de Her İkisinden Kaynaklanması Hakkında.. 113

Dokuzuncu Bölüm: Kötü(lük)ün Gerçekte Ne Olduğu Hakkında 122

Onuncu Bölüm: Kötü(lük)lerin Sebebinin Tanrı Olmadığının Eleştirel Bir Savunusu Hakkında 134

Üçüncü Makale: Birinci Bölüm: Farklı Cinslerin ve Grupların Değişik Şekilde Ölümleri Hakkında 143

İkinci Bölüm: İnsanların Herbiri İçin Belirli Bir Ecelin Takdir Edilmesi ve Bu Yaşamdan Herkesin Kendi Eceliyle İntikâl Etmesi Hakkında... 149

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERİN AHLAK FELSEFESİ AÇISINDAN DEĞERİ

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 160

BİBLİYOGRAFYA 163

KAVRAMLAR DİZİNİ: TÜRKÇE KARŞILIKLARI 166

KAVRAMLAR DİZİNİ: YAZMADAKİ YERLERİ 170

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.mlf.	: Adı geçen müellif
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviri
d.	: Doğum
Dem.Nu.	: Demirbaş Numarası
Ed.	: Editör
M.Ö.	: Milattan önce
M.S.	: Milattan sonra
s.	: Sayfa
ss	: Sayfaları arasında
ö.	: Ölüm
Vr.	: Varak
yy.	: Yüzyıl

SÜRYANİCE TRANSLİTERASYON TABLOSU

YUMUŞAK HARFLERİN TRANSLİTERASYONU

Süryanice	Latinize
ܒ݂	b̲/v
ܓ݂	ğ /ġ
ܕ݂	d̲
ܟ݂	k̲
ܦ݂	p̲/f
ܬ݂	t̲/ th

Süryanice	Latinize
ܐ	ʾ
ܒ	b
ܓ	g
ܕ	d
ܗ	h
ܘ	w, v, u
ܙ	z
ܚ	ḥ
ܛ	ṭ
ܝ	i,y
ܟ	k
ܠ	l
ܡ	m
ܢ	n
ܣ	s
ܥ	ʿ
ܦ	f
ܨ	ṣ
ܩ	ḳ
ܪ	r
ܫ	ş
ܬ	t

ÖNSÖZ

Süryanice Sami dil grubuna üye eski bir dildir. Günümüzde de mevcudiyetini sürdürmektedir. Yapılan araştırmalar Süryanice'nin milattan önceki tarihlerden itibaren bir konuşma ve yazı dili olarak varlığını kanıtlamıştır. Bu dil, özellikle 2.yy'dan itibaren bir literatür dili olarak da önemli olmuştur.

Süryani dili kullanılarak inşa edilen Süryani literatürü 4.-13. yy'lar arasındaki süreçte en verimli dönemini yaşamıştır. Bu süreçte bu dili kullanan bir çok ruhban, şiirden teolojiye, historiyografiden felsefeye pek çok alanda eserler vermişlerdir. Söz konusu bu eserler Süryanice konuşan toplulukların iskan halinde bulundukları Suriye ve Mezopotamya gibi coğrafyalarda bulunan manastırlarda kaleme alınmışlardır. Ancak bu eserlere ait elyazmaları bugün büyük oranda Avrupa kütüphanelerinde olup bir kısmı ise Suriye ve Mezopotamya bölgelerindeki Manastırların kütüphanelerindedirler.

Süryanice ve Süryani literatür geleneği 17.yy'dan beri Batı'da ilgi uyandıran bilimsel bir alan olmuştur. Türkiye ise bu açıdan Batı dünyasının gerisinde kalmıştır. Mardin Artuklu Üniversitesi bünyesinde 2012 yılında açılan Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı ile Lisans düzeyinde eğitim veren ve 2016 yılında faaliyete başlayan Süryani Dili ve Edebiyatı Bölümü bu bakımdan başlangıç safhasını oluşturan önemli oluşumlardır. Süryani literatürünün temel özellikleri göz önünde bulundurulursa bu literatür geleneği üzerine yapılacak çalışmaların Süryanilerin geçmişi açısından olduğu kadar komşu milletlerin geçmişleri için de büyük önem taşıdığı şüphesizdir.

Bu noktadan hareketle, bu tez çalışmasında, Süryani literatür geleneğinin önemli bir temsilcisi olan ve özellikle felsefe alanında yaptığı çalışmalarından tanıdığımız Muşe Bar Kifo'yu, "İrade, Özgürlük ve Doğal Afetler" şeklinde Türkçeleştirdiğimiz eseri üzerinden incelemeye çalıştık. Bu bağlamda, söz konusu bu eserin günümüze eksik ve yırtık da olsa ulaşan tarihi unique bir nüshasını, edisyon kritik ve tercümesini yapmak suretiyle Türkçe literatürüne kazandırılması ve devamında yapılacak olan bu tür akademik çalışmalara ışık tutması amaç edinilmiştir.

Britanya Müzesi'nde 14731 demirbaş numarasıyla kayıtlı bulunan bu tarihi unique elyazması günümüze ulaşabilen tek nüsha olması ve üzerinde herhangi akademik bir çalışmanın yapılmamış olması bizim açımızdan önemli olup, hem bilimsel hem de tarihsel bir değeri hâizdir.

Bu tarihi unique elyazması üzerine tez çalışması yapma fikri ise, Amerika'daki Baylor Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan ve Muşe Bar Kifo'nun eserleri üzerine doktora çalışması

yapan **Yrd. Doç. Dr. Abdul-Massih SAADI**’nin 2015 yılında yaptığı Türkiye seyahatinde kendisiyle Mardin’deki Deyrulzafaran Manastırı’nda karşılaşmamız sonucu, bu nüshadan bahsetmesiyle ve sonrasında İngiltere’deki Britanya Müzesi’nden bana bu nüshayı temin edip göndermesiyle oluştu. Bu yardımlarından dolayı kendisine teşekkür ederim. Akabinde okuma zorluğu çektiğim bu yazmayı; okuma, anlama ve tercüme aşamasında büyük yardımları dokunan ve değerli zamanını harcayan Mardin Kiliseleri ruhanisi babam **Horiepiskopos Gabriyel AKYÜZ**’e teşekkürlerimi arz etmek isterim.

Son olarak, unique yazma nüsha elime geçtikten sonra, bunun bir yüksek lisans tez konusu olup olmayacağı hususunda kendisiyle mütalaa ettiğim Hocam **Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK**, bu konuda çalışılması gerektiğini söylemiş ve danışmanlığında çalışma teklifimi olumlu karşılamıştı. Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı’na adım attığım ilk günden beri benden bilimsel desteğini esirgemeyerek her daim olumlu bir şekilde yönlendiren, tezin hazırlanması aşamasında; metnin tahkiki, asıl nüshayla bilgisyar ortamına aktarılan metnin orijinal yazma nüshayla karşılaştırılması, metnin Türkçe’ye aktarılmasında her bir kelimeyi ve her bir satırı birebir bilimsel çeviri tekniklerine ve metinde geçen Süryanice felsefî ve etik kavramların Türkçe’ye tam ve uygun karşılığını bulmada ve çevirmemde yol gösterici bir rehber olan ve Türkçe tercümesinde göstermiş olduğu bilimsel hassasiyeti ve teşvik edici yaklaşımlarından dolayı bana büyük mesailer harcayan tez danışmanım değerli **Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK**’a çok teşekkürü bir borç bilirim.

Mihayel AKYÜZ
Mardin, 31.05.2017

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Muşe Bar Kifo ve "İrade, Özgürlük ve Doğal Afetler" Adlı Eseri:

Edisyon Kritik - Çeviri

Mihayel AKYÜZ

Mardin Artuklu Üniversitesi-Türkiye'de Yaşayan Diller Enstitüsü
Süryani Dili ve Kültürü Anabilim Dalı
2017: 173+XII Sayfa

Bu tez çalışması; Süryani kaynaklarında da yer edinen ve derin kapsamlı bir konu olan insan ahlakı felsefesi üzerine, Muşe Bar Kifo'nun yorumuyla açıklık getirmektedir. Yazarımız, irade, özgürlük, baht/kader, iyilik, kötülük, doğal afetler, ecel ve ölüm gibi konuları mensubu olduğu inanç gereği Eski Ahit'ten ve Yeni Ahit'ten de örnekler vererek dile getirip savunmakla beraber; bu konuları farklı bir bakış açısıyla yorumlayan kadim paganlara, Süryani Kilisesi tarafından heretik ilan edilen Maniciler ve Marḳiyonculara ve de İslam Kelamcılarına karşı açıklamalarda bulunarak, bir takım eleştiri ve tenkitlerde bulunmaktadır.

Muşe Bar Kifo'nun; "İrade, özgürlük ve Doğal Afetler" adlı eseri üzerine yaptığımız tez çalışması giriş, üç bölüm, sonuç ve değerlendirme kısımlarından oluşmaktadır.

Tezimizin giriş kısmında; genel anlamda eserin içeriğinden bahsedilmiştir.

Birinci Bölümde; Muşe Bar Kifo'nun hayatı ve eserleri kaleme alınmıştır. Devamında üzerinde çalıştığımız yazmanın içeriğinden bahsedimiştir.

İkinci Bölümde; sırasıyla eserin Türkçe Tercümesi, eserin bilgisayar ortamına yeniden aktarımı ve eserin kopyası sayfa numaralarına göre arka arkaya yer verilmiştir.

Üçüncü Bölümde; eserin ahlak felsefesi açısından değeri ele alınmıştır. Ardından eserde geçen kavramların Türkçe karşılıklarını veren bir kavramlar sözlüğüne ve bu kavramların metin içerisinde geçen yerlerini gösteren bir indekse yer verilmiştir.

Sonuç ve değerlendirme kısmında ise; Türkçeye kazandırılan bu eserin, Süryanice dili açısından yaşanan zorluklarını, metin içeriği itibariyle de felsefi açıdan değeri yorumlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Muşe bar Kifo, Tanrı, İrade, Özgürlük, Baht/Kader, İyilik, Kötülük, Doğal Afetler, Ecel, Ölüm.

ABSTRACT

Master Thesis

Mushe Bar Kipho's Work on "Willpower, Freedom and Natural Disasters": Critical Edition and Translation

Mihayel AKYÜZ

Mardin Artuklu University-Institute of Living Languages

Department of Syriac Language and Culture

2017: 173+XII pages

This thesis sheds light on the philosophy of the human ethics, a wide topic which finds its echo also in the Syriac sources, by using the work of Mushe Bar Kipho. The author mentions the subjects like free will, freedom, fortune/destiny, kindness, evil, natural disasters, fate and death by giving examples from the New and Old Testament, as a result of his faith. He also interprets these topics in a different way and makes criticisms and explains them to Manicheans, Marcions who were declared as heretics by the Syrian Orthodox Church and also to Islamic theologians.

This thesis on Mushe Bar Kipho's book "Free will, freedom and natural disasters" is composed of an introduction, three chapters, and conclusion and assessment.

The introduction defines the content of the thesis.

The first chapter is about Mushe Bar Kipho's life and his works. It also introduces the manuscript that we worked on.

In the second chapter, we provide the Turkish translation, the digitalised version of the text arranged in the order of the page numbers one after another.

In the third chapter, the value of the text in terms of philosophy of ethics is discussed. An index, that includes the Turkish translations of the concepts and their places in the text, follows it.

The conclusion and assessment section, comments on the difficulties experienced in the translation to Turkish resulting from the Syriac used in the text and the philosophical value of the content of the text.

KEYWORDS: Mushe bar Kipho, God, freewill, freedom, fortune/destiny, kindness, evil, natural disasters, fate, death.

GİRİŞ

Muşe Bar Kifo (d.813, ö.903)'nun "İrâde, Özgürlük ve Doğal Afetler" üzerine kaleme aldığı bu eserini yazmanın genel durumu, ortografik özellikleri, edisyon kritiği ve tercümesi ve içerdiği konular itibariyle aslında tezin bir bölümünü oluşturacak mâhiyetteki 'Giriş' kısmıyla ele almak istiyoruz.

A. YAZMANIN GENEL DURUMU

İngiltere'nin Londra şehrindeki Britanya Müzesi'nden[1] temin ettiğimiz ve 10. veya 11. yüzyılda Muşe Bar Kifo'ya[2] ait olup Şem^{c}un isimli bir müstensih tarafından istinsâh edilen bu tarihi elyazması 26 varaktan oluşup, Batı Süryanice'sinin Serto hattıyla istinsah edilmiştir. Nâdiren bazı varaklarda kimi harfler Estrangelo hattıyla yazılmıştır. Buna biz daha çok Muşe Bar Kifo'nun isminin yazıldığı sayfalarda rastlıyoruz.

Elimizdeki eser Muşe Bar Kifo'nun irade, özgürlük ve doğal afetler üzerine yazmış olduğu dört bölümlü, orta hacimli ve 208 sayfadan (104 varaktan) oluştuğunu düşündüğümüz eserinin günümüze kadar ulaşan en eski ve tek yazma nüshasıdır.[3] Muşe Bar Kifo'ya ait olan bu eserin Yazma vr. 41'de yer alan ve sayfanın en alt kısmında çizgi içerisine alınmış şöyle bir ibare yer almaktadır: "Rab bu yazıyı istinsah eden Şem^{c}un'u ihya etsin. - ܢܚܝ ܡܪܝܐ ܠܫܡܥܘܢ ܕܗܘܐ ܕܣܪܛ". Bu ibareye göre; Süryanice hattın ortografik özellikleri gözönünde bulundurularak değerlendirdiğimizde, Muşe Bar Kifo'nun bu eserini Şem^{c}un isimli bir müstensih tarafından kendisinden hemen sonraki bir zamanda istinsah etmiş olabileceği anlaşılmaktadır.

1 Britanya Müzesi'nde 14731 demirbaş numarasıyla kayıtlarda yer almaktadır.

2 Unique elyazmanın çoğu varağında müellifin isminin yer almış olması eserin ona âidiyetini tesbit açısından önem arz etmektedir.

3 Bkz. Iğnatiyos Efrem I. Barsavm, *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi* (Çev. Zeki Demir), İstanbul 2005, s.363.

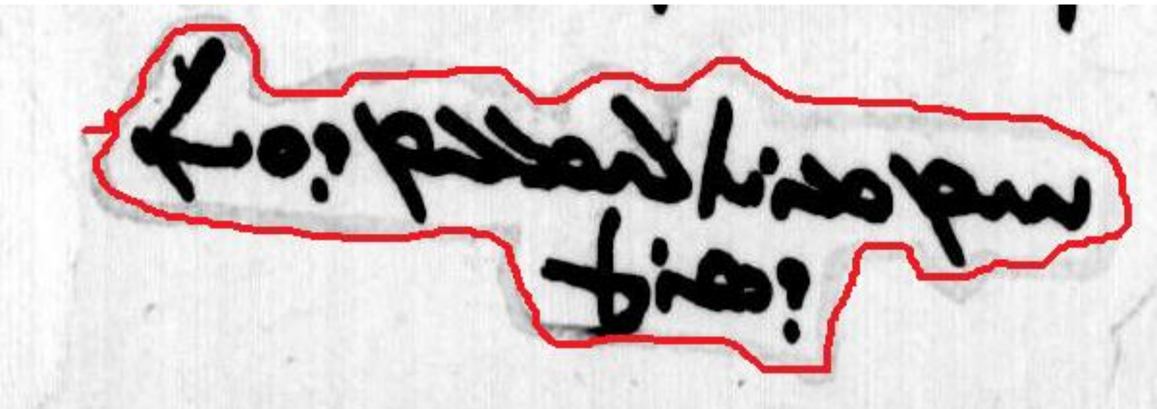

Yazma vr. 41b'den detay: Sayfanın sol alt kısmında "Rab bu yazıyı istinsah eden Şem^{c}un'u ihyâ etsin! - ܢܚܐ ܡܪܝܐ ܠܡܟܬܒܢܐ ܗܢܐ ܕܫܡܥܘܢ" ibaresinin geçtiği varak detayı.

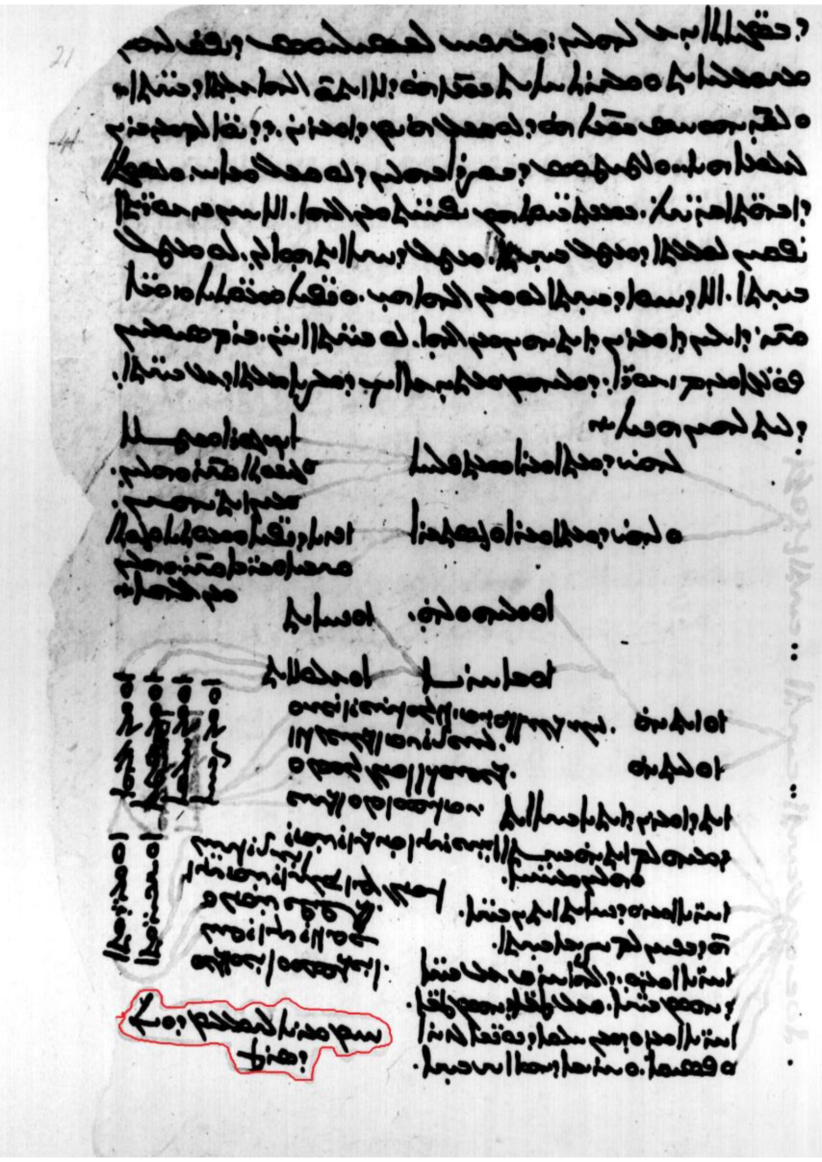

Yazma vr. 41b: Sayfanın sol alt kısmında "Rab bu yazıyı istinsah eden Şem^{c}un'u ihyâ etsin! - ܢܚܐ ܡܪܝܐ ܠܡܟܬܒܢܐ ܗܢܐ ܕܫܡܥܘܢ" ibaresinin geçtiği varak.

B. YAZMANIN MUHTEVA ve BAŞLIKLANDIRMA SİSTEMİ

Elimizdeki nüshayı incelediğimizde; bazı bölümlerinin, özellikle de başlangıç ve son kısımlarının kayıp olduğu ortaya çıkmaktadır. Var olan yerlerin de kimi bölümlerinde bazı kısımlar silinmiş, eksik, okunamaz ve mürekkep damladığından dolayı belirgin bir şekilde okunamayan kelimeleri de mevcuttur. Eser 3. makalenin birinci bölümünün son kısmıyla başlamaktadır. Devamında üçüncü ve dördüncü bölümleri gelmektedir. Daha sonra esere 4. makale ile devam edilmektedir. Bu makale de tam on bölümden oluşmakla birlikte; okunamayan bazı kısımları dışında tamamı elimizde mevcuttur. 4. makaleden sonra, tekrardan 3. makale olarak esere devam edilmektedir. Bu makalenin de, birinci bölümünün tamamı ve ikinci bölümün ise bir kısmı yer almaktadır. Dolayısıyla eserimizin 1. ve 2. makalesi tamamen eksik olmakla birlikte; 3. makalenin ilk kısmı ve tekrardan 3. makalenin ikinci bölümünün kalan kısmından sonraki bölümleri eksiktir yani kaybolmuştur.

Mevcut nüshada iki farklı sayfa numaralandırmasına rastlamaktayız. Ne var ki, bu numaralandırma işleminin her ikisinin de sonradan yapıldığı rahat bir şekilde anlaşılabilmektedir. Varakların sol sayfalarının en üst köşelerine yapılan bu numaralandırma işlemi 1'den başlayarak 23'e kadar devam etmektedir. Bizler bu numaralandırmayı değil de, varakların sol sayfaları üzerinde olan ve nispeten biraz daha altta yer alan ve daha eski olan numaralandırmayı esas aldık. Bu numaralandırma da 21 sayısıyla başlayıp 43 ile son bulmaktadır. Numaralandırma sadece varakların sol sayfalarına yapıldığından dolayı, yırtık olan bazı sol varakların numaraları gözükmemektedir. Konu başlıklarını ve metnin içeriğini takip ederek bunların numaralandırmasını da yaptık. Ayrıca, 1'den başlayıp 23'e kadar devam eden numaralandırmaya da baktığımızda, bunun doğru bir şekilde numaralandırılmış olduğunu ve bundan da yararlandığımızı söyleyebiliriz. Dolayısıyla 21 ile 43 arasındaki sayıları esas alarak numaralandırma işlemlerini yaptığımızda, elimizdeki metnin ilk 20 sayfasının kayıp olduğu anlaşılmaktadır. 21 ile 43 arasındaki sayfalarda da sadece 28. sayfanın kayıp olduğu gözükmektedir. İlk sayfa numaramızı [21b] son sayfa numaramızı da [43b] olarak numaralandırdık. Ayrıca her sayfa numarasında, sayfaların sağ varaklarına [a] sol varaklarına da [b] harflerini ekledik. Numaralandırma işlemimiz [21b], [22a] [22b], [23a] [23b], [24a] [24b], ..., [43a][43b] şeklinde yapılmıştır.

C. YAZMANIN ORTOGRAFİK ÖZELLİKLERİ[4]

Serto hattıyla yazılan bu elyazmadaki en dikkat çekici detay; Muşe Bar Kifo'nun eserinin müstensih Şemᶜun tarafından istinsâh edilmiş olan bu unique nüshasında bazı kelimelerde geçen bir harfin şu ana kadar eşine rastlanmamış bir şekilde yazılmış olmasıdır. Yazma vr. 37a'nın 9. satırındaki son kelimesinde bunun bir örneğini görebiliriz. Güçlükle çözebildiğimiz bu harfin en sonunda "mim– ܡ" harfi olduğuna kanaat getirdik. Serto ve Estrangelo hatlarındaki "mim - ܡ" harfinin düz yazılış şekliyle herhangi bir benzerliği olmayan bu harf, Estrangelo hattındaki kelimelerin başında ve ortasında kullanılan "mim - ܡ" harfinin başlangıç kısmının sağdan aşağı doğru çevrilerek yazılmış halini andırmaktadır. Bu harfin geçtiği kelimeleri sağdan aşağı doğru çevirip dikkatlice baktığımızda, bu harfin estrangelo hattındaki "mim - ܡ" harfine benzediğini görebiliriz.

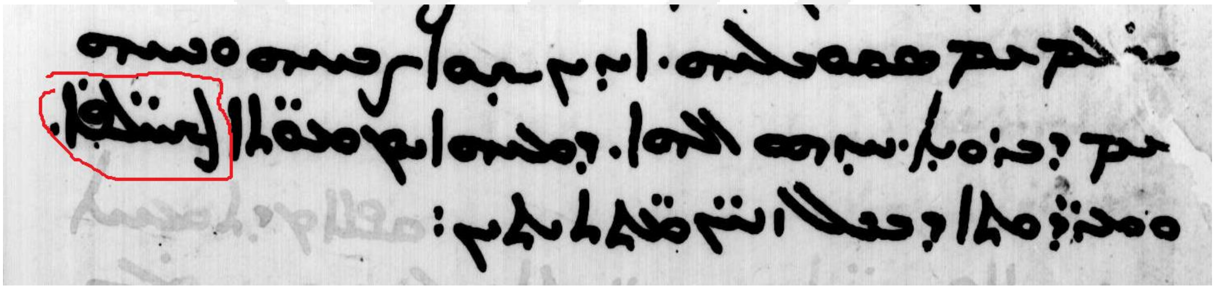

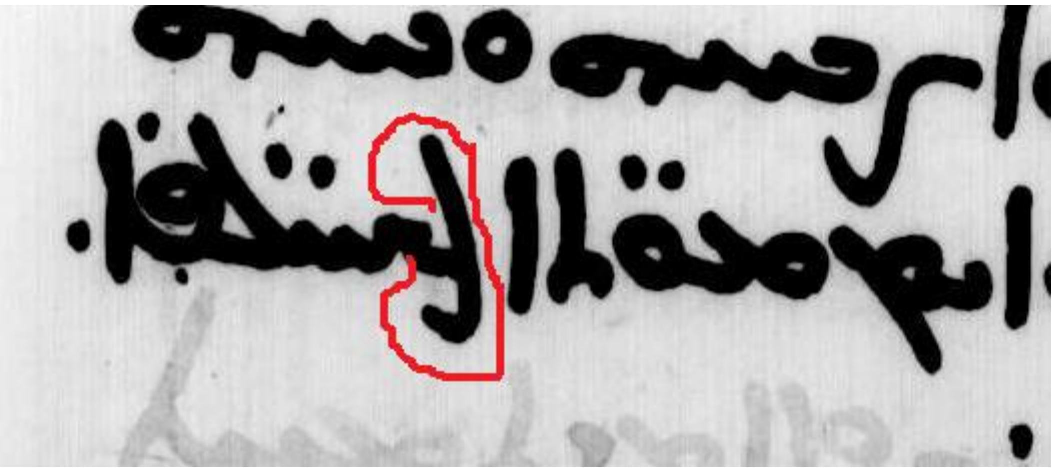

Yazma vr. 37a'dan detaylar: Mim (ܡ) harfinin ܡܫܚܠܦܐ (mᵊşaḥlfe) kelimesinin başında yazılışına örnek varak.

---

4 Bu kısım (4 ilâ 9. sayfalar arası), değerli tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK tarafından yazmanın tarihlendirilmesine yardımcı olabileceği düşüncesiyle değerlendirilmiş ve yazılmasında kendisinin ulaştığı bilimsel sonuçlar kullanılmıştır.

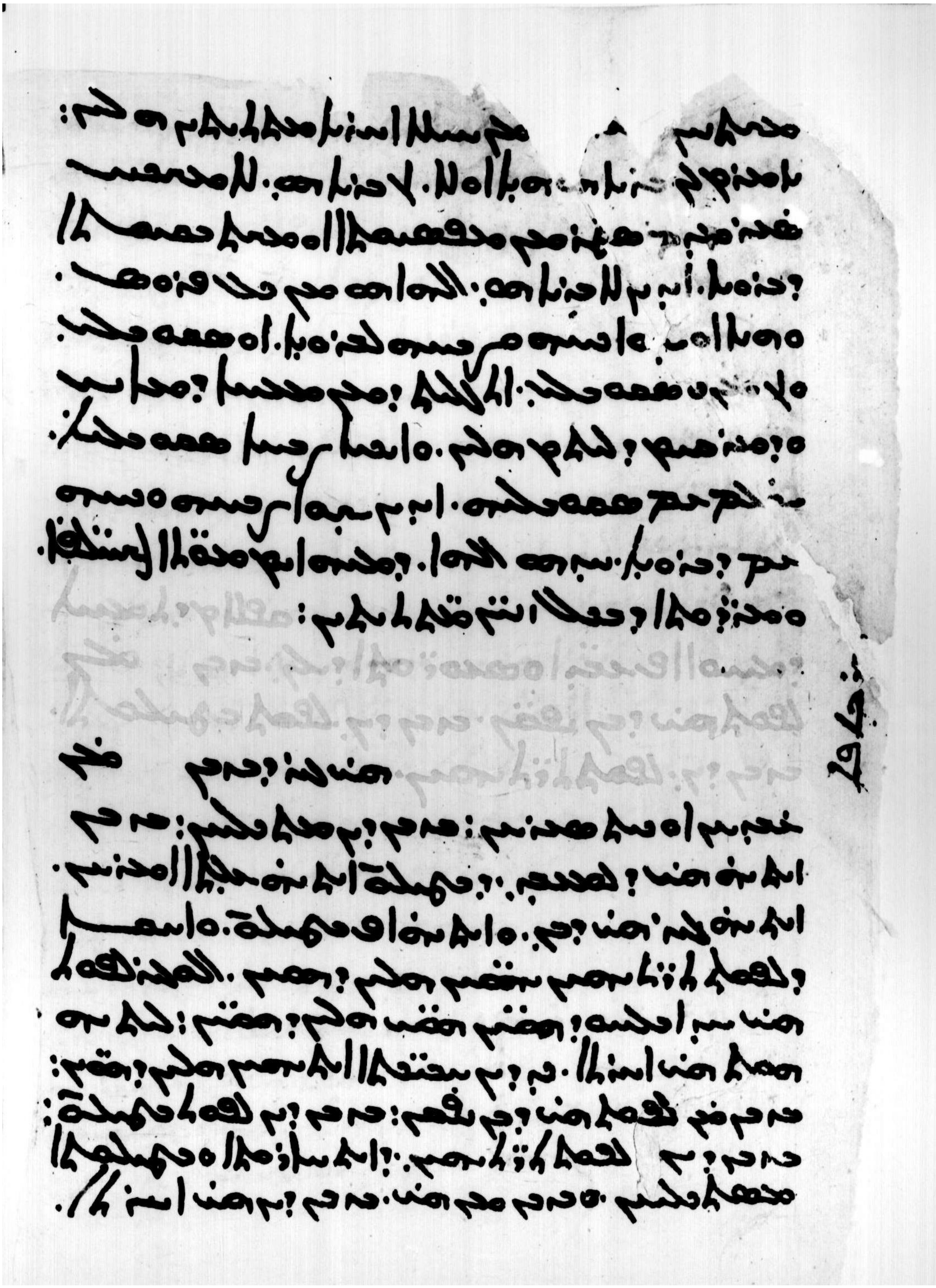

Yazma vr. 37a: “Mim harfinin kelimenin başında yazılışına örnek varak”

Burada sadece bir iki örneğini vermekle yetineceğimiz yazı özelliklerini bir makale çerçevesinde ayrıca ele almak mümkündür. Mim harfi haricinde alışılmışın dışında farklı yazılan bir harf de 'waw' (ܘ) harfidir. Gerçi bunun örneğini başka yazmalarda görmek mümkün olsa da burada tekrar söz etmemiz yerinde olacaktır. Yazmada (ܡܪܘܬܐ ܘܡܗܝܡܢܘܬܐ) kelimelerinde (waw -ܘ) harflerinin (taw -ܬ) harfleriyle bitişik yazılmış olduğunu görmekteyiz. Oysaki (waw -ܘ) ortografik olarak, kendisinden önceki bitişmesi mümkün harflerle bitişir ancak kendisinden sonraki hiçbir harfle kesinlikle bitişmez.

Ayrıca hattatın kelimelerin sonunda kullandığı (mim - ܡ), (kof - ܩ) ve ortalarında kullandığı (şin - ܫ) harflerinin de çoğu yerde Estrangelo hattındaki yazılış şekillerini andırdığını rahat bir şekilde görebiliriz. Aşağıda yazmadan detayını verdiğimiz 22.satırdaki 'ܩܘܡ', 24.satırdaki 'ܡܕܡ' ve 'ܩܐܡ' kelimelerinin sonunda yer alan 'mim' (ܡ) harfi Estrangelo hattıyla benzeşmektedir.

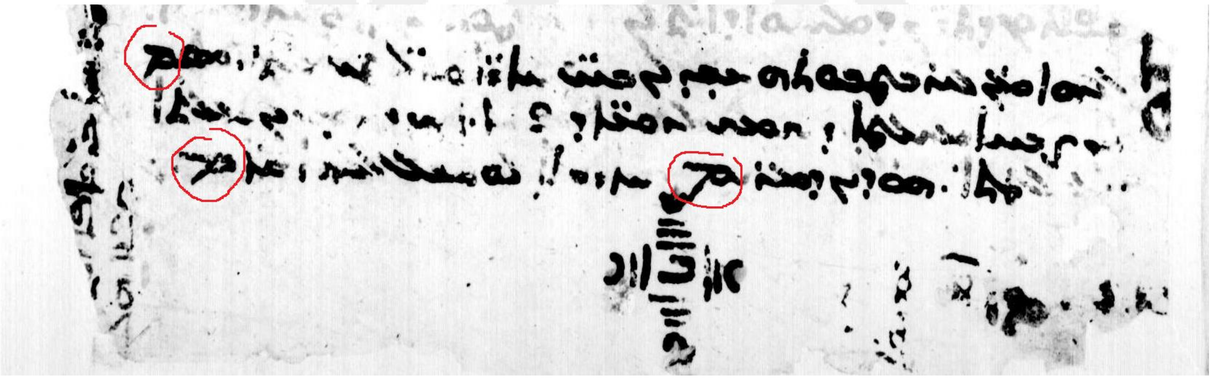

Yazma vr. 21b'den detay: "Mim harfinin kelimenin sonunda yazılışına örnek"

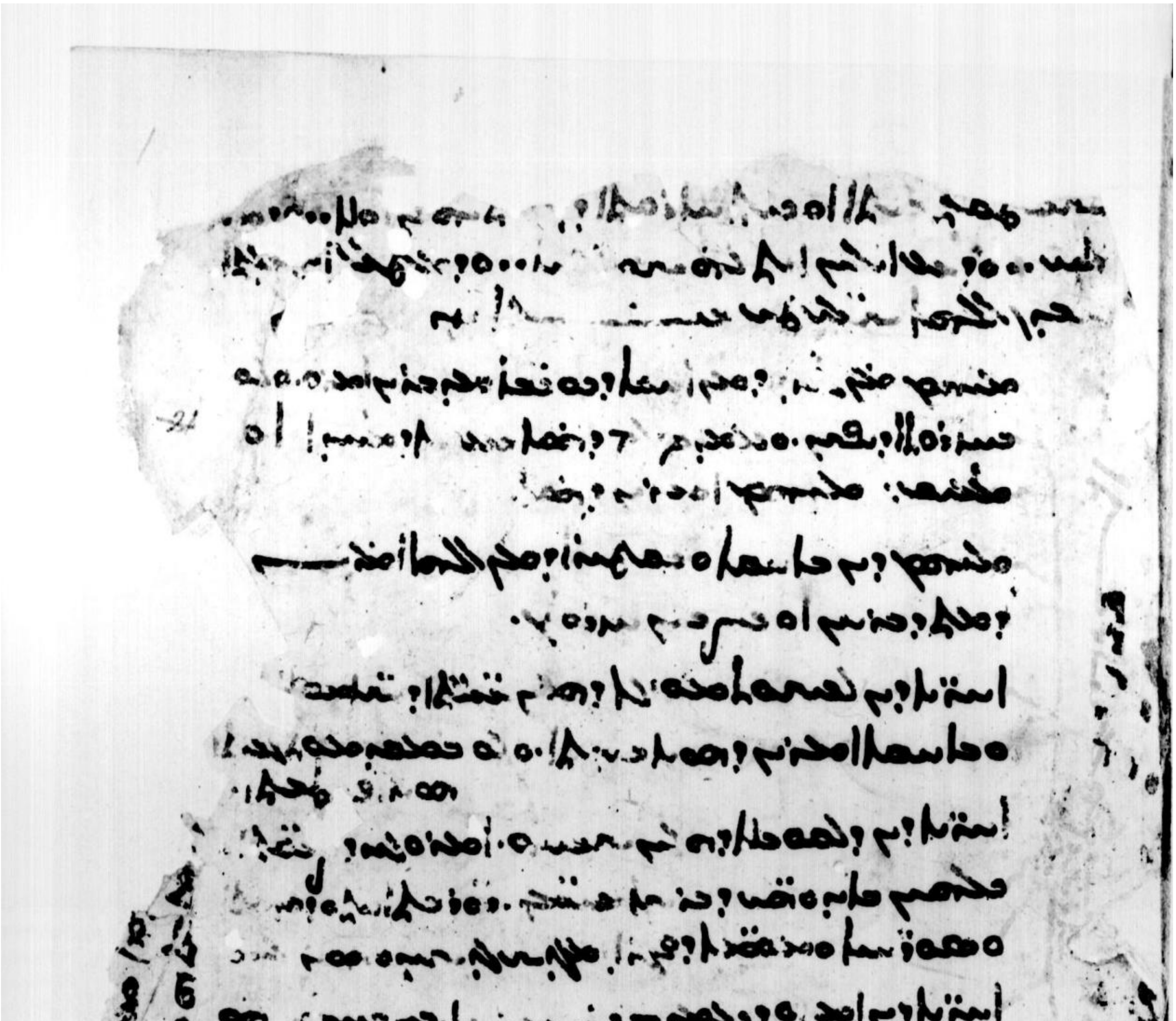

Yazma vr. 21b: Mim harfinin kelimenin sonunda yazılışına örnek

Şimdi yukarıda verdiğimiz örneklerden hareketle bir çıkarıma ulaşmak için kısaca Süryanca hat çeşitlerinin gelişimine göz atalım. *Süryanca* elyazısının üç hat çeşidinden söz etmek mümkündür: *Estrangelo, Serto* ve *Mᵊdanḥoyo*. Elyazmalarını bir albümde derleyen W.H.P. Hatch'ın *An Album of Dated Syriac Manuscripts* adlı eseri bu hususta bize oldukça yardımcı olmuştur[5]. Milattan sonra 600 yılından sonraki bir târihe ait olduğu tesbit edilen *Mᵊdanḥoyo* elyazısı yaygın kabule göre, Estrangelo el yazısının yöresel değişik bir biçimidir. *Serto* hattına gelince, ilkin milattan sonra VIII. yüzyılda edebî yazmalarda kullanıldı. Bu da, sözkonusu hattın geniş çapta *Estrangelo*dan sonra geliştiği varsayımı akla getirdi[6]. Böylece Hatch, bu durumu Estrangelo'nun en eski hatt çeşidi olduğu fikrini benimseyerek, *Serto* hattına dair en erken kanıtın VIII. asırdan beri var olabileceği şeklinde yorumlar. *Estrangelo* hattının *Serto*dan önce olduğu varsayımı, XIX. asrın ortalarında gün yüzüne çıkan ve şimdilik ancak yaklaşık 100 kadarı ortaya çıkarılan ve M.S. 6'dan 250'ye kadar tarihi uzanan erken Süryanice kitâbelere dair fikirle de iyice pekiştirildi. Sözkonusu kitâbeler, *Estrangelo* hattının esas şeklini oluşturmuştur. Bunun yanında, 1933'de keşfedilen *Dura-Europos satış sözleşmesi*nin *çoğunlukla akıcı bir elyazısına ait ve geçerli kendine has özelliklerini gösteren akıcı bir Estrangelo* ile yazılmış olduğunu gösterir[7].

Böylece burada, *Aḫamenid* dönemi *Aramice* hattından türetilen ve çağımızın başlarında bir takım evreler geçiren *Estrangelo hattı* ve daha sonra ondan türeyen *Serto* ve *Mᵊdanḥoyo* hattı, *Süryanice* için kullanılan asıl hatt hakkında genel bir görüş ortaya çıktı. Son zamanlardaki yayınlarda, bu görüşün tekrar olarak yeniden ifadesinden öte bir şey bulunmaz[8]. Bununla birlikte, bu yorum ancak erken dönem kitâbeler (mozaiklerden bulunanlar), parşömenler (hasseten yakın zamanlarda keşfedilenler) ve belli yazmaların elyazısıyla ilgili titiz mukâyeseli bir araştırma ile netlik kazanabilir. Hatch tarafından *Harvard College Library*'deki yazmaların en erken tarihli olarak gösterilen *Serto* hattıyla yazılan varak (Houghton Library bMS Syriac 176) sonradan yaklaşık M.S. 1000 olarak yeniden tarihlendirilmiştir[9].

---

5 W.H.P. Hatch, *An Album of Dated Syriac Manuscripts,* Boston 1946.

6 Mehmet Sait Toprak-Mehmet Çelik, Süryanca Dilbilgisi (Leşono Suryoyo), Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara 2011, Giriş kısmı.

7 Bkz. Hatch, a.g.e., s. 26-28; C.C. Torrey, *A Syriac Parchment from Edessa of the Year 243 A.D.,* Zeitschrifi fur Semitistik und verwandte Gebiete, 1935, X, s. 33-45.

8 Bkz. John F. HEALEY (çev. Mehmet Sait Toprak). Süryanca Elyazısının Erken Tarihi: Yeniden Bir Değerlendirme, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, cilt: 5, Sayı: 4 Ekim/Kasım/Aralık 2005.

9 Bkz. John F. HEALEY, "The Early History of the Syriac Script: A Reassessment*" Journal of Semitic Studies, XLV/1, Spring 2000'*de 55-67. Makalenin yararlandığımız Türkçe çevirisi: John F. HEALEY (çev. Mehmet Sait Toprak). Süryanca Elyazısının Erken Tarihi: Yeniden Bir Değerlendirme, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, cilt: 5, Sayı: 4 Ekim/Kasım/Aralık 2005.

Yukarıdaki açıklamalardan sonra şunu söylememiz mümkün gözükmektedir: Süryanice hatların geçiş döneminde yazıldığına dair kanaatimizi yazmada görülen bazı harflerin (mim, şin, kâf, waw vs.) yazımında müstensihin yazarken Serto hat içerisinde bu harfleri kullanmaya devam etmesi, kanaatimizce Muşe Bar Kifo'nun ölüm tarihi olan 903 yılından hemen sonraki bir zaman diliminde istinsah edilmiş olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.

D. YAZMANIN EDİSYON KRİTİĞİ VE TERCÜMESİ

Yazmada bölüm ve konu başlıklarının tamamı renkli mürekkeble yazılmıştır. Yazmayı konularına ve bölümlerine göre tasnif etmek amacıyla öncelikle bilgisayar ortamına Serto Suleyman Haushab fontu ile yeniden yazdık. Tam olarak okunamayan veya bir kaç harfi eksik olan kelimeleri biri sağa diğeri sola yatık V ayracı < > içerisine aldık. Mânâ gereği cümlenin akışına uygun olabilecek kelimeleri de köşeli parantez [ ] içerisinde vermeye gayret ettik. Yazmada silinmiş ve eksik olan kısımları ise yuvarlak parantez (…) içerisinde üç nokta koymak sûretiyle belirtmeye çalıştık.

Yazma tek nüsha olduğundan ve karşılaştırma yapılabilecek herhangi bir metin bulunmadığından dolayı okunma zorunluğu çekilmesine rağmen, tam bir şekilde bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK tarafından tekrar harf harf ve kelime kelime tüm metin baştan sona dikte ettirilmek sûretiyle gözden geçirilmiştir.

Metnin Türkçe'ye tercüme edilmesi aşamasında da özellikle IX. ve X. yüzyılların Süryanice dilsel özelliklerinin getirdiği zorluklar yanında Muşe Bar Kifo'nun kullandığı kavramlar ve ele aldığı konu hasebiyle bunların Türkçe'ye aktarılmasında güçlükler yaşansa da nihayet tez danışmanımla uzun uzadıya çevirinin tam bir Türkçe'yle nasıl ifade edilebileceği hususunda bir karara varmak sûretiyle kimi yerde mânevî tercüme *(ad sensum)* ve bazen de kimi yerler de kelime kelime *(ad verbum)* tercüme edilmesine gayret edilmiştir. İfade etmeliyiz ki, her iki tercüme metodunu mezc ederek yaptığımız çevirilerde dahi eserin Süryanice gramer kurallarına tamamen sâdık kaldığımızı söylemeliyiz.

E. YAZMA VE BİYO-BİBLİYOGRAFİK ESERLERDEKİ TAVSİFİ

2015 yılında Hocam Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK'ın bilimsel danışmanlığında Yüksek Lisans Tezi olarak üzerinde çalışmaya başladığım Muşe Bar Kifo'nun "İrade, Özgürlük ve Doğal Afetler" adlı eserinin temin ettiğimiz ve tek nüsha olarak 14731 demirbaş numarasıyla British Museum'da bulunan yazmadır. Bu yazmayı temin ettiğimiz ve çalışmaya

başladığımız andan itibaren sözkonusu Müze’den eserin renkli fotokopisini alma girişimlerimiz defalarca olsa da, müzede ilgili bölümün taşınması ve tadilatı nedeniyle maalesef tez sürem tamamlanıncaya kadar mümkün olamamıştır. Bu yüzden, W. Wright’ın Teolojiye dair eserlerin yer verildiği *Catalogue of Syriac Manuscripts in The British Museum* adlı katalogunun ikinci kısmında yer verdiği tanıtımında da görüleceği üzere, çalışmamızın edisyon kritik ve tercüme kısmını oluşturan bölümleri arasında temin etmeye güç yetiremediğimiz 4. makalenin 1. ve 2. bölümleri[10] tezimizin tahkiki sırasında tüm çabalarımıza rağmen elimize ulaşmamış olduğu için bu kısım tezimizde yer almamıştır. Tez çalışmamızın kitap aşamasında ilgili eksik kısımlarının eklenerek yayımlanacağını burada ifade etmek yerinde olacaktır.

W.Wright, *Catalogue of Syriac Manuscripts in The British Museum* adlı katalogunda Muşe Bar Kifo’nun üzerinde çalıştığımız eserin elyazmasından ve içeriklerinden şöyle bahsetmektedir:

Eser 162 varaktan oluşmaktadır. Fakat çoğu varakları yırtıktır ve kayıptır. Özellikle de; 5-7, 15, 24-27, 36-38, 46-50, 74-81, 94, 95, 115, 122-130, 136-139, 141-150, 161 ve 162 numaralı varaklardaki yırtıklıklar oldukça belirgindir. Her bir varak 20-29 satırdan oluşmaktadır. Bu elyazması güzel, düzgün ve akıcı bir elyazısıyla XI. yy’da istinsah edilmiş gibidir. Musul ve Ninova Metropoliti Muşe Bar Kifo’nun özgürlük ve kader konularını içeren ve 4 makaleden oluşan eseridir. Başlangıç kısımları eksik olan eserin bazı varaklarının kenarlarında yazarın ismi şu şekilde geçmektedir. “d-Mor(y) Muşe Bar Kifo” [ܕܡܪܝ ܡܘܫܐ] ܒܪ ܟܐܦܐ ve “d-Muşe Bar Kifo efisḳ…d-Muṣul w-d-Ninve” [ܕܡܘܫܐ ܒܪ ܟܐܦܐ ܐܦܣܩܦ̈ ܕܡܘܨܠ/ ܘܕܢܝܢܘܐ].

1.Makale I.Kısım. a. 1.Bölüm: Hemen hemen tamamı kayıp. Vr.1a

b. 2.Bölüm: ܡܛܠܗܝ ܕܐܢܫ ܕܚܝܘܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܚܐܪܐ ܘܡܨܒܝܢܘܬܐ Vr.1a (Eksik)

c. 3.Bölüm: ܡܛܠܗܝ ܕܐܠܗܐ ܕܚܝܘܐ: ܘܡܫܠܛܢܐ ܐܝܟ ܡܢܐ ܐܝܬܝܐ ܘܒܥܒܘܕܘܬܐ[11] ܡܢܘ ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܘܡܨܒܝܢܘܬܐ ܐܬܝܗܝܒ. ܘܡܢܘ ܗܘ ܘܦܫܝܛܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܡܪܘܢ ܘܡܢܐ: ܘܡܛܠ ܕܢܪ ܒܪܢܫܐ ܒܢܝܢܐ. Vr.3b (Eksik)

2. Makale II. a. 1.Bölüm:

[10] Bkz. Wright, *Catalogue of Syriac Manuscripts in The British Museum Part II*, s.853.

[11] Yazmanın ortografik özellikleri bölümünde bahsettiğimiz "mim - ܡ" harfinin W.Wright tarafından farklı bir şekilde yazıldığını görmekteyiz. Kanaatimiz WRIGHT'ın bu harfi ya metne sadık kalarak şekilsel olarak çizdiği, ya da bu harfin mim harfi olduğunu fark edememesidir.

ܡܛܠܬܗ ܕܒܪܝܬܐ. ܕܦܪܫ ܥܠ ܗ̈ܢܝܢ ܕܒܪܝܢ. ܡܢܘܐ ܕܝܢ: ܕܠܐ ܡܬܕܪܟܐ ܐܝܟ ܕܡܢܗܘܢ ܕܐܠܗܐ. ܘܕܗܘ ܗܘ
ܕܐܡܪܝܢ: ܗܘ ܗܘ ܕܒܪܝܬܐ ܐܫܬܡܥ ܠܢ ܡܬܟܠܠܝܢ. Vr. 7a

b. 2.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܐܪܥܐ ܡܛܠ ܡܢܐ ܒܪܝܬܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܡܫܬܥܢܝܬܐ ܘܕܒܪܝܬܐ. ܘܕܒܪܝܬܐ ܘܕܡܫܬܘܕܥܢܘܬܐ. ܕܐܪܥܐ
ܐܘܟܝܬ ܐܝܟܐ ܡܬܐܡܪܐ ܡܬܦܠܓܝܢ ܠܒܪܝܬܐ ܕܒܪܝܬܐ. ܐܝܟܢ ܕܝܢ ܗܘ ܟܕ ܗܘ ܢܗܪܐ ܕܗܘܐ ܕܡܛܠ ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܒܪܝܐ
ܘܡܢܗ ܐܦ ܗܘ ܕܡܬܐܡܪܐ ܐܝܟ ܡܢܐ. ܘܕܟܠܟܕ ܐܠܗܐ: ܘܠܐ ܡܕܡ ܡܪܐ. ܒܪܡ ܐܘ ܒܡܫܡܫܢܘܬܗ ܐܘ ܒܡܫܡܠܝܢܘܬܗ
Vr.7b

c. 3.Bölüm: ܡܛܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܢܐ ܗܘ ܡܬܐܡܪܐ. ܘܡܢܐ ܗܘ ܒܪܝܬܐ. Vr.8a

d. 4.Bölüm: ܡܛܠܬܗ ܕܐܘܪܚܐ ܕܐܦܪ ܠܡܫܡܠܝ ܡܢܩܐ ܒܟܬܒܐ ܕܡܢܡܝܢ ܠܡܬܐܡܪܐ. Vr.9a

e.5.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܠܡܫܡܠܝ ܗܠܝܢ ܕܟܕ ܡܕܝܢ ܘܡܢܗܘܢ: ܕܢܗܘܐ ܠܡܬܐܡܪܐ ܘܐܡܪܝܢ: ܕܡܢ ܡܢܐ ܒܝܬ
ܕܐܬܬܐ ܐܬܝܗܒ ܠܟܠܐ ܘܟܬܒܐ. Vr.10a

f. 6.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܡܢܐ ܠܡܫܡܠܝ ܡܢܩܐ ܒܪܝܬܐ ܕܡܬܗܡܢܝܢ[12] ܐܦ ܗܢܝܢ ܠܡܬܐܡܪܐ: ܘܐܡܪܝܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܟܕ ܡܢܐ ܒܟܠܗܝܢ
ܠܟܠܐ ܐܘ ܒܟܬܒܐ. Vr.11a

g. 7.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܡܢܐ ܕܦܫܘܐ ܐܝܟܢ ܐܝܟ ܒܦܪܐ ܕܡܬܐܡܪܐ: ܘܐܝܟܢ ܕܡܫܡܠܝܐ̈ Vr.13a (Eksik)

h. 8.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܐܪܥܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܦ ܒܦܪܐ ܘܡܬܕܪܟܘܬܐ ܕܠܡ: ܟܕ ܗܘ ܠܡܫܡܠܝܐ ܗܘ ܕܡܢ ܢܗܘܐ. ܟܕ ܕܝܢ: ܠܡܫܡܠܝܐ
ܒܡܫܡܠܝܘܬܐ ܟܕ ܕܝܢ: ܠܡܫܡܠܝܐ ܕܐܬܐܡܪܘ. Vr.16b

i. 9.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܢܐ ܗܘ ܒܡܫܡܠܝܐ ܒܡܢܐ. ܡܛܠ ܕܡܫܡܠܝܐ ܠܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܡܬܕܪܟܘܬܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܡܬܐܡܪܐ
ܐܢܫܐ ܕܐܬܐܡܪ ܒܡܛܠܬܗ ܗܘ ܕܒܪܝܢ ܕܡܢܐ ܐܠܗܐ ܥܠ ܒܟܬܒܐ ܒܡܫܡܠܝܐ ܐܝܟ. Vr. 18a

j. 10.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܒܪܝܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܒܡܠܟܘܬܗ ܐܠܗܐ ܒܟܠܐ ܘܒܡܫܡܠܝܐ ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ. Vr.20a

3. Makale III. a. 1.Bölüm:
ܬܘܒ ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܐ ܡܛܠܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܡܛܠ ܡܢܩܐ ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܕܒܟܬܒܐ ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܘܡܫܡܠܝܘܬܐ. Vr.21b

b. 2.Bölüm:
ܡܛܠܬܗ ܕܐܪܥܐ ܕܡܫܝܚܐ: ܕܠܟܠܡܕܡ ܡܢ ܒܪܝܬܐ: ܗܝ ܕܒܪܝܬܐ ܕܡܫܡܠܝܐ ܡܫܡܠܝܢ. ܘܡܫܡܠܝܘܬܗ ܒܡܫܡܠܝ ܡܢܐ ܡܢ ܡܢܐ
ܕܐܝܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܗܝ: ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܟܠܐ ܘܡܢܐ. ܟܕ ܕܝܢ: ܠܐ ܡܢܐ ܒܡܫܡܠܝܐ ܐܠܗܐ. ܒܪܝܬ ܕܝܢ ܡܢܗ: ܘܡܫܡܠܝܢ
ܘܡܫܡܠܝܢ. ܡܢܗܘܢ ܕܝܢ: ܘܡܢܗܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܕܡܢ ܡܫܡܠܝܢܐ ܐܝܟ ܡܢܐ ܕܒܪܝܬܐ. Vr.22b (Eksik)

4. Makale IV. a. 1.Bölüm:
ܡܐܡܪܐ ܕܐܪܒܥܐ ܡܛܠܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܡܛܠ ܒܪܝܬܐ ܘܕܒܪܝܬܐ ܘܕܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܘܡܫܡܠܝܘܬܐ ܘܕܡܫܡܠܝܢܘܬܐ Vr.71b
(Eksik)

b. 2.Bölüm: ܡܛܠܬܗ ܕܐܪܥܐ ܡܛܠ ܦܬܝܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܘܒܪܝܬܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܘܡܫܡܠܝܬܐ. ܡܫܡܠܝܢܘܬܐ ܕܐܪܥܐ ܘܡܫܡܠܝܐ
ܠܒܪܝܬܐ. ܘܡܫܡܠܝܬܐ ܒܟܠܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܡܢܐ ܘܡܫܡܠܝܐ. ܘܡܫܡܠܝܐ ܘܐܪܥܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܕܐܪܥܐ ܡܢ ܐܝܟ ܘܒܡܫܡܠܝܐ ܘܕܡܢ.
Vr. 91 b (Eksik ve tamamlanmamış)[13].

---

[12] W. Wright, bu çalışmasında eserin orijinal elyazmasında geçen "ܕܡܬܡܢܝܢ - inkar ederler/edenler" kelimesini "ܕܡܬܗܡܢܝܢ - iman ederler/edenler" olarak yazmıştır. Bu da cümleye tamamen farklı bir anlam katmaktadır. Bkz. a.g.e., s.854.

[13] Bkz. Wright, *Catalogue of Syriac Manuscripts in The British Museum Part II,* The British Museum, Londra 1871, ss. 853-855.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MUŞE BAR KİFO (d.813, ö.903) VE ESERLERİ

1.1. HAYATI

Muşe Bar Kifo, Süryani Ortodoks Kilisesinin önde gelen teolog, araştırmacı, filozof, öğretmen ve yazarlarından birisidir. Babası Şemᶜun, Kuḥayl'ın köylerinden, annesi Meryem ise Bolod (Eski Muṣul) kentindendir. Muşe Bar Kifo henüz 10 aylık bir bebek iken annesi vefat eder. Menkıbevî anlatıya göre, babası onu Bolod Kilisesine götürerek orada bulunan bir taşın üzerinde resmedilmiş Meryem Ana'nın portresinden emzirir.[14] Bar Kifo[15] olarak bilinen Muşe Bar Şemᶜun, 813[16] yılında Kuḥayl'da doğmuştur[17]. Sincar'daki Ṣahyo dağında bulunan Mor Sarkis Manastırına girer ve burada 20 yaşındayken rahip olur. Bu manastırda felsefe, teoloji, Kutsal Kitap ve Süryani dili üzerine eğitim alır. 863 yılında Beṯh Kiyonu'ya ve Beṯh Ramman'a Metropolit olarak takdis edilir[18]. Böylece Severiyos ön ismini alır. Bir süre sonra Mafıryan Melkizdeḳ ve Sarkis'in vefatından sonra, yaklaşık on yıl boş kalan Muṣul abraşiyesine ve Tigrit mafıryanlık kürsüsüne vekil olarak tayin edilir[19]. 12 Şubat 903 yılında doksan yaşındayken vefat eder[20].

Mor Efrem, Altınağızlı Yuḥanna, Nisalı Ğriğoriyos, Suruçlu Mor Yaᶜkup, Antakyalı Severiyos, Menbeçli Filüksinos ve Urfalı Yaᶜkup gibi büyük kilise babalarının eserlerinden de yararlanarak, arkasında bıraktığı 20'den fazla eserle, hem Süryani Kilisesi tarihine büyük

---

14 Bkz. Elber Ebune, *Arami Dili Edebiyatı,* s.362. Ayrıca bkz. Josephus Simonius Assemanus, *Bibliotheca Orientalis Clementino-Vaticana: De Scriptoribus Syris Monophysitis,* Rome 1721, II, 218-219.

15 İki sebepten dolayı bu isim kendisine verilmiştir. Birincisi; babasının ismi Şemᶜun olduğundan dolayıdır. İsa Mesih, havarilerinden Şemᶜun Petrus'a "Kifo" ismini vermiştir. Bkz. Matta 10:2. Yunanca'da "Petrus" sözcüğü "Kaya" anlamına geldiğinden ve bu kelimenin Süryanice karşılığı da "Kifo" olduğundan dolayıdır. İkincisi ise; kendisi henüz 10 aylıkken annesi vefat ettiğinde, babasının onu Bolod Kilisesine götürerek orada bulunan Meryem Ana'nın resmedildiği taştan onu emzirtmesinden dolayıdır.

16 Meçhul bir Urfalı tarafından ortaya atılan bir iddiaya göre 833'te doğmuştur. Bazı kaynaklarda da 833 tarihi üzerinde durulur. Ayrıca bu ihtimali H. Teule de dile getirir. Bkz. a.mlf., "Moses Bar Kephā", (ed. David Thomas, Alexander Mallett, Barbara Roggema), Christian-Muslim Relations. A Bibliographical History. Volume 2 (900-1050), Brill, 2010; s.98.

17 Bkz. J.F. Coakley, "Mushe bar Kipho (d. 903)", (ed. S. P. Brock ve diğ.), Gorgias Encyclopedic Dictionary of the Syriac Heritage içinde, Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2011, s. 300.

18 Bkz. Josephus Simonius Assemanus, Bibliotheca Orientalis Clementino-Vaticana: De Scriptoribus Syris Monophysitis, Rome 1721, II, 218-219.

19 Bkz. Abdul M. Saadi, "Moshe Bar Kepha and the Christian Communities", *The Harp: A review of Syriac and Oriental Ecumenical Studies* 25 (2002): 161-174.

20 Bkz. Herman G.B. Teule, "Moses Bar Kephā", (ed. David Thomas, Alexander Mallett, Barbara Roggema), Christian-Muslim Relations. A Bibliographical History. Volume 2 (900-1050), Brill, 2010; ss. 98-101.

katkılar sunmuş, hem de ondan sonraki yüzyıllarda yetişecek olan Bar Sabuni, Bar Salibi, Mi̱kayel Rabo ve Bar ᶜEbroyo (Abu-l Faraç) gibi büyük tarihçi ve kilise babalarına örnek teşkil etmiştir.

1.2. ESERLERİ

Muşe Bar Kifo'nun kaleme aldığı eserleri şunlardır:[21]

1. Eski Antlaşma Tefsiri (ܦܘܫܩܐ ܕܕܝܬܝܩܝ ܥܬܝܩܬܐ) : Bu eseri 13. yüzyılda yaşayan ve Süryani Kilisesinin büyük tarihçilerinden olan Doğu Mafıryanı Bar ᶜEbroyo (Abu-l Faraç) tarafından *muhteşem bir tefsir* olarak nitelendirilmektedir. Musa'nın ilk beş kitabı (Torah), Mezmurlar, Hâkimler, Peygamberlerin Kitapları, İnciller ve Elçilerin İşleri üzerine tefsirler yazdığı bilinmektedir. Kendisi de "Pardayso" adlı kitabında, Tekvin üzerine yaptığı tefsirden bahsetmektedir. Bu eksik tefsir British Museum'da[22] korunmaktadır. Tefsirle ilgili bölümler ise İngiltere Müzesinde[23] Paris ve Oxford'ta yer almaktadır. Bar Ṣalibi, Muşe Bar Kifo'nun Mezmurlar üzerine yapmış olduğu bu tefsirden 32 bölümlük kısmı kendi çalışmalarına dâhil etmiştir[24].

2. Yeni Antlaşma Tefsiri (ܦܘܫܩܐ ܕܕܝܬܝܩܝ ܚܕܬܐ) : Bu eserinden Süryanice Batı yazı hattıyla yazılmış olan ve 620 sayfadan oluşan Luḳa[25] ve Yuḥanna İncillerinin tefsirleri geriye kalmıştır. Matta, Luḳa[26], Romalılar, Efesliler ve I.Korintoslular[27] gibi kısımların tefsirleri Londra'daki bir metinde bulunmaktadır.

3. Yaradılış'ın Altı Gününün Tefsiri (ܦܘܫܩ ܫܬܐ ܝܘ̈ܡܐ) : Bu tefsir beş makaleden oluşmaktadır. Birinci Makale; 53 sayfadan ve 50 bölümden oluşmaktadır. Bazı sayfaları eksiktir. İkinci Makale 145 sayfadan oluşur. Tevrat'ın Yaratılış Kitabı'nda geçen birinci pasuktaki yaradılışın evrelerinin anlatıldığı kısımlar üzerinedir. Üçüncü Makale; 21 bölümden oluşur. Güneş, ay, yıldızlar, yüzen ve yürüyen kuşlar üzerinedir. Dördüncü Makale; 24 bölümden oluşur. Dört unsur (hava, su, toprak ve ateş) üzerinedir. Beşinci Makale; 38 bölümden oluşur. Canlılar ve yerkürenin orta ve üst kısımlarında gerçekleşen olaylar

---

[21] Bkz. Iğnatiyus Efrem I. Barsavm, *el-Luᵓluᵓ-l-Mensûr fî Târîhi'l-ᶜUlûm we'l-Âdâbi's-Suryâniyye,* (2.baskı) Bağdad 1976, ss. 350-355. Ayrıca bkz. Barsavm, *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi* (Türkçe Çevirisi: Zeki Demir), İstanbul 2005, ss.360-365.

[22] Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu: 17274.

[23] Bkz. Britanya Müzesi; Dem. Nu: 17244.

[24] Bkz. Lorenzo Schlimme, *Die Bibelkommentare des Moses Bar Kepha* (ed. Robert H. Fischer), A Tribute to Arthur Vööbus: Studies in Early Christian Literature and Its Environment, Primarily in the Syrian East, The Lutherian School of Theology, Chicago 1977, ss. 63-71.

[25] Bkz. Deyrulzafaran Manastırı Kütüphanesi, Dem. Nu: 68.

[26] Abdul M. Saadi, "Ninth Century Syriac Exegete and Apologist: Moshe Bar Kepha's Commentary on Luke", Hugoye: Journal of Syriac Studies, Vol. 20.1, Beth Mardutho 2017, ss. 231-256.

[27] Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu: 17274.

üzerinedir. Bu eser; Tanrı'nın varlığını, birliğini, kutsal teslisi, sonsuzluğunu ve evreni anlatmaktadır. Muşe Bar Kifo'nun burada yaptığı yorumlar ruhsal/mânevî ve simgeseldir/mecâzîdir. Bu eserin, 1220 yılında Papaz Maḥbub al-Şufiṭe tarafından yazılan bir nüshası Musul'da bulunmaktadır.

4. ve 5. Meleklerin Yaratılışı Hakkında Kitap (ܟܬܒܐ ܕܒܪܝܬ ܡܠܐ̈ܟܐ) : İncil metinlerini ruhsal ve leksikolojik açıdan ele alan bu kitabın kaynakları genellikle Mor Efrem, Baseliyos, Nisalı Ğriğoriyos, Altınağızlı Yuḥanna ve Antakyalı Severiyos gibi ilk dönem kilise babaları oluşturmaktadır. Bu kitap 54 bölüm ve 258 varaktan oluşmaktadır. Ayrıca göksel hiyerarşinin (semâvî melekûtun) anlatıldığı bir başka kitabı daha vardır. 16 bölüm ve 60 varaktan oluşmaktadır.[28]

6. Firdevs Cennetinin Güzelliklerine Dair Kitabı (ܟܬܒܐ ܕܦܪܕܝܣܐ ܕܒܘܣ̈ܡܐ) : İki makaleden oluşan kitabın birinci makalesi 28, ikinci makalesi ise 7 bölümden oluşmaktadır. Ruhsal açıklamaları içeren bu makalelerde 13 kilise babasının[29] eserlerinden yararlanmıştır.

7. Diriliş Üzerine Kitap (ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܩܝܡܬܐ) : Bu kitap 24 bölümden oluşmaktadır.

8. İnsan Nefsi Üzerine Meşhur Kitap (ܟܬܒܐ ܡܫܡܗܐ ܥܠ ܢܦܫܐ ܐܢܫܝܬܐ) : Bu kitap 65 bölümden oluşmaktadır.[30] Muşe Bar Kifo bu eserinde de kilise babalarının öğretilerine ve görüşlerine yer vermiştir. Ayrıca o, Platon, Aristoteles gibi büyük filozofların görüşlerinden de yararlanmıştır.

9. Kilise Gizlerinin Tefsiri (ܦܘܫܩ ܐܪ̈ܙܐ ܕܥܕܬܐ) : 24 bölümden oluşan bu tefsiri arkadaşı Iğnatiyus için yazmıştır.[31] Bu yazıda özellikle vaftiz, kutsal ayin ve kutsal murun gizine yer verilmiştir.

10. Ruhani-Kahin, Diyakos ve Papaz Takdislerindeki Gizlerin Yorumu.[32] **(ܦܘܫܩ ܐܪ̈ܙܐ ܕܫܘܡܠܝ̈ܐ ܕܟܘ̈ܗܢܐ ܗ̇ ܕܡܫܡܫ̈ܢܐ ܘܩܫܝ̈ܫܐ)**

11. Bayramların Sebepleri (ܥܠܬ̈ܐ ܕܥܐܕ̈ܐ) : Kilisenin takdis pazarından Haç Bayramına kadar olan bayramlar hakkında, aziz ve şehitlerin anılması üzerine de yazdığı makaleler mevcuttur.

---

28 Bkz. Deyrulzafaran Manastırı Kütüphanesi, Dem. Nu: 235.
29 Sözkonusu kilise babalarının isimleri için bkz. A.mlf., Saçılmış İnciler, s. 362.
30 Bkz. Deyrulzafaran Manastırı Kütüphanesi, Dem. Nu: 111.
31 Bkz. Vatikan Kütüphanesi , Dem. Nu: 147.
32 Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu: 21210; Vatikan Kütüphanesi, Dem. Nu: 41.

12. Heretiklerin Sapkın Görüşlerini Tedkik Eden Reddiye Kitabı. (ܟܬܒܐ ܕܒܘܚܢܐ ܐܘܟܚܐ ܐܘܪ̈ܚܬܐ ܠܡܙܢܐ ܕܗܪ̈ܣܝܣ)

13. Aristoteles'in *Diyalektiqi* Adlı Eserinin Şerhi. (ܦܘܫܩ ܡܠܠܬܐ ܕܐܪܝܣܛܛܠܝܣ ܕܐܘܪܓܢܘܢ)

14. Kilisesel Tarih. (ܡܟܬܒܢܘ̈ܬܐ ܥܕܬܢܝܬܐ)

15. Rahiplerin resametinde söylenmek üzere, görevleriyle ilgili yazdığı bir makale patrikhane kütüphanesinde yer almaktadır. (ܠܘܩܒܠ ܡܐܡܪܐ ܡܢ ܡܠܟܫܢ ܕܟܗ̈ܢܐ ܕܕܝܪܘܬܐ ܐܫܟܚܬܐ)

16. Rahiplerin resametiyle ilgili on bölümden oluşan bir makale.[33] (ܡܐܡܪܐ ܦܫܩܐ ܒܥܣܩܪܐ ܕܕܟܗ̈ܢܐ)

17. Kilise Ritüellerini ihtiva eden kitapta yazılı olan Murunun Takdisi Hutbesi. (ܠܘܩܒܠܐ ܕܥܠ ܡܘܪܘܢ ܡܘܪܘܢ ܟܕܡ ܒܟܬܒܐ ܕܛܟ̈ܣܐ)

18. İki Hutbe.[34] İlki Ortodoks kilisesine mensup açıklayıcı bilgiler aktarmakta, diğerinde ise Mesih'in neden farklı isim ve sıfatlarla anıldığını açıklamaktadır.[35] Bu eser on bölümden oluşmaktadır. (ܬܪܝܢ ܠܘܩܒܠܐ ܕܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܡܫܠܡܢܘܬܐ ܥܠ ܥܕܬܐ ܐܪܬܘܕܘܟܣܝܬܐ ܘܗܘ ܕܬܪܝܢ ܥܠ ܡܢܐ ܒܗ ܥܠܬܐ ܕܫܡܗ̈ܐ ܘܟܘܢܝ̈ܐ ܡܫܬܡܗܐ ܡܫܝܚܐ)

19. Cenazelerin defniyle ilgili vaazlar.[36] Biri ruhanilerin cenazesinde söylenmek üzere, diğeri de genel olarak cenazelerin defniyle ilgilidir. (ܬܪܬܝܢ ܠܩܒܘܪܐ. ܚܕܐ ܡܫܘܚ ܡܬܐܡܪܐ ܒܩܒܘܪܐ ܕܟܗ̈ܢܐ ܡܫܡܠܝܐ. ܘܗܝ ܕܬܪܬܝܢ ܒܩܒܪܐ ܕܥܢܝ̈ܕܐ.)

20. İki Anafura. (ܬܪܬܝܢ ܐܢܐܦܘܪ̈ܐ)

21. Mesih'in doğumu, uşaᶜno ve dirilişin ikinci pazarı ile ilgili yazdığı beş ḥusoye. Bunlar Kiliselerde icrâ edilen dua-âyinleri ihtiva eden kitaplardır. (ܚܡܫܐ ܚܘܣܝ̈ܐ ܠܡܘܠܕܐ. ܘܠܐܘܫܥܢܐ. ܘܠܚܕ ܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܕܩܝܡܬܐ. ܟܠܗ ܒܟܬܒ̈ܐ ܕܬܫܡܫܬܐ.)

---

[33] Bkz. Vatikan Kütüphanesi , Dem. Nu: 41.
[34] Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu: 21210.
[35] Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu: 17188.
[36] Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu: 17188.

22. Muşe Bar Kifo'ya nisbet edilen 'Kâhinlik Üzerine' adlı kitap (ܘܐܬܟܬܒ ܠܒܪ ܟܐܦܐ) ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܟܗܢܘܬܐ) : 1574 yılında kopyalanmış bir nüshası İstanbul'daki Meryem Ana Kilisesi kütüphanesinde yer almaktadır. Bu kitap 6 makaleden oluşur. Bazı araştırmacılar bu eserin Dara'lı Ivennis'e ait olabileceğini düşünmüşlerdir. Ancak Ivennis'in bu konuyla ilgili eseri 4 makaleden oluşmaktadır.

Nihâyet tez konusu olarak ele aldığımız çalışması;

23. İrade, Özgürlük ve Doğal Afetler Hakkında Kitap (ܟܬܒܐ ܕܥܠ ܡܨܒܝܢܘܬܐ ܨܒܝܢܐ ܘܚܐܪܘܬܐ ܘܫܘܚܠܦܐ ܟܝܢܝܐ) : Bu eser, dört bölümden ve orta boyutta 104 varaktan oluşmaktadır. Apolojetik bir üslûpla kaleme alınan felsefî, etik ve teolojik konulardan bahsetmektedir. Ölüm ve ölüm çeşitlerini ele almış ve Tanrı'nın emri ve izni olmadan (ecel) hiç kimsenin ölemeyeceğini belirtmiştir. Özellikle ölümle ilgili yazdığı ve Kilise babalarının yorumlarını da aktardığı bu eser; kader ve kaza sonucunda ölümün insanın başına gelebileceğini düşünen kadim paganlar, heretik Mani ve Marḳion taraftarlarına cevap niteliğindedir. 10. veya 11. yüzyılda Şemᶜun adlı bir müstensih tarafından istinsah edildiğinden yukarıda söz etmiş ve bu eserin unique bir nüsha olarak Londra'da[37] bulunduğunu söylemiştik.

1.2.1. YAZMANIN İÇERİĞİ ve KONU BAŞLIKLARI

Elimizdeki yazmanın temel içeriğine bakacak olursak; irade, özgürlük, doğal afetler, baht/kader, iyilik, kötülük, ecel ve ölüm gibi konular üzerine bilgi vermektedir. Yazarımız bu konulardaki düşüncelerini mensubu olduğu inanç açısından dile getirirken, bu düşüncelerini farklı inançlara sahip kadim paganlar, Maniciler ve Marḳiyoncular gibi Süryani Kilisesi tarafından heretik ilan edilen gruplarla ve ayrıca İslam kelamcılarının görüşleriyle de mukayese etmektedir.

Elimizdeki yazma 3. makalenin birinci bölümünün son kısmıyla başlamaktadır. Bu kısa bölümde farklı düşünürlerin irade ve özgürlük hakkındaki görüşlerinden bahsederek bu konu üzerinde kendi fikirlerini ortaya koymaktadır.

İkinci Bölüm; irade ve özgürlük sahibi olduğumuz hakkında bilgiler vermektedir. Tanrı'nın kendi iyiliğiyle bizleri özgür ve irade sahibi kıldığını, nefsimizin hareketlerine hizmet etmesi adına da bizlere etkin bir irade verdiğini açıklar. İnsanın cebren değil de Tanrı'nın bahşettiği irade tarafından ve bu iradeden gelen istekle yönetildiğini savunur.

[37] Bkz. Britanya Müzesi, Dem. Nu. 14731.

Üçüncü Bölüm; insan hayatının belirli ve ölçülü bir süreyle mukayyet olduğuyla ilgilidir. Yazarımız bu bölümde, insan hayatının sınırlı olduğunu ve Tanrı tarafından kesinleşmiş ve belirlenmiş olduğuyla ilgili açıklamalar yapmaktadır. Tanrı nasıl ki melekleri yaratırken; kaç tane melek yaratacağını bildiği üzere, onlardan kaçının kalıp düşmeyeceğini, kaçının nerede düşeceğini ve kaçının da sadık kalacağını bilmesiyle beraber, aynı şekilde insanları da yaratırken herbirinin yaşam ölçüsünü bildiğini vermiş olduğu bir takım örneklerle açıklık getirmektedir.

4. makalenin **Birinci Bölümü;** Tanrı'nın hükümlerinin idrak edilemez olduğuna dair açıklık getirmektedir. O, böylece bilgimizin sınırları içerisinde Tanrı'nın hükümlerinin de aynı şekilde kavranmasının olası olmadığını savunur.

İkinci Bölüm; insanoğlunun yaşamına son veren korkunç ölümler, katliamlar, boğulmalar, yangınlar, seller, kaçırmalar ve bu türde olan farklı ölüm çeşitleri hakkındadır. Tanrı'nın ihtimamı ve izni olmaksızın hiç kimsenin ölmediğini söyler. Bütün ölüm çeşitlerinin; ister evrensel olsun ister özel, ister selden olsun ister doğal bir şekilde, ister öldürmeden olsun ister boğulmadan, ister hastalıktan olsun ister yangından ve aynı şekilde başka türden ölümler de olsun, tamamının ecelinin acı olduğunu ve bunları sözle ifade etmenin de zor olduğunu söyler. Zayıflayan bedene hücum eden bu tür ecellerin Tanrı'nın inayetinden ve ihtimamından gelen buyruğa boyun eğdiklerini savunur.

Üçüncü Bölüm; özgürlük ve iradenin ne oldukları hakkında bilgiler vermektedir. Özgürlüğü şöyle ifade eder: Akıl sahibi tabiatların, sahip oldukları iradeye bağlı olarak seçmiş oldukları şeyleri yapmalarıdır. Çünkü akıl sahibi tabiatın diğer tabiatlar gibi cebir altında olmadığı bilakis özgür olduğunu söyler. Zira bazen bazı şeyleri kimi zaman da başka şeyleri seçme ve reddetme hakkına sahiptir. Onun bu kazanımına da özgürlük ve irade denilmektedir. İradeyi de; iyilik ve kötülük karşısında nötr olan potansiyel bir güç olarak nitelendirir. Yani bizlerde var olan ve gücümüz yettiğince de istediğimiz her iyiliği ve kötülüğü yerine getirmektir. Aynı zamanda iradenin özgürlükten doğduğunu ve bu irade bir şeye iştiha duyarak özgürlüğü yerine getiren eylem olduğunu ve böylece özgürlüğün iradeden önce geldiğini ve istediği her yere de ulaşmakta yetkin olduğunu söyler. Bir hüküm verildiğinde ve önüne çıkan bir şeyi tamamladığında bu yerine getirme işini irade olarak adlandırır. İrade insanoğlunda; iyiliği ve kötülüğü, barışı ve öfkeyi, nefreti ve sevgiyi, hareketliliği ve durgunluğu, konuşmayı ve sükûtu harekete geçirir ve yine irade vasıtasıyla boyun eğdirir veya baş kaldırır ve aynı şekilde bunlara benzer pek çok eylem de irade aracılığıyla gerçekleştiğini savunur.

Dördüncü Bölüm; özgürlüğü yok sayan kadim paganlara karşı sav mahiyetindedir. Onlar; olup biten her şeyin sebebinin Tanrı olduğunu kabul ederler. İnsanın başına gelen hadiselerin ya cebren, ya kader/baht gereği, ya tabiaten, ya şans gereği ya da kendiliğinden oluştuklarını söylerler. Onların bu düşüncelerine ayrı ayrı açıklamalar yaparak kendi savını açıklar. Böylece, insanoğlunun yaptığı ve faaliyete geçirdiği eylemlerin sebebinin kendisi ve iradesi olduğunu dile getirir. Ayrıca çirkin amellerin sebebinin de, Tanrı'ya ait hükümler olduğuna dair bir iftirada bulunamayacağımızı savunur.

Beşinci Bölüm; özgürlüğü yok sayıp iyiliklerin ve kötülüklerin bizlere mevcut mizaçlarımız vasıtasıyla verildiğini ileri süren Maniciler[38] ve Marḳiyonculara[39] reddiye sadedindedir. Şayet bizde var olan iyilik iyilikse, kötülüğe dönüşmesinin mümkün olmadığını, var olan kötülük ise kötüyse eğer, iyiliğe dönüşmesinin mümkün olduğunu söyler. Özgürlüğün olmadığını iddia eden kişinin de; kendisi suçsuz yaratıcısı ise suçlu bulunsun diye, kendi suçlarını Tanrı'ya atmaya çalıştığını ve bu düşünceyle de, bütün suçlandırmaya Tanrı'yı ortak ettirmek uğruna, üç şekilde kötülük işlediğini söylemektedir: Birincisi; suçunu Tanrı'ya atmak, ikincisi; şeytanı mesuliyetten beraat ettirmek, üçüncüsü de; kendisini suçlamadan kurtarmak olduğunu savunur.

Altıncı Bölüm; özgürlüğü yok sayan Mᵊhagroye'ye[40] (Müslümanlara) reddiye sadedindedir. Bu bölümde Tanrı'nın insana bahşettiği özgürlüğü yok sayarak iyiliklerin ve kötülüklerin Tanrı tarafından bizlere yazılmış olduğunu söyleyen Müslüman kelamcılara karşı vermiş olduğu bir takım örnekler eşliğinde yaptığı tenkitleriyle kendi düşüncelerini savunur. Eğer onların söyledikleri gibi; birisi hakkında iyi olması gerektiği cebri olarak önceden yazılmış olsaydı, o vakit onun kötü olması katiyen mümkün olamazdı. Eğer de zaruri olarak kötü kılınmış olsaydı, aynı şekilde katiyen iyi de olamazdı. Şayet yazılmış olanlar zaruri olsalardı o vakit katiyen birbirlerine dönüşmezlerdi. Nitekim tabiat gereği pasif olsaydık, o zaman itinadan dolayı pasif olmamamız mümkün değildi. Zira tabiatımızda var olan veya zaruri bir şekilde üzerimize yazılan şeyden kurtulmamızın da mümkün olamayacağını söyler.

---

38 Mani ve Manicilik hakkında bilgi için bkz. Nicholas J. Baker-Brian, *Manichaeism: An Ancient Faith Rediscovered*, T & T Clark, Londra 2011.

39 Markion ve Markionculuk hakkında detaylı bilgi için bkz. Judith M. Lieu, *Marcion And the Making of a Heretic: God And Scripture in the Second Century*, University of Cambridge, United States of America 2015.

40 Süryanicede Müslümanlara Mᵊhagroye de denilmektedir. Müslümanların (Hacer -ܗܳܓܰܪ) soyundan geldiklerini belirtmek adına bu isimle de adlandırılırlar. Bkz. Toma Audo, ܣܝܡܬܐ ܕܠܫܢܐ ܣܘܪܝܝܐ Musul 1897, s. 223. Bunun dışında Müslümanlar Süryani kaynaklarında yine *Ṭayoye*; ᶜ*Araboye*, *Ṭayoye*, *Hagaroye*, *Yişmaᶜiloye*, *Mᵊşalmone gibi* farklı adlandırmalarla yer almışlardır. Süryani kroniklerde bu isimlendirmenin farklı kullanımları için bkz. Zafer Duygu, Süryani Tarih Yazıcılığında Geç Antik Çağ, Divan Kitap, Ankara 2017.

Onlar, Tanrı'nın sadece bizi iyiliğimizle sınırlı tutmadığını, ancak iyiliğimize karşılık verdiğini ve bizleri günah işlemeye bile mecbur kıldığını, günah işlediğimizde ise bizleri cezalandırdığını söylerler. Biz ki der; bize itaat eden hizmetçilere saygı gösterir itaat etmeyenleri ise cezalandırırız. Tanrı ise bizleri kendisine itaat etmeye mecbur kılar ve kendisine itaat edilmesi için de bizleri cezalandırır. Ayrıca diyorlar ki; Tanrı katili yaratıyor, daha sonra da onu cezalandırıyor. Peki nasıl olur da; Tanrı insanoğlunun cahilliğini hakir görür ve onu kendisini anlamaya mecbur kılar. Asırlar boyunca, günahlarından ötürü ölüme mahkûm olmalarına rağmen, gelecekte onlardan doğacak olanlar için sabretmişse eğer nasıl olur da henüz var olmayanları kötülükler yapmaya zorlar ve daha sonra da onları kendi iradeleriyle günah işlemiş gibi onları cezalandırır. Asırlarca günah işleyenlere tahammül eden ve onlardan doğacak nesilleri de sonradan muzaffer kılarak onları zafer taçları sahibi eden Tanrı, nasıl olur da henüz var olmayanları vücuda getirerek onları kusursuz iken cezalandırır? Aynı şekilde birisi Tanrı'nın icbarıyla günah işlemeye mecbur kılınırsa ve Tanrı da onun günahkâr gibi tekrar tövbe etmesini ondan talep ediyorsa şayet o vakit Tanrı onu iki misli bir zorlamayla buna davet etmiş olduğunu söylemektedir. Sonradan kendisine işkence edilmiş olsa ve yargıçlar da onu kendi iradesiyle günah işlemiş gibi tekrar ölümle yargılasa dahi, kendisinin Tanrı'yı, kınandıkları bu tür eylemleri yapmaya devam ettiğini söyler. Bunlara benzer bir takım örnekler daha vererek Müslümanlara karşı bu bölümde çeşitli eleştiriler yapmaktadır.

Yedinci Bölüm; özgürlüğün ve inayetin eylemlerinin neler oldukları üzerinedir. Yazarımız bu bölümde özgürlüğün eylemlerini şöyle açıklar: İradeye bağlı olarak elimizle icra edilen ve bizden neşet eden eylemlerin tamamıdır. Şayet eylem bizim tarafımızdan yapılmadıysa, bunu kendi irademizle yapmadığımızı söyler. Bizdeki bu eylemler de birlikte yapılması mümkin olanlardır. Bunlar; güdülenip güdülenmememiz, hamle yapıp yapmamamız, yalan söyleyip söylememememiz, alıp almamamız, gerekli olanlarla mutlu olup olmamamız ve de bunun gibi iyilik ve kötülük işlerini taşıyan eylemler olduğunu söyler. Ki bizlerin bunlarla irade sahibi olduğumuzu savunur. Fakat iradenin; zengin veya fakir olmamız, sıhhatli bulunmamız veya lider olmamız, uzuvlardan kaynaklanan iyiliklere ya da evrensel olarak tanımlananlara veyahut inayete bağlı olarak sonuçlananların üzerinde bir kudreti olmadığını da vermiş olduğu bir takım örneklerle açıklar.

Sekizinci Bölüm; eylemlerimizin bazen bizlerden, bazen inayetin isteği doğrultusunda bazen de her ikisinden kaynaklı olduğu hakkındadır. Bazen yaptığımız veya eylemini gerçekleştirdiğimiz, bazen de engellendiğimiz ve bazen de yapılacak olan bir amelin

sebebinin inayet olduğunu söyleriz. Oysaki bu durum, hem bizden hem de inayetten kaynaklıdır. Muşe Bar Kifo bu olanların her ikisinin zaruretinden dolayı meydana geldiklerini söyler. Şayet bu meydana gelenler diğeri yokmuş gibi sadece tek birisinin doğrultusunda oluşuyorsa ve bu olanlar da birbirlerine sımsıkı bir şekilde bağlılarsa, o vakit bunlar bazen bizlerden, bazen inayetten, bazen de her ikisinden kaynaklıdırlar. Böylece özgürlük ve inayetin var olduğunu da anlıyoruz. Muşe Bar Kifo bizden kaynaklı olanların bazı zamanlarda birinden, bazen diğerinden, bazen de her ikisinin aracılığıyla oluşmakta olduğuna açıklık getirmektedir.

Dokuzuncu Bölüm; kötü(lük)ün gerçekte ne olduğu hakkındadır. Bu bölümde; kötü(lük) oldukları sanılan ile, gerçek kötü(lük)leri birbirinden ayırt eder. Kötü(lük)ü iki şekilde açıklar: Birincisi; gerçekten kötü olan kötü(lük), ikincisi de; kötü olduğu sanılan kötü(lük). Gerçekten kötü olan kötü(lük) şudur: Fuhuş, zina, hırsızlık, tamahkârlık ve bunlara benzer kötü(lük)lerdir. Ki bu kötü(lük)ler suçlanmaya ve katı bir cezaya müstahaktırlar. Kötü(lük) olduğu söylenen ve sanılan ise gerçek anlamda kötü(lük) değildir. Bunlar; açlık, hastalık, ölüm, maddi zarara uğrama ve benzerleridir. Şayet bunlar kötü(lük) olsalardı; bunlar bizim için iyiliklere sebep olmaz, kibirliğimizi kınamaz, rehavetimize mani olmaz ve bizleri harekete geçirmez aynı zamanda bizi pişmanlığa da sürüklemezlerdi. Gerçek anlamda kötü(lük) Tanrı'nın eylemi değil, düşüncemizde mevcut olanı yapabilme potansiyelidir. Kötü(lük) olduğu sanılan ise, başımıza gelen olaylardan kaynaklı kötü(lük)lerdir. İnsanların fikirlerinin etkisinden ötürü onu kötü(lük) olarak adlandırmaya alışkın olduğumuzu da vermiş olduğu detaylı örneklerle açıklık getirmektedir. İnsan doğasına bağlı olan kötü(lük)ler ise; zulüm, ahlaksızlık, cehalet, korku, iffetsizlik, kıskançlıklar, cinayetler, sihirbazlıklar, hileler ve bunlardan kaynaklı olan bütün acılar nefsin bütün güzelliğini kirletebilen kötü(lük)lerdir. Tanrı'dan kaynaklı olduğu sanılan kötü(lük) ise; bedensel hastalık, düşkünlük, mal kaybı, akrabalardan yoksun kalmadır.

Kötülük; esas değildir aksine iradeye bağlı duyuların değişimidir. Tanrı gözleri yarattığı gibi, körlüğü de ortadan kaldırmadı. Körlük de ışıktan mahrum olma halidir. Aynı şekilde, Tanrı bizde yarattığı aklı da, bilgisizlik ve günah için yaratmadı. Zira bu esas değil de bir şeyden yoksun olma halidir. Herhangi bir şey de esas olarak/özünde kötü değildir. Zira bu, vazifenin dışında olan bir eylem olup doğal bir eylem olarak irademizden oluşan ve meydana gelendir ki, bu da kötülük olarak adlandırılır. İrade kötü olmadığından bitmiş bir şey yoktur çünkü esasta/özde hiçbir şey kötü değildir.

Örneklerle de şu şekilde açıklık getirmektedir: Herkes tarafından zinanın, bir kadınla birleşmenin veya gayrimeşru olarak birleşmenin ya da sadece birleşmenin kötü(lük) olduğu

kabul edilir. Bu durumda yasal birleşme de bir kötü(lük) olur ve bu birleşmeden doğacak olan çocuklar ve hatta bunun gerçekleşmesini sağlayan insanlar da kötü olacaklardır. Öyle ki bunları her konuşan ve söyleyen kişi de kötü olacaktır. Kötü bir insan, içinde sakladığı kötülüklerinden dolayı da kötü(lük)ler ortaya çıkaracaktır. Buna göre eğer insan kötü değilse, o zaman gerçekleştirdiği birleşme de kötü olmayacaktır. Şöyle ki, bir canı bedende tuttuğu için onu doğurmak kötü ise o zaman bu canı bedenden ayıran doğum sancısı iyi mi olacaktır?!. Bu durumda hiç kimse katilleri suçlamasın. Katil, canı bedenden ayırarak iyi bir eylem mi yapmaktadır! Bu durumda ölüme sebep olan bir şey de kötü(lük) olmayacaktır, bilakis iyilik olacaktır. Şayet öldürme işi kötülük ise, bu durumda doğum olayı bir iyilik olacaktır eğer öldürme işi kötülük ise demek ki doğum olayı bir iyiliktir ki bu doğumun sebebi de cinsel birleşmedir. Şunu ayırmak gerekir ki zina kötülüktür. Sadece basit bir birleşme olduğu için değil, meşru bir şekilde yapılmadığındandır. Bu kişi birleşmeyi yaptığından dolayı da zinakar kabul edilir. Sonuçta eğer irademiz kötü(lük) amacıyla cinsel birleşme için güdülenmiş ise o zaman bu irade kötülüğün ortaya çıkmasına sebep olmuş olur ve bu durumda zinakar kişi suçlu sayılır.

Oysa irade kötü değildir. Çünkü iyiliklerin sebebi de odur ve o yararlı olan şeyleri de aynı zamanda seçmektedir. Öyle ki bir demir parçası sırf ölüme sebep verdiğinden dolayı kötü olamaz. Eğer öyle olsaydı (o demir parçası) her zaman kötülüklerin sebebi olmuş olurdu. Oysa bu demir parçası, pek çok yerde ve nedenle yarar da sağlamaktadır. Ancak onun (demir parçasının) kendisinden kaynaklanmayan bir durumla öldürmeye sebebiyet vermesi kötülük olmuş olmaz. Ancak kimi zaman o demir parçası zaruri olarak ölüme neden olabilir. Birçok kötü(lük)lerin sebebi olan bir kişiyi idama mahkûm eden yargıcın amacı, gelecekte bu kişiden kötü(lük) görecek olanları kurtarmak ve o kötü(lük)lerin sebebi olan kişinin nefsinin pek çok günahtan kurtarmak amacına matuftur. Zaten bu da güzel bir eylemdir. Anlaşılıyor ki eşyada kötü(lük) esas değildir. Ancak o doğal eylemlerden kaynaklanan vazifesi dışında bir işlevi olup sadece kötü(lük) idesinin mevcudiyetini sağlar. Oysa kötü(lük), insanın potansiyelinde taşıdıklarını kötü bir yönde kullanması ve onu insanın katındaki adalete ve iradeye karşı haksızlık etmesidir. Esasen kötü(lük) iradeye bağlıdır ve herkesin kötü(lük) hakkındaki algıları da zaten bunu ifade etmekte olduğunu açıklamaktadır.

Onuncu Bölüm; kötü(lük)lerin sebebinin Tanrı olmadığının eleştirel bir savunusudur. Bu bölümde Kilise babalarından ve Kutsal Kitap'tan vermiş olduğu bir takım örneklerle, kötü(lük)lerin sebebinin Tanrı olmadığını, aksine insanın kendi hür iradesiyle kötü(lük)leri işlediğini ve sonuçlarına da katlanması gerektiğini savunur.

Şöyle ki; zorunlu olarak akıl sahibi her canlı irade sahibidir ve tabiatına göre de bu değişkenlik arz eder. İrade var olanlarla, özellikle de maddeden oluşanlarla birlikte değişim ve farklılaşma arz edebilir. Var olanların esası/başı değişimdir, çünkü mevcut maddenin farklılaşmasından oluşmuşlardır. Fakat mevcut maddeden oluşanlar iki tür değişim gösterirler: İlki madde, diğeri ise onun oluşumu. Mevcut maddeden var olmayanlar ise tek bir çeşittir. Yani, madde olduklarından dolayı değişkenlik arz ederler. Tabiatımız gereği değişken olduğumuzdan dolayı, yaratılıştan verili olan güçlerle de değişkenliklerimiz söz konusudur. Kötülükler ise bu güçlerle değil ancak edinimlerle meydana gelir. Edinimler de, potansiyel olarak verili güç sayesinde gerçekleşirler. Bu da şu anlama gelir ki, potansiyel olarak verili olan güç sayesinde iyiliği ya da kötülüğü ediniriz. Bu güç ise; yapmış olduğumuz her bir şeyi yapmaya güç yetirebilmedir. Potansiyel olarak verili olan gücün tamamı da, bunların tersidir. Bu güç tektir: İtidallı olma ve ifrata kaçmadır. Bu da itidallı olma ve ifrata kaçma ya da yalan veya doğru söyleme gibi zıtlıklardan oluşan edinimler değildir. Saydığımız bu zıtlıklar ki bunlar da itidallı olma hali erdemlikle olan kazanımdır, ifrata kaçma ise kötülüktendir. Demek ki bu güçler sadece kötü(lük) değillerdir ancak ihtiyar etmekle/iradî olarak tercih etmekle gerçekleşen kazanımlardır. Bizim ifrata kaçmamızı ve yalan söylememizi güdüleyen güç değil, bilakis bu irade öncesi kazanılmış olan potansiyeldir. Demek ki doğru veya yalan söylemek de bizden kaynaklanır. Şayet kötü(lük) verili bir güç değil de edinimse eğer; o vakit bizlere güç veren Tanrı, kötülüklerin sebebi değildir. Ancak bizden kaynaklanan ve bizzat bizim ellerimizle gerçekleşen bir edinimdir. Kötülüğü değil de onun zıttı olan edinimi elde etmek bizim tasarrufumuz altındadır. Demek ki yaptığımız kötülüğün sebebi Tanrı değil bizim özgürlüğümüzdür. Güç ise edinimden farklılık arz eder. Zira bütün güçler tabiidir/doğa gereğidir, edinimler ise teşebbüs ve niyetlenmeyle olur. Bu da biliniyor ki; özürlü olanlar haricinde herkes bu güçler vasıtasıyla bir eylemde bulunabilir. Ancak herkes bütün bu edinimleri elde edemez, çünkü bunlar doğamızdan kaynaklı edinimler değillerdir. Ayrıca güçler de değişken değillerdir. Edinimler ise, öğrenilmiş şeyler ve adet/geleneklerden oluşur. Demek ki kötülüğün sebebi doğamızdan kaynaklı değil ancak doğada verili bulunan güdülerin kötü bir şekilde yönlendirmesiyle meydana gelir. Kötü(lük)ün iki türünden söz edilir: Tanrı tarafından getirilen ölümler, açlıklar ve felaketler kötü(lük) değillerdir. Gerçek anlamda kötü olan kötü(lük)lerin sebebi de Tanrı değildir. Tanrı'dan kaynaklı olduklarını söyledikleri açlıklar, ölümler, depremler ve bunlara benzer olaylar kötü(lük)ler olmadıklarını vermiş olduğu bir takım örneklerle de açıklık getirmektedir. Ayrıca bu bölümün sonunda kötü(lük) problemi ile ilgili bir şema çizmiştir.

Tekrardan 3. makale olarak karşımıza çıkan makalenin **Birinci Bölümü;** farklı cinslerin ve grupların değişik şekilde ölümleri hakkındadır. Tanrı'nın kendi hikmetiyle her şeyi yönettiğini ve idare ettiğini söyler. Onun yönetiminde tesadüfe, idaresinde ise intizamsızlığa asla yer olmadığını savunur. Her yönüyle hikmet dolu inayeti ve itinasıyla da herkesi tek bir ecel ile sınırlamadığını, zira her bir varlığa kendine özgü bir ecel tayin ettiğini söyler. Aynı şekilde, inayetiyle çeşitli cinsler ve gruplar için de onların umumi yararları doğrultusunda çeşitli ölümler bahşettiğini verdiği örneklerle açıklamaktadır.

İkinci Bölüm; insanların her biri için belirli bir ecelin takdir edilmesi ve bu yaşamdan herkesin kendi eceliyle intikâl etmesi hakkındadır. Bu bölüm eksik olduğundan dolayı tek bir sayfası elimizdedir. Burada da ecelin, Tanrı katında apaçık ve belli olduğuna dair açıklık getirmektedir.

Eserin içeriğini çözüp konuya hâkimiyet kurduktan sonra, sıra Türkçe'ye tercüme etmeye geldi. Tercümeye başlamadan evvel, öncelikle eserde sıklıkla geçen bazı edebi ve özellikle de felsefi kavramların akademik Türkçe karşılıklarını bulmak için bazı sözlük taramaları yaptık. Kavramların farklı anlamları olmasına karşın, eserin içeriğinde cümlenin akışına ve anlamına en uygun gelebilecek karşılıklarını bulmaya çalıştık. Örneğin eserde sıkça geçen (ḥelḳo - **ܚܠܩܐ)** kavramının Türkçe karşılığını cümlenin anlamına göre bazı yerlerde "baht"[41] olarak çevirdik, bazı yerlerde de "kader"[42] olarak çevirdik. Yine eserde bazı yerlerde geçen (ḳeṣo - ܩܨܐ) kavramının Türkçe karşılığını verdiğimiz "ecel"[43] kavramını bulurken de bu yöntemden yararlandık. Bununla birlikte metin içerisinde sıklıkla geçen (ananḳi - ܐܢܢܩܐ) kavramının aslında Yunanca[44] bir kelime olduğunu, bunun Süryanice karşılığının (olṣuṯo,

---

[41] Hassano Bar Bahlule, *Lexicon Syriacum,* Via Bonaparte 1901, s.756. Burada bu kelimenin Arapça karşılığının "al-baḵt" olarak verildiğini görüyoruz.

[42] Bishop J.E. Manna, *Chaldean-Arabic Dictionary,* Babel Center Publications, Beirut 1975, s.122. Burada bu kelimenin Arapça karşılığının "kader" olarak verildiğini görüyoruz. Aynı şekilde farklı dillerde yazılan diğer sözlüklerde de bu kelimenin karşılığının "kader" olarak verildiğini görüyoruz. Bkz. Carolo Brockelmann, *Lexicon Syriacum,* Halis Saxonum Sumptibus Max Niemeyer 1928, s.237; Bkz. Edmundi Castelli, *Lexicon Syriacum,* Svmtibvs Jo Christ Dieterich, Goettingae 1788, s. 301; Bkz. R.Payne Smith, *Theasurus Syriacus,* Tomus I. E Typographeo Clarendoniano, Cantuariae 1879, s.1294; Bkz. J.Payne Smith, *A Compendious Syriac Dictionary,* The Clarendon Press, Oxford 1903, s.145; Bkz. J.P. Margoliouth, *Supplement to the Thesaurus Syriacus,* At The Clarendon Press, Oxford 1927, s.128; Bkz. Louis Costaz, *Dictionnaire Syriaque-Français,* Syriac-English Dictionary, Dar El-Machreq, Beyrouth 1928, s.107.

[43] Hassano Bar Bahlule, a.g.e., s.1825; Bishop J.E. Manna, a.g.e., s. 349. Aziz Bulut'un Süryanice-Türkçe/Türkçe-Süryanice sözlüğünde ise ḳeṣo'nun anlamlarında ecel kavramını bizlere sunmadığını görüyoruz. Zira Aziz Bulut bunun karşılığını; akibet, tehlike, son, nihayet, ölüm, uç ve taban olarak vermiştir. Bkz. a.g.e., s.343. Dolayısıyla kavramlar üzerinde yaptığımız bu sözlük taramaları çalışmasının, aslında ne kadar önemli ve gerekli olduğunun ve sadece tek bir sözlüğe bağlı kalınmaması gerektiğinin bir göstergesidir.

[44] Toma Audo, a.g.e., s.35.

olṣoyuto, aliṣuto - ܐܠܝܨܬܐ :ܐܠܝܨܘܬܐ :ܐܠܨܘܬܐ)[45] türünden kavramlar olduğunu da aktaralım. Tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK hocamla beraber uzun uğraşılar sonucu, Türkçe karşılıklarını bulduğumuz bu kavramlarla ilgili de ufak bir **“Kavramlar Sözlüğü”** hazırlayıp son bölüme ekledik. Daha sonra da tek tek bu kavramların metin içerisinde hangi sayfada ve hangi satırda yer aldıklarını gösteren bir kavramlar dizini hazırladık.

Kavramların en uygun Türkçe karşılıklarını çözdükten sonra, eserin Türkçe tercümesini yaptık. Yazarımızın çok güçlü bir dilbilimci olduğunu eserinden anlamakla birlikte, kaleminin edebî ve felsefi yönlerini de oldukça mâhir bir şekilde kullandığından dolayı tercümesinde zorlandığımızı rahatlıkla söyleyebiliriz. Ardından, yazmanın içeriğindeki konuları göz önünde bulundurmak suretiyle konularımızı tasnif etmeye çalıştık. Kanaatimize göre, yazmanın tamamı Muşe Bar Kifo’ya aittir. Çünkü birçok sayfanın yan taraflarında, Vr.38b’de göreceğimiz gibi “Muşe Bar Kifo’ya aittir - ܡܘܫܐ ܟܐܦܐ ܕܒܪ” ibaresi yer almaktadır.

45 Bkz. Toma Audo, a.g.e., s.35, Bkz. Hassano Bar Bahlule, a.g.e., s.211.

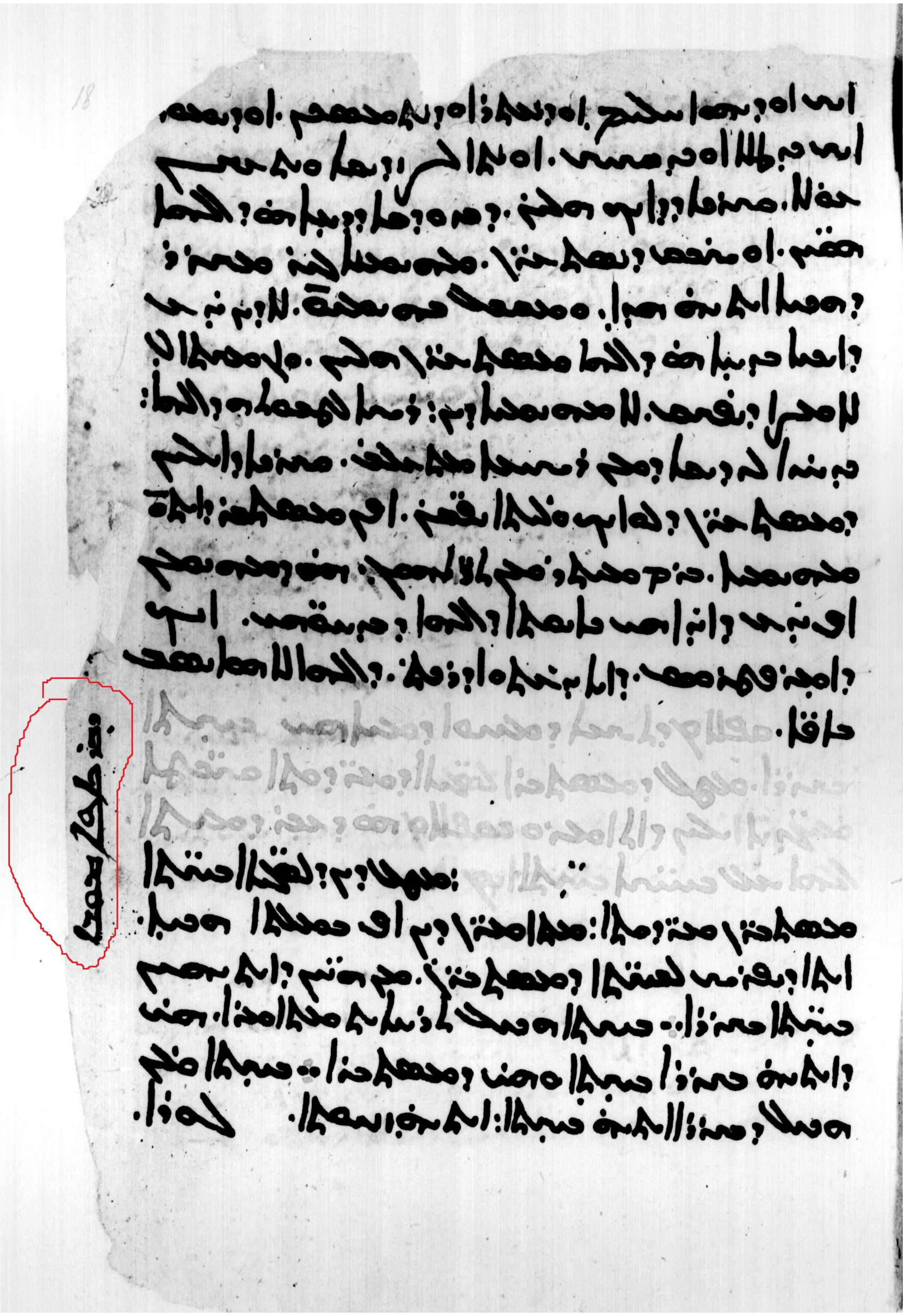

Yazma vr. 38b: “Muşe Bar Kifo’ya aittir - ܕܒܪ̈ ܟܐܦܐ ܡܘܫܐ” ibaresinin geçtiği örnek varak.

İKİNCİ BÖLÜM

MUŞE BAR KİFO'NUN "İRADE, ÖZGÜRLÜK ve DOĞAL AFETLER" ADLI ESERİNİN EDİSYON-KRİTİĞİ ve ÇEVİRİSİ

Üçüncü Makale: Birinci Bölüm (…)

[21-b] (1) Biz irade, yani özgürlük sahibi miyiz, değil miyiz? Özgürlük nedir? Ve (bu özgürlüğün) kimlerin üzerinde tesiri vardır? Ve Tanrı bizleri niçin irade sahibi kılmıştır?

Bazı düşünürler, nefsimizin kendi özgürlüğüyle değil de, yıldızların tesiriyle yönetildiğini söylerler. Diğerleri ise, dünyada meydana gelen her şeyin ya sevindirici yahut üzücü olduğunu ifade ederler.

(7) Bazıları da, Tanrı'dan gelen icbâr ve zorunlulukla veyahut hür irademizle yönetildiğimizi düşünürler.

Diğerleri de, elemlerin ve mutlulukların kötü mizaçtan kaynaklandığını, iyiliğin ise irade öncesi gerçekleşmeyip, aksine kötülüğün cebri olduğunu dile getirirler.

Bunların dışındakiler de bunun tam tersini savundular. Dediler ki: Büyük ve küçük olan bütün meşietler (istekler) insanın kendi elindedir. Bu durumda, bedene musallat olan belalar ve kabahatler de kendilerinden kaynaklı olarak meydana gelmekte olup onlara aittir.

(15) Diğer bazıları da dediler ki: İnsan yaptığı her eylemi sahip olduğu hür iradesiyle yapar. Başına gelen belalar, kabahatler ve vukû^{c} bulan hâdiseler Tanrı tarafından kendisine verilen cezâlardır.

Bize göre ise; Tanrı'nın bize bahşettiği bir özgürlük vardır, o da 'irade'dir. Ve biz, cebren ve zorunlulukla değil, sözkonusu edilen irade tarafından ve ondan (iradeden) gelen (istek)le/güdülerle yöne(l)tiliyoruz. (21)

İkinci Bölüm: İrade ve Özgürlük Sahibi Olduğumuz Hakkında

Tanrı, kendi lütfuyla bizleri özgür ve irade sahibi kılmıştır. Ve o bize, nefsin duyularına/güdülerine hizmet etsin diye sevk edici öz bir irade bahşetmiştir. Her kim ki özgürlüğü ortadan kaldırmak isterse, o zaman Tanrı'ya karşı isyan etmiş olur.

[21-b] 1ܡܠܟܘܬܐ ܫܡܝܐ ܐܘܟܝܬ ܡܐܘܪܬܐ [ܕܕܐܠܗܐ ܠܝ] ܘܠܐ <ܘܕܡܝܐ
ܗܝ>/
2 <ܡܐܘܪܬܐ> ܘܕܠܐ ܐܠܦܢ ܐܝܟ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ ܘܕܫܠܐ ܐܝܕܐ ܚܠܠܐ/
3 ܚܕܐ ܐܠܗܐ ܡܠܟܘܬܗ <ܫܡܝܐ>/
4 ܡܫܘܢ ܦܢ ܒܣܪ: ܕܡܢ ܐܢܫܐ ܕܚܘܒܐ ܡܕܒܪܝܢ ܐܡܪܘ. ܘܠܗ/
5 ܒܡܐܘܪܬܐ ܕܝܫܘܥ. ܘܠܡܒܪܢ ܠܟܢ ܕܗܘܐ <ܒܠܠܫܐ> ܕܡܣܒܐ ܐܘ/
6 ܡܣܟܢ: ܡܫܘܢ ܐܡܪܝܢ ܕܗܘܐ./
7 ܡܫܘܢ ܕܡܢ ܟܐܢܫܐ ܘܒܫܡܝܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܡܪܝܢ/
8 ܕܡܬܕܒܪܝܢ ܐܘ ܒܪܚܡ ܡܐܘܪܬܐ./
9 ܐܡܬܝ ܕܡܢ ܠܚܡܫܐ ܡܘܐܟܠܐ ܕܗܘܝܢ ܒܟܠܠܐ ܕܡܫܐ [ܘܒܘܩܫܐ.]/
10 ܘܟܐܢܫܐ ܐܡܪܝܢ ܕܗܘܐ ܫܡܝܐ. ܘܠܗ ܒܡܫܒܚܬܐ ܒܫܡܝܐ/
11 ܗܘܐ ܐܦ ܠܟܐ./
12 ܐܡܬܝ ܕܡܢ ܕܠܗܘܟܐ ܕܗܘܠܝܢ ܡܫܘ. ܐܡܪܘ ܒܣܪ ܕܒܪ̈ܬܐ/
13 ܒܠܗܘܢ ܟܐܪܘ̈ܗܝ ܕܒܪܢܫܐ ܡܬܡܝܢ. <ܦܘ̈ܩܕܢܐ ܫܡܝܐ ܘܕܡܪ̈ܩܕܐ>/
14 ܘܡܘ̈ܣܦܐ ܘܡ̈ܩܘܐ ܕܦܓܪܐ: ܡܬܒܩܝܢ ܒܒܣܝܡ ܘܗܘܝܢ ܠܗܘܢ/
15 ܐܡܬܝ ܕܡܢ ܐܡܪܘ ܕܠܡܒܪܢ ܕܠܒܪ ܒܪܢܫܐ: ܒܪܚܡܘܗܝ ܗܘ/
16 ܚܒܪ ܒܡܐܘܪܬܐ ܗܢ ܕܫܢܐ. ܘܡ̈ܩܘܐ ܡܘ̈ܣܦܐ ܘܒܪ̈ܝܬܐ ܕܒܪ̈ܝܬܐ/
17 ܠܗ: ܡܫܡܫ̈ܢܝܬܐ ܐܝܟ ܕܡܫܬܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ./
18 ܡܢܢ ܕܡܢ ܐܡܪܝܢ. ܕܐܝܟ ܠܢ ܡܐܘܪܬܐ ܗܝ ܕܡܗܒ ܠܢ ܐܠܗܐ ܕܗܝ/
19 ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܫܡܝܐ. ܘܒܗ ܗܘ ܡܬܕܒܪܝܢ ܘܡܫܢܐ ܘܠܗ/
20 ܡܢ ܒܡܫܪܐ ܐܘ ܟܐܢܫܐ./
21 ܡܛܠܗܢ ܕܐܩܝܡ ܕܡܫܝܚܐ ܕܐܝܟ ܠܢ ܡܠܟܘܬܐ ܫܡܝܐ ܘܡܐܘܪܬܐ./
22 ܐܠܗܐ ܦܢ ܒܣܪ ܒܡܫܒܚܘܬܐ ܚܒܪ ܠܢ ܒܒ̈ܢܝ ܡܐܩ̈ܐ ܘܡܠܟܘ̈ܬܐ ܫܡܝܐ. ܘܡܫܡ/
23 ܠܢ ܒܫܢܐ ܡܡܠܟܬܐ: ܕܢܡܫܚ ܠܟܘܟ̈ܐ ܕܝܫܘܥ [ܕܡܫܘܢ ܒܢ] ܚܠܠܐ/
24 ܡܡܠܟܬܐ: ܗܘ ܕܡܢ ܕܡܪܝܡ ܡܐܘܪܬܐ: ܠܡܫܒܚܘ ܐܠܗܐ ܦܐܝܫ/

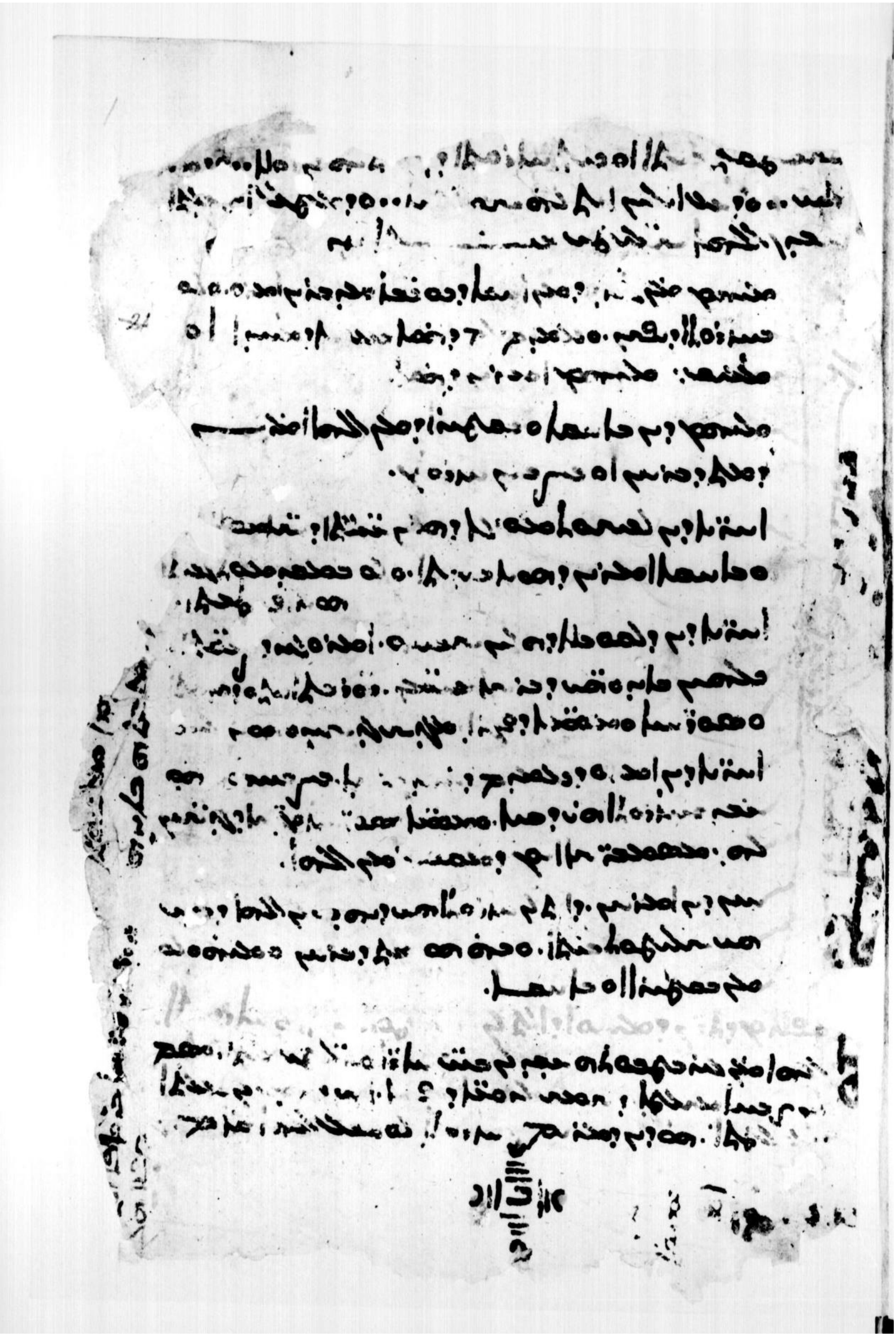

Vr. 21b

[22-a] (1) Ve o böylece herkesi sanki bu durum kendinden kaynaklıymış gibi zayıf düşürür. O zaman, kötülerin/şerlilerin kendilerinden doğan iradeden değil de, ruhundan özünden kaynaklı kötüler olduklarını savunmuş olur. Hatta iyilerin de kendi istekleri dışında iyilik yaptıklarına dair hayret verici bir iddiayı da yok sayar. Ve o kişi Tanrı'nın onun üzerine yüklediği sorumluluğun aksine bir eylemde bulunmuş olur.

Oysa kötülerin mağfirete müstahak olacaklarına işaret edilir. (5) Yani (bu kötüler) cebren kötülüğü düşünmeye ve kötülükler yapmaya sevk edilmektedirler şeklinde bir sonuç çıkar. Ve iyilere dair de, imtihanların, sınanmaların ve düşünceleriyle ortaya koydukları yargıyla erdemli eylemleri seçmedikleri şeklinde yersiz bir iddiada dahi bulunmuş olur. Ve yine o, iyiler hakkında da; onların iyi amellerini cebren yaptıkları şeklinde katı bir anlayışı ifade ederek, amel ettikleri ve amel ediyor olduklarının herhangi bir övgüye layık olmadığını savunmaktadır. Dahası o, sözkonusu kötülerin isteseler de istemeseler de bu (kötü amelleri) işlemeye mahkûm olduklarını söyler.

(11) Böylece bu durum, iyilerdeki cehdi ve gayreti yok eder, kötü düşüncelerden dolayı herhangi bir kötü amel yapıldığında ise onların tahkir edilmesi şeklinde bir anlayışa müsaade etmez. Maamafih bu yukarıda bahsi geçenden daha büyük zulüm ve fesatlık var mıdır? Bir de bu görüşü savunan kişi, kendindenmiş gibi her yasa ve hükmü de bu anlayışla ortadan kaldırmış olur. Bu anlatılanlar da tam anlamıyla aşağıda gelecek olan konularla tamamlanacaktır.

(16) Sözler ve eylemler üç kategoride incelenebilir: 1. Zarurî, 2. Mümkin ve 3. Muhal. Zarurî olana gelince; örneğin *her insan canlıdır*. Mümkin de; *şair bir insandır*. Muhal ise; *her insan taştır*. Eğer bunlar bu şekilde ise, ilkin her şeyin sahibi olan Tanrı'yı bulmaktayız. (21) Ardından, insanların evrensel düşünceleri, ne zaruri ne de muhal olana yasa koyar, bilakis mümkin olan hallere yasalar koyarlar. İnsanın havayı soluması veya solumaması…/

[22-a] ܘܡܛܠ ܡܫܢܛܠ ܐܡܪ ܘܕܘܝܕ. ܘܐܝܟ ܒܝܬܐ ܦܢ ܢܗܘ ܦܘܡܐ:/
ܕܠܗ ܡܢ ܕܒܢܘܗܝ ܐܠܗܘܗܝ ܒܢܝܐ. ܐܢܫܘܬܐ ܕܝܢ ܕܠܒܫܐ/
ܦܓܪܐ ܐܡܪ ܗܘ ܕܠܗ ܡܢ ܕܒܢܘܗܝ ܡܠܡܠܘܢ. ܘܦܩܕ ܡܕܡ/
ܕܠܡܘܒܠܐ ܘܡܠܟܘܬܐ. ܕܠܒܢܝܐ ܡܢܘܐ ܚܘܡܢ ܠܡܘܫܐ ܒܐܡܬܐ:/
ܕܒܡܦܪܐ ܡܬܚܪܝܢ ܠܡܬܢܚܒܘ ܘܠܡܫܒܪ ܒܝܘܡܬܐ. ܠܒܢܝܐ/
ܕܝܢ ܠܐ ܡܩܠܝܐ: ܒܝܕ ܕܠܗ ܒܒܘܢܝܐ ܘܒܝܕܐ ܕܢܘܡܘܣܐ:/
ܐܝܟܘ ܕܘܒܪܐ ܕܡܬܦܪܬܐ. ܘܡܛܠ ܛܒܐ ܗܘ ܡܢܛܠ ܗܘܛܐ/
<ܕ>ܬܦܢܝܬܐ: ܐܒܗܘ ܕܠܢܘ ܠܗܘܢ ܗܘܠܝܐ ܒܐܝܠܝܢ ܕܒܕܪܗ/
<ܘܡܫ>ܒܪܝܢ: ܒܝܕ ܕܒܝܕ ܡܬܒܪܝܢ ܬܐܡܬܪܗ. ܠܒܢܝܐ ܕܝܢ ܡܫܪܪ/
ܒܡܘܒܕܢܐ ܕܒܩܢܝܢܐ: ܕܐܦ ܙܒܢܝܢ ܘܐܦ ܠܐ ܙܒܢܝܢ: ܗܠܝܢ ܥܒܝܕܝܢ./
ܘܠܝܬܝܗܘܬܐ ܕܒܗܬܐ ܡܕܒܪ. ܘܕܢܚܐ ܘܕܒܪ ܒܝܘܡܢܐ/
ܗܢܝܐ ܕܕܡܝܢܘܗܝ ܐܬܐ ܐܝܟ ܠܡܘܠܕܐ ܕܒܝܡܘܬܐ ܠܐ ܡܦܫ./
ܘܐܝܟ ܒܥܠܐ ܘܡܠܐ ܕܦܫ ܗܘ ܗܘܐ. ܡܒܗܠ ܕܝܢ ܬܘܒ ܐܡܪ/
ܕܗܢܘ: ܘܡܛܠ ܢܦܘܫܐ ܘܒܝܐ. ܡܬܝܡܢ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܡܡܟܠܝ<ܬܐ>/
ܒܗܠܝܢ ܕܗܘ ܠܬܝܬ ܡܬܬܒܝܢ܀ ܬܠܬ ܗܒܠܠ ܐܬܝܗܝܢ/
ܗܦܠܣ ܕܩܛܠ ܘܕܡܡܒܪܢܐ܀ ܐܝܬܝܬܐ܀ ܡܬܝܕܥܢܘܬܐ܀/
ܠܐ ܡܬܚܫܚܢܬܐ܀ ܐܝܬܝܬܐ ܦܝ: ܐܝܟ ܗܝ ܕܒܠ ܒܪܢܫܐ/
ܚܝܘܬܐ܀ ܡܬܝܕܥܢܘܬܐ ܕܝܢ: ܐܝܟ ܗܝ ܕܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܦܗܛܪܐ܀/
ܠܐ ܡܬܚܫܚܢܬܐ ܕܝܢ: ܐܝܟ ܗܝ ܕܒܠ ܒܪܢܫܐ ܒܐܦܐ. ܒܗ ܕܝܢ ܗܠܝܢ/
ܗܒܢܐ ܐܬܝܢ: ܡܬܚܫܚܢ ܦܝ ܡܕܝܬܗ ܠܐܠܗܐ ܡܪܐ ܟܠ:/
ܒܬܪܒ ܕܝܢ ܠܬܪܒܝܬܐ ܒܝܢܬܐ ܕܒܢܝܢܐ: ܕܠܗ ܒܠ ܐܝܩܪܬܐ/
ܦܝ: ܠܐ ܕܝܢ ܐܦܠܐ ܒܠ ܠܐ ܡܬܚܫܚܢܬܐ: ܒܠ ܡܬܝܕܥܢܬܐ/
ܕܝܢ ܒܪܝܫ ܒܠܚܘܕ ܕܦܫܝܛܝܢ ܢܦܘܫܐ. ܕܢܦܘܫ ܕܝܢ ܒܪܢܫܐ/

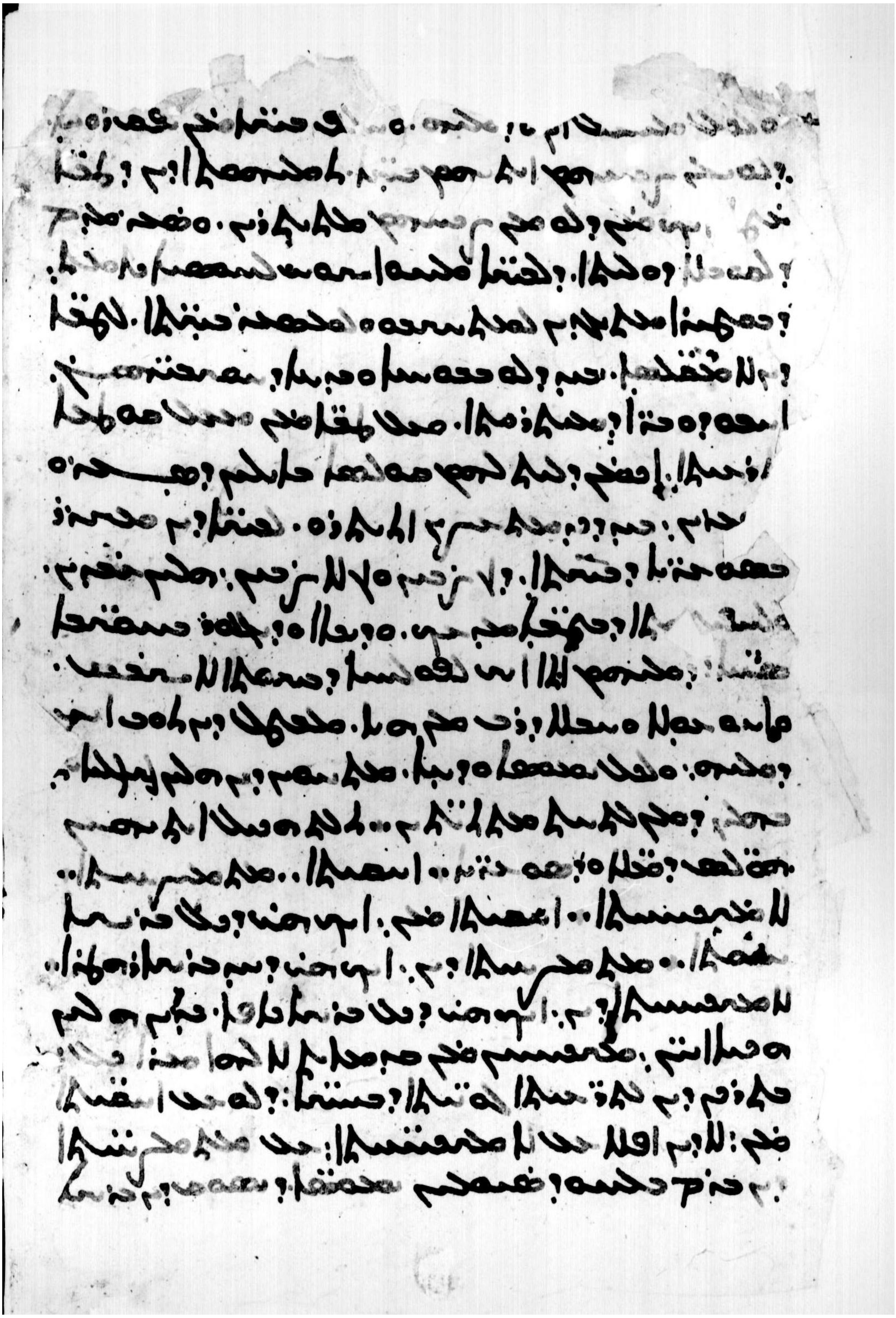

Vr. 22a

[22-b] iki ayaklı olması veya olmaması gibi. Birincisi zarurîdir, ikincisi ise muhaldır. İnsanın belagatçı olması veya olmaması, okumayı öğrenmesi veya öğrenmemesi, öldürmesi veya öldürmemesi, hırsızlık yapması veya yapmaması için yasa konulmamıştır.

Olması mümkin olanlar veya olmayanlar ve muhal olanların her biri üzerine yasa konulmuş ve konulmaktadır. (7) Tanrı onların bu şekilde olmalarını takdir ettiği ve bu da zaruretten kaynaklandığı için bu şekilde meydana gelmektedirler. Mesela ateşin sıcak, karın da soğuk olması gibi. Ya da muhaller hakkında karar kıldığından dolayı meydana gelmeleri katiyen mümkün değildir.

Nasıl ki gözün işitmeye, kulağın da görmeye ve bunlara (12) benzer (durumlar) üzerine hiç bir yasa konulmadı ise, gelecekte de konulmayacaktır. Çünkü bunlar zarureten meydana gelmişlerdir. Bunların herhangi birinin olup olmaması ile ilgili Tanrı herhangi bir yasa koymadığından dolayı meydana gelmeleri asla olası değildir. Her ikisinin (meydana gelip gelmemeleri) aynı şekilde olmaları ya da olmamaları da imkân dâhilindedir. (16) O, sadece bunların olmaları ve olmamalarına dair bir yasa koyup ikâme etmiştir.

Aynı şekilde arkadaşın hakkında yalancı şahitlikte bulunmaman, zina etmemen ve hırsızlık yapmaman gibi bizim de yapmaya güç yetirdiğimiz veya yapamayacağımız ve bizden kaynaklanan ya da bizden kaynaklanmayan ameller üzerine de yasalar konulmuştur. Ve malumdur ki, kişinin yalancı şahitlik etmesi veya etmemesi, zina etmesi ve etmemesi, hırsızlık yapması ve yapmaması da mümkün eylemlerdir. Şayet bunlar ve benzerleri veya muhal olanlar zorunluluktan olmuş olsalardı, bu durumda yasanın konulması gereksiz olurdu.

[22-b] ܐܐܪ ܘܠܐ ܢܫܘܒ: ܐܘ ܕܢܗܘܐ ܠܐܪܝܐ ܦ̈ܠܓܘܬܐ ܐܘ ܕܠܐ ܢܗܘܐ: ܕܐܬܠܡܕ/
ܦܝ ܗܢ ܡܕܡܝܢܐ ܡܢ ܐܢܫܐ: ܗܢ ܕܝܢ ܠܐܪܝܢܐ ܠܐ ܡܬܡܪܝܢܝܬܐ/
ܠܟܠ ܣܢܝܩ ܢܗܘܐ. ܕܢܗܘܐ ܕܝܢ ܒܪܢܫܐ ܦܘܠܛܪܐ ܐܘ ܠܐ ܢܗܘܐ:/
ܘܕܐܬܠܦ ܡܦܫܪܐ ܘܠܐ ܕܐܬܠܦ: ܘܕܢܬܦܠܓ ܘܠܐ ܢܬܦܠܓ: ܘܕܢܬܡܘܬ/
ܐܘ ܕܠܐ ܢܬܡܘܬ: ܕܐܬܡܘܢ ܡܬܡܪܝܢܝܬܐ: ܘܡܡܟܢܐ ܕܢܗܘܘܢ/
ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ: ܒܟܠܗܘܢ ܐܬܬܡܣܟܐ ܟܠ ܢܩܦܣܝܢ ܘܡܬܐܡܣܩܝܢ/
ܟܠ ܗܠܝܢ ܦܝ ܒܥܢ ܕܦܬܚ ܐܠܗܐ ܘܡܢܗ ܕܗܘܠܐ ܢܗܘܘܢ: ܘܡܢ/
ܐܢܫܐ: ܗܘܠܐ ܗܘܘܢ. ܐܠܐ ܕܟܠ ܢܘܪܐ ܦܝ ܕܡܬܡܟܢܐ ܠܗܘܐ:/
ܟܠ ܠܟܠ ܕܝܢ ܕܩܢܝܐ. ܐܘ ܟܠ ܗܠܝܢ ܕܦܬܚ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ: ܘܒܥܒܕ/
ܠܥܒܕ ܠܐ ܡܡܟܢܝܢ ܕܢܗܘܘܢ. ܕܐܝܟ ܐܡܪ. ܕܟܢܐ ܦܝ ܠܡܬܡܣܣܣ/
ܐܘܢܐ ܕܝܢ ܠܡܫܢܐ: ܘܐܠܝܢ ܕܠܗܠܝܢ ܕܩܪܝܢ: ܘܠܐ ܚܕ ܢܣܒܐ/
ܡܬܡܪ ܐܬܬܡܣܩ ܐܘ ܡܬܬܡܣܡ. ܒܗܢ ܕܗܪܝܢ ܦܝ: ܡܢ/
ܐܢܫܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܘܠܐ ܡܬܘܡ ܡܡܟܢܝܢ ܕܢܗܘܘܢ. ܟܠ ܗܠܝܢ ܕܝܢ/
ܕܠܐ ܦܬܚ ܐܠܗܐ ܘܡܢܗ: ܐܘ ܕܠܗܘܐ ܐܘ ܕܠܐ ܠܗܘܐ ܡܢܐ ܡܟܘܢ:/
ܐܠܐ ܒܗ ܒܕܡܘܬܐ ܠܐܬܪܘܢ: ܘܡܡܟܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ:/
ܟܠ ܗܠܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܓܒܪ ܘܐܡܪ ܢܣܒܐ: ܐܘ ܕܢܗܘܘܢ ܐܘ ܕܠܐ/
ܢܗܘܘܢ. ܟܠ ܐܝܠܝܢ ܒܥܢ ܕܡܡܟܢܝܢ ܕܢܥܒܕ ܘܠܐ ܢܥܒܕ: ܘܡܡܟܢܝܢ/
ܗܢܝܢ ܕܢܗܘܘܢ ܡܢܗ ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ: ܟܠ ܗܠܝܢ ܐܬܬܡܣܟܐ/
ܢܩ̈ܦܐ. ܐܝܟ ܗܢ ܕܠܐ ܠܐܦܘܕ ܟܠ ܡܥܒܪ ܡܦܘܕܐܐ ܕܟܠܟܐ./
ܘܠܐ ܠܥܒܘܪ ܘܠܐ ܠܥܒܕ. ܘܡܕܡܐ ܗܢ: ܕܡܦܠܓ ܕܡܢܐ ܗܢ/
ܕܢܣܒܘ ܘܠܐ ܢܣܒܘ: ܘܕܢܥܒܘܪ ܘܠܐ ܢܥܒܘܪ: ܘܕܢܥܒܕ ܘܠܐ/
ܢܥܒܕ. ܐܠܗ ܒܥܢ ܡܢ ܐܢܫܐ ܗܘܝ ܗܠܝܢ ܘܐܬܡܠܝܢ: ܐܘ ܠܐ/
ܡܡܟܢܝܢܐ ܠܗܘ: ܡܛܠ ܗܘܐ ܡܢܗ ܢܣܒܐ. ܡܦܠܓ ܕܝܢ ܕܡܢܐ:/

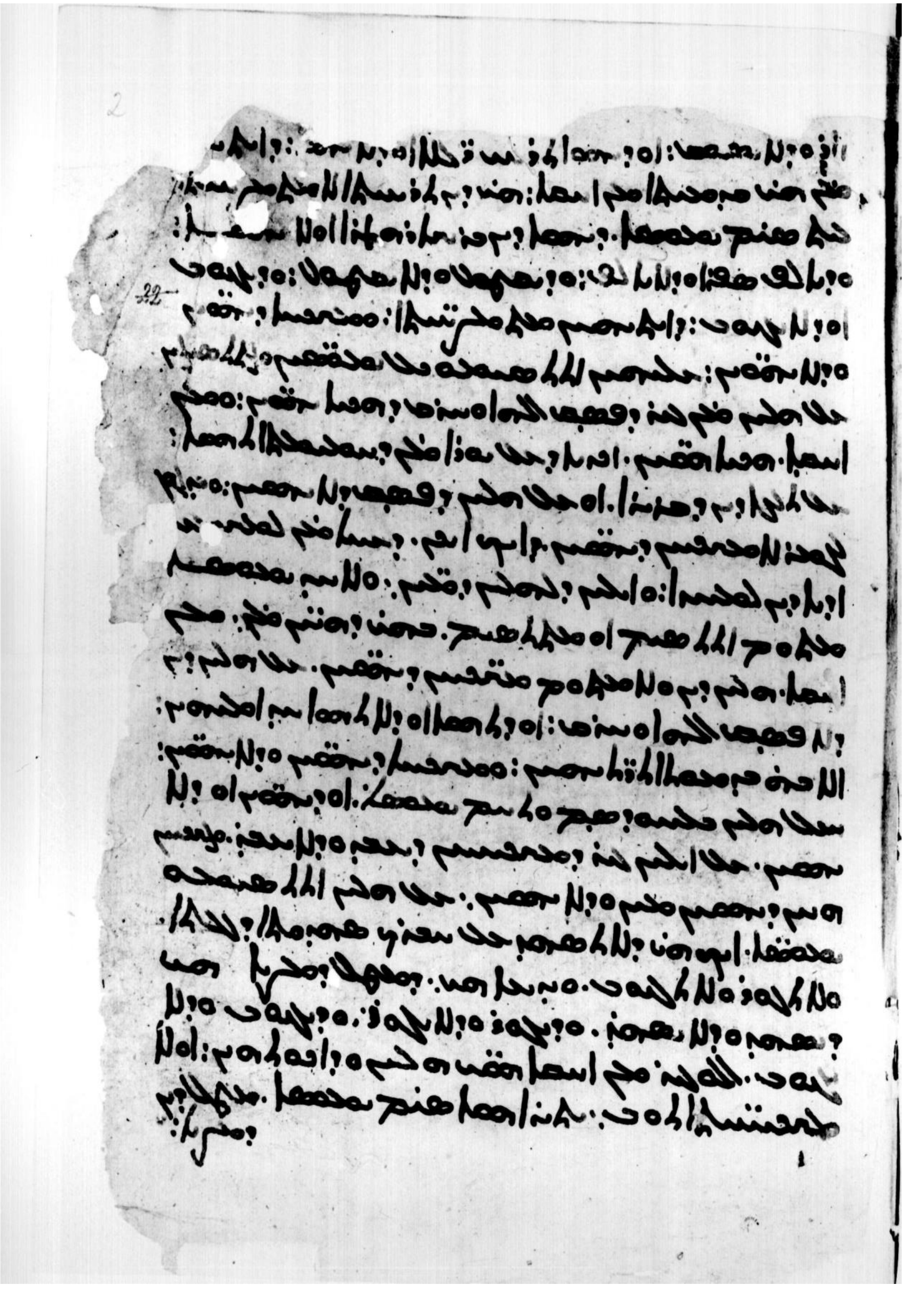

Vr. 22b

[23-a] (1) Tanıklık yapması ve yapmaması, zina etmesi ve etmemesi, hırsızlık yapması ve yapmaması mümkündür. Eğer yalancı tanıklıklar ediyorsa, hırsızlık ve zina yapıyorsa, o bunları Tanrı'nın emri dışında yapıyordur, demektir. Eğer ki, yalancı tanıklık etmiyorsa, zina ve hırsızlık yapmıyorsa, o zaman Tanrı'nın emri ve yasasına göre hareket ediyor, demektir. (5) Bundan da o kişinin her ikisini de hür iradesiyle yapıyor olduğu anlamı çıkar.

Demek ki, Tanrı'nın koymuş olduğu yasa ve dahi insanoğlunun bu yasalara göre hareketi özgürlüğün/hürriyetin var olduğunu âşikar bir şekilde ortaya koymaktadır. Fakat şunu bilmemiz gerekir ki, Tanrı tarafından bizlere tabii olarak bir dil verildi. Nasıl ve ne şekilde onunla konuşacağımız ise Tanrı'dan değil de, kendi irademizden kaynaklanmaktadır. İstediğimiz zaman doğruları, istediğimiz zaman da yalanları konuşuruz. O zaman şahitlik etmemiz ve iştiha duymamız Tanrı'dandır, fakat nasıl şahitlik edeceğimiz ve ne tür bir iştiha duymamız gerektiği ise bizim irademizledir. (12) Oysa kudret Tanrı'dandır, fakat o kudreti nasıl kullanacağımız ise bize aittir.

Özgürlüğün var olduğunu yaptığımız bu çalışma teyit etmektedir. Tutsak olan (hür olmayan) tabiatın bütün bu değişiklikleri araştırarak söylemesi mümkün değildir. Eğer bütün insanlar aynı şeyi söyleyecek olsalardı veya aynı şeyi yapmış olsalardı, belki de sapıtarak (sapkınlıkla) özgürlüğün olmadığını söylerlerdi. (17) Eğer ki bir insanın (amelde/duyguda) özgürlüğü bir günde birçok farklılaşma gösterebiliyorsa; yani iyi ve kötü olması, merhametli ve merhametsiz, hoş ve nahoş, bereketleyici ve lanetleyici olabiliyorsa, bu açık bir şekilde özgürlüğün var olduğunu ortaya koymaktadır.

Ey bilge olan yine de düşün ki, bu söylediğim bütün farklılaşmalar; ne karada ne denizde, ne ışıklarda ne yıldızlarda, ne ağaçlarda ne köklerde, ne hayvanlarda ne de tutsak olan hiçbir tabiatta bulunmaktadır.

[23-a]1<ܕ>ܡܫܘܕ ܘܠܐ ܢܫܡܘܕ: ܘܡܬܚܘܙ ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ: ܘܡܬܚܫܒ ܘܠܐ/
ܡܬܚܫܒ: ܕܠܐ ܦܫܝܛ ܕܟܠܗܝܢ ܘܚܒܫ ܘܚܐܪ: ܠܒܪ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ/
ܕܐܠܗܐ ܦܬܪ. ܐܝܟ ܠܐ ܦܫܝܛ ܕܟܠܗܝܢ: ܘܠܐ ܚܐܪ ܘܠܐ ܚܒܫ:/
ܐܝܟ ܢܡܘܣܗ ܕܐܠܗܐ ܘܦܘܩܕܢܗ ܦܬܪ. ܘܐܬܩܝܡܘܢ/
ܒܐܝܬܘܬܐ ܕܪܘܚܗ ܦܬܪ. ܡܕܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܢܡܘܣܐ/
ܕܐܠܗܐ ܘܒܪܝܬܐ ܐܬܟܠܠܬ ܕܐܝܟ ܡܬܘܡܬܐ܀ ܒܪܡ ܐܘܦ/
ܕܒܗ ܗܘܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܥܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܐܡܪ ܥܠ ܒܪܝܬܐ:/
ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܝܟܢܐ ܐܘ ܒܐܝܢܐ ܕܢܫܬܐܠ ܒܗ: ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ:/
ܡܢ ܪܚܡܝܢ ܕܝܢ ܒܪܡ ܐܡܬܝ: ܕܠܐ ܪܚܡܝܢ ܗܪܟܐ ܘܠܐ ܙܪܚܝܢ/
ܕܟܠܗܝܢ ܡܫܬܠܛܝܢ: ܗܟܢܐ ܗܘܝ ܕܢܫܡܘܕ ܗܘܝ ܕܐܦܝ: ܡܢ/
ܐܠܗܐ ܗܘ. ܗܘܝ ܕܝܢ ܕܐܝܟܢܐ ܢܫܡܘܕ ܘܠܥܠܡܐ ܢܐܦܝ: ܡܢ ܪܚܡܝܢ./
ܡܝܬܐ ܗܘ ܗܘܒܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܢܬܡܣܡܣ ܒܗ:/
ܡܢ ܕܠܟ ܗܕܐ܀ ܘܕܐܝܟ ܡܬܘܡܬܐ: ܗܕܐ ܕܡܚܐ ܕܕܡܚܝܢ/
ܒܠܒܗ ܡܫܘܕ. ܒܝܬܐ ܟܝܢ ܐܡܪܐ ܕܐܡܪ ܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܚܡܫܠܗܐ/
ܕܦܘܩܐܕ ܠܐ ܡܬܐ. ܐܠܗ ܟܝܢ ܒܠܚܘܕ ܒܒܝܬܐ ܡܢ ܡܕܡ ܐܡܪܝܢ/
ܗܘܘ ܡܬܐܡܪ: ܐܘ ܡܢ ܡܕܡ ܦܬܪܝܢ ܗܘܘ: ܒܬܪ ܐܡܪܝܢ/
ܗܘܘ ܒܪ ܛܒܝܢ ܕܠܟܠ ܡܬܘܡܬܐ. ܐܝܟ ܐܦ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܒܝܬ ܩܘܫܐ/
ܠܡܘܬܠܗܐ ܩܫܝܐܐ ܡܬܘܦܝܐ ܡܬܘܡܬܗ: ܗ̄ ܕܝܗܘܐ ܛܒܐ/
ܒܝܫܐ: ܡܪܢܫܝܢܐ ܐܘ ܕܠܐ ܩܢܫܝܐ: ܡܪܢܙܐ ܐܘ ܒܫܝܫܝܐ:/
ܡܒܪܟܐ ܐܘ ܡܠܛܝܐ: ܟܠܐܗܘ ܕܐܝܟ ܡܬܘܡܬܐ܀ ܐܬܒܝܢ/
ܕܝܢ ܬܘܒ ܐܘ ܡܒܫܝܐ: ܕܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܚܡܘܬܠܗܐ ܕܐܡܪܬ:/
ܠܟܠ ܐܢܫ ܘܠܐ ܒܝܬ ܡܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ. ܠܐ ܒܝܫܐ ܘܠܐ ܒܝܒܝܐ./
ܠܐ ܒܗܘܢܐ ܘܠܐ ܒܦܘܩܕܢܐ. ܠܐ ܒܐܝܟܢܐ ܘܠܐ ܒܒܢܝܐ. ܠܐ ܒܝܬܘܬܐ/

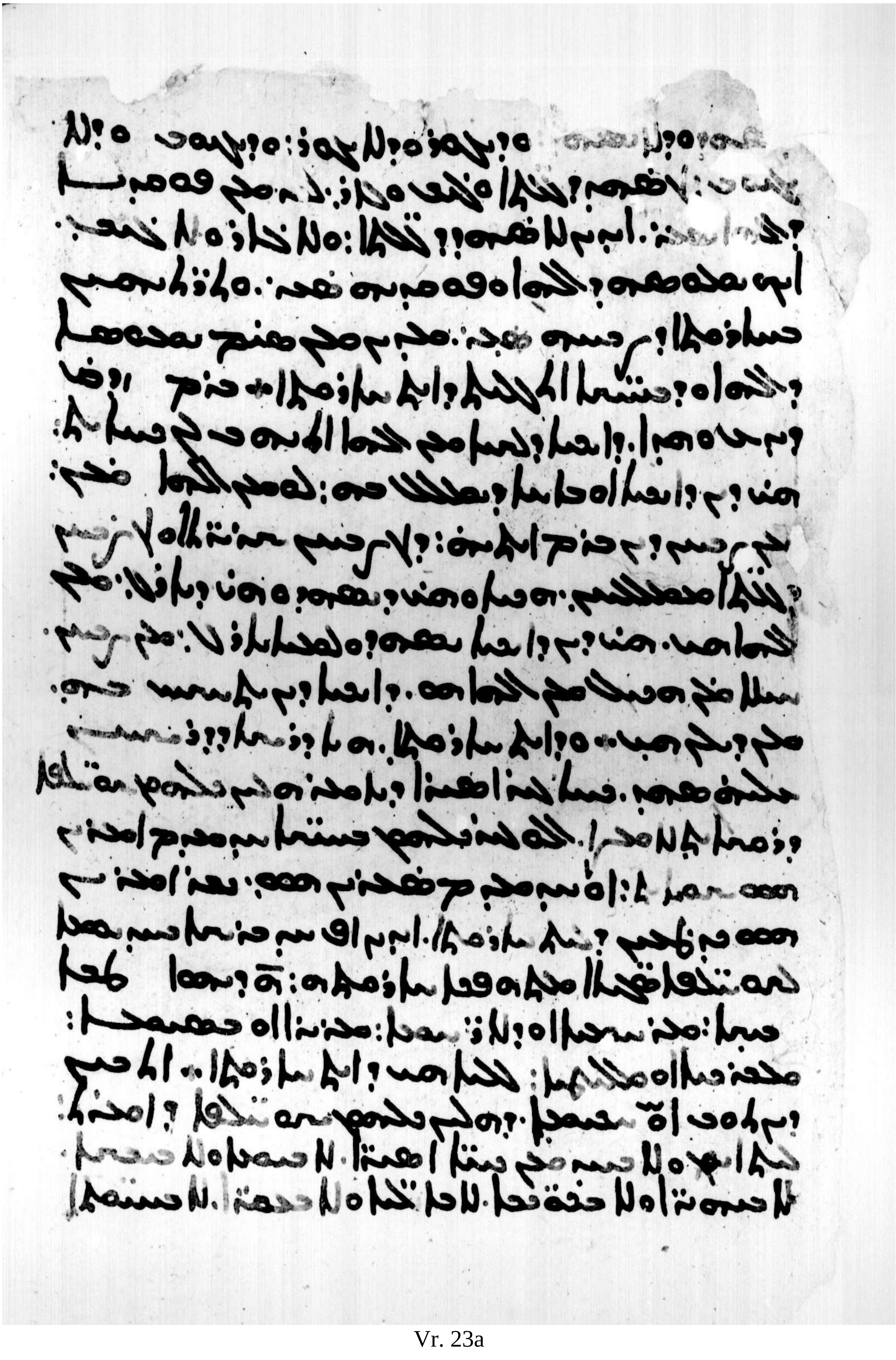

Vr. 23a

[23-b] (1) Ve o (Allah), aynı zamanda günahkârın ölümünü de istemez, bilakis onun kötü yolundan geri dönmesini ve kurtulmasını murad eder. Yani o, hiç bir kimsenin günahlarında devam ederek ölümü karşılamasını ve kendi eliyle ebedi azaba düçâr olmasını istemez. Tam aksine o, günahkârın kötü yolundan geri dönmesini, yasaya uygun davranmasını ve doğruluk yapmasını ve böylece ebedî saadetle yaşamını sürdürmesini ister.

(5) Oysa herkes kendi eceliyle fakat farklı kategorilerde ve değişik ölümlerle, barışçıl veya dingin bir üslupla dünyadan intikal eder. Öfkeye bürünenler ise kendi istekleriyle daha önceden buna (ecele) davetiye çıkarmışlardır.

Ecel meselesine gelince, o Tanrı tarafından belirlenmiştir. Öfkeli bir şekilde olmamız da bizim tarafımızdan önceden hazırlanmış olur. Kötülükler ve zulümler ise, iştihalarımız doğrultusunda doğan şehvetle yine bizim tarafımızdan yapılmaktadır. (11) Böyle olması, bu eylemlerin mutlak anlamda Tanrı tarafından bilinmedikleri anlamına gelmez. Sözgelimi tufanda öfkeyle helak olanların her biri ecelsiz değil, aksine kendilerine takdir edilen ecelleriyle gitmişlerdir. Ṣodom halkının her birisini ve Sanḥarib ile birlikte olanları da aynı şekilde kendi eceli yok etmiştir. Firavun ve ordusu kendi ecelleriyle denizde boğuldular. Amuriler ve Kenanlılar da kendilerine takdir edilenle tarihten silinmişlerdir. (16) İsrailoğulları da çölde (kendi ecelleriyle) düşüp tükendiler.

Davud döneminde Tanrı meleğinin yok ettiği yetmiş bin kişi, Urişlem'de Şilûḥo kulesinde helak olanlar, Urişlem'in düşmesiyle Ṭiṭus tarafından katledilenler, İliyun savaşında her iki taraftan katledilenler, şehirlerin alt-üst olmalarıyla yerle bir olan ve değişik göçük altında kalıp yok olanlar, çeşitli ölümlerle bu hayattan intikal eden peygamberler, elçiler, şehitler ve salih insanların her birisi, bu âlemden kendi ecelleriyle intikal etmişlerdir.

[23-b]1ܘܠܐ ܙܒܢܐ ܒܥܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ: ܐܠܐ ܕܢܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܚܗ ܒܥܡܠܐ /
ܘܢܐܡܢ. ܗ̄ ܕܠܐ ܙܒܢܐ ܕܐܝܟ ܒܫܘܠܛܢܗܘܢ ܢܥܒܪ: ܘܗܒܢܐ ܠܥܡܠܐ/
ܢܥܒܕ: ܘܒܐܝܕܘܗܝ ܠܥܘܢܝܐ ܕܠܟܠܗܘܢ ܢܐܙܠ. ܐܠܐ ܕܡܢ ܐܘܪܚܐ/
ܕܠܗ ܒܥܡܠܐ ܢܗܘܐ ܘܢܥܒܕ ܕܒܐ ܘܐܕܝܥܬܐ: ܘܒܢܝܢܐ/
ܠܡܥܒܕܐ ܕܠܐ ܡܐܒܝܢ ܢܐܒܥܘܢ. ܒܥܕܢ ܡܕܡ ܚܙܐ ܒܠܒܗ./
ܒܥܘܩܕܐ ܡܫܬܠܛܐ: ܐܦ ܒܥܩܬܐ ܡܫܬܠܛܐ. ܡܫܬܐ ܒܢܐ/
ܘܒܥܘܬܐ: ܘܐܝܟܢ ܕܒܪܘܟܐ ܗܘܢ: ܕܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ ܒܪܚܡܬܗܘܢ/
ܡܕܡ ܐܬܚܠܦ: ܒܗܘܢ ܕܡܐ ܫܢ: ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܐܬܝܡ. ܕܢܗܘܐ/
ܕܡ ܒܪܘܟܐ: ܡܢ ܗܘ ܡܠܐܟܝܢ ܘܡܠܟܠܗ. ܡܫܠܐ ܒܘܫܟܐ/
ܒܢܐ ܘܒܬܝܡܐ: ܐܝܟܢ ܕܒܢ ܦܓܪܐ ܒܪܚܡܬ ܡܢ ܡܫܬܠܟܝܢ:/
ܗܢܘܢ ܕܠܗ ܠܐ ܡܕܟܝܢ ܠܐܠܗܐ ܡܬܐܡܪܐ ܐܬܐܡܪܘܢ ܗܘܘ܀ ܒܥܕܢ/
ܗܒܫܠ ܐܠܗ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܒܫܘܦܪܐ ܒܪܘܟܐ ܐܒܕ: ܘܠܗ ܕܠܐ/
ܡܕܡ. ܒܥܕܢ ܠܘܒ: ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܡܕܘܡܝܐ ܐܘܦ. ܗܒܢܐ/
ܘܗܢܘܢ ܕܒܗ ܡܫܝܢܘܬ. ܒܥܕܢ ܦܢܝܢ ܘܚܝܠܗ ܒܥܡܠܐ/
ܐܬܠܒܫܘ: ܘܐܡܘܪܐ ܘܒܢܝܢܐ ܐܬܒܠܠܗ: ܘܒܬܪ ܡܥܢܝܢܐ/
ܒܥܕܢܐ ܢܫܠܗ: ܘܡܒܥܝܢ ܐܠܗܝܢ ܗܢܘܢ ܕܡܢܚ ܡܠܐܟܐ/
ܒܢܘܗܝ ܕܡܢ. ܘܐܝܟܢ ܕܐܒܪܗ ܒܫܒܝܠܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ:/
ܘܗܢܘܢ ܕܐܬܡܫܠܗ ܡܢ ܛܘܫܝܐ ܒܣܘܪܚܢ ܕܐܘܪܫܠܡ./
ܘܐܝܟܢ ܕܒܣܢܒܐ ܕܐܝܟܢܘܢ ܡܢ ܐܬܪܗܘܢ ܒܚܕܐ ܐܬܡܫܠܗ: ܘܗܢܘܢ/
ܕܒܗܦܟܬܐ ܘܡܕܝܢܬܐ ܘܒܫܡܝܐ ܡܫܬܠܛܐ ܐܒܪܡ: ܘܢܒܝܐ/
ܒܢܐ ܘܡܟܝܢܐ ܘܡܩܕܫܐ ܘܐܕܝܢܐ: ܕܒܥܩܬܐ ܡܫܬܠܛܐ ܚܢܢ/
ܡܢ ܡܬܐ ܕܐܡ: ܘܒܠܗܘܢ ܐܝܟܢ ܕܒܐܝܕܐ ܕܗܘ ܐܝܐ ܡܢ ܠܥܠܡܐ/

Vr. 23b

[24-a] (1) İster kınanma (zemm) isterse de övülme (medh) nedenleriyle göç eden herkes eceliyle gitmektedir. Bu söylediklerimizden de açık bir şekilde anlaşılıyor ki, insansal ömrün belirli ve mutlak olmadığını söyleyen herkes boşuna ve usul dışı hareket etmiş olur.

Üçüncü Bölüm: İnsan Hayatının Belirli ve Ölçülü Bir Süreyle Sınırlı Olması Hakkında

İnsanın hayatta ne kadar kalacağı, yaşam sahibi olan Tanrı tarafından takdir edilmiş ve belirlenmiştir. Bu (durum) da zorunlu tasavvurlar vasıtasıyla bilinir. (7) Şöyle ki, şâyet başlangıçtan beri duyumsanabilir dünyanın yapısının var oluşu, yapılış şekli, ne zaman ve nasıl yaratılması, kaç unsurdan oluşması ve göğün nasıl olması gerektiği ile dünyanın büyüklüğü ve tabiatı, cevherlerin ölçüsü ve tabiatı, yaratıcının düşüncesinde konulmuşsa, o halde bunların her biri gerektiği şekilde kendisi için takdir edilen mikyâstan ne eksilir ne de artar.

(12) Her şeyin nasıl fesada uğrayacağı ve nasıl bir değişimi/dönüşümü kabul edeceği ve zamanla nasıl bir doğrultmaya uğrayacağı türünden şeylerin tamamı onun (Allah'ın) mutlak düşüncesinde takdir edilmiştir. O (Allah), istediği zaman onları yaratır, zira Rabbe lâyık olan da budur. İnsanlar ve melekler hakkında da; meleklerden kaç tanesini yaratacağını bildiği için, onlardan kaç tanesinin kalıp düşmeyeceğini (Serafim) ve hangilerinin ne zaman, nasıl ve kaç tanesinin düşeceğini (Nefilim) ve bunlardan hangilerinin ve ne kadarının sadık kalacağını (Kerubim) da kesin bir şekilde biliyordu. (18) Böylece insanların da ne olmaya uygun olduğu, ne zaman, nasıl, ne şekilde ve onun katında onlar için hangi düşüncenin olacağı, sadece devir devir değil de onlar hakkında her bir bilgiye ayrı ayrı sahip olarak, kendi düşüncesinde onları nasıl vücuda getireceği bilgisi önceden O'nda (Allah'ta) mevcuttu. Eğer ki bunlar, bu şekilde yönetilmişse, bundan da anlaşılıyor ki, O (Allah), herkesin yaşam süresini ve bu hayatı nasıl sürdüreceğini de bilir. Nasıl ki bütün bunları var oldukları üzre biliyorsa, aynı şekilde her birinin zamanını ve yaşamı nasıl sürdüreceğini de bilir. Böylece herkesin hayatının onun bilgisine uygun olarak nasıl şekilleneceğini bilir.

[24-a] [1]ܗܘܬ ܡܢܐܡܝܢ: ܒܥ̈ܠܠܬܐ ܒܗܝ ܕܒܥ̈ܠܠܬܐ ܐܘ ܡܫܟ̈ܚܬܐ. ܡܪܡܝܬܗ/
ܕܡܢ ܘܒܬܪ ܡܢ ܐܘܦܪܐ ܦܘܡ: ܒܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܡܪܝܢ: ܕܠܐ ܡܬܠܡܝܕܝܢ/
ܘܦܝܠܘܣܘܦܝܢ ܣܓܝ̈ܐ ܐܝܟܢܐ: ܗܕܐ ܕܡܬܠܡܝܕܘܬܐ ܒܟܠܗܝܢ ܡܢ ܗܘ ܙܒܢܐ./
ܡܛܠܗܝܢ ܕܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܐ: ܕܡܬܠܡ̈ܝܕܐ ܐܝܟܢ ܣܓܝ̈ܐ ܐܝܟ̈ܢܐ ܘܒܦܪܘܣܘܦܐ/
ܡܕܡ ܡܬܠܡܝܕܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܐܡܪܝܢ. ܘܡܪܝܡܐ ܗܝ/
ܘܦܝܫܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܡܪܗܘܢ ܕܣܓܝ̈ܐ: ܕܟܠܐ ܕܡܪ ܒܪܝܐ ܒܬܪ̈ܝܐ./
ܡܬܕܒܪܐ ܒܡܕ ܡܘܬ̈ܒܐ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ: ܗܘܟܐ. ܐܝܟܘ ܕܡܢ ܒܪܝܫܝܬ ܫܡܝܢ/
ܗܘܐ ܒܦܝܠܘܣܘܦܘܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܠܘܩܒܠ ܕܒܪܢܫܐ ܡܦܝܠܘܣܘܦܘܬܐ: ܘܐܬܐ ܕܗܘܘܢܘܗܝ/
ܘܐܦܠܛܘܢ ܦܠܐ ܕܐܬܠܬܪܐ ܘܕܐܡܝܢ ܐܡܪܐ: ܘܕܡܘܢ ܒܥܠܐ ܒܡܠ̈ܐ ܐܝܟ ܕܐܬܠܬܐܡܝܢ:/
ܘܒܥܠܐ ܐܝܟ ܕܐܬܗܘܐ ܟܡܠܐ: ܘܒܡܠܘ ܘܦܘܠܘܛܘ ܕܐܦܘܠܐ: ܘܒܡܠܐ/
ܘܒܡܘܣܝܩܝܐ ܕܐܣܛܪ̈ܘܢܘܡܝܐ: ܕܠܐ ܒܕ ܢܬܠܦ ܐܘ ܚܪܦ ܡܢܕ ܡܕܡܘܢ/
ܡܢ ܡܘܣܝܩܝܐ ܕܐܝܟܐ ܢܬܡܠܟܠ ܟܠܠ: ܘܡܘܣܝܩܝܐ ܠܘܩܒܠ ܕܡܫܟܠܐ:/
ܘܠܘܦܪܐ ܕܗܘܐ ܠܗ ܒܐܬܢܘܣ: ܘܗܠܝܢ ܡܕܠܝܩ ܗܘܝ ܒܦܝܠܘܣܘܦܘܬܗ/
ܐܡܪܐ ܕܐܦ ܓܪܐ ܐܢܬܝ ܐܡܠܝ ܕܪܓܐ: ܗܟܢܐ ܗܟܘܠ ܐܝܟ ܠܫܪܒܐ/
ܘܡܫܠܠ ܒܝ̈ܬܝܐ ܘܩܠ̈ܠܬܐ. ܕܡܢܟ ܗܘܐ ܡܬܠܡܝܕܬܐ ܒܫܐ/
ܩܠ̈ܠܬܐ ܐܝܟ ܠܡܣܒܪ: ܘܒܫܐ ܡܢܗܘܢ ܡܬܠܩܝܢ ܕܠܐ ܡܫܬܠܠܐ./
ܘܐܡܠܝܢ ܘܐܡܠܟ ܘܒܫܐ ܢܗܠܝܢ. ܘܐܡܠܝܢ ܘܐܒܫܐ ܡܫܡܫ ܒܪ̈ܝܬܐ./
ܗܟܢܐ: ܘܒܝ̈ܬܝܐ. ܕܒܫܐ ܒܡܕܝܢ ܠܫܪܒܐ. ܘܐܡܠܟ. ܘܐܡܪܐ./
ܘܒܐܡܪܐ ܐܢܐ. ܘܐܡܪܐ ܠܦܘܠܘܣܦܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܟܠܗ. ܠܗ ܒܟܠܝܘܡ/
ܒܕܩܝܡ ܕܩܝܡ: ܐܠܐ ܘܠܟܠܝܕ ܡܕ. ܘܐܡܪܐ ܕܗܕܝܡ ܗܘܐ ܒܦܝܠܘܣܘܦܘܬܗ:/
ܐܦ ܐܝܟ ܠܗܘܢܐ. ܐܕܝܢ ܗܟܝܠ ܗܘܕܐ ܐܬܦܪܫܘ: ܡܕܡܐ ܡܕܡ/
ܘܐܦ ܠܦܘܠܛܝܐ ܘܡܘܣܝܩܝܐ ܕܣܓܝ̈ܐ ܘܒܟܠܝܕ ܡܪܕ. ܘܐܡܪܐ/
ܘܠܗܠܝܢ ܒܠܗܘܢ: ܐܡܪ ܕܗܘܘܢ ܗܕ̈ܐ ܢܕܠ: ܘܒܟܠܝܕܐ ܕܐܬܒܢܘ/
ܘܐܬܘ ܗܘܬ ܐܡܪ ܕܡܕܠ ܗܘܐ: ܗܟܢܐ ܐܦ ܣܓܝ̈ܐ ܕܒܟܠܝܕ ܐܡܪ ܕܢܕܠ/

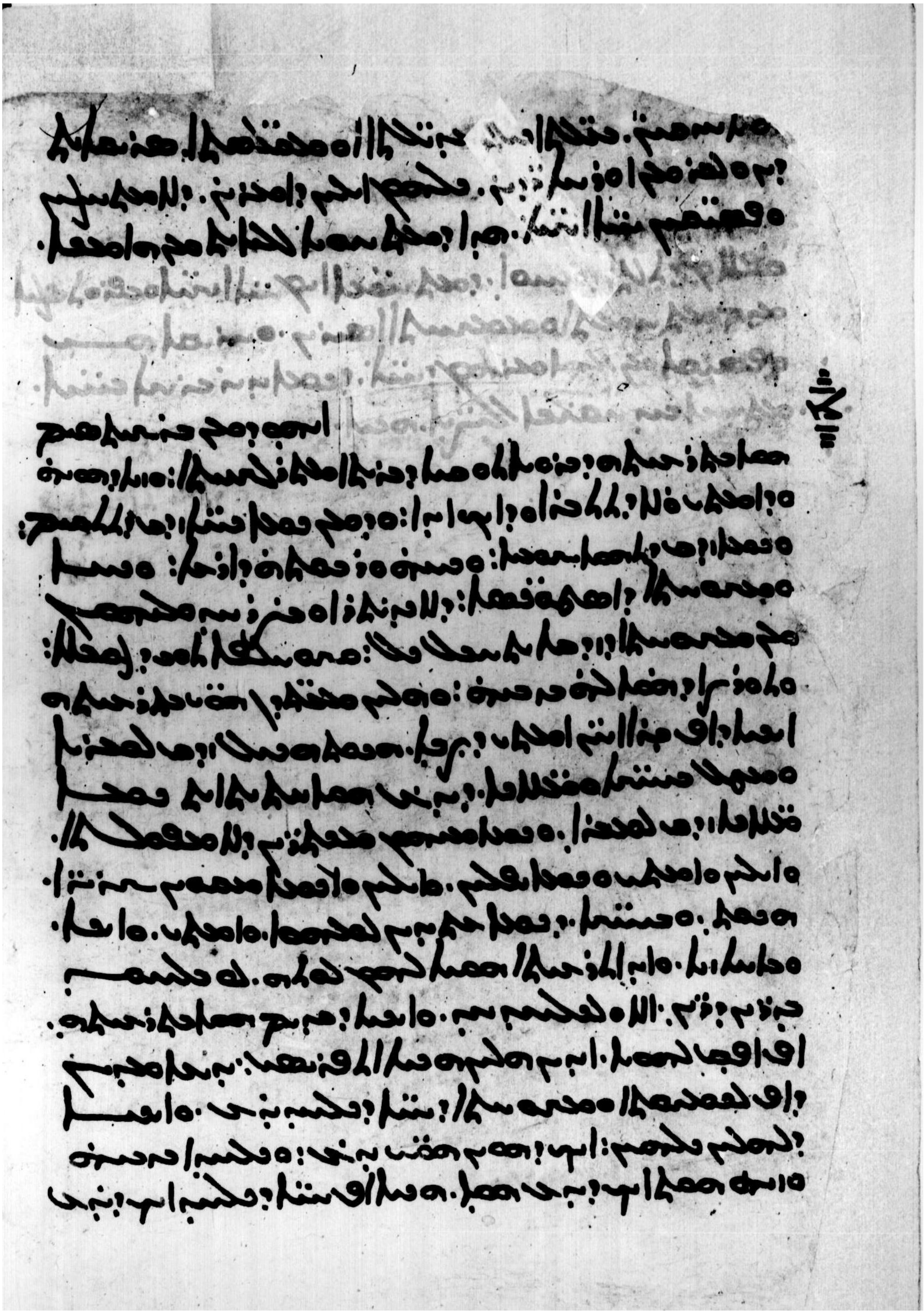

Vr. 24a

[24-b] Çünkü bunlar onun (Tanrı'nın) kendi bilgisi dâhilinde şekillenmiştir. Demek ki eylemlerin ortaya çıkmasında Tanrı nezdinde onlara dair bilinmeyen ve oluşmayan hiçbir şey yoktur. (3) Şayet başlangıçta var olmayanlar, Tanrı'nın iradesine uygun olarak belirli bir zamanda oluşmuş iseler, bu durumda onlar üzerinde bir değişiklik olsa dahi bu onun kendi iradesiyle belirlediği süre içerisinde kâim olacaktı. (6) Böylece insanlar için henüz yaşam yok iken, o (Tanrı) kendi iradesiyle takdir etmiş olduğu süre içerisinde yaşamı meydana getirmişti. Bu durumda kendi iradesi dâhilinde belirli bir süre kalmaya devam edecekti. Ancak daha sonra onlar üzerinde de bir değişiklik olacaktı, çünkü zamanı kendisi tayin eder ve buna uygun olarak hareket eder. (9) Şayet bu mevcut olanların hepsinin bir sınırı var ise, o zaman onlara takdir edilen başlangıç ile hepsi en başta şekillenmiş olur. Bunun oluşmasından sonra ise, cevher olarak onun meydana gelmesi de zorunludur. Nasıl ki Tanrı'nın mevcudiyetinin nihayeti yok ise, şüphesiz onun var olmaklığının başlangıcı da sonsuzdur. (14) Zira, onun mevcudiyeti zorunludur[46].

Böylece tözüne dair başlangıcı taşıyan insanoğlu da, yaşam sahibi canlı olarak var olmuştur. Öyle ki, insanoğlunun mevcudiyeti ve hayatiyetinin belirlenmesi de bununla zorunlu olur. Nasıl ki onların başlangıçları var olmaklık vasıtasıyla takdir edilmişse, aynı şekilde onların sonu da belirli bir ölçüyle takdir edilmiştir. (18) Yaratılmış olan her şey, bu üç özelliği içinde barındırır. 1. Zaman, 2. Son bulma (intiha/nihayet bulma) ve 3. Yasa. Son bulma; onun mevcudiyeti için, Zaman ise; onun mevcudiyeti ile birlikte, Yasa ise; tabiatının sınırı içerisinde onun kalmasını sağlar. Şayet zaman onun mevcudiyetiyle birlikte hareket ediyorsa, o zaman soruyoruz: Bu sınırlı mıdır, yoksa sınırsız mıdır? Şayet sınırsız ise; demek ki yaratılmamıştır ve bilinendir. Yok, eğer sınırlı ise; o zaman bunlardan hangisi belirli, hangisi belirsizdir? Eğer belirsiz ise; …/

[46] Süryani metafizik düşüncesinde Tanrı tasavvuru hakkında geniş bilgi için bkz. M. Nesim Doru, *Süryani Düşüncesinde Metafizik*, Divan Kitap, Ankara 2016, ss. 77-100.

[24-b] ܦܘܡ ܡܬܡܨܥܢܘܬܗ: ܡܛܠ ܕܡܬܡܨܥܝܢ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ. ܡܕܝܢ/
ܘܐܦ ܒܥܒܕܐ ܘܒܡܥܒܕܢܐ: ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܐܝܟ ܡܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܐ ܘܠܐ ܡܬܡܨܥܢܐ/
ܠܐܠܗܐ܆ ܐܝܟܘ ܕܐܡܪܝܢ ܘܡܬܚܙܝܢ ܠܐ ܐܡܬܝ ܗܘܝ: ܒܪ ܒܣܪ/
ܠܐܠܗܐ ܗܘܝ ܒܐܒܐ ܕܡܬܡܨܥ ܗܘܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ: ܦܩܘܕ ܗܘܝ/
ܒܗܐ ܕܒܡܕܒܪܢܘܬܗ ܡܬܡܨܥ ܕܢܩܘܡ: ܒܪ ܡܫܝܚܐ ܢܦܩ ܒܠܒܘܫ:/
ܗܒܝܐ ܘܡܝܬܐ ܕܒܝܬܝܐ. ܠܐ ܐܬܡܗܘܢ ܗܘܘ. ܘܗܘܘ ܒܐܒܐ ܦܘ/
ܕܡܬܡܨܥ ܗܘܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ. ܡܥܘܡ ܕܝܢ: ܒܗܐ ܕܒܡܕܒܪܢܘܬܗ/
ܡܬܡܨܥ ܕܢܥܘܢ. ܘܡܢ ܡܫܝܚܐ ܒܠܒܘܫܢ ܦܘܐ. ܡܬܡܨܥ/
ܡܕܝܢ ܐܒܐ: ܘܡܥܡܥܪ܆ ܘܐܝܟܘ ܕܒܠܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܕܗܘܘ/
ܡܥܡܬܒܐ ܐܝܟ: ܒܗܘ ܕܒܠܥܕܪ ܕܗܘܐ: ܡܬܡܨܥ ܗܘ ܡܫܝܚܐ/
ܒܝܕ ܡܫܝܚܐ ܕܗܘܐ ܠܗ: ܠܗܒܐ ܐܦ ܡܢ ܒܠܘ ܕܗܘܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ/
ܡܬܡܨܥܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ: ܐܒܐ ܒܠܚܘܕ ܘܠܐܠܗܐ ܠܐ ܡܬܡܨܥܢܘܬܐ ܐܝܟ ܠܗ/
ܦܘܝ ܘܐܝܟܢ: ܒܦܘܝ ܕܐܢܫܝܢܘܬܐ ܐܝܟ̈ܢ: ܘܠܐ ܡܛܠ ܡܫܝܚܐ ܠܥܡܘܐ/
ܠܐ ܡܬܡܨܥܢܘܬܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܦ ܐܠܗܘܬܗ. ܗܒܝܐ ܘܒܝܬܝܐ/
ܕܡܥܠܗ ܡܫܝܚܐ ܕܝܠܐ: ܘܗܘܦ ܕܢܗܘܘܢ ܐܬܡܗܘܢ ܡܝܬܐ: ܐܝܟܢܐ/
ܕܐܢܫ ܐܠܗܘܬܗܘܢ ܘܡܝܬܘܬܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܡܬܡܨܥ ܡܫܝܚܘܬܗܘܢ/
ܒܝܕ ܗܘܝܐ: ܗܒܝܐ ܕܐܢܫ ܡܫܠܡܢܘܬܗܘܢ ܒܥܡܘܡܝܬܐ܆ ܒܟܠ/
ܕܒܥܕܪܐ ܗܘ: ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܠܗܐ ܡܫܝܚܐ. ܗ̈ܘ ܐܒܐ. ܘܡܥܐ./
ܘܡܥܘܡܥܐ. ܡܥܐ ܦܝ: ܠܐܠܗܘܬܗ. ܐܒܐ ܕܝܢ: ܒܡ ܐܠܗܘܬܗ. ܘܡܥܘܡܥܐ:/
ܕܒܗ ܡܒܠܘ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܐܝܬܘܬܐ ܕܒܝܬܐ. ܘܐܢ ܐܒܐ ܒܡ ܐܠܗܘܬܗ/
ܦܪܐ: ܡܥܐܠܒܝܢ. ܕܡܥܡܒܐ ܗܘ ܗܘܐ: ܐܘ ܠܐ ܡܥܡܒܐ. ܘܐܢ ܦܝ ܠܐ/
ܡܥܡܒܐ ܗܘ: ܠܐ ܒܪܝܐ ܗܘ. ܘܡܬܡܨܥܢܐ. ܐܝܟܢ ܡܥܡܒܐ ܗܘ: ܐܝܟܐ/
ܡܢܘܡ. ܡܬܡܨܥܐ ܐܘ ܠܐ ܡܬܡܨܥܐ. ܘܐܢ ܦܝ ܠܐ ܡܬܡܨܥܐ:/

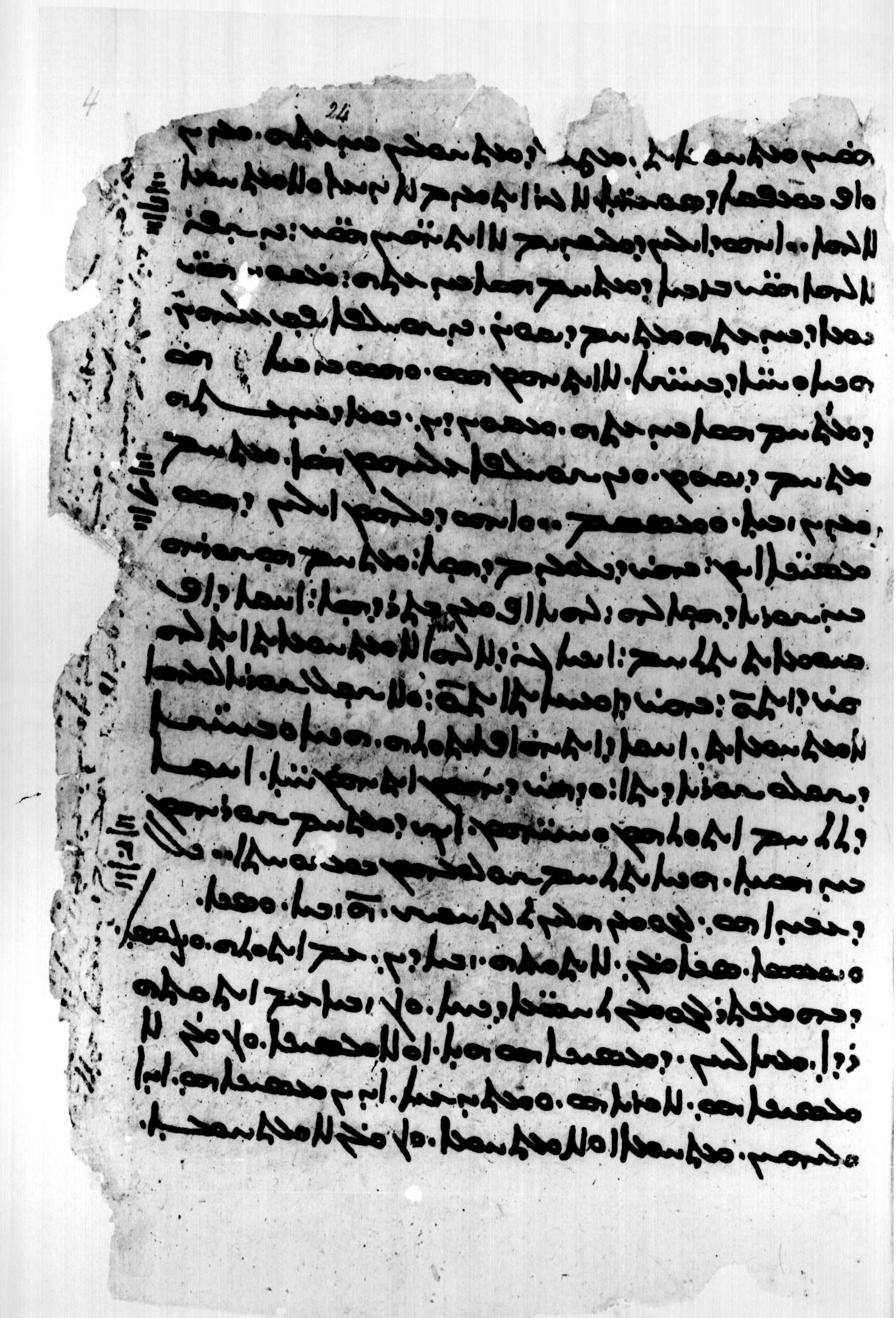

Vr. 24b

[25-a] (1) o zaman sonsuzdur. Yok eğer belirli ise; bu durumda her insanın yaşam süresinin takdir edilmiş olduğu açığa çıkar. Sonsuz olanlar idrak edilemezler. Yoksa, sonsuz kabul edilen nasıl ve ne ile idrak edilebilirdi ki? İdrak edilebilenler ise sonludurlar. Böylece her bir ferdin yaşamı ya idrak edilebilirdir yahut da idrak edilemezdir. Eğer idrak edilemiyorsa, o vakit son bulması da söz konusu değildir. Şayet idrak edilebiliyorsa, bu durumda belirlenmiş, takdir edilmiş ve aynı zamanda sonludur denilebilir.

Böylelikle nihayetsiz ve son bulmadıklarında ise idrak edilemezlerdir. (7) Sınırlı olan her şeyin son bulmaklığı dört şekilde idrak edilebilirdir: Ya ölçüyle, ya tartıyla, ya mikyasla, ya da sayıyla. Eğer ki insansal yaşam sonlu ise, sadece ölçü ve tartıyla değil de, bu sayılanlardan birisiyle sonu belirlenir. Zira bunların herhangi bir dayanağı da yoktur. Ama mikyasla ve sayıyla son bulmaları bilinebilirdir. Aynı şekilde son bulan her şey de, dört unsurla nihayete erebilir: Ya kelimeyle, ya akılla/zihinle, ya mekânla yahut da zamanla. İnsansal hayatlar ise, sırf akıl ve mekânla son bulmazlar. Zira bunlar da dayanaksızdırlar. Oysaki bunlar kelime ve zamanla son bulabileceklerdir. (15) Tanrı (katında) her birimizin hayata girişi ve bunun ne zaman olması gerektiği ayan beyan bilinirdir.

Açıklamak gerekirse, örneğin; Nuh 10.yüzyılda, İbrahim 20.yüzyılda, Musa ise falan yüzyılda yaşamışlar, değil mi? Eğer onların yaşadıkları zaman dilimi ayan beyan bilinmiyorsa, bu Tanrı'nın inayetinden değil fiili bir tesadüftendir, demek gerekir. (19) Nefsin bedenle olan birlikteliği (ܥܡ ܦܓܪܐ) kelimeyle birlikte (ܥܡ ܡܠܬܐ) mevcut değildir. Zira o, kelimeden (ܡܢ ܡܠܬܐ) neşet etmiştir/var olmuştur. Böylelikle (Tanrı) nefisleri yaratmış ve bedenlere form vermiştir. Nasıl ki dünyaya gelişimiz ayan beyan bilinir ise, aynı şekilde ayrılışımızın zamanının da belli olduğu aşikârdır. Çünkü ayrılışımız ve intikalimiz hususunda tesadüfe mahal yoktur. Öyle ki, dünyanın Yaratıcısı ve Fâili sürekli yaratmayı murâd eder.

[25-a]ܐ<ܘ>ܗܟܢܐ ܕܠܐ ܫܟܢܐ ܗܘ. ܐܝܟܢ ܡ<ܬܐܡܣ>ܡܐ: ܐܬܟܠܟܠ ܘܡܬܐܡܢ/
ܐܟܢܐ ܕܣܘ̈ܩܡܐ ܕܟܠ ܒܙܒܢܗ܀ ܐܝܠܝܢ ܕܕܠܐ ܫܡܥ ܐܝܬܝ: ܠܐ ܡܬܕܪܟܝܢ./
ܒܐܝܕܐ ܓܝܪ: ܘܒܥܝܢܐ ܡܬܕܪܟ ܗܘ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ. ܐܝܠܝܢ ܕܡ/
ܕܡܬܕܪܟܝܢ: ܡܫ̈ܬܡܥܢܐ ܐܝܬܝ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܕܟܠܢ: ܐܘ ܡܬܕܪܟܝܢ:/
ܐܘ ܠܐ ܡܬܕܪܟܝܢ. ܘܐܦ ܟܕ ܠܐ ܡܬܕܪܟܝܢ: ܐܦܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ. ܐܝܟܢ/
ܡܬܕܪܟܝܢ: ܡܬܐܢܫܐ ܘܡܫܡܫ̈ܢܐ ܘܡܫ̈ܬܡܥܢܐ ܐܝܬܝ. ܠܐ ܓܝܪ/
ܡܬܕܪܟܝܢ: ܟܕ ܠܐ ܡܬܐܡܫܢ ܘܠܐ ܡܫ̈ܬܡܥܝܢ܀ ܟܠ ܕܡܫܬܡܥ/
ܒܐܘܪܟܐ ܐܝܟܐ ܡܕܡ ܫܡܗ. ܐܘ ܒܩܠܐ. ܐܘ ܒܡܬܩܠܐ. ܐܘ ܒܡܫܘܚܬܐ./
ܐܘ ܒܡܢܝܢܐ܀ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܝܬ̈ܝܐ ܠܝ ܡܫܡܫܢ: ܒܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ/
ܐܢ̈ܬܐ ܡܬܐܕܫ ܡܫܘܚܝ: ܐܠܐ ܒܩܠܐ ܟܕ ܘܒܡܬܩܠܐ: ܠܐ ܡܬܐܕܫܝܢ./
ܕܠܐ ܡܘܫܐ ܐܝܬܝ ܓܝܪ. ܫܪܒܐ ܡܕܡ: ܕܒܡܫܘܚܬܐ ܘܒܡܢܝܢܐ ܢܬܐܕܫ/
ܡܫܘܚܝ܀ ܬܘܒ ܕܡܢ ܟܠ ܕܡܫܬܡܥ: ܒܐܘܪܟܐ ܐܝܬܐ ܡܫܬܡܥ./
ܐܘ ܒܡܟܝܠܬܐ. ܐܘ ܒܡܘܙܢܐ. ܐܘ ܒܬܩܠܐ. ܐܘ ܒܐܡܬܐ. ܘܡܢܐ ܐܝܬܝܗ: ܒܡܘܙܢܐ/
ܐܘ ܒܬܩܠܐ: ܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ. ܠܐ ܡܫܬܚܐ ܐܝܬܝ ܓܝܪ. ܫܪܒܐ ܐܪܐ ܕܒܡܟܝܠܬܐ:/
ܘܒܐܡܬܐ ܢܫܬܡܥܘܢ܀ ܦܪܘܫ ܘܚܙܝ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܗܘܐ ܡܟܝܠܐ ܕܡܫܚܐ ܕܟܠܝܢ/
ܡܢ ܕܠܟܠܟܐ. ܘܐܡܬܐ ܦܠܐ ܕܢܗܘܐ ܗܢܐ: ܐܡܪ ܐܡܬܐ ܠܬܐܡܪ:/
ܕܢܘܚ ܟܕ ܒܪܐ ܕܒܥܙܐ: ܘܐܒܪܗܡ ܒܗܘ ܕܒܥܙܪܢ: ܘܡܘܫܐ/
ܒܗܘ ܕ̈ܐܦܠܢ: ܠܝ: ܐܘ ܠܐ. ܘܐܦ ܟܕ ܠܐ ܦܪܘܫ ܘܠܐ ܚܙܝܬ: ܕܒܓܒܐ/
ܗܘ ܡܫܒܙܢܐ: ܘܠܗ ܕܒܡ̈ܠܘܬܐ ܘܡܟܢܐ ܕܢܫܐ ܒܡ ܦܓܪܐ: ܠܗ ܒܡ/
ܡܟܝܠܬܐ ܘܡܢ ܡܟܝܠܬܐ ܗܘܐ. ܗܘ ܕܓܙܐ ܢܦܩܬܐ ܘܙܘܓ ܦܓܪܐ. ܐܝܟܢ ܦܪܘܫ/
ܘܡܬܐܡܢ ܐܟܢܐ ܕܡܟܝܠܬܝ ܕܟܠܟܠܐ ܘܡܫܡܫ: ܟܠܟܠܐܗܘ ܕܐܦ/
ܐܟܢܐ ܕܡܫܡܫܬܝ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܢܟ ܓܒܐ ܠܡܫܡܫܬܝ ܘܠܡܫܘܚܢ܀/
ܓܪܘܡܗ ܕܟܠܟܐ ܘܡܫܘܚܬܗ: ܟܕ ܡܬܘܡܬܐ ܕܟܙܐ ܙܟܐ ܗܘܐ:/

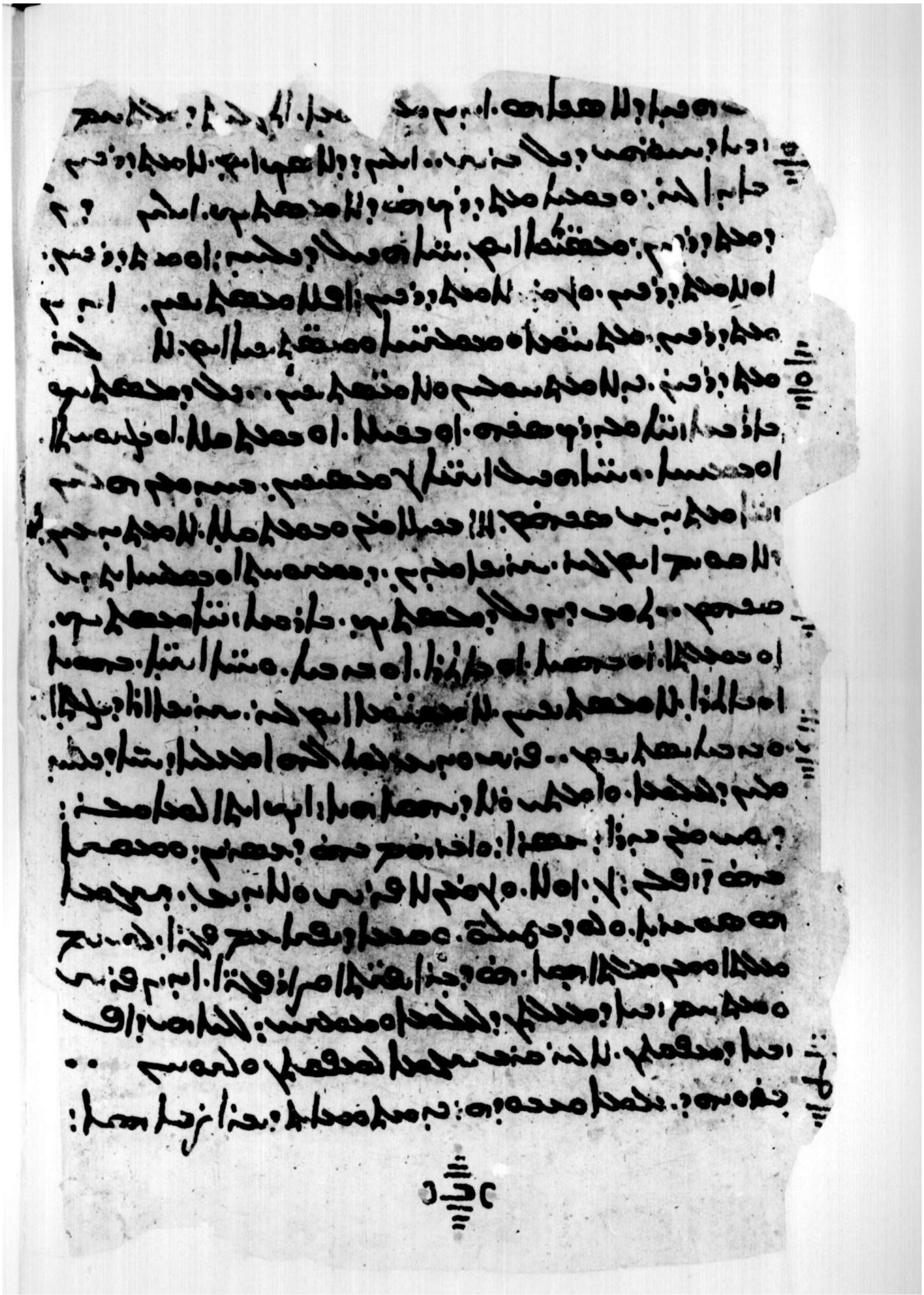

Vr. 25a

[25-b] (1) (…)

(…)

(…) ilk insanın

insansal yaşam, Kabil... kan... kan akıtması (…)

(…) nicelik (...) ne zaman girmemiz gerektiği bilinir. (…)

(…)

(6) Eğer bir nizam içerisinde ve bilgi vasıtasıyla evreni yönetiyorsa, hiçbir şey tesadüf eseri olmuyor, demektir. Öğretmen diyor ki: "Tanrı nezdinde nihayetsiz olan hiçbir şey yoktur". Ķufrinus'un söylemiş olduğu gibi; ayan beyan bir şekilde herkesin ne kadar yaşayacağını o belirler ve cevherlerin/özdeklerin sayısı dâhil her şeyi o takdir eder. Aynı zamanda o şaki/kötü olarak doğacakları da bilir. (11) Zaten onların yaşamlarının süresi de bilinirdir.

Öğretmenin dediklerinin aksine, şayet söylenildiği gibi her bir varlığın cevheriyle dünyaya gelişini ve dünyadan ayrılışını Tanrısal olarak bilmiyor ve görmüyorsa, o zaman bu tesadüfi bir eylem olurdu. Şayet o yaşam sınırlarını görüp takdir ediyorsa, böylece meydana gelen diğer bütün şeyleri de bilip nasıl olacaklarsa o şekilde onları takdir eder.

O zaman (varlığın/cevherin) yaşam sınırını (kader) da o takdir eder. (17) Şayet insana form kazandırılması önceden o sanatkâr tarafından bir düşünceyle şekillendirilmişse, onun takdir edilen şeyin nasıl olması gerektiği, formu ve imajının hangi cinsten olması gerektiği de bu belirlenmişliğe dâhildir. Ve neden (…) ve olduğu/ortaya çıktığı zaman ne yapacak ve nelerin başlangıcı olacak? Nasıl ki (…) kelimeyle birlikte ve onun itina göstermesiyle, o çözülmüş olacaktır. Daha önceden ona uygun olanı görmüştür ki o nefis olma hüviyeti kazanamayıp ancak öyle var sayılmıştır. (23) Şayet Tanrı'nın hikmet ve bilgisinin ne denli ve nasıl olması gerektiği biliniyorsa;

[25-b]1(...) ܠܒ(...) ܝ ܡ (...)/
2 (...)ܐܬܚܐ ܕ(...) ܡܡܫܠܟ (...)/
3 (...)ܪܝܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܡܕܡܐ ܐܝܟ(...)ܒܥܐ ܒ. (...)/
4 <ܡܫܬܐ> ܐܢܫܐ. ܡܢ ܕܝܢ ܠܡܢܬܐ. ܘܗܘܐ ܦܩܡܐ. (...)/
5 (...) ܡܫܝܐ. ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ. ܘܕܬܐܝܐ ܐܚܐ ܐܘܦ ܕܢܗܘܐ(...)/
6 <ܡܫܝܚܐ>: ܐܢܘܢ ܕܒܥܒܥܐ ܘܥܡ ܡܫܝܚܐ ܡܕܒܪ ܠܠܐܬܚܠ<ܕܠܐ>
7 ܒܥܒܥܐ ܒܠ ܗܘܐ. ܠܐ ܒܥܪ ܐܝܟ ܡܕܝܢ ܠܐ ܡܬܐܡܪܐ ܠܐܠܗܐ ܐ<ܡܪ>/
8 ܡܠܦܢܐ. ܘܒܠܬܐܝܟ ܕܡܬܐܡܪ ܠܗ: ܘܕܐܦ ܕܒܥܐ ܢܐܫܐ ܒܠܚܘܕ./
9 ܐܢܘܢ ܕܐܦ ܡܫܝܐ ܕܡܬܩܢܘܬܗܘܢ ܡܬܐܡܪ. ܘܕܐܦ ܒܗܘ ܡܘܡܐ/
10 ܕܡܬܐܡܠܕܝܢ ܡܫܬܥܐܝܐ ܡܢܪܐ ܠܗܘܢ: ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܘܦܪܝܘܣ./
11 ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܕܐܦ ܠܡܬܐܡܐ ܕܡܫܬܘܕܝ ܐܝܟ ܠܐ ܢܦܠ ܘܠܐ ܡܢܪܐ/
12 ܐܠܗܐܝܬ ܐܝܟ ܕܠܡܐܡܪ ܠܚܠܝܦ ܒܥܘܡܘܗ: ܘܡܢ ܡܫܠܠܬܗ/
13 ܕܠܠܠܡܐ ܘ<ܐܦ ܡ>ܦܡܬܗ: ܕܒܥܒܥܐ ܗܘ ܡܡܒܪܝܐ: ܕܠܡܘܒܠܐ/
14 ܕܡܠܘܗܝ ܕܡܠܦܢܐ. ܘܐܝ ܠܗܘܠܝܢ ܡܢܪܐ ܐܦ ܠܠܐܝܘܡܐ/
15 ܕܡܫܘܩܝ ܗܘ: ܗ<ܘ> ܠܐܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܚܠܗܘܢ ܗܠܝܢ/
16 ܐܫܬܢܝܬܐ: ܒܗ ܗܝ ܕܒܪܒܠ ܐܦ ܠܐܝܢ ܕܗܘܒܐ ܢܦܘܩܝ܀/
17 ܐܢܘܢ ܕܒܠܘܡܐ ܕܒܪܢܫܐ ܡܘܡܒܐ ܡܕܝܢ ܡܕܝܢ ܡܠܐܪ<ܥܢ>/
18 ܡܢ ܗܘ ܐܘܡܐ. ܕܕܐܝܟ ܐܝܟܐ ܐܘܦ ܕܢܗܘܐ ܗܘ ܕܡܠܐ<ܝܢ>/
19 ܘܕܠܘܐ ܐܝܟܐ ܐܦܢܐ ܢܠܐ ܕܡܘܐܐ: ܘܕܡܥܠ ܡܫܐ (...)/
20 ܘܡܫܐ ܢܡܥܘܪ <ܒܪ> ܗܘܐ: ܘܕܕܐܝܠܝܢ ܢܗܘܐ ܪܝܫܐ: ܐܝܒܐ ܒܥܒ(...)/
21 ܒܥܪܝܗ ܒܥܡ <ܡܠܠܐ> ܘܡܬܩܝܡܐܐ ܢܗܘܐ ܒܥܪܝܗ: ܒܪ ܡܕܝܢ ܡܕܐ/
22 ܠܗܘܢ ܕܦܩܣ ܠܗ. ܗܘ ܕܠܐ ܢܥܒܕ ܢܫܐ ܐܠܐ ܡܬܐܡܪܒ܀/
23 ܐܢܘܢ ܕܡܫܒܥܐ ܡܫܠܠܗ ܕܐܠܗܐ ܕܒܥܐ ܘܐܝܟ: ܡܫܝܚܐ ܗܘ./

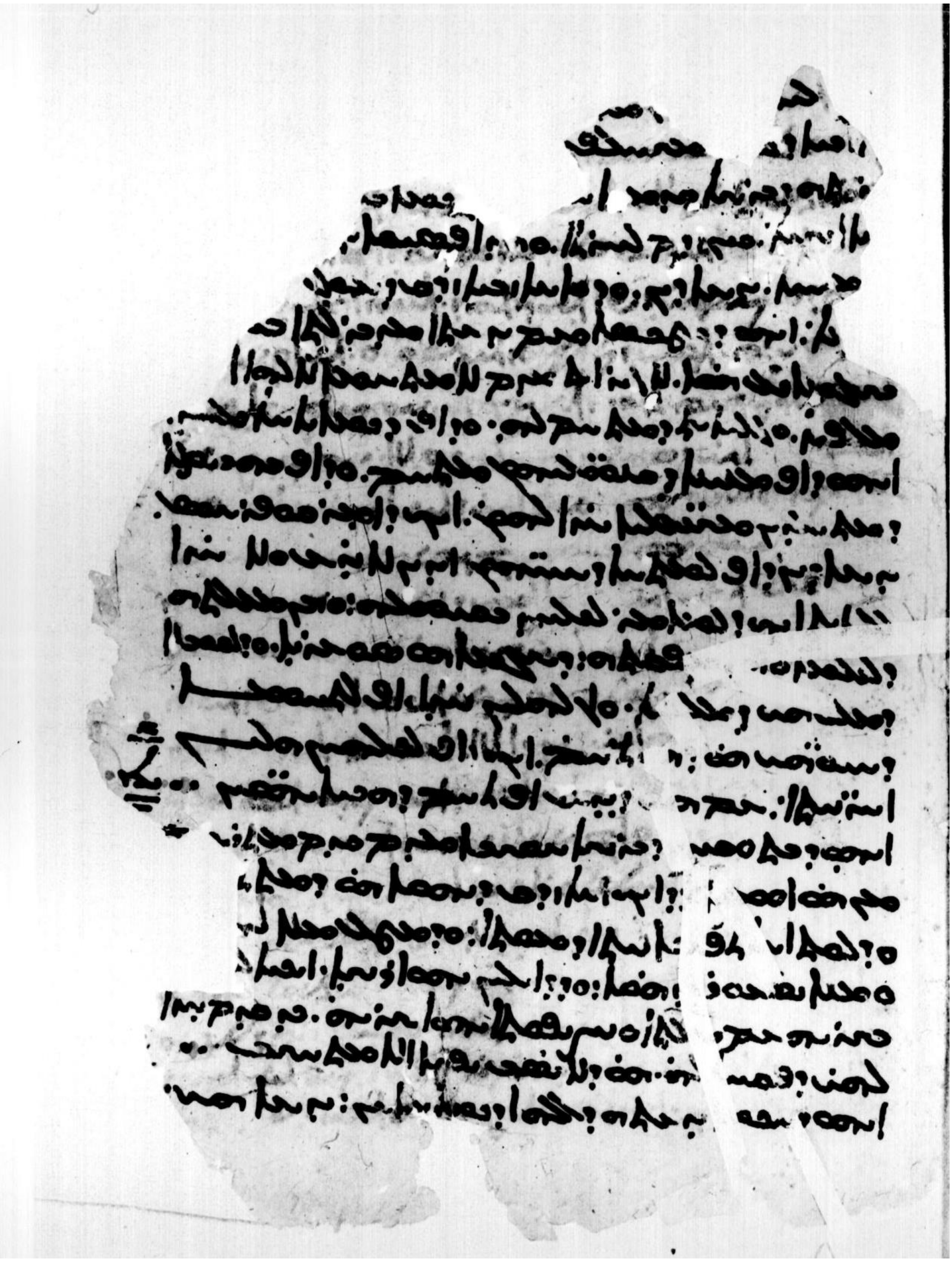

Vr. 25b

[26-a] (1) (...)

(...) çeşit(...)

(...)

(...) Zaruri (...)ve belirtilmiştir. Nihayeti oldukları

(...) bilmemiz gerekir. Cebren koymadığı (...)

(6) (...) bu şekilde olması gerektiği. Aynı şekilde nasıl, ne zaman ve nerede günah işlediğimiz de malumdur. Bizi günah işlemeye sevk eden onun cebri değil, irademizdir. (Tanrı tarafından) bilinir olmakla birlikte ölmemizin kendi isteğimizle olmadığı açıktır.

(9) Şayet Tanrı hayatımızın başlangıcını bildiği gibi sonunu da biliyorsa ve biz de nasıl ki hayatın başlangıcını evvelden kabul ettiysek, aynı şekilde hayatımızın sonu da başlangıcıyla birlikte önceden (Tanrı tarafından) biliniyor demektir. O, bilgisiyle görüp bildiği için; Âdem olmadan evvel Habil'in hayatının başlangıcını ve aynı zamanda onun hayatının sonunu da biliyordu ve o şekilde de oldu. Öyle ki her şeyi bilip görenin bilgisi dışında vuku bulandan başka bir şeyin olması da mümkün değildi. Nasıl ki (Tanrı) onun (Âdem'in) doğduğu günü biliyorsa, aynı şekilde onun öleceği günü de biliyordu.

(17) Benzer şekilde bir kişi tapınağa veya ev avlusuna baktığında, ilkin evin girişini görüp ve evin her bir köşesini de ölçü ile ölçüp nerede bittiğini tam olarak görebiliyorsa, aynı şekilde Tanrı da hayatımızın süresini ve bu sürenin ne kadar olacağını ve nerede son bulacağını görür. (21) Hayatı o sona erdirdiği için, söz konusu vuku bulan şeyden başka bir şeyin olması da mümkün değildir. Tanrı kimin ne kadar yaşayacağını biliyor mu, bilmiyor mu? Şayet bilmiyorsa, bu onun (Tanrı) için bir nakise midir?. Eğer biliyorsa, o vakit soruyorum; bu türden bildiklerini irade ediyor mu…/

[26-a] (...) /
(...)ܐܢܐ(...) /
(...) ܠܡܘܫ...ܠܡܫܒ (...) /
(...)ܐ ܡܢܬ(...) ܐܢܫܐ. ܘܐܬܒܠܒܠ. ܘܡܬܡܣܟܢܐ/
(...) ܡ ܐܘܦ ܠܡܥܕܪ: ܘܠܗ ܒܡܫܪܐ ܡܡܠܠ ܒܟܠ/
(...) ܕܗܘܐ ܗܒܢܐ. ܕܗܘ ܡܕܒܪܐ ܐܦ ܕܢܦܫܬܢ. ܘܕ<ܒܢܐ>/
<ܐܡܠܟ> ܘܐܡܪܐ: ܘܠܗ ܡܫܪܝܬܗ ܠܟ ܕܢܦܫܐ. ܗܢ <ܕܡܢ>/
<ܕܢܦܫܐ> ܕܒܬܝܢ ܗܘ. ܒܬܪ ܡܕܒܪܐ ܗܘܬ ܗܢ ܕܡܢ ܕܢܦܫܬ/
ܠܗ ܕܒܬܝܢ ܗܘ. ܐܠܐ ܘܡܕܒܪܐ ܗܘܬ܆ ܐܝܟܢ ܕܡܢܐ ܐܠܗܐ/
ܠܡܫܠܡܘ ܕܢܬܒܢ ܐܡܬܐ ܕܡܢܐ ܠܡܫܘܕܥܘܬܗܘܢ: ܡܫܘܕܥܘܬܗܘܢ ܕܡܢ/
ܡܢ ܒܝܬ ܡܟܠܢ: ܡܫܕܪ ܡܫܡܠܝܘܬܗܘܢ ܘܡܕܒܪ ܒܟܘܬ/
ܘܡܫܘܕܥܘܬܗܘܢ. ܡܕܡ ܒܬܪ ܕܗܘܐ ܐܘܕ: ܡܢܐ ܗܘܐ ܠܡܫܘܕܥ/
ܡܢܝܢܘܬ ܕܗܒܠܐ. ܘܐܡܬ ܕܡܢܐ ܗܘܐ ܗܘ <ܒܡܕܒܪܘܬܗ>./
ܗܒܢܐ ܐܦ ܗܘܐ. ܗܒܢܐ ܡܕܡ ܘܡܫܡܠܝܢ ܡܢܝܢܘܬ. ܘܫܠܡܬ/
ܗܘܐ ܕܡܬܢܨܚܬ ܢܗܘܐ: ܐܠܐ ܐܡܬ ܕܡܢܐ <ܗܘ>ܐ ܗܘ ܕܡܕܒܪ ܒܟܠ./
<ܡܕ>ܒܪ ܗܘܐ ܡܕܡ ܡܘܡܐ ܕܡܫܬܗ ܐܡܬ ܡܘܡܐ ܕܡܠܟܘܬܗ./
<ܘܐܡܬ>ܢܐ ܕܐܝܟ ܕܡܢܐܘ ܒܡܫܠܡܐ ܡܕܡ ܐܘ ܒܪܘܚܐ ܒܡܠܐ: ܒܗ/
<ܡܢܐ> ܡܕܡܐ ܡܕܒܪ ܕܐܡܬܐ ܦܫܛܐ: ܘܠܡܫܠܡܢܐ ܡܢ ܡܢܝܢܘܬܗ/
<ܡܫܘܚ> ܒܡܫܘܡܠܝܐ: ܘܡܬܡܫܠܡܬ ܡܕܒܪ ܠܗܘܢ: ܗܒܢܐ/
ܘܐܠܗܐ ܠܡܫܡܠܝܐ ܕܢܬܒܢ ܡܢܐ. ܕܟܠܐ ܦܘܐ ܘܐܡܬܐ ܡܐܡܪ./
ܡܫܠܠ ܕܗܘ ܡܡܠܠܗ: ܘܫܠܡܬ ܕܐܡܬܢܨܚܬ ܠܗܘܐ܆ ܢܕܒܪ ܐܠܗܐ/
ܕܟܠܐ ܡܢܐ ܦܠܢ: ܐܘ ܠܐ. ܐܢ ܦܢ ܠܐ ܢܕܒܪ: ܢܫܡܫ ܒܡܫܪܘܬܐ./
<ܘܐܢ> ܕܡܕܒܪ: ܡܫܐܠܠ <ܐܢܐ: ܕܒ>ܪܐ ܒܗܘܢ ܡܢܐ ܕܡܕܒܪ ܡܢ ܗܢ ܐܢܐ:/

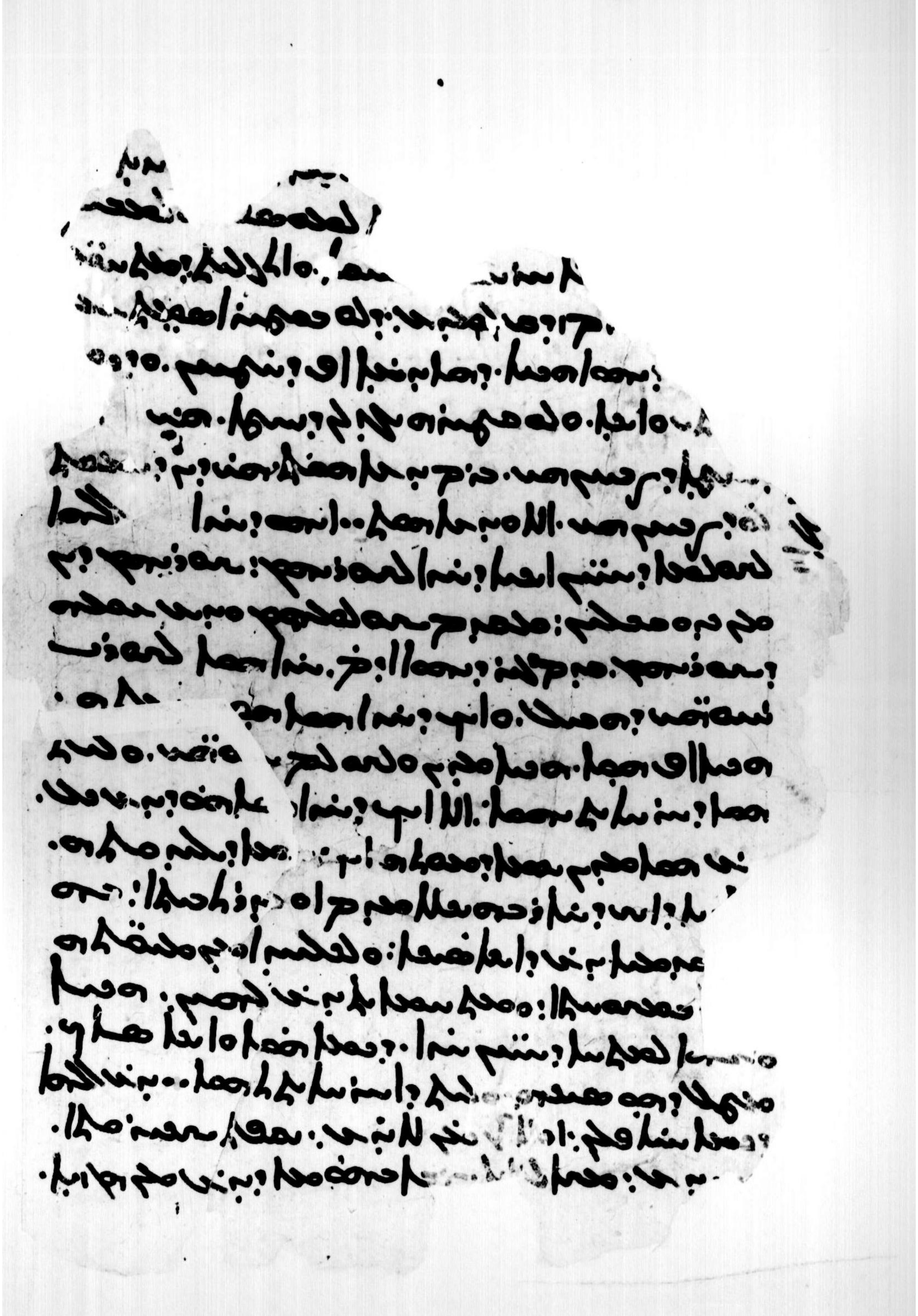

Vr. 26a

[26-b] (1) etmiyor mu? Eğer irade ediyorsa, sadece o irade ettiği şey olur (...) vb. (...)kimin ne kadar yaşayacağını (...) Şayet irade etmiyorsa (...) iradesine ve bilgisine karşın onun aksi olanını takdir eder.

(4) Şayet Tanrı'nın bilgisinin dışında bir şey vuku buluyorsa ve her şey de ondan biliniyorsa, demek ki bunların tamamı nihayetlendirilmiş ve takdir edilmiş şeylerdir. Tözde ve bu tözün türlerinde ise hayatımız ne takdir edilmiş, ne değişikliğe uğramış ve ne de bilinir kılınmıştır. Aynı şekilde o, Tanrı tarafından biliniyor da değildir. Takdir edilmeyen bir şey ise, bilinir olarak kalmaya devam eder. (8) Şayet Tanrı, insanoğlunu inayetle, itina ile ve hikmetle yaratmışsa ve tesadüfü de katmıyorsak, o vakit şunu söylememiz gerekir: Neden şu anki zaman diliminde yaşayan bizleri Abraham, İsḥaḳ ve Yaᶜkup zamanında değil de şimdiki zamanda, neden Ṭayoye'den (Müslümanlardan) ya da Yunanlılardan değil de Süryanilerden ve neden başkalarından değil de falan babadan ve falan anneden getirdi?

(13) Şayet bilinmedik bir şekilde yaratılmışsak, o vakit tesadüften veya tabiatın/hilkatın işlerinden (yaratılmışızdır) ki bu da tesadüf olarak görülür. Doğumun kelimeyle birlikte değil de çiftleşmeden (...) kaynaklandığını söylerler. Peki, o zaman nefsi kim yarattı? Tanrı'nın benzer şekilde başka bir nefsi değil de falan nefsi, başka bir bedene değil de falan bedene ve herhangi bir zaman diliminde değil de belirli bir zaman diliminde onu yarattığı bilinir ve açık değil midir? (17) Zaten böyle bir yargı bilgeler tarafından da kabul edilir.

Yaratılışımızı böyle kılan, bizi bu dünyaya tesadüf eseri getirmemiştir. Aynı şekilde tesadüf eseri ve kelime vasıtası olmaksızın ölmemize de mahal vermemiştir. Böylelikle hayatımızın da takdir edilmiş olduğu aşikârdır. (20) Tanrı'nın bilgisi bu takdir edilmişlikleri belirlerken, onları yaratıp eyleme dönüştürür mü dönüştürmez mi? Eğer bu takdir edilmişlikleri kendisi yaratmıyorsa, o vakit kendisi için zorunlu olanlardan da azade kalmış olur. Yine de malumdur ki, gelecekte kimlerin yaşayıp yaşamayacağı mukadder bir şekilde biliniyor demektir. Ayrıca bu şekilde de biliniyor olmaları zaruridir.

[26-b] ܐܘ ܠܐ ܙܘܓܐ. ܐܦ <ܙܘܓܐ> ܗܘ ܕܠܐ ܦܪܕܐ ܐܠܐ ܗܘ <ܡܕܡ> (...)/
ܘܡܙܕܘܓܐ: ܕܗܘ ܕܡܢܝܢܐ ܕܐܝܬ ܦܠܓ. ܐܝܟܢ ܠܐ ܙܘܓܐ: ܐ(...) /
ܠܡܦܠܓܘ ܒܫܘܝܘ ܘܡܬܦܠܓܘܬܗ: ܐܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܠܡܦܠܓܘ. (...)/
ܘܙܘܓܘܬܗ܆ ܐܝܬܘ ܕܡܢܝܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܢܦܠܓ ܠܗ ܐܠܗܐ: ܐ<ܝܬܘ>/
ܕܡܢ ܕܡܬܦܪܫܝܢ ܡܢܗ: ܡܬܦܪܫܢܘܬܐ ܐܝܬܝ ܘܡܬܦܪܫܢܘܬܐ: ܚܢܬܐ/
ܘܒܐܝܬܐ ܕܡܬܐ: ܡܝܬܐ ܕܡܢ ܕܡܢ ܠܐ ܡܬܚܫܚܐ ܘܠܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܘܠܐ ܡܬܒܥܐ/
ܐܝܟ: ܠܐ ܡܕܡ ܢܦܠ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ. ܡܕܡ ܚܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܫܚܐ ܗܘ:/
ܡܬܝܕܥܐ ܡܬܦܪܫ܆ ܐܝܬܘ ܕܡܢ ܕܒܫܘܠܡܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܘܡܫܡܠܝܬܐ/
ܒܙܐ ܐܠܗܐ ܠܒܢܝܢܫܐ: ܗܘܐ ܚܝܢ ܐܘܦ ܠܡܐܡܪ ܠܝ ܠܐ ܡܫܬܠܡܝܢ ܟܝܢܐ:/
ܠܚܝܢܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܢ ܕܡܢ ܕܒܗܘܢܐ ܐܚܕܐ: ܒܐܚܕܐ ܕܐܚܪܢܝܢ ܘܐܦܣܝܩܘܦ/
ܘܡܬܩܢܘܢ. ܐܠܐ ܘܗܘܝܐ. ܘܡܢ ܡܫܘܚܬܐ ܘܠܗ ܡܢ ܢܩܝܕܬܐ ܘܡܢܝܢܐ./
ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܦܠܢ ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܦܠܢܝܬܐ: ܘܠܗ ܡܢ ܐܚܪܢܐ. ܐܦ ܠܐ ܡܬܚܫܚܐ/
ܐܠܐ ܐܚܪܢܝܢ ܘܗܘܝܐ ܐܘ ܡܢ ܟܝܢܐ ܐܘ ܡܢ ܚܫܒܐ ܕܒܝܬܐ ܕܐܦ ܗܘ/
ܟܝܢܐ ܡܬܝܕܥܐ: ܕܡܢ ܐܘܟܝܬ ܐܡܪܝܢ ܦܘܐ ܡܟܒܐ ܐܝܟ ܕܐܠ..ܐ/
ܘܠܗ ܒܗܘ ܡܠܬܐ: ܡܢܗ ܦܪܐ ܢܦܫܐ. ܠܐ ܡܬܚܫܚܐ ܘܒܟܠܗ ܕܐܠܗܐ:/
ܘܗܘܝܐ ܢܦܫܐ ܦܠܢܝܬ ܘܠܗ ܐܡܪܢܐ: ܠܦܘܪܫܢܐ ܦܠܢ ܘܠܗ ܐܡܪܢܐ: ܘܒܐܚܕܐ/
ܦܠܢ ܘܠܗ ܒܐܡܪܢܐ: ܡܬܐܡܪܐ ܡܕܡ ܠܡܫܬܡܫܢܐ: ܕܗܘ ܕܗܘܐ ܦܟܪ/
ܒܒܪܢܫ: ܘܠܐ ܐܝܟܐ ܠܢ ܠܟܠܢܫܐ ܒܟܝܢܐ: ܗܘ ܒܢܫ ܠܐ ܡܬܒܥ/
ܠܢ ܕܢܦܫܐ ܒܟܝܢܐ ܘܒܠܐ ܡܠܬܐ. ܒܟܠܗ ܡܕܡ. ܕܡܬܐܡܪܝܢ/
ܡܬܚܫܚ܆ ܡܬܝܕܥܐ ܕܐܠܗܐ ܒܪ ܠܗܠܝܢ ܕܡܢܗ<ܘܢ> <ܡܬܐܡܪ>ܝܢ: ܡܥܒܕܐ/
ܠܗܠܝܢ ܘܡܥܒܕܐ: ܐܘ ܠܐ. ܐܝܟܢ ܠܐ ܡܥܒܕܐ ܠܗܠܝܢ ܕܡܢܗܘܢ ܦܓܪܐ/
ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܘܩܡ ܠܗܘ. ܘܒܪ ܢܘܦ ܡܬܚܐ: ܡܬܐܡܪܐܠܗ ܡܬܚܐ/
ܠܐܠܝܢ ܕܟܠܗܝܢ ܕܡܢܝܢ ܐܘ ܠܐ. ܗܘܝܐ ܚܝܢ [ܐܘܦ ܗܘܐ] ܕܠܡܬܚܫܚܘ./

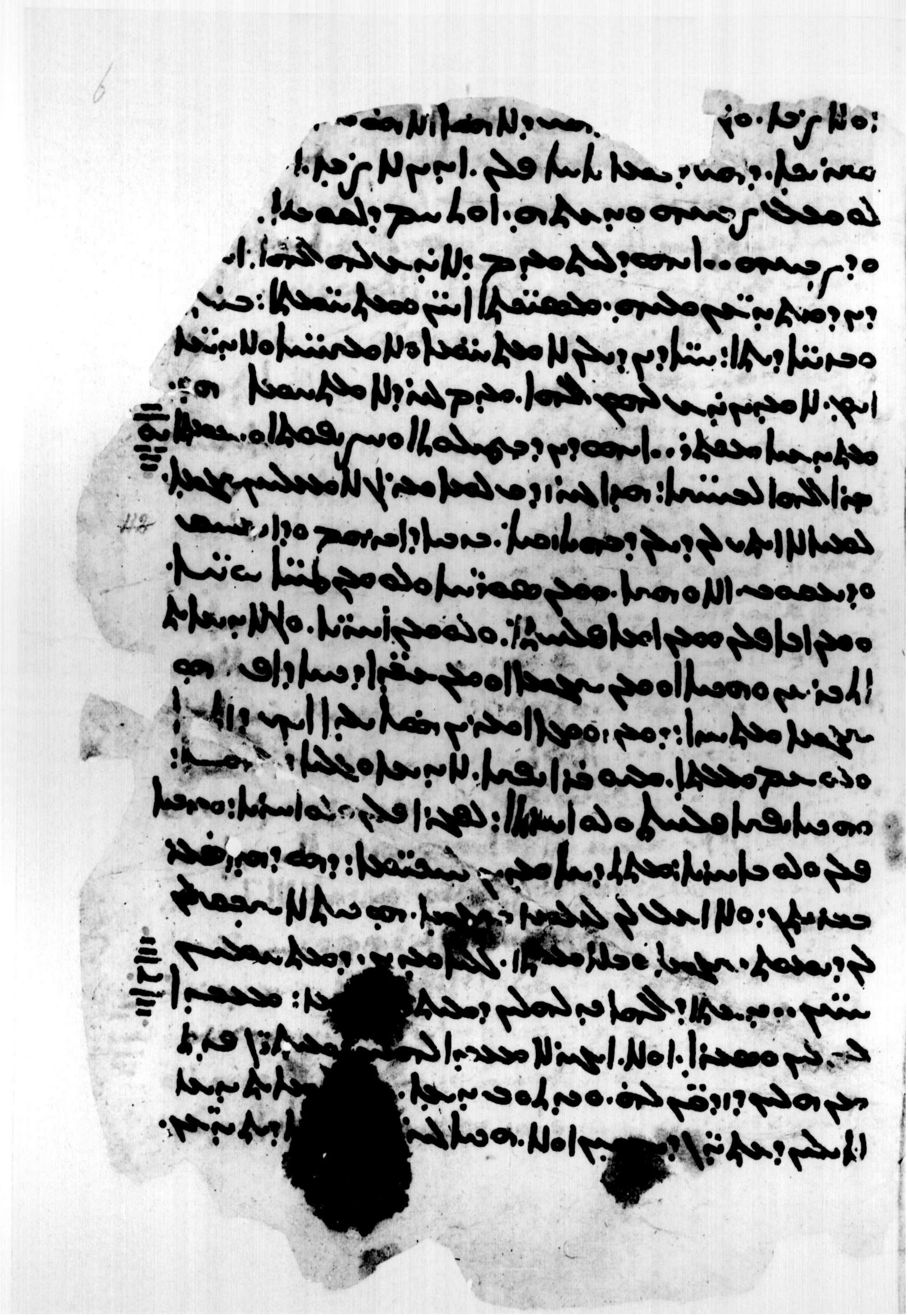

Vr. 26b

[27-a] (1) (...) böylece bilgeliği takdir edildiği şekliyle idrak ediyorsa (...) erdemleri bilir. Zira yaşama zaruri olarak etki eder ve onu arzular (...) takdir edildiği şekliyle sonucu elde edersin. Bir çıkışa ulaşmak için erdemli olanı (...) görür. Bunlar dört öğretiden oluşmaktadır: Etkin eylem, takdir edilmiş sınır, hayatın kendisindeki yararlılık ve bilgiyle birlikte ondan neşet eden bilinçli amel. (6) Her yerde Tanrı'yı algılayamasak da, yararlı olanı algılayabiliriz. Ki o (Tanrı), insanların yaptıkları ve yapıyor oldukları şeyleri ve bütün kötülükleri bilmekle beraber, onların bunları yapmalarına ve eyleme geçirmelerine asla destek olup yardım etmez.

O, erdemli olduğunu bildiği o amelleri yapmaya sevk eder. Birinin dediği gibi, babam şimdiye kadar yapıyor, bundan dolayı ben de yapacağım. Benzer şekilde, bu adet olarak (doğal yasa gereği) sürmeye devam eder. (11) Mesela güneşin doğması, otların yeşermesi, hayvanların yaşamı idameleri ve insanların uyum sağlamaları gibi. Tanrı, insanoğluna ne bilgiyle yargıya ulaştığı her şeyi, ne yapmaya güç yetirebileceği her şeyi ve ne de irade ettiği her şeyi yapmaya sevk eder.

(14) Şöyle ki; Tanrı bunları irade ediyorsa, o zaman bizim günah işlememememiz, emirlerden sapmamamız, elimizi kana bulamamamız, bedenlerimizi kötülüklere bulaştırmamamız ve dahası bizim bu kötülüklerden uzak kalmamız hususunda bizi cebren sevk etmez. (16) Yine de (Tanrı) kudretiyle; pek çok evren, son bulmayan güneşler ve insanoğlu için de kanatlar yaratmayı bilir, ancak bunu eyleme geçirmez. Zira o bunu bilir ve yapabilir de.

(19) Şayet Tanrı bizi buradan göndermeyi mukadderen biliyorsa, o zaman o ameli icra etmeyi de bilir. İyilik adına da o bu şekilde hükmeder. Acaba insansal yaşamlar takdir edilmiş ve ölçülendirilmiş midir? Şayet Tanrı gece ve gündüze sınır koymuşsa ve bütün hayvanlara zamanla doğurganlık, sınır, barınma ve beslenme ölçülendirmişse…/

[27-a]1 (...) ܗܟܝܠ ܐܢܘܢ ܕܝܕܥܝܢ <ܬܐ> <ܕܡܫܡܫܢܐ>ܝܬ ܡܫܡܫܐ:/
2 (...) <ܡ>ܬܩܢܬܐ ܡܕܢܐ: ܘܪܥܝܐ ܘܡܫܡܫ<ܐ> <ܐܢܫܐ> ܕܐܦ ܠܟܝܢܬܐ/
3 (...) ܡܫܡܫܐܝܬ ܠܐܚܝܢ ܥܢܝܐ: ܕܝܢ ܗܘ ܕܡܫܡܫܢܐ ܡܐܡܐ/
4 (...) <ܠܟ>ܦܥܠܐ. ܘܐܬܡܛܘ ܐܘܪܚܐ ܕܟܗܢܐ. ܡܫܡܫܢܐ̈ ܠܐܡܣܐ/
5 <ܡܬܡܫܡ>ܐ. ܗܘ ܕܡܫܡܫܢܐ ܒܩܘܕܫܐ ܘܠܗܘܢ ܕܡܛܐ. ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ/
6 ܦܫ ܥܡ ܡܕܒܪܐ. ܘܠܗ ܒܥܠܕܒܒ ܡܕܒܪܝܢ ܠܐܠܗܐ: ܐܠܐ ܠܝ ܗܘ/
7 ܕܡܫܡܫܢܐ. ܗ̈ܘ ܕܢܦܠ ܠܟܠܗܘܢ ܗܢܝܢܐ. ܕܡܫܡܫ ܘܡܫܡܫܝܢ/
8 ܒܢܝܢܐ ܘܠܗܘܢ: ܠܐ ܡܫܡ ܡܫܡܫ ܐܘ ܡܫܡܫ. ܡܫܡܫ ܕܡܢ ܕܝܢ ܢܦܠ/
9 ܠܗܘܢ ܕܡܬܠܩ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܡܪ: ܕܐܦ ܕܝܢܐ ܠܗܘܢ/
10 ܢܥܒܕ ܐܦ ܐܢܐ ܢܥܒܕ ܐܢܐ. ܒܐܝܕ ܠܟܘܠܐ ܕܗܠܝܢ ܕܗܘ̈ܝ ܘܢܘܗܪܐ/
11 ܗ̈ܘ ܕܡܫܡܫܢܐ ܕܝܢ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܢܗܘܝܢ. ܘܢܦܩܬܐ ܕܐܠܗܝ/
12 ܡܛܐ. ܘܒܪܢܫܐ ܢܬܡܫܡܫ ܠܗ ܕܡܢ ܒܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡ ܡܫܡܫ./
13 ܘܐܦܠܐ ܒܠܗܘܢ ܕܡܫܡܫ ܡܫܡܫ. ܘܠܐ ܒܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪܥܝܐ/
14 <ܗܟܢܐ> ܟܢܢ: ܕܠܐ ܢܣܒܐ. ܘܠܐ ܢܣܒܐ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ: ܘܠܐ ܒܥܠܐ/
15 ܢܫܡܫ ܐܚܪܢ: ܘܠܐ ܦܪ̈ܝܢ ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ. ܘܟܕ ܒܗܠܝܢ ܪܥܐ:/
16 ܠܐ ܕܟܪ ܠܗ ܒܡܫܡܫܢܐ ܕܢܫܡܫ ܡܢ ܒܫܠܡܐ܀ ܢܦܠ ܠܘܬ/
17 ܕܡܪܐ ܒܚܝܠܐ ܕܢܥܒܕ ܒܠܒܐ ܦ̈ܓܪܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܠܐ ܡܫܡ ܘܟ̈ܪܝܐ/
18 ܠܟܪܝܗܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܡܫ. ܡܫܡܫܠ ܕܢܦܠ ܘܡܫܡܫܢ. ܐܢܘܢ/
19 ܕܠܡܫܡܫܢ ܕܡܢ ܗܘܪܐ. <ܡܬ>ܡܫܡܫܬ ܢܦܠ ܐܠܗܐ: ܘܕܝܢ ܢܦܠ/
20 ܡܫܡܫ: ܘܡܫܡܫܠ ܕܡܫܡܫܢܐ ܕܠܝ ܠܗܘܢ: ܡܕܡ ܐܘܐ ܡܬܡܫܡܫ/
21 ܘܡܫܡܫܝܢ ܡܛܐ <ܠܝ>ܗܢܐ܀ ܐܢܘܢ ܡܢ ܕܐܝܣܘܢ ܠܟܠܟܠܐ/
22 ܘܠܐܡܫܡܫܐ ܐ<ܝܟ> ܐܠܗܐ: ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ ܒܠܗܘܢ ܒܥܡ ܐܚܕܐ ܦܫܝܛ/
23 ܡܟܢܘܬܐ ܘܬ<ܝܘܒܐ> ܘܡܫܡܫܢܐ ܘܬܘܪܥܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܒܘܪܟܬܐ/

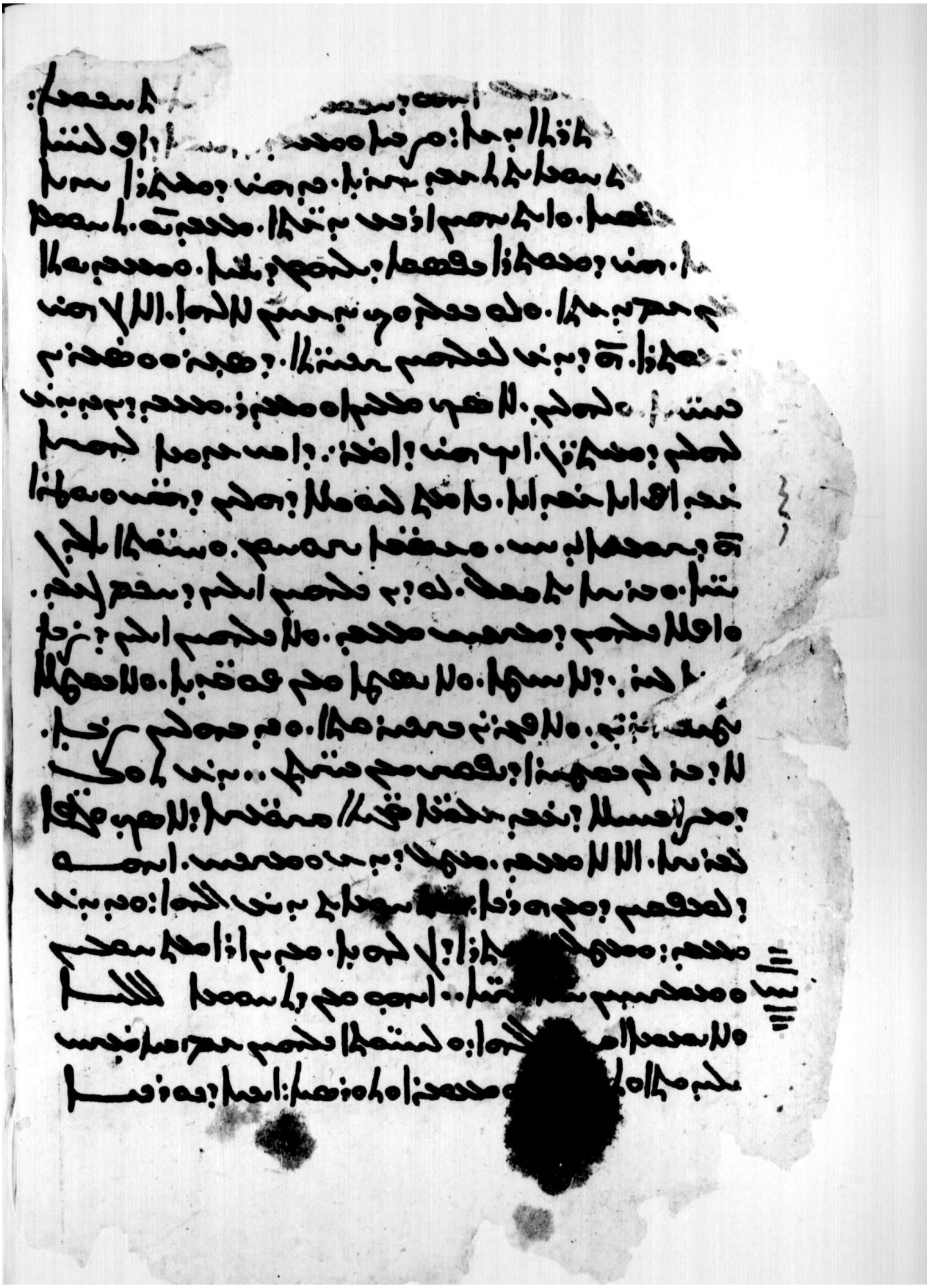

Vr. 27a

[27-b] (...) mucizeler (...)

(...) ve irade kısmı (...) takaddüm eder (...)

(3) (...) ve zamansız ölmen... ve kısalması (...)

(...) İstirahatına karşılık. Çoğu zaman da tabiatüstü bir mucizeyle ve yasaya uygun bir şekilde tabiattaki ve kitaptaki yasalarını geçersiz kılar. (6) Buradan da anlaşılacağı gibi; Tanrı tarafından bütün insanlara onların yaratılış süreçlerinden ve doğumlarından itibaren her birisine ayrı ayrı ve hususi olarak yaşamlarının sınırları, zamanı ve ölçüsü hakkında hüküm verildi. Buna istinaden de bir akıl, herkesin hayatının Tanrı tarafından takdir edildiğini öğretmektedir. (10)

Dördüncü Makale: Birinci Bölüm. Geçmiş Bölümleri Pekiştirme Sadedinde Tanrı'nın Hükümlerinin İdrak Edilemez Oldukları Hakkında

Şunu söylüyoruz ki, azizlerin bizlere bırakmış oldukları şeyler hakkında hüküm veriyoruz. (13) Yeterince düşününce ve gücümüzün yettiği ölçüde *Yaşam süresinin idrak edilebilir ve takdir edilebilir olduğundan dolayı 'Kelime'nin verildiğini* biliriz. Zira (yaşam süresi) tek başına ne idrak edilebilirdir, ne de sınır konulabilir durumdadır.

(16) Her yönüyle olmasa da, ölümümüzün ona ait olduğunu ne zaman, nerede ve nasıl olacağından bahsettik. Ancak bunları yaşamın karşıtı olan türlü türlü ölüm şekilleri takip eder ve nasiplenir. Zira çoğu şeyin kâinata yaşam bahşeden Tanrı'nın inayeti ve hükmüyle değil de, rastlantısal veya bunun tersi olarak ya da KELİME vasıta olmaksızın (20) ister bunlara genel diyelim, ister özel, ister iyilere yıkım getirsinler ister kötülere, ister suyla isterse de ateşle, ister depremle isterse de sarsıntıyla, ister şeytanlarla isterse de insanların eliyle meydana geldiklerini düşünürler. Aynı şekilde, savaşlarda olan katliamlar ve ölümler de farklı farklıdırlar (...) Suçlamalar ve (...) çeşitli durumlar, ya açık bir şekilde, ya vahşice ya da gaddar bir şekilde (gerçekleşebilirler).

[27-b] (...) ܕ ܬܘܡܪ̈ܬܐ (...) /
ܘܦܣܩܬܐ ܕܚܝܠܐ: ܢܥܒܕ (...) /
ܘܬܘܒ ܘܠܐ ܒܐܒܝܢ: ܘܒܢܐ ܗܘ (...) /
ܘܡܦܩ̈ܢܝܢ ܠܢܣܝܘܢܗ. ܐܒܗ̈ܬܢ ܒܢܝ̈ ܡܫܝܚܝ̈ܐ ܗܘܐ ܠܟܠܡܕܡ<ܐ>/
ܘܡܒܛܠ ܠܢܡܘܣܘ̈ܗܝ. ܠܗܘܢ ܕܚܝܐ ܒܗ ܘܠܗܘܢ ܕܒܠܒܐ./
ܒܬܘܪܬܐ ܕܟܠܗ ܡܢ ܒܝܬ݂ ܐܬܠܚܡܬ ܗܒܠܗ ܡܢ ܗܠܝܢ./
ܘܐܡܝ̈ܢܬܐ ܘܐܚܪܢܐ ܘܡܫܡܫܢܘܬܐ ܘܫܬܐ: ܡܫܡܫܢ ܐܝܟ ܕܒܣܘܪܓܕܐ/
ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܠܟܠܢܫ ܘܠܟܠܡܬܐ ܘܦܪܫܝܢܬܐ. ܗܢܘ ܕܡܘܪܫܐ/
ܘܪܫܡܬܗ ܘܡܠܝܬܘܗ. ܘܗܘܐ ܦܡ ܗܘܐ ܚܕ ܘܡܠܟ ܘܡܬܕܡܪܢܐ/
ܐܝܟ ܫܬܐ ܘܟܠܚܕ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܩܕ̈ܡ ܕ̈ ܦܠܐܘܢ ܦܪܫܐ. ܘܦܢܝ ܒܠ/
ܗܢܝ̈ ܘܒܢ̈ܝ. ܚܣܝܐ ܘܡܢ: ܘܠܐ ܡܬܘܕܥܐ ܐܝܟ ܘܡܢܘ̈ܗܝ ܘܐܠܗܐ./
ܘܒܗܘ ܗܕܐ ܘܐܡܪܝܢ: ܗܘ ܗܕܐ ܘܦܘ̈ܫܩܐ ܐܫܠܡܗ ܠܢ ܡܫܠܠܝܢ./
ܒܝ ܗܒܠܗ ܡܦܩܬܐ ܐܝܟ ܘܦܬܓܡ ܐܒܐ: ܒܪܡ ܠܦܘܬ ܡܫܠܡ ܐܝܟ ܘܡܢܘܬܗ/
ܐܒܐ: ܐܬܝܗܒܬ ܡܠܬܐ ܘܡܢܗܠ ܦܪܘܬܣܩܝܐ ܘܫܬܐ ܘܡܬܡܫܬܐ ܗܘ/
ܘܦܫܝܛܬܐ: ܡܢ ܗܘ ܠܐ ܡܬܡܫܚܐ ܒܚܫܘܒܘܗܝ ܘܠܐ ܡܫܬܡܥܢܐ:/
ܘܗܘ ܦܡ ܘܢܣܒܐ ܘܡܠܗ ܐܡܪܝܢ ܘܐܬܠܡܝܕ ܘܐܬܡܠܟ: ܗܢ ܘܡܢ ܘܐܡܪܐ
ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܡܢ ܒܠܦܪܘܣ: ܢܦܫܐ ܘܐܦ ܡܫܠ ܐܢܬܐ ܘܡܫ̈ܬܬܐ ܢܦܫ:
ܗܢܘܢ ܘܒܗܘܢ ܗܘܐ ܡܣܠܩܐ ܘܫܬܐ: ܒܝ ܡܫܬܒܪܢ ܒܫܐ ܒܫܐ/
ܠܡܫ̈ܬܐ ܘܒܪܗܛܬܗ ܘܒܦܣܩܘܬܐ ܘܠܐ ܡܠܬܐ ܗܘܝܢ: ܘܠܗ ܒܡ ܒܡܫܠܡ̈ܗ/
ܘܝܕܐ: ܘܗܘ ܡܣ ܒܢ̈ܫܐ ܐܠܗܐ: ܐܝ ܒܝܕ ܒܗܢܝ̈ܐ ܠܗܘܠܝܢ ܕܐܡܪ ܘܐܝ/
ܘܡܟ̈ܝܠܐ: ܘܐܝ ܠܡܫ̈ܟܐ ܘܐܝ ܠܒܢ̈ܝܐ ܡܫܡܫܝܢ: ܐܘ ܒܩ̈ܝܐ ܐܘ ܒܢܘܦܐ: ܐܘ/
ܒܢܘܦܐ ܐܘ ܒܐܘܒܐ: ܐܘ ܒܝܬ ܚ̈ܐܘܐ ܐܘ ܒܐܬܪ̈ܝܢ ܒܢ̈ܝܢܐ: ܡܫ̈ܠܐ ܒܡܠ/
ܘܡܩ̈ܬܬܐ: ܗܢܝܢ ܘܒܥ̈ܒܕܐ ܘܗܢܝܢ ܬܘܒ ܡܩ̈ܠܬܐ: (...) /
ܡܫܝ̈ܚܬܐ ܘܡܫ̈ܟܢܬܐ: ܐܘ ܒܡܠܬܐ ܠܪܘܚܬܐ ܘܡܪܘ<ܘܐܬܐ> (...)/

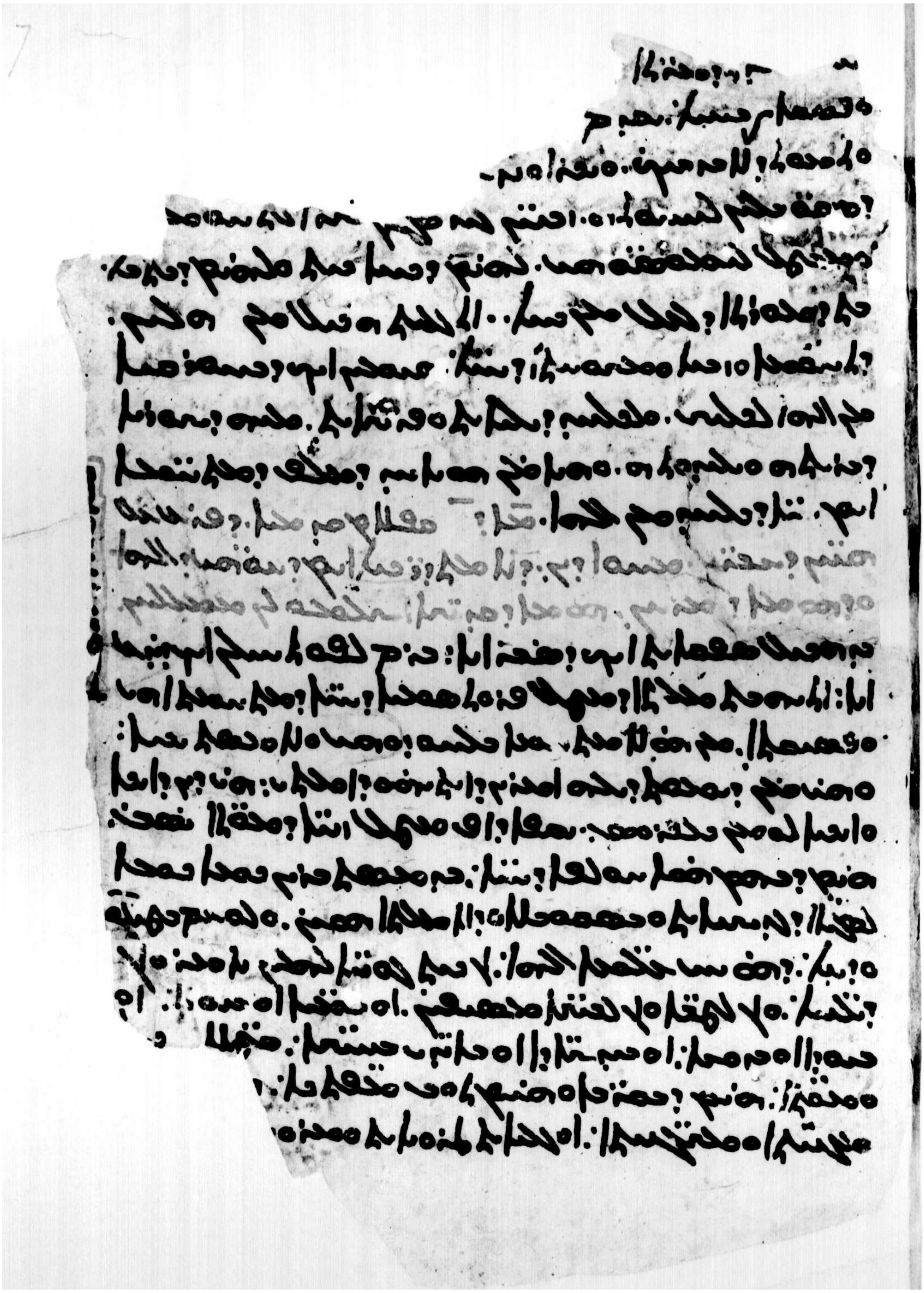

Vr. 27b

[29-a] (...)

(...)

(...) kabul edildiler (...) ve kelimeye (...)

(...) ki bu yaratılmış olanlara tamamlanmış ve mükemmeldir (...) (5) Şayet Tanrı'nın fikrini bilmişse (...) idrak edilebilirdir. Hükümleri büyük ve idrak edilemeyen olana kim eşdeğer düşüncede olabilir. Davut onları (Tanrı'nın hükümlerini) yüzücü ve sütunlardan fark edilemeyen ve derinlikleri tuzaklarla kaplı su dolu bir uçuruma benzetti. Böylece bilgimiz nezdinde Tanrı'nın hükümleri de bu şekildedir. (9) Ancak inayetinin küçümsenmemesi ve yeryüzünde bulunan hilekâr dillerce küfredilmemesi durumunu bir yana bırakacak olursak, biz ne kadar takip edecek ve ne kadar araştıracak olsak dahi, bu durumlarının künhüne vakıf olamayız. Seçkinler tarafından kusursuz bir şekilde bizlere tevdi edilenleri yerli yerince yerleştiriyoruz. Fakat bunları sadece onların yardımlarıyla değil, aynı zamanda onların düşüncelerine sahip olabilecek şekilde söylüyoruz. (14)

İkinci Bölüm: İnsanoğlunun Yaşamına Son Veren Korkunç Ölümler, Katliamlar, Boğulmalar, Yangınlar, Seller, Kaçırmalar ve Bu Türde Farklı Ölüm Çeşitleri Hakkında

Aynı amaçla insanın yaşama sürecini belirtirken ve yaşamın süresinin de sınırlı olduğunu gösterir. Ancak Tanrı'nın ihtimamı ve izni olmaksızın hiç kimse ölmez. (19) Bütün ölüm çeşitleri için söylemek gerekirse; ister evrensel olsun ister özel, ister selden olsun ister doğal bir şekilde, ister öldürmeden olsun ister boğulmadan, ister hastalıktan olsun ister yangından ve aynı şekilde başka türden ölümler de olsun, tamamının eceli acıdır. (23) Bunları sözle ifade etmek zordur. Zayıflayan bedene hücum eden bu tür (eceller) Tanrı'nın inayetinden ve ihtimamından gelen buyruğa boyun eğerler. (...) bir kısmı ihtimamla olur, bir kısmı da…/

[29-a] 1 (...) ܛܘܒܐ (...) /

2 (...) ܐܫܬܡܠܝܬܗ. ܘܠܫܠܡܘܬܐ/

3 (...) ܗܝ ܕܫܠܡܘܬܐ ܘܫܘܒܚܐ ܠܒܪܝܐ:/

4 <ܡ>ܬܘܪܓܡܢܘܬܐ ܗܝ (...) ܠܝ ܓܒܪ ܕܝܠܗ ܪܓܫܬܗ ܕܣܘܪܝܐ: ܘܫܡܥܗ/

5 ܗܘܝܐ ܠܗ ܒܟܠ ܕܝܠܗ: ܠܗܘ ܕܦܘܪܩܢ ܕܢܦ̈ܫܗ ܘܠܐ ܡܬܕܪܟܝܢ:/

6 ܕܕܘܡܐ ܠܡܗܘܝܘܬܐ ܦܫܝܩ ܐܝܟ: ܗܘ ܕܒܫܥܬܐ ܗܘ ܚܫܒ ܦܬ̈ܓܡܐ/

7 ܕܡܠܐ ܩ̈ܢܝܐ: ܕܡܢ ܡܫܝܚܐ ܘܡܥܢ̈ܝܢܐ ܠܐ ܡܬܒܫܡܝܢ. ܗܘܝܐ ܒܪ/

8 ܐܬܡܗܝ ܘܕܚܠܐ ܕܐܠܗܐ ܠܗܘܢ ܡܢܗܘܢ. ܥܡܐ ܠܝ ܢܦܫ. ܥܡܐ/

9 ܠܝ ܢܦܫܝ: ܠܡܫܘܕܥܐ ܕܠܗܘܢ ܠܐ ܦܫܝܩ. ܒܪܡ ܕܠܐ ܠܐ ܠܟܝܦ/

10 ܒܡܠ̈ܬܐ: ܘܡܢ ܠܡ̈ܠܐ ܢܒ̈ܥܬܐ ܡܫܟܚܝܢ ܟܠ ܐܢܫܐ ܠܐܢܫܐ:/

11 ܐܝܟܢ ܕܟܠ ܐܢܫ ܡܢ ܒܢ̈ܝܐ ܡܫܟܚܐ ܘܠܐ ܠܡܬܠܐ: ܡܫܟܚܝܢ/

12 ܗܢܝ ܕܐܦ ܠܗ ܐܝܟ ܡܫܟܚܝܢ: ܐܝܟ ܬܘܪܓܡܗܘܢ ܕܡܢ ܒܪܡ/

13 ܠܗܘܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܫܠܡܝ ܕܐܪܡ ܫܒܩܐ ܫܠܡܐ/

14 ܒܢ̈ܝܐ ܕܥܠܡܐ ܘܡܫܝܚܐ ܘܡܥܒܪܢܐ. ܘܒܪܘܚܐ ܘܡܫܡܫܢܐ/

15 ܕܐܝܟܢܐ ܐܘܪܚܐ ܐܢܐ ܡܬܒܥܐ ܡܫܬܟܚ ܠܒܢ̈ܝܐ ܕܒܢ̈ܝܐ. ܐܝܟ/

16 ܕܡܢ ܗܘ ܒܪ ܗܘ ܢܦܫܐ ܕܗܘ ܕܫܠܡܐ ܡܫܝܚܝܘܬܐ ܕܒܢ̈ܝܐ ܘܦܫܝܩܐ/

17 ܐܦ ܗܘ ܕܡܬܒܥܐ ܐܝܟ ܡܢ̈ܝܐ. ܘܒܠܚܘܕ ܠܐܠܗܐ: ܘܠܐ ܚܕ ܫܠܝܐ./

18 ܒܪܡ ܐܘ ܒܡܫܝܚܘܬܗ ܐܘ ܒܥܒܕܥܒܕܘܬܗ. ܠܗܘܢ ܗܘܢܐ/

19 ܡܫܠܡܐ ܒܡܫܬܡܠܝܐ ܠܡܐܡܪ: ܘܟܠ ܐܝܟܐ ܕܗܘܐ ܡܫܡܥܐ: ܠܝ ܒܢܘ̈ܢܐ/

20 ܐܝܟ ܐܘ ܠܝ ܘܡܟܝܠ: ܠܝ ܕܒܪܘܫܐ ܐܘ ܠܝ ܕܡܫܝܚܘܬܐ: ܠܝ ܕܫܠܡܐ ܐܘ ܠܝ/

21 ܘܡܫܝܚܐ: ܐܘ ܠܝ ܕܒܘܪܟܬܐ ܐܘ ܠܝ ܕܡܥܒܕܐ: ܐܘ ܠܝ ܛܘܒ ܐܝܟܢ ܕܐܡܪܝܢܢ/

22 [ܐܢܐ] <ܡܫܡܫ>: ܕܠܗܘܢ ܕܒܢܝܢ ܒܫܠܡܐ ܒܫܡܐ ܗܝ: ܕܦܫܝܩ/

23 [ܒܫܡܝ̈ܐ] <ܕܒ>ܫܪܐ: ܡܢ ܒܗܝܠܘܬܐ ܘܡܫܝܚܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܦܫܩܝܢ./

24 (...) ܒܪܡ ܫܡܥܗܘܢ ܦܫ ܒܡܫܝܚܘܬܐ: ܫܡܥܗܘܢ ܕܡܢ/

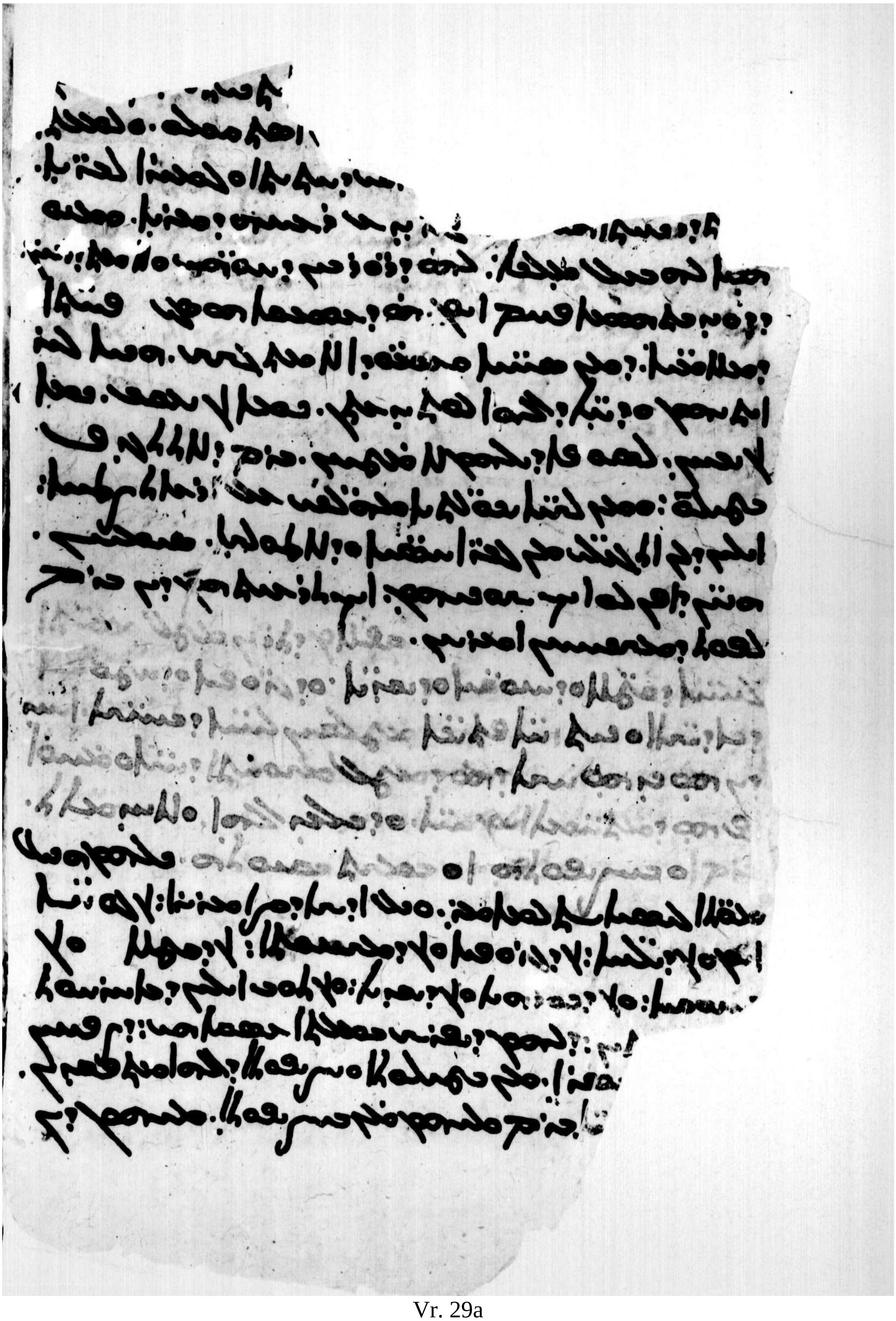

Vr. 29a

[29-b] gören ve duyan ecel kuşlarıyla değil de kendiliğinden oluşur. Eğer kartalda kapma özelliği varsa bu özellik tamamını kapsar. Eğer kurtlar bozguncularsa, tamamı bozguncudur. Eğer kuzular saflarsa, tamamı mütevazıdır. (4) Eğer yılanlar kurnazlarsa, bu özellik tamamını kapsar. İnsan ise özgür iradesiyle hepsine benzeyebilir. Fakat bunların (hayvanların), ona (insana) benzemeleri mümkün değildir. Zira onlara tabiat(ları), bizlere ise özgürlük mahsustur. (7) Böylelikle özgürlüğün serbestisinin irade olduğunu ve bu iradenin iyiliğe ve kötülüğe dönüşebileceğini ve kitapların, yazmanların (soferlerin) ve de peygamberlerin yararlı olduklarını kabul ederler. Bununla beraber, ya tabiatların iyilik ve kötülükle ya tabiat gereği yıldızlara bağlı olmakla ya da Tanrı'dan gelen bir zaruretle sınırlı kılındıklarını bilirler. Aynı zamanda onlar tabiatın ve zaruretin Tanrı'dan geldiğini veya yıldızlardan elde edilen bilgiyle buna vakıf olunmayacağını bilirler. (12) Fakat yine onlara sormak gerekir: Kabahatlerin sebebi özgürlük müdür yoksa tabiat veyahut zorbalık ve yanılgı mıdır? Eğer günahların sebebi tabiat, zorbalık ve yanılgı ise; o vakit bundan arınamazlar ve bu uyarılardan dolayı da kendilerini düzeltemezler. (15) Şayet de kabahatlerin sebebi özgürlük ise, o vakit anlaşılıyor ki irade sahibiyizdir ve bu durumda hakikat galip gelir. Özet olarak söyleyecek olursak; şayet birisi çıkıp özgürlüğün olmadığını söylüyorsa, o zaman bu kişi zaten özgürlüğe sahip olduğu için özgürlüğün olmadığını söyleyebiliyordur.

Üçüncü Bölüm: Özgürlük ve İradenin Ne Olduğu Hakkında

(20) Özgürlük, akıl sahibi tabiatların sahip oldukları iradeye bağlı olarak seçmiş oldukları şeyleri yapmalarıdır. Çünkü akıl sahibi bir tabiatın, diğer tabiatlar gibi cebir altında olmadığı bilakis özgür olduğu söylen(ebil)ir. Çünkü bazen bazı şeyleri kimi zaman da başka şeyleri…/

[29-b] ܕܢ̈ܬܝܢ ܘܡܬܪ̈ܟܒܝܢ: ܘܠܐ ܒܦ̈ܪܝܫܬܐ ܕܡܐܬ̈ܝܢ ܘܡܥ̈ܢܝܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ/
ܡܬܗܦܟܝܢ. ܢܪ̈ܐ ܕܠܗܘܢ ܡܬܗܦܟܝܢ. ܐܝܟ ܡܫܬܚܠܦܝܢ ܕܐܓ̈ܪܐ/
ܕܠܗܘܢ ܡܫܬܚܠܦܝܢ. ܐܝܟ ܒܢܝܢܝܢ ܐܡ̈ܪܐ: ܕܠܗܘܢ ܠܡܫܡܫܝܢ./
ܐܝܟ ܕܬܢ̈ܝܢ ܡܩܘ̈ܬܐ: ܕܠܗܘܢ ܗܝ ܒܢܫܡܬܐ. ܒܢܝܐ ܕܝܢ/
ܒܡܐܪܘܬܐ ܕܓܒܝܗ: ܒܕܠܗܘܢ ܗܘ ܗܪܐ ܠܡܬܕܡܝܘ. ܗܢ/
ܕܢܗܘܘܢ ܢܬܕܡܘܢ ܠܗ ܠܐ ܗܪܐ. ܘܡܕܒܪܝܢ ܠܗܘܢ ܒܗܕܐ ܘܠܡ/
ܡܐܪܘܬܐ܀ ܐܘ ܗܒܠܐ ܢܬܠܘܢ ܕܪ̈ܒܢܐ ܐܝܟ ܗܢܢܐ ܕܡܐܪܘܬܐ/
ܘܡܬܡܫܠܡܝܢ ܠܓܒܬܐ ܘܠܒܫܝܡܬܐ: ܘܡܬܐܘܪܝܢ ܒܠܒ̈ܐ ܘܡܦܪ̈ܐ/
ܘܢܒܬ̈ܐ: ܘܒܪܝܢ ܘܐܝܟ ܒܬ̈ܢܐ ܐܝܟ ܐܡ̈ܪܐ ܕܢܦܠܬܐ ܘܡܒܥܒܬܐ: ܐܘ/
ܒܐܝܢܐ ܕܒܘ̈ܬܐ ܒܝܘܡ ܗܘ ܒܢܐ: ܐܘ ܒܟܒܪܐ ܐܝܢܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ:/
ܒܪ̈ܝܢ ܕܒܢܐ ܐܘ ܐܝܢܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܘ ܕܒܘ̈ܬܐ ܕܩܠܐ ܕܡܠܗܦ̈ܬܐ/
ܠܐ ܡܘܕܥܝܢ. ܒܙܢ ܢܐܠܐ ܐܝܟ ܠܘܒ. ܡܐܪܘܬܐ ܗܝ ܒܟܠܗ ܡܩܕܐ:/
ܐܘ ܒܢܐ ܘܡܬܗܢܐ ܘܡܕܝܢܐ: ܗܢܝܢ ܐܝܟ. ܐܝܟ ܒܢܐ ܘܡܬܗܢܐ/
ܘܡܕܝܢܐ ܐܝܟ ܒܟܠܗ ܡܬܗܢܐ: ܠܟܠܗ ܕܡܡܚܝܢ ܡܘܕܥܘ. ܘܠܐ/
ܕܡܢ ܡܢܐܝܫܘܬܐ ܢܬܒܢܝ. ܐܝܟ ܡܐܪܘܬܐ ܗܝ ܒܟܠܗ ܡܩܕܐ:/
ܐܬܒܠܠܗ ܕܡܬܩܝܡܢ ܒܡܠܐ ܡܢܝܢ: ܘܐܚܐ ܗܢܐ. ܘܐܡܪ ܕܒܡܠܘܗܝ/
ܠܡܐܡܪ. ܕܐܦ ܗܢ ܕܐܡܪ ܐܝܟ ܕܟܠܗ ܡܐܪܘܬܐ: ܡܬܗܠܐ/
ܘܐܡܠ ܠܗ ܡܐܪܘܬܐ: ܐܝܟܢ ܕܐܡܪ ܕܟܠܗ ܡܐܪܘܬܐ. ܡܬܠܐܘܢ/
ܘܐܠܗܐ ܕܡܫܝܚܐ ܘܡܢܐ ܗܝ ܡܐܪܘܬܐ. ܘܡܢܐ ܗܘ ܕܒܢܐ./
ܡܐܪܘܬܐ ܕܡܢ ܐܡܠܡܬ: ܡܬܡܠܟܐ ܒܡܠܬܐ ܕܡܝܢ ܒܬܢܐ ܩܠܝܠܐ:/
ܠܡܬܚܡܕ ܐܡܠܝܢ ܕܒܟܝܢ: ܡܬܗܠܐ ܒܢܙ ܕܠܐ ܐܡܪ ܒܢܐ ܡܠܝܠܐ/
ܐܡܪ ܒܬܢܐ ܐܡܬ̈ܪܐ ܒܒܢܝܢܘܬܐ ܡܗܢܡܬܐ: ܡܬܐܡܪ ܡܬܗܠܐ./
ܡܬܗܠܐ ܕܐܡܪ ܗܠܝܢ: ܘܐܡܪ ܐܡܠܝܢ ܕܕܡܬܩܠܝܢ ܠܗܠܝܢ/

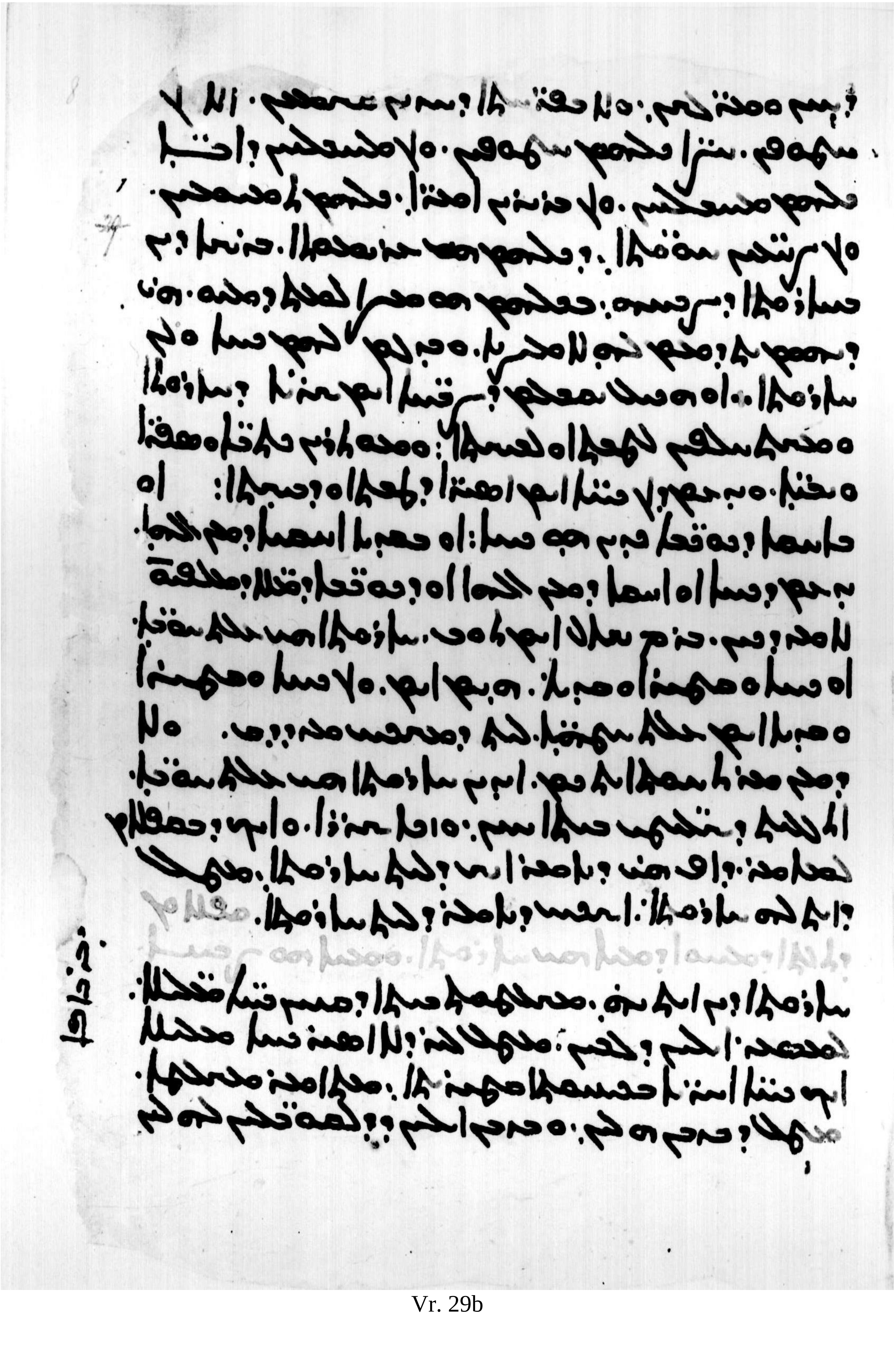

Vr. 29b

[30-a] (1) seçme ve reddetme hakkına sahiptir. Onun bu kazanımına özgürlük ve irade denilmektedir. Sadece akıl sahibi tabiatları değil aynı zamanda melekleri, şeytanları ve nefsleri de bahsetmekteyim. Nefis ise elinde bulunan yetkiye sığınsa da sığınmasa da özgürdür. Aynı zamanda yaratıcı da, özgürlüğü cebren yönlendir(e)mez. (6) İrade de, iyilik ve kötülük karşısında nötr olan potansiyel bir güçtür. Yani bizlerde var olan ve yetkin bir şekilde gücümüz yettiğince istediğimiz her iyiliği ve kötülüğü yerine getirmektir.

Tabiatın sıfatı ise tutsak olmayan akıldır ve onun meyveleri de düşüncedir. Düşüncenin vasfı ise, seçmiş olduğu şeye düşünceyle ulaşmış olmasıdır. (11) İrade de özgürlükten doğar ve bu irade bir şeye iştiha duyarak özgürlüğü yerine getiren eylemdir. Çünkü özgürlük iradeden önce gelir ve istediği her yere de ulaşmakta yetkindir. Şöyle ya da böyle hüküm verildiğinde ve önüne çıkan bir şeyi tamamladığında bu yerine getirme işi irade olarak adlandırılır.

(16) Başkaları ise iradeyi doğal bir duy(g)u olarak adlandırır. Kelimenin de iradenin oluşmasına sebep teşkil ettiği istenilir. Bunun için de, iradenin ne olduğuna, sınırının nasıl belirlendiğine, özgürlüğünün, etkisinin ve tözünün mâhiyetine ve insanda ne zaman harekete geçirildiğine işaret etmek gerekir.

(21) Diyoruz ki; irade insanoğlunda arzu duyulan şeydir. Sınırı ise başlangıç ve bitiştir. Yani bir eyleme başlaması ve onu bitirmesidir. Özgürlüğü de, istekliliktir. Bazen bedenle arzu edilir veya arzu edilendir…/

[30-a]ܡܫܬܐܡܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܕܝܠܝܐ ܘܢܫܠܐ. ܘܗܘ ܗܢܐ ܡܕܡ ܕܡܢܐ:/
ܡܫܬܐܡܪ ܡܐܪܘܬܐ ܘܡܬܚܫܒܬܐ ܒܢܦܫܐ. ܠܐ ܕܝܢ ܐܝܟܘܬ ܗܢܐ: ܐܠܐ ܐܝܟ/
ܠܒܢܝܐ ܡܠܬܢܝܐ. ܠܟܠܝܬܐ ܐܦܢ ܐܢܐ ܘܡܠܟܝܘܬܐ ܘܡܠܦܢܘܬܐ. ܒܪܐ ܡܐܪܐ/
ܒܪ ܐܝܟܢܐ ܢܦܫܐ: ܘܡܫܟܚܬܐ ܡܕܡ ܗܢܐ: ܕܐܬܦܫܩ ܘܠܐ/
ܐܬܦܫܩ. ܠܐ ܒܪ ܕܒܪ ܒܡܦܪܐ ܗܘ ܒܪܘܬܐ ܠܡܐܪܘܬܐ܀/
ܡܫܟܚܬܐ ܒܢܝܐ ܕܝܢ ܐܝܟܢܐ: ܚܝܠܐ ܡܬܡܚܝܢܐ: ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ/
ܕܠܐ ܓܘܫܡܐ ܘܠܘܬ ܟܠܗ ܐܘ ܒܡܢܬܐ. ܗ̈ ܗܘ ܕܝܢ ܒܡ ܒܠܒܝܫܘܬ/
ܡܬܝܕܥ ܟܠ ܐܢܐ ܕܐܝܟ ܢܦܫܐ: ܗܢ ܐܠܗܢ ܕܠܒܝܟܢ ܐܝܬܝ. ܐܘ/
ܟܠܗܝܢ ܐܘ ܒܡܢܬܐ. ܕܡܠܝܐ ܕܝܢ ܕܟܝܢܐ ܠܐ ܐܦܫܪ ܡܬܡܠܝܘܬܐ ܗܝ./
ܦܪܬܐ ܕܝܢ ܕܗܘܐ ܡܬܡܫܚܢܘܬܐ. ܕܡܠܝܐ ܕܝܢ ܕܡܬܡܫܚܢܘܬܐ:/
ܕܠܘܬ ܐܝܟ ܕܒܪܢܐ ܒܡܫܡܫܢܐ ܐܬܟܠܠ܀ ܟܝܢܐ ܕܝܢ ܡܢ/
ܡܐܪܘܬܐ ܡܬܡܠܝ. ܐܝܟܢ̈ ܕܝܢ ܟܝܢܐ: ܡܬܦܪܢܣܢܘܬܐ ܕܠܡܕܡ/
ܕܟܠܡܐ ܠܗ ܡܐܪܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܡܐܪܘܬܐ ܡܕܡܐ ܗܝ ܠܟܝܢܐ:/
ܘܡܫܟܚܐ ܗܝ ܠܡܬܟܠܠܘ ܠܟܠ ܐܝܟܐ ܕܟܝܢܐ. ܘܗܐ ܕܐܬܚܙܝܬ/
ܠܗܘܐ ܐܘ ܠܗܘܢ: ܘܡܫܟܚܬ ܠܡܕܡ ܕܐܬܦܫܩܬ ܠܗ: ܗܘ ܗܘܐ/
ܡܫܟܚܬܐ ܐܬܡܫܚܘܬܐ ܟܝܢܐ܀ ܐܝܬܝܐ ܕܝܢ: ܕܐܘܟܐ ܒܝܢܐ/
ܡܫܡܫܝܢ ܠܗ ܠܟܝܢܐ. ܡܬܒܥܝܐ ܕܝܢ ܡܬܚܠܛ ܕܡܠܟܐ/
ܕܡܛܠ ܟܝܢܐ ܒܠܒܗ: ܕܢܣܒ ܐܘܟܝܬ ܢܘܦܛ ܕܡܢܗ ܟܝܢܐ/
܀ ܘܡܢܗ ܐܝܣܛܘܟܣܐ܀ ܘܡܢܐ ܗܝ ܕܡܠܝܬܗ܀ ܘܐܝܟܐ ܗܝ/
ܡܬܒܥܝܢܘܬܗ܀ ܘܐܝܟܢ ܒܡܠܬܗ܀ ܘܐܝܟܢ ܡܫܬܐܡܪ ܒܒܪܢܫܐ/
܀ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܟܝܢܐ ܐܝܬܘܗܝ: ܦܘ ܡܢܐ ܕܡܬܟܠܠ ܒܗ ܒܪܢܫܐ./
ܐܝܣܛܘܟܣܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ: ܓܘܫܡܐ ܘܩܘܡܐ. ܗ̈ ܕܢܘܪܐ ܘܢܦܠܐ܀/
ܕܡܠܝܬܗ ܐܘܒ: ܡܬܟܒܫܢܘܬܐ. ܒܐܦ ܒܪ ܒܡ ܦܬܪܐ/

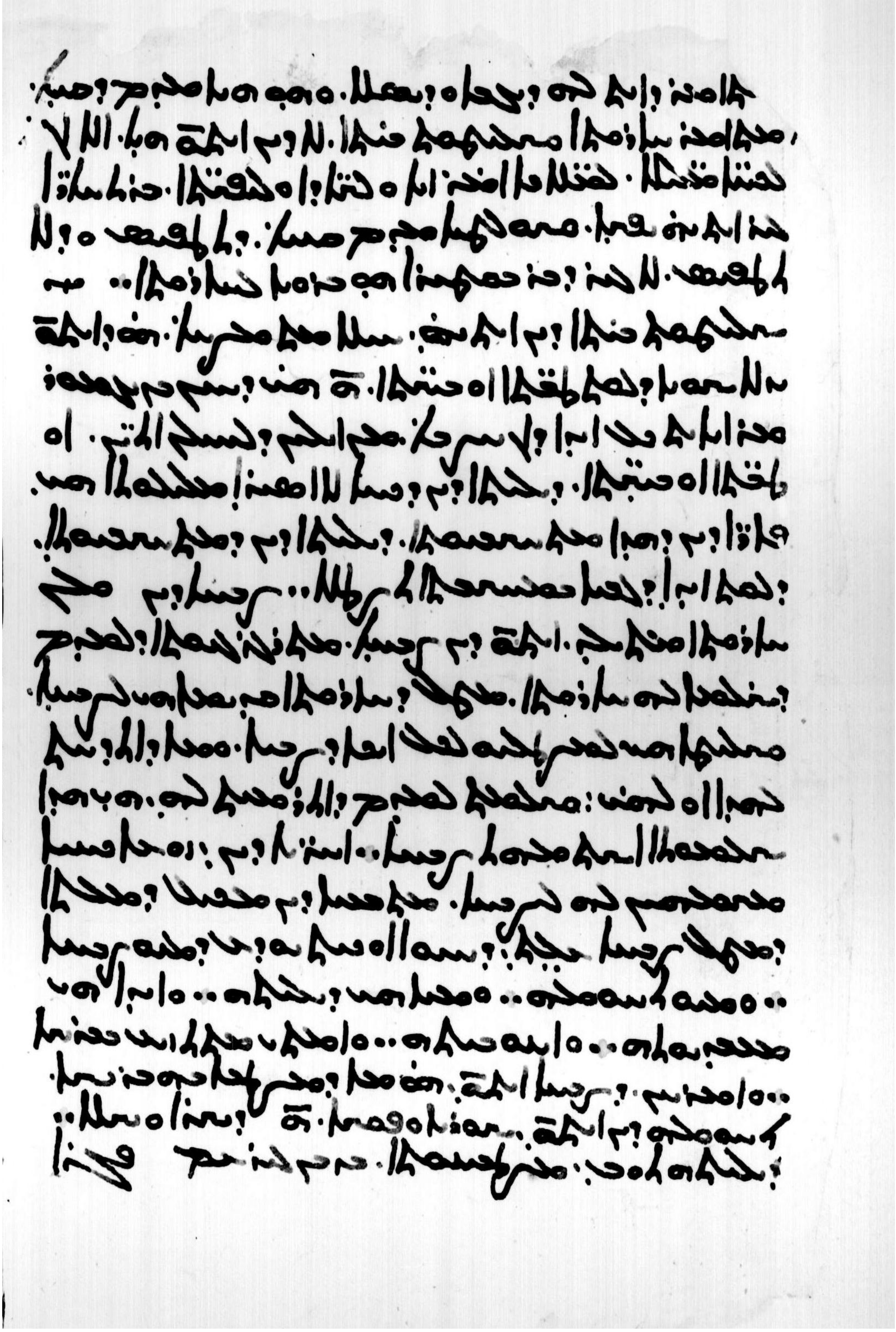

Vr. 30a

[30-b] bazen de ruh vasıtasıyla gerçekleşerek her tarafa bir şekilde ulaşır. (2) Eylemleri de şunlardır: Bununla da, insanoğlunun irade aracılığıyla görünür hale gelen eylemlerinin gerçekleştirmesi kast edilir. İrade insanoğlunda; iyiliği ve kötülüğü, barışı ve öfkeyi, nefreti ve sevgiyi, hareketliliği ve durgunluğu, konuşmayı ve sükûtu harekete geçirir ve yine irade vasıtasıyla bir şeye itaat edilir veya baş kaldırılır. Aynı şekilde, bunlara benzer pek çok eylem de onun (irâde) aracılığıyla gerçekleşir. (6) İradenin tözü de düşüncedir ve bu düşünceden harekete geçilir. Nefis ise düşüncedir. Şayet biri çıkar da; irade nefisle beden arasında yer alıyor derse ve buna da bir yer vardır derse o zaman yanılmıyordur. Peki irade ne zaman harekete geçer? Elbette ki, insanoğlu arzu ettiği zaman diyebiliriz.

(10) İrade kaç türde harekete geçer? Beş türde: 1. Eylem haline dönüştürür, 2. Emr eder, 3. İşler, 4. İdare eder, 5. Bir şeyden vaz geçer yani iptal eder. İradeyi talep eden ile irade edileni arzu eden arasındaki fark nedir? denilse. Biz de deriz ki, arzu ve talep eden insanoğludur. İrade ise, insanoğlunun arzu ettiği şeydir. Yani bu da nihai özgürlüğü arzu edip ona ulaşmak demektir. Arzu edilen ise; her ikisinin eyleme dönüştürülmesidir. Bu da, Tanrı'nın o arzu edenin tabiatına yerleştirdiği özgürlüktür. Tabiat mı iradeye tabidir yoksa irade mi tabiata tabidir? denilse. Buna karşı biz de deriz ki; tabiat iradeyi kontrol eder. Çünkü irade sınırsız şeyler ister. Tabiat ise ona engel olur. İrade veya arzu, uçmayı ve denizin dalgaları üzerinde yürüyüp fersahlarca yolculuk etmeyi ister. Tabiat ise onun bunu yapmasına mani olur. Ne var ki irade tabiata tâbi olur. (20)

Dördüncü Bölüm: Özgürlüğü Yok Sayan Kadim Paganlara Karşı Sav Hakkında

Onlara yönelik diyoruz ki; izahatı onların kabul edebilecekleri türden yapıyoruz. Onlar, olup biten her şeyin sebebinin Tanrı olduğunu kabul etmektedirler.

[30-b]1ܡܫܝܚܐ: ܘܒܬܪ ܠܒܪܢܫܐ ܚܛܐ. ܘܡܫܝܚܘܬܐ ܠܒܪܢܫܐ ܘܠܡܫܝܚܘܬܐ/
܀ ܡܡܕܒܪܢܘܬܗ ܕܝܢ ܐܠܗܘܬܗ: ܡܫܘܕܥܘܬܗ ܐܝܟܢ ܕܡܠܟܝܢ/
ܘܕܒܪܢܫܐ ܦܩܕ ܠܗܘܢ ܒܢܝܐ. ܘܫܒܩ ܕܒܪܢܫܐ ܒܒܢܝܐ/
ܠܒܥܬܐ ܘܡܦܩܬܐ. ܡܠܟܬܐ ܘܦܘܠܚܢܐ. ܡܫܬܬܐ ܘܦܘܫܩܬܐ. ܦܘܕܐ/
ܘܢܝܚܐ. ܡܫܠܠܬܐ ܘܡܠܬܐ. ܕܢܡܠܠ ܘܢܬܡܠܟ. ܘܡܬܬܐܠܬܐ/
ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ: ܕܡܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܒܪܢܫܐ ܡܬܬܢܝ܀ ܒܠܗ ܕܝܢ/
ܕܒܪܢܫܐ: ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ. ܘܗܘ ܡܫܡܫܢܐ ܡܠܬܐܝܬ. ܕܢܦܫܐ/
ܟܕ ܐܠܗ̈ܐ ܡܫܡܫܢܐ. ܐܝܟ ܐܝܟ ܕܐܡܪ: ܕܥܒܕ ܢܦܫܐ ܠܡܠܐܟܐ ܒܪܘܚ/
ܕܒܪܐ: ܠܝ ܐܝܟ ܐܬܪܐ: ܠܐ ܦܐܪ܀ ܘܐܝܟ ܡܠܬܐܝܬ܀ ܐܝܟ/
ܕܒܪܐ ܒܢܝܐ܀ ܘܒܥܒܐ ܐܢܬܐ ܡܠܬܐܝܬ܀ ܒܫܡܝܐ܀ ܚܒܪ܀/
ܦܩܕ܀ ܦܩܕ܀ ܡܦܪܫ܀ ܒܗܠܝܢ܀ ܘܫܢܐ ܦܘܪܫܢܐ ܐܝܟ ܒܗܠ/
ܗܘ ܕܒܪܐ ܠܒܪܢܫܐ: ܠܡܫܝܚܘܬܐ. ܠܗܘ ܕܡܫܝܚܐ܀ ܘܐܡܪܝܢ/
ܘܗܘ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗ̈ܐ ܒܢܝܐ. ܘܕܒܪܐ ܐܠܗ̈ܐ: ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܚܒ/
ܒܢܝܐ: ܘܐܝܟ ܢܦܫܐ ܘܫܘܬܦܐ ܕܠܗܘܬܐ ܗܘ ܗܘ ܕܦܓܪܐ ܡܐܦܘܬܐ܀/
ܡܫܝܚܘܬܐ ܕܝܢ ܐܠܗܘܬܗ: ܡܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܐܩܢܘܡܗ. ܘܗܘ/
ܕܡܫܝܚܐ: ܐܠܗܘܬܗ ܡܐܦܘܬܐ ܕܒܥܝ ܐܠܗܐ ܒܒܢܝܐ܀ ܘܒܢܝܐ ܢܦܫ/
ܠܒܪܢܫܐ: ܐܘ ܕܒܪܐ ܠܒܢܝܐ܀ ܘܐܡܪܝܢ: ܕܒܢܝܐ: ܐܝܟ ܠܒܪܢܫܐ./
ܡܛܠ ܕܒܪܐ ܦܪܐ ܦܘܩܕܢܐ. ܘܒܢܝܐ ܦܠܐ ܠܗ. ܦܪܐ ܕܢܦܪܘܫ/
ܘܕܢܗܠܟܘܢ ܟܠ ܟܠܗ̈ܝܢ. ܘܕܢܪܘܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ ܡܫܬܐܠܬܐ ܘܒܢܝܐ ܡܪܐ ܠܗ/
ܡܢ ܗܘܐ. ܒܪܡ ܕܒܪܐ ܢܦܫ ܠܒܢܝܐ. ܡܛܠܗܝܢ ܕܐܬܒܪܐ ܘܐܦܪ/
ܠܡܫܠܡܘ ܚܝ̈ܠܐ ܒܟܠܗ̈ܝܢ ܘܡܪܢܫܝܢ ܠܡܐܦܘܬܐ ܐܡܪܝܢ/
ܘܒܫܠܡ ܠܗܘܬܗܝܢ: ܒܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܗܘܬܗܝܢ ܡܠܬܐܝܬ ܒܚܒܪܝܢ/
ܠܡܫܝܚܘܬܐ. ܡܘܕܝܢ ܟܕ ܡܫܠܡܝܢ ܕܠܗܘܢ ܐܠܗܝܢ ܕܗܘ̈ܝܢ:/

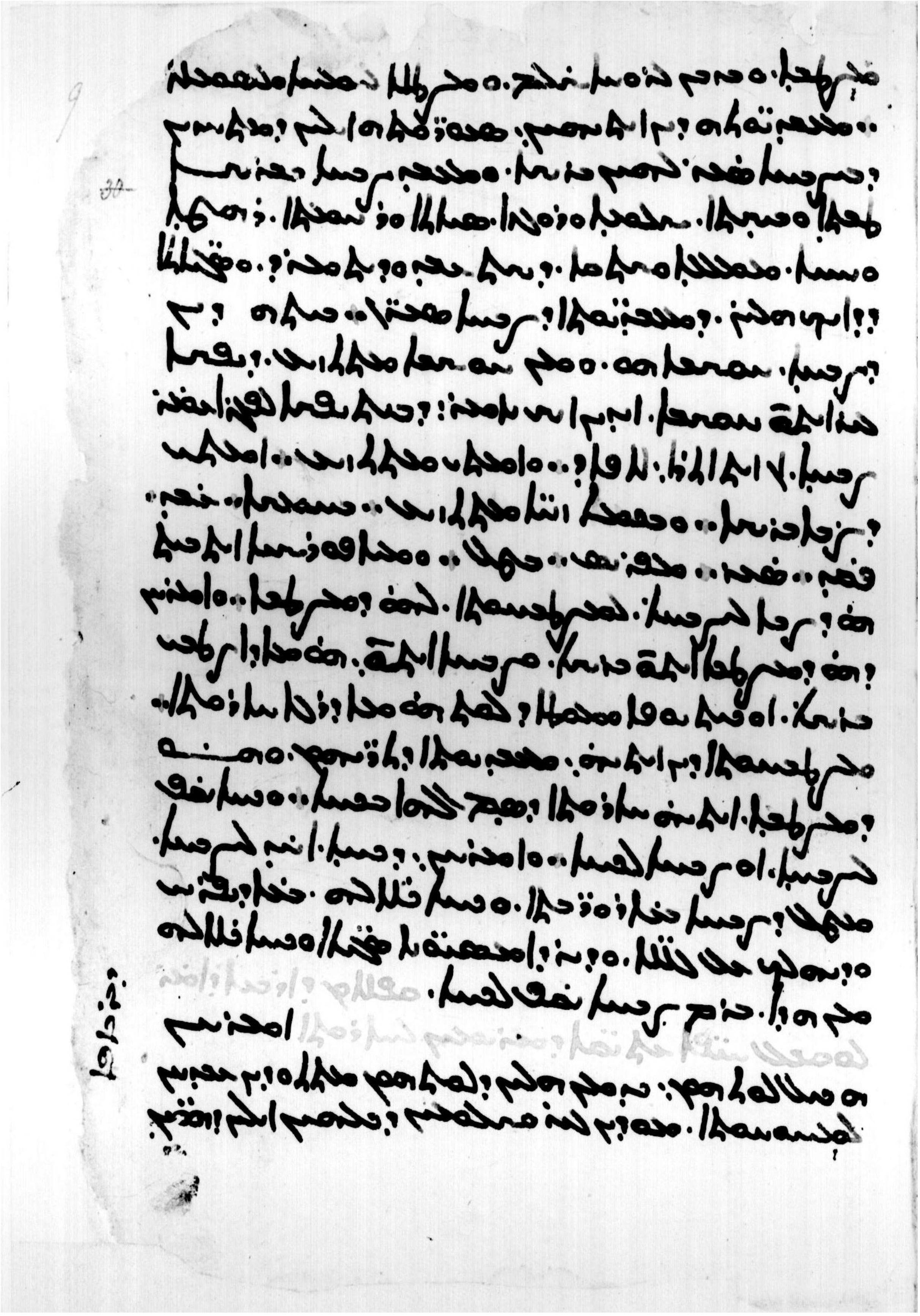

Vr. 30b

[31-a] Ya cebren, ya baht gereği, ya tabiaten, ya şans/talih gereği veyahut kendiliğinden ol(uş)an. (3) Ancak Tanrı'dan neşet eden eylem ise cevher ve inayettir. Ki zarureten de onların sahip olduklarının daim bir şekilde harekete geçirilmesi (buna bağlıdır). Baht ise, zaruretten dolayı onun vasıtasıyla/inayetiyle tamamlanır (denilebilir). Aynı şekilde, bu dahi sözkonusu zaruretin bir gereğidir. Öyle ki tabiat da nihayetsiz kolaylıklardan ibarettir.

(7) Bazıları şansı, tesadüf ve rastlantı olarak iki sebep dairesinde betimlemektedirler. Zira bu da bunların irade öncesi var olan bir başlangıçları olduğu anlamına gelir. Bunun dışında adlandırdıkları şeyleri de bu şekilde nihâyete erdirirler. Örneğin birinin mezar kazarken bir hazine bulması. Ne hazineyi oraya yerleştiren kişi bu hazine başkası tarafından bulunsun diye onu oraya yerleştirmiştir, ne de orayı kazan kişi hazineyi bulmak için orayı kazmıştır, (denilse sezâdır).

(13) Böylelikle her ikisiyle de önceden herhangi bir seçim yapmaksızın rastlantısal olarak karşılaşmıştır. Kendiliğinden olma hali ise; tabiattan ve sanattan bağımsız olarak bir nefse bürünmemiş ve mantığa sahip olmaksızın rastlantı eseri gerçekleşmiştir.

O vakit onlara soruyoruz: (16) Eğer insanoğlu yapmış olduğu amellerin sebebi ve başlangıcı değilse, bu durumda insanları bu söylediklerinizden hangileriyle bağlamayı arzuluyorsunuz? Bu durumda biz, çirkin ve kötü amellerin sebebinin Tanrı'ya ait hükümler olduğuna dair bir iftirada bulunamayız. Çünkü zarureten bu sürekli var değilse, o zaman onlar için de bu durum söz konusu olacaktır.

[31-a] ܘܐܠܗܐ ܐܡܬܘܗܝ ܒܟܠܗܘܢ: ܐܘ ܩܕܡܝܐ܀ ܐܘ ܡܨܥܝܐ܀ ܐܘ ܒܬܪܝܐ܀/
ܐܘ ܒܬܪܐ܀ ܐܘ ܐܝܟܢܘܬܗ ܐܘܟܝܬ ܗ̇ܘ ܕܡܢ ܙܒܢܐ ܢܦܩܘ܀/
ܐܠܐ ܒܥܕܢܐ ܡܢ ܕܐܠܗܐ ܐܘܟܝܬ ܗܘ ܘܒܫܘܠܡܐ܀ ܕܐܝܬܝܐ ܕܝܢ:/
ܡܬܐܡܪܢܘܬܐ ܕܗܠܝܢ ܕܐܡܝܪܢ: ܗܘ ܟܕ ܗܘ ܐܝܬ ܠܗܘܢ܀/
ܕܡܨܥܝܐ ܕܝܢ: ܗܢ ܕܡܢ ܐܝܬܝܐ ܢܦܩܘ ܗܠܝܢ ܕܐܬܒܪܝܘ./
ܐܦ ܟܕ ܗܘܐ ܕܐܝܬܝܐ ܐܡܬܝ܀ ܕܒܬܪܐ ܕܝܢ: ܗܠܝܢ ܕܠܥܠܡܐ/
ܠܐ ܡܫܬܡܠܝܢܘܬܐ܀ ܡܬܐܡܪܝܢ ܠܗ ܟܕ ܥܠܝܐ: ܐܘܦܟܐ/
ܘܡܫܬܡܫܠܢܘܬܐ ܕܐܪܡ ܒܥܠܡܐ. ܕܟܕ ܡܢ ܩܕܡܝܘܬܐ/
ܒܟܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܣܘܦܐ: ܡܕܡ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢ ܗܢ/
ܕܩܕܡܐ ܡܫܡܠܝܢ. ܐܝܟ ܐܝܟ ܕܟܕ ܚܙܪ ܩܕܡܐ ܐܡܪܝܢ/
ܡܫܡܠܝܐ. ܠܐ ܟܕ ܗ̇ܘ ܕܡܢ ܗܕܡܐ ܡܢ ܕܗܕܡܐ ܠܡܐܡܪ./
ܘܠܐ ܗ̇ܘ ܕܐܡܪܝܢ ܗܕܡܐ ܚܕܢ ܕܡܫܡܠܝܐ ܢܡܪܝܢ. ܐܚܪܢܐ/
ܟܕ ܐܡܬܡܫܠܠ ܠܒܪ ܡܢ ܗܢ ܕܡܕܡܐ ܗ̇ܘܐ ܒܟܠܐ/
ܠܬܪܝܗܘܢ܀ ܕܐܘܟܝܬܗܘܢ ܕܝܢ: ܡܢܐ ܕܠܐ ܡܬܢܫܐ ܘܠܐ/
ܡܬܠܠܐ. ܡܛܠ ܡܢ ܟܕܐ ܘܐܘܡܢܐ. ܡܫܠܡܝܢ ܠܗܘܢ/
ܗܟܢܐ ܕܐܡܠܝܢ ܐܦܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܒܢܘܗܝ ܕܐܬܒܢܝ ܠܗܠܝܢ/
ܕܟܢܫܐ: ܐܝܟ ܕܠܗ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܕܒܠܬܐ ܘܣܘܦܐ ܕܡܫܘܚܬܗ./
ܐܝܟ ܡܬܠܐܡܢ. ܠܐ ܟܕ ܡܢܗ ܘܠܐܠܗܐ ܢܕܥ: ܕܒܠܬܐ/
ܕܡܫܘܚܬܐ ܡܫܬܪܝܐ܀ ܐܦܠܐ ܠܐܝܬܝܐ. ܠܗ ܟܕ ܡܢ ܗܠܝܢ/
ܕܐܡܝܪܢ ܗܘ ܗܕܡܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܡܬܘܗܝ܀ ܐܦܠܐ/

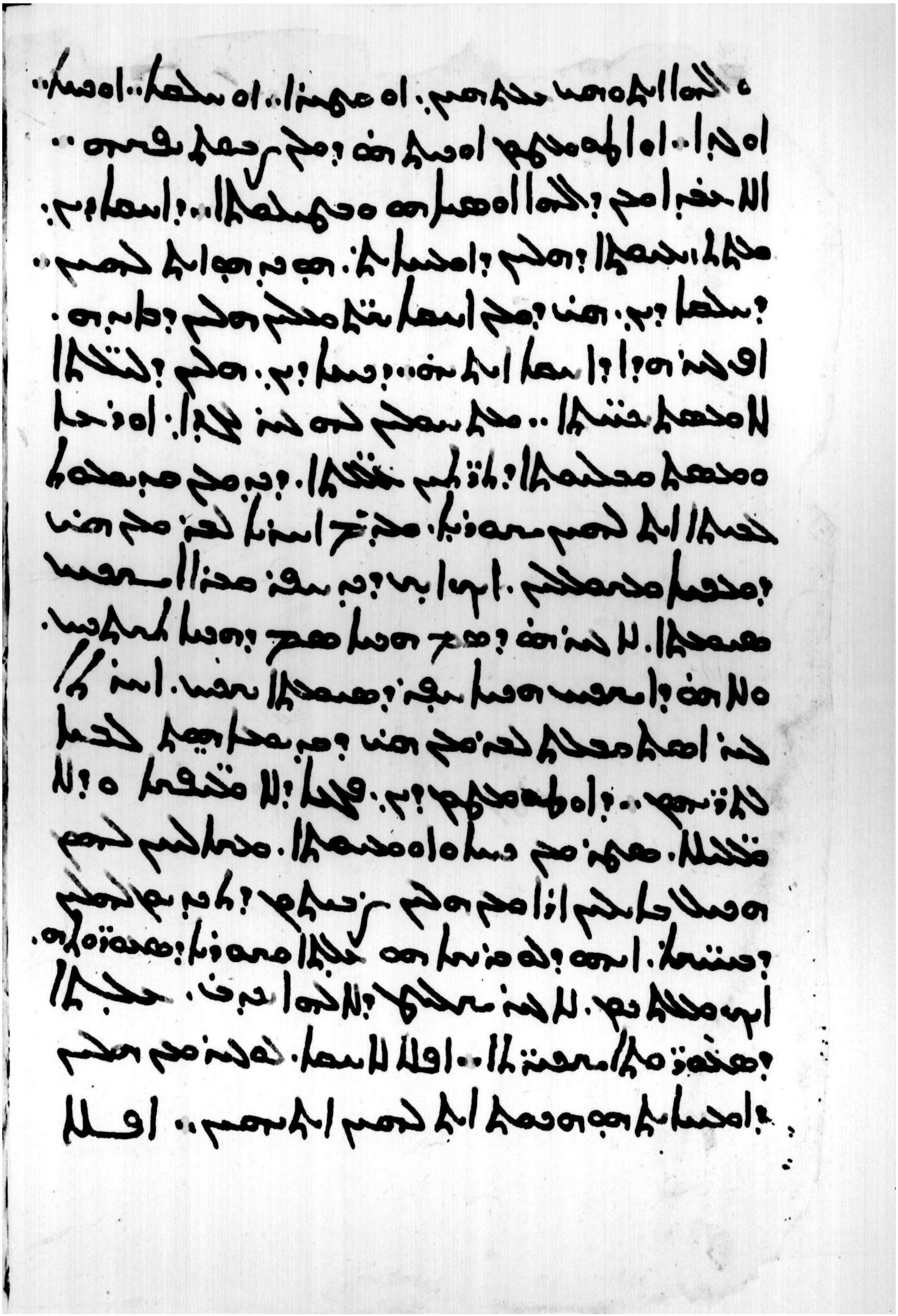

Vr. 31a

[31-b] (1) Baht için de benzer durum geçerlidir. Aynı şekilde tabiat için de hal böyledir. Zira tabiatın işi de hayvanlar ve bitkilerdir. Bu bahse konu olan şey, şans için de geçerlidir. Çünkü insanların eylemleri nihayetsiz ve kolay değildirler. Kendiliğinden olma hali için de aynı şey söylenebilir. Bu durum, henüz bir nefse bürünmemiş ve mantığa sahip olmayanlar için rastlantısaldır.

Kanıtlanmıştır ki, insanoğlunun yaptığı ve faaliyete geçirdiği eylemlerin sebebi kendisi ve iradesidir. (7) Şayet faaliyetlerden birisi başa baş değilse o vakit kişinin düşünmeye fazlasıyla hakkı vardır. Fakat tek bir eylem dahi ona ait değilse, bu durumda düşüncesinde neyi tasarlıyordur?!. Şayet birey bu şekilde düşünüyorsa demek ki bunu eylemleri için tasarlıyordur. Her düşünce de eylem içindir ve bizatihi bir eylemdir.

(11) Ayrıca bazıları iradeyle teşvik ve ikaz sahibi olduğumuzu iddia etmektedirler. Ne var ki hiç bir insan evladını acıkmaması, susamaması ve sevinmemesi için onu teşvik edemez. Çünkü bunlar elimizde olmayan şeylerdir. Bu hallerle sözkonusu hususlar üzerinde teşvik ve ikazdan bahsedilebilir. Bu durumda da, özgürlük olmasaydı, o zaman yasalar(dan söz etmek) gereksiz olurdu.

Doğal olarak da her halk kısmen yasalardan yararlanır. Çünkü onlar tarafından bu yasaların güzelliklerini faaliyete geçirmeye yetkilerinin olduğu bilinirdir. Acaba doğal olarak bütün insanlarda öz irade mevcut mudur? (18)

Beşinci Bölüm: Özgürlüğü Yok Sayıp İyiliklerin ve Kötülüklerin Bizlere Mevcut Mizaçlarımız Vasıtasıyla Verilmiştir Diyen Maniciler ve Marḳiyonculara Reddiye Sadedinde

Şayet bizde var olan iyilik iyilikse, kötülüğe dönüşmesi mümkün değildir. Var olan kötülük ise, şayet kötüyse o halde iyiliğe dönüşmesi mümkündür.

[31-b]1 ܠܣܠܩܬܐ܀ ܐܦܠܐ ܠܫܡܝܐ. ܫܒܝܐ ܡܪܢ ܕܫܡܝܐ: ܡܫܩܠܐ ܐܦ ܢܦܩܬܐ./
܀ ܐܦܠܐ ܠܫܒܪܐ. ܠܗ ܡܪܢ ܘܠܫܠܝܚܐ ܘܠܐ ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܐܢܬܝ/
ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ ܕܫܠܝܚܐ܀ ܐܦܠܐ ܠܐܬܩܢܘܬܗܘܢ. ܫܡܥܐ ܡܪܢ: ܘܠܐ/
ܡܬܦܢܐ ܘܠܐ ܡܫܠܠܐ ܐܠܗܘܬܗ܀ ܫܪܝܬܐ ܡܢ ܕܗܘ ܫܪܝܐ/
ܗܘ ܕܦܬܪ ܘܢܚܬ: ܗܘ ܢܗܘܐ ܐܠܗܘܬܗ ܒܓܠܝܐ ܕܫܒܝܚܘܬܗ:/
ܐܦ ܕܡܫܠܡܢܘܬܐ ܫܠܡܗ܀ ܠܡܪܢ ܕܡܢܐ ܡܢ ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ ܠܐ/
ܐܠܗܘܬܗ ܦܘܪܫܐ ܫܪܝܐ: ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܐܝܟ ܠܗ ܗܘ ܕܡܫܝܚ./
ܘܡܕܐ ܡܫܝܚ ܫܡܝܫܘܬܐ: ܫܢ ܐܦܠܐ ܕܡܕܐ ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ/
ܐܠܗܘ̈ܬܐ ܡܢܐ. ܐܝܟܘ ܗܫܠܐ ܕܡܫܝܚ: ܡܫܠܐ ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ/
ܡܫܝܚ. ܫܠܐ ܡܪܢ ܫܡܫܬܐ: ܡܫܠܐ ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ ܘܠܡܫܘܕܥܢܘܬܐ./
܀ ܕܐܝܟ ܠܟ ܕܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܫܢܬܐ ܡܘܕܥܢ: ܘܡܘܦܬܐ/
ܘܡܬܪܐܝܬܐ. ܠܐ ܡܪܢ ܐܝܟ ܡܫܦܛ ܠܫܪܝܐ ܘܠܐ ܢܫܦ ܘܠܐ ܢܬܗܐ/
ܘܠܐ ܢܬܪܣ. ܠܗ ܡܪܢ ܡܢ ܐܢܬܝ ܗܠܝܢ. ܫܠܐ ܗܠܝܢ ܡܪܢ ܕܡܫܝܢ/
ܡܬܐܡܢ ܘܡܫܦܫܝܢ܀ ܘܐܦ ܠܟܠ ܡܬܘܪܬܐ: ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܐܢܝ/
ܢܡܘܩܐ. ܫܡܐܟ ܕܡܢ ܫܠܐ ܫܡܝܐ: ܫܡܡܘܬܐ ܡܪܝܡ ܡܪܝܡ/
ܡܫܝܚܐ. ܘܡܪܝܡܐ ܡܫܠܐ ܕܐܝܟ ܠܗ ܫܡܘܠܫܐ ܘܢܡܘܣܘ/
ܗܠܝܢ ܕܫܡܫܡܘܬܐ ܢܦܩܘܬܐ. ܫܡܐܟ ܐܦܐ ܐܦܪܝܐ ܫܡܠܗܘܢ/
ܫܢܬܝܐ ܡܫܠܝܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܡܫܠܘܢ ܕܡܫܡܐ ܠܡܫܠܐ ܗܠܝܢ/
ܕܫܡܐ ܡܐܟ ܘܡܪܡܘܢ: ܕܢܦܫܢ ܠܡܐܦܘܬܐ ܘܐܦܪܝܢ:/
ܕܡܢ ܗܘܐ ܫܠܐ ܕܐܬܝܬܐ ܐܬܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܘܡܬܝܒܬܐ. ܠܝ ܗܘܫܠܐ/
ܦܬܓܡܐ ܕܡܢ ܦܬܓܡܐ ܗܘ: ܘܡܫܡܬܐ ܕܬܗܘܐ ܠܐ ܡܫܡܫܐ: ܘܡܫܡܬܐ/
ܕܡܢ ܫܒܝܐ ܗܘ: ܘܦܬܓܡܐ ܕܬܗܘܐ ܡܪܝܐ: ܗܠܝܢ ܫܡܘܬܐ ܦܬܓܡܐ/

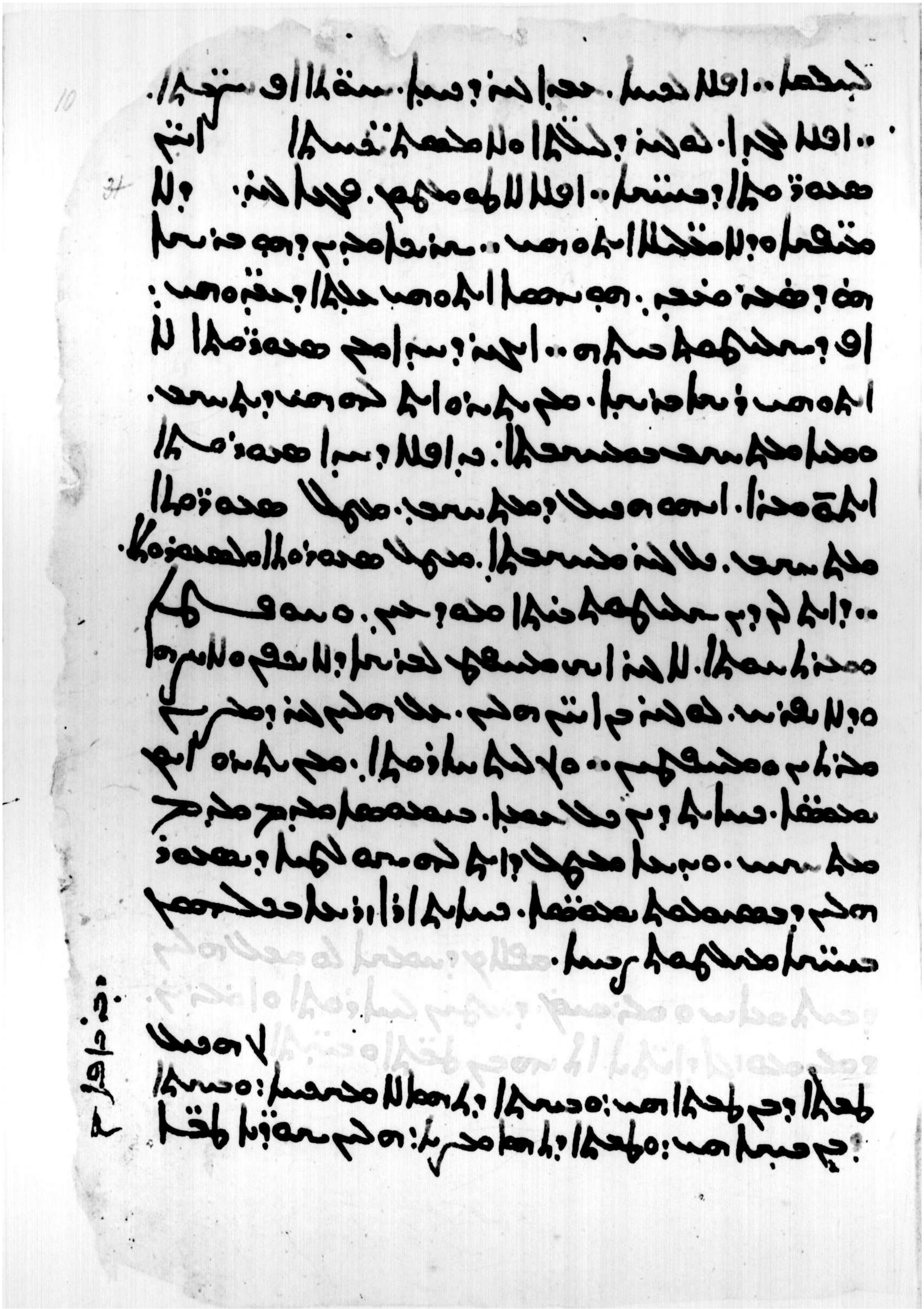

Vr. 31b

[32-a] (1) Yasanın vaat ettiği bu iyi ve kötü vaatler ise gereksizdir. Peki iş sahibi kimi taçlandırır? Özünde masum olanı, zira onun kirli olması mümkün değildir. Veyahut alacaklı kimi eleştirir? Özünde temiz olanı, çünkü onun kirlenmesi mümkün değildir. Bunlar ziyadesiyle çirkindirler.

Fakat sorup diyorlar ki; Bu irade neyin nesidir? (5) Diyoruz ki; hür iraden özgürlüğündür. Şayet neden yarısı iyi, yarısı da kötüdür derlerse; onlara deriz ki, çünkü o serbest ve özgürdür. Şayet ikna olmuyorlarsa, bu onların itaatsizliğidir. Çünkü onların özgürlüğü vardır, fakat onlar buna boyun eğmeyi istemediler.

(9) Özgürlüğün olmadığını iddia eden kişi de; kendisi suçsuz yaratıcısı ise suçlu bulunsun diye kendi suçlarını Tanrı'ya atmaya çalışmaktadır. Bu düşünceyle de, bütün suçlandırmaya Tanrı'yı ortak ettirmek uğruna üç şekilde kötülük işlemektedir: Birincisi; suçunu Tanrı'ya atmak, ikincisi; şeytanı mesuliyetten beraat ettirmek, üçüncüsü ise; kendisini suçla(n)madan kurtarmak. (14) Şayet iradenin ne olduğunu bilmediklerini iddia ederlerse; şunu bilsinler ki, tutsak olan tabiatın ne olduğunu bildikleri gibi, aynı şekilde serbest olan tabiatın da ne olduğunu bilebilirler. Zira serbest olan, serbest değilmiş gibi davranamaz. Peki o zaman ne ile serbesttir? Arzu etmek istediğiyle ve etmek istemediğiyle (serbesttir).

(18) Savaşa gidip de büyük bir mutlulukla zafer kazandığında bu şöhretini ve zaferini de kaybetmediği sürece kendi özgürlüğünün olmadığını söyleyen hiçbir insanoğlu yoktur. Fakat özgürlüğüyle iyi yönetilmeyen, özgürlüğüm yoktur diyendir. Şayet özgürlüğün Tanrı'dan olduğunu söylerlerse, o zaman onun (özgürlüğü) aracılığıyla oluşan iyiliğin ve kötülüğün hisleri de Tanrı'dandır.

[32-a] ܘܟܬܒܐ ܕܡܫܠܡܢܘܬܐ ܢܡܘܣܝܐ: ܡܠܟܐ ܐܝܟ. ܠܡܫܘ ܚܢܢ ܢܒܠܠ/
ܦܪܘܩܐ. ܠܗܘܢ ܕܐܝܟ ܗܘ ܒܡܫܝܚܗ: ܘܦܘܩܕܢܗ ܠܐ ܡܣܐ: ܐܘ ܠܡܫܝܚܗ/
ܢܟܝܐ ܠܐܒܗܬܐ. ܠܒܢܝܐ ܗ̇ܘ ܕܡܫܚ ܗܘ ܘܦܘܪܩܢܐ ܠܐ ܡܣܐ: ܠܟ/
ܠܡܫܝܚܐ ܗܟܢ. ܐܠܐ ܡܫܠܡܝܢ ܘܡܫܪܝܢ. ܘܡܫܘ ܗܘܐ ܚܕܢܐ./
ܘܡܫܪܝܢ: ܕܡܫܘܚܬܐ ܡܫܠܡܢܘܬܐ. ܐܦ ܡܫܪܝܢ ܕܡܫܝܚܐ ܒܡܫܚ/
ܦܠܚܘ ܘܦܠܚܘ ܠܟ: ܕܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܫܠܠ ܘܡܫܠܡܢܬܐ ܗܘ ܘܒܪ/
ܡܫܘܚܬܐ. ܐܦ ܠܐ ܡܬܦܫܩܝܢ: ܗܘ ܠܐ ܡܬܦܫܩܢܘܬܗܘܢ/
ܡܫܡܫܢܐ: ܕܡܫܠܠ ܘܐܡܬ ܠܗܘܢ ܡܫܘܚܬܐ: ܠܐ ܕܟܘ ܕܡܬܦܫܩܢܘܬܗܘܢ/
❖ ܗ̇ܘ ܚܢܢ ܕܐܡܪ ܕܠܡܫܚ ܡܫܘܚܬܐ: ܒܐܠܗܐ ܦܪܘܩ ܕܡܠܐ/
ܡܫܠܡܘܬܗ. ܘܡܫܠܡܢ ܗܘ ܕܠܐ ܡܫܠܡܬܐ. ܘܡܫܝܚ ܒܚܘܒܗ./
ܠܟܠ ܕܡܢ ܒܢܝܢ ܦܓܪ. ܡܢܐ ܕܐܠܐ ܡܫܠܡܘܬܗ ܒܐܠܗܐ. ܕܐܩܝܡ:/
ܕܡܢܦ ܠܡܫܠܡܐ ܡܢ ܒܕܟܝܐ. ܘܕܐܠܠ ܕܡܫܘܚ ܠܡܫܘܡܗ ܡܢ/
ܦܓܪܐ. ܐܡܬܐ ܕܐܬܡܪܡ ܒܟܠܗ ܡܪܡܘܬܐ: ܠܟܠ ܐܠܗܐ❖/
ܐܦ ܐܡܪܝܢ ܕܠܐ ܡܕܟܝܢ ܕܡܫܘ ܚܕܢܐ: ܢܕܟܘܢ ܕܐܡܝܢ ܕܡܕܟܐ/
ܡܫܘ ܒܢܐ ܐܡܪܐ: ܡܡܫܚܝܢ ܠܡܕܒܚܐ ܡܫܘ ܒܢܐ ܡܫܠܡܬܐ./
ܠܐ ܕܡܢ ܡܡܫܚ ܡܫܠܡܬܐ: ܕܗܘܐ ܠܐ ܡܫܠܡܬܐ. ܒܫܢܐ ܕܡܢ/
ܡܫܠܡ: ܐܠܐ ܒܗܦ ܕܐܡܬ ܠܗ ܕܢܒܐ ܘܠܐ ܢܒܐ❖ ܠܟܠ/
ܒܪܢܫܐ ܕܢܫܡ ܠܐܠܗܘܬܐ: ܘܢܦܩ ܒܟܠܠܐ ܒܫܒܘܩܐ ܦܓܪܐ: ܕܐܡܪ/
ܕܠܟܠ ܠܟ ܡܫܘܚܬܐ: ܕܠܐ ܕܐܒܕ ܡܫܠܡܗ ܘܒܠܠܗ. ܐܠܐ ܗ̇ܘ ܕܠܗ/
ܠܡܫܪ ܐܬܘܪ ܒܡܫܘܚܬܗ: ܗ̇ܘ ܕܐܡܪ ܕܠܟܠ ܠܟ ܡܫܘܚܬܐ/
❖ ܐܦ ܕܐܡܪܝܢ ܕܐܦ ܡܫܘܚܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ: ܡܕܡ ܐܦ ܐܬܟܪ/
ܕܦܠܚܐ ܘܒܫܡܝܐ ܕܢܦܩ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܟ. ܢܕܟܘܢ/

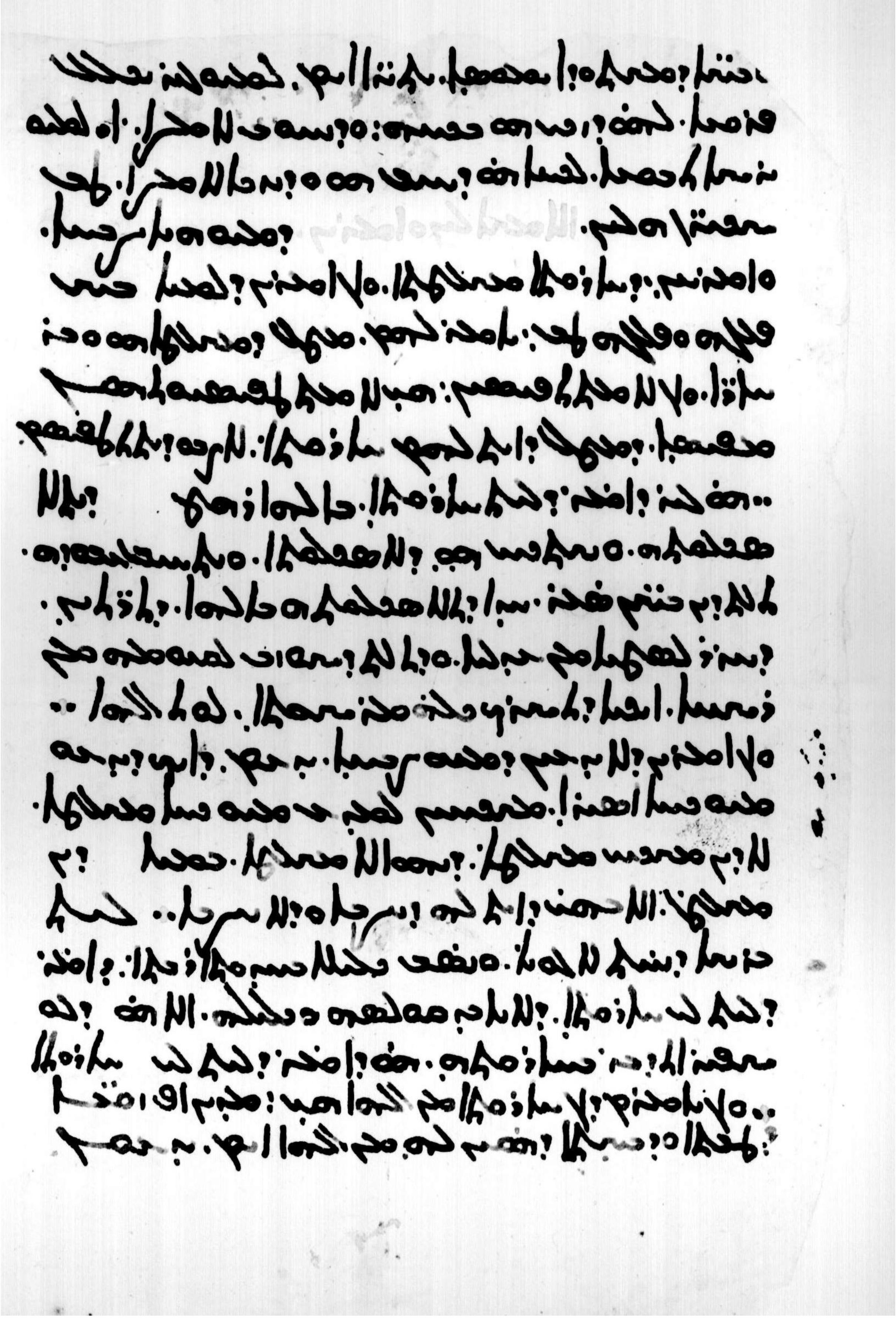

Vr. 32a

[32-b] Bilsinler ki, şayet duyular özgürlüğe bağlı olarak işliyor iseler ve bu duyular özgürlüğe ait değil de Tanrı'ya ait ise o zaman yanılmışlardır. Hatta böyle düşünenler tutsak olan tabiatı da özgürlük olarak adlandırdılar. Özgürlüğümüzü Tanrı harekete geçiriyor diyen olursa, özgürlük ile ilgili söylemiş olduğu kendi sözüne karşı gelmiş olur. Şayet özgürlüğü Tanrı harekete geçiriyorsa, o vakit özgürlük vardır diyen kendi sözünü de geçersiz kılmış olur.

(5)Tanrı özgürlük verip, o özgürlük dairesinde duyuları harekete geçirmediği gibi o (Tanrı) her şeyi de yapmasına müsaade etmez. Aksi halde o eylem özgürlük eseri olmaktan çıkar. Onda (özgürlükte) hizmete sunulan duyuları kendisi idare etmeyip, Tanrı o duyuları hareke geçirmiş olursa, o vakit de özgürlüğü verene bunu yapmak yakışık almaz. Nasıl olur da, biri bunu özgürlük olarak adlandırır ve geri dönüp bu durumu özgürlüğün olmadığına bağlar.

(10) Özgür olan kişiler esir olamaz. Hükmeden de, hüküm altına alınamaz. Serbest olan da tutsak edilemez. Nasıl ki biri ateşi telaffuz ettiğinde ateşin isminden onun gücü, kar ismiyle de karın soğukluğu biliniyorsa, böylelikle özgürlüğün ismiyle de onun yetkisi bilinir. (14)

Altıncı Bölüm: Özgürlüğü Yok Sayan Müslümanlara Reddiye Sadedinde

Diyorlar ki, iyilik ve kötülük Tanrı tarafından bizlere yazılmıştır. Şayet söyledikleri gibi, birisi hakkında iyi olması gerektiği cebri olarak yazılmış olsaydı, o vakit onun kötü olması katiyen mümkün olamazdı. Eğer de zaruri olarak kötü kılınmış olsaydı, aynı şekilde katiyen iyi olamazdı.

(19) Şimdi de değişik zaman dilimlerde; iyilikten kötülüğe, kötülükten de iyiliğe birçok dönüşümün meydana geldiğini görüyoruz. Şayet yazılmış olanlar zaruri olsalardı, o vakit katiyen birbirlerine dönüşmezlerdi. Nitekim tabiat gereği pasif olsaydık, o zaman itinadan dolayı pasif olmamız mümkün değildi. Zira tabiatımızda var olan veya zaruri bir şekilde…/

[32-b] ܗܘܟܢܐ ܕܐܦ ܐܘܟܝܐ ܕܕܢܚܝܢ ܒܣܝܘܡܬܐ: ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܕܠܗ ܕܡܠܟܘܬܗ:/ ܛܒܗ. ܕܡܒܥܝܐ ܐܫܬܪܝ ܗܪܐ ܡܣܝܘܡܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܡܪ: ܕܐܠܗܐ/ ܗܝܡܢ ܠܡܣܝܘܡܬܝ: ܠܗܘܟܢܐ ܗܠܟܬܗ ܩܐܡ. ܕܐܡܪ ܡܣܝܘܡܬܐ:/ ܘܐܘܣܦ ܕܐܠܗܐ ܗܝܡܢ ܠܗ. ܘܥܒܪܐ ܠܡܠܠܬܗ ܗܘܝ ܕܐܡܪܬ:/ ܕܐܡܬ ܡܣܝܘܡܬܐ. ܠܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܐܠܗܐ ܡܣܝܘܡܬܐ: ܘܡܦܩܢ ܐܡܝܟ/ ܒܗ ܐܘܟܝܐ: ܘܠܐ ܡܛܠ ܠܗ ܕܡܥܒܕ ܗܘ ܗܢܐ ܕܒܥܠ: ܘܐܦܣܩܗ/ ܒܗܘܐ ܡܢ ܗܘ ܕܡܬܗܘܐ ܡܣܝܘܡܬܐ: ܕܠܘܟܝܐ ܕܕܢܚܝܢ ܒܗ ܠܐ/ ܠܡܥܒܕ: ܐܠܐ ܕܗܘܐ ܢܝܫ ܒܗ ܐܘܟܝܐ: ܗܘ ܕܠܐ ܦܐܝܐ ܠܗܘ/ ܕܡܛܠ ܡܣܝܘܡܬܐ. ܐܡܪܐ ܕܝܢ ܦܪܐ ܠܗ ܐܝܟ ܡܣܝܘܡܬܐ: ܘܗܘܦܟ/ ܐܦܪ ܠܗ ܕܠܗ ܡܣܝܘܡܬܐ ܗܝ. ܒܪ ܡܣܝܘܡܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܫܟܚܐ./ ܡܫܠܡܐ ܕܝܢ. ܠܗ ܒܪܝܐ ܗܘ. ܘܡܪܝܐ ܠܗ ܐܫܬܪܝ ܗܘ. ܘܐܡܪܐ/ ܕܗܘܐ ܕܦܪܐ ܐܝܟ ܢܘܪܐ: ܒܗ ܒܡܫܟܢܗ ܐܬܡܠܟ ܡܫܠܡܢܘܬܗ:/ ܘܒܫܡ ܠܐܠܗܐ ܡܪܢܘܬܗ: ܗܒܪܐ ܒܫܡ ܡܣܝܘܡܬܐ ܒܟܠ/ ܚܘܠܛܢܗ: ܡܠܐܟܝ ܕܗܘܐ ܠܗܘܟܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܢܗܪܢ/ ܐܦ ܗܒܝ ܠܡܣܝܘܡܬܐ: ܘܐܡܪܝܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܒܡܐܡܪܐ ܒܟܠܢ ܛܒܬܐ/ ܐܘ ܒܢܒܝܐ. ܐܝ ܗܘܟܢܐ ܐܡܪ ܡܠܬܗܘܢ: ܒܡܐܡܪ ܟܠܐ ܐܝܟ ܕܛܒܐ/ ܢܗܘܐ ܡܩܪܒܢܐ: ܘܠܐ ܡܫܡܠܝܐ ܡܡܫܚܢ ܗܘܐ ܕܢܗܘܐ ܒܢܒܝܐ:/ ܘܐܝ ܒܢܒܝܐ ܗܘܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܕܗܒܝܐ: ܠܐ ܡܫܡܠܝܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ܛܒܐ./ ܗܟܢܐ ܕܝܢ ܡܢܐܡܢ ܕܒܪ̈ܘܝܐ ܡܬܡܟܐ: ܗܘܝܢ ܡܫܡܠܝܐ ܫܥ̈ܝܢܐ./ ܘܫܡ ܛܒܬܐ ܠܒܢܝܬܐ: ܘܫܡ ܒܢܝܬܐ ܠܛܒܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܬܥܝܬܐ/ ܗܢܘܢ ܕܡܫܡܠܝܢ: ܠܐ ܡܫܡܠܝܐ ܡܫܡܠܝܢܗܘܢ ܗܢܘܢ. ܐܦ ܕܝܢ/ ܒܪ ܐܡܬܝ ܒܒܪܝܐ ܡܡܢܥܢܐ: ܠܐ ܡܬܒܪܝܐ ܕܡܢ ܡܬܩܢܢܘܬܐ ܢܗܘܐ/ ܠܐ ܡܡܢܥܢܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܕܒܒܪܝܐ ܐܡܬ̈ܝ ܐܘ ܐܫܬܐܡܬ/

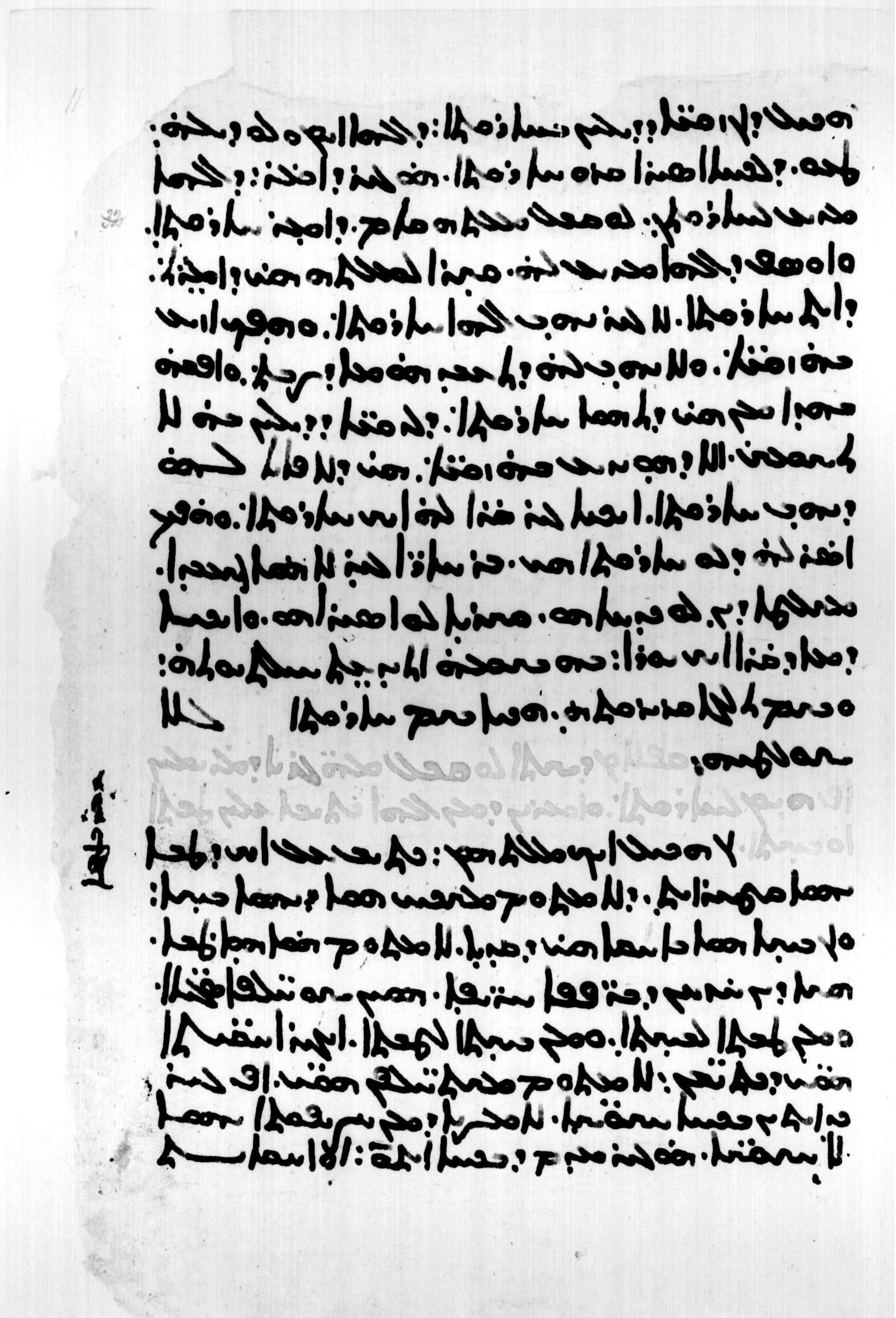

Vr. 32b

[33-a] (1) üzerimize yazılan şeyden kurtulmamız da mümkün değildi. Böylece kişinin ne iyi işler uyguladığında iltifat alması, ne de kaba işler yaptığında ayıplanması doğru olur(du). Yakan ateşi, boğan suyu veya öldüren demiri kim suçlayabilir ki?! Şayet suçlayan olursa, ahmak ve kıt beyinli sayılır. İrade aracılığıyla işlenen günahlar ise ahmaklık olarak adlandırılır ve bu günahların arkasından da suçlama yapılır. Fakat bu (anlatılanların) hepsini ihtiva etmez.

(6) Sözgelimi çocuklar bizi döverek kusur dolu ahmaklıklar yaparlar, fakat biz onları suçlu olarak görmeyiz. Aksine bazen bizleri gülmeye bile sevk ederler. Onlar zihinsel olarak henüz çocuk olduklarından dolayı yaptıkları şeylere genelde bakmayız. Her ne kadar çocuğun düzensizlikleri kendi iradesinden kaynaklanıyor olsa da, biz biliyoruz ki o küçük olduğundan dolayı bunu kavrayabilmek için henüz kendisini korumayı bilemez.

(13) Onların söylediklerine göre, zina eden birisi bu eylemi kendi iradesiyle değil de Tanrı'dan kaynaklı bir şekilde yapar. Şayet bizler bir çocuğun iradesini dahi eleştiremiyorsak, o vakit Tanrı nasıl insanları günah işlemeye mecbur kılıp onları cezalandırsın? Burada durum tamamen değişiyor.

Onlar, Tanrı'nın sadece bizi iyiliğimizle sınırlı tutmadığını, ancak iyiliğimize karşılık verdiğini ve dahi bizleri günah işlemeye bile mecbur kıldığını, günah işlediğimizde ise bizleri cezalandırdığını söylerler. (19) Bizler, bize itaat eden hizmetçilere saygı gösterir, itaat etmeyenleri ise cezalandırırız. Tanrı ise bizleri kendisine itaat etmeye mecbur kılar ve kendisine itaat edilmesi için de bizleri cezalandırır. Ayrıca diyorlar ki; Tanrı katili(n eylemini) yaratıyor…/

[33-a]ܡܫܬܡܥ ܒܢܝܢ: ܒܓܠܠ ܠܡܫܬܐܠܘ ܡܢܗ. ܘܗܘܐ ܠܐ ܠܡܫܠܡܘܬܐ/
ܫܪܐ ܠܝ ܡܪܝ: ܘܠܐ ܬܬܟܘܝܠ ܠܝ ܡܢܘܬܐ. ܡܢܗ ܒܪ ܢܕܘܬܐ/
ܠܚܘܪܐ ܕܡܘܗܒܐ. ܐܘ ܠܟܣܦܐ ܕܫܒܝܚ. ܐܘ ܠܟܘܪܣܝܐ ܕܦܘܠܚܢܐ./
ܐܝܟ ܢܕܘܬܐ: ܡܛܠ ܡܬܚܫܒ: ܘܠܐ ܫܠܝܡ ܗܘܐ./
ܡܬܠܬܠܐ ܒܪ ܡܬܚܪܝܢ: ܫܛܪܐ ܕܡܢ ܥܒܕܐ. ܘܥܒܪ/
ܗܠܝܢ ܐܢܫ ܕܒܠܒܐ. ܘܠܗ ܥܒܪ ܒܠܗܘܢ. ܡܢܝܢ ܠܝ ܒܪ/
ܡܪܝܐ. ܘܥܒܕܝܢ ܡܬܠܬܠܐ ܕܠܝܢ ܒܕܟܝܐ: ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ/
ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܡܩܒܠܢܐ. ܕܡܫܬܘܠܠ ܕܝܢ. ܕܐܝܟ ܐܡܬܝ:/
ܕܐܦ ܬܬܟܘܝܠ ܡܬܢܝܢ ܠܝ. ܟܕ ܠܗ ܟܗܢ ܕܗܘܐ ܡܫܪܝܢ/
ܡܫܬܥܐܠ: ܐܠܐ ܟܘܡܪܗܘܢ ܕܟܕܒܠܐ ܡܪܝ. ܘܟܕ/
ܛܒ ܠܐ ܡܬܟܬܫܐܘ ܕܛܠܐ ܡܢ ܥܒܕܘ ܐܢܫ: ܐܠܐ ܟܕ/
ܡܪܝ ܡܕܒܝܢ: ܕܠܐ ܢܕܠ ܕܐܘܗܪ ܡܢ ܕܡܫܬܡܠܘ܀/
ܕܢܗܘܪ ܕܝܢ ܐܝܟ: ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܥܠܘ/
ܕܥܒܕܘ. ܘܠܝ ܫܢܝ ܠܥܒܕܐ ܕܛܠܐ ܠܐ ܟܕܠܝܢ: ܐܡܟܐ/
ܐܠܗܐ ܦܩܐܕ ܒܪܝܬܐ ܕܐܡܠܝܢ ܕܗܘ ܚܙܐ ܠܗܘܢ ܕܫܛܗܘܢ./
ܗܘܒܐ ܒܪ ܗܦܟ ܛܒܥܐ ܘܡܫܢܠܦ. ܕܠܗ ܟܠܫܘܕ/
ܡܫܡܪ ܐܠܗܐ ܡܢ ܛܒܥܐ: ܐܠܐ ܐܦ ܕܡܫܘܟܠܐ ܐܡܬܝ ܐܝܟ/
ܡܬܠܬܗܘܢ: ܕܥܒܕ ܠܝ ܕܫܛܐ: ܘܦܩܐܕ ܒܪܝܬܐ ܟܕ ܢܛܝܪܝܢ./
܀ ܘܫܢܝ ܠܥܒܕܐ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܠܝ ܡܫܬܪܝܢ. ܠܕܠܐ ܡܬܚܫܒܝܢ/
ܠܝ ܕܝܢ ܡܬܟܪܝܢ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܚܙܐ ܠܝ ܕܡܬܚܫܒ: ܡܬܟܪ/
ܠܝ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܠܗܘ܀ ܐܡܪܝܢ ܒܪ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܡܫܠܐ./

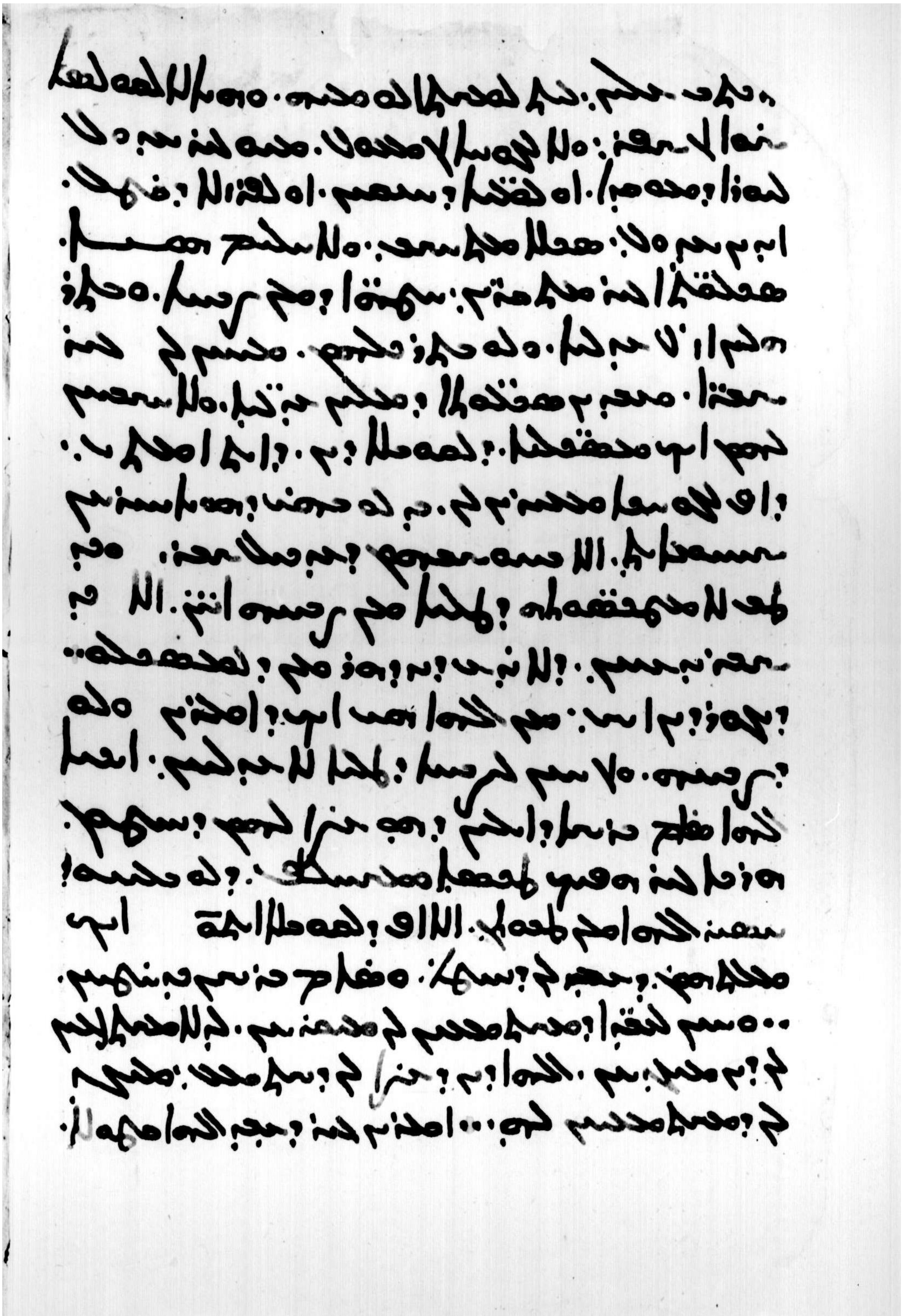

Vr. 33a

[33-b] (1) daha sonra da onu cezalandırıyor. Nasıl olur da (Tanrı) insanoğlunun cahilliğini hakir görür ve onun kendisini anlamaya mecbur kılar. Tanrı asırlar boyunca günahlarından ötürü ölüme mahkûm olmayı hakketmelerine rağmen gelecekte onlardan doğacaklar için sabretmişse, nasıl olur da henüz var olmayanları kötülükler yapmaya zorlar ve daha sonra da onları kendi iradeleriyle günah işlemiş gibi cezalandırır. (6) Asırlarca günah işleyenlere tahammül eden ve onlardan doğacak nesilleri de sonradan muzaffer (suçsuz) kılarak onları zafer taçları sahibi eden (Tanrı), nasıl olur da henüz var olmayanları vücuda getirerek onları kusursuz iken cezalandırır.

Aynı şekilde birisi Tanrı'nın icbarıyla günah işlemeye mecbur kılınırsa ve Tanrı da onun günahkâr gibi tekrar tövbe etmesini ondan talep ediyorsa, (Tanrı) onu iki misli bir zorlamayla buna sevketmiş olur.

(11) Sonradan kendisine işkence edilmiş olsa ve yargıçlar da onu kendi iradesiyle günah işlemiş gibi tekrar ölümle yargılasa dahi o kendisinin bu amellerinden dolayı Tanrı'yı suçladığınız bu tür eylemleri yapmaya devam eder. Kötülüğün büyüklüğünden utandığından dolayı da, bu kötülüğü yapmaya Tanrı'nın onu sevk ettiğini söyleyemez.

(15) Şayet Tanrı kişiyi zina etmeyi zorla sevk ediyorsa ve zina eden kişi de zina ettiği kadını kocasına kendi elleriyle teslim ederek onu zincirlere, yargıçlara, işkencelere ve acı ölüme teslim ediyorsa, bu ziyadesiyle çirkin bir durumdur. Kendisi bu günahları yasaları aracılığıyla reddederek bildiriyorken, sen ise bizi günah işlemeye o (Tanrı) mecbur kılıyor diyorsun. Bizlere bu kanıya nereden vardığını göster? (20) Fakat onlar diyebilirler ki; Tanrı onları iradeleri gereği bu şekilde (günah işlemeye meyilli) olduklarını önceden bildiği için, o kişileri de olmaları gerektikleri gibi yazdı ve takdir etti. Ve diyoruz ki;

[33-b]1 ܘܒܡ: ܦܬܓܡ ܒܪܢܫܐ. ܘܐܡܪ ܡܫܝܚܐ ܠܡܫܡܠܝܘܬܗ ܕܒܪܢܫܐ:/
ܘܢܦܠ ܠܗ ܕܢܫܩܘܠ ܐܝܣܪ ܠܒܪܬܐ ܚܛܝܬܐ: ܕܢܣܒܝܢ ܗܘܐ/
ܡܘܬܐ ܡܛܠ ܦܘܪܥܢܗܘܢ: ܡܥܒܪ ܡܛܠ ܐܝܠܝܢ ܕܚܐܒܝܢ/
ܗܘܘ ܠܡܘܬܐ ܚܘܒܗܘܢ: ܐܝܟܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܓܒܪ ܠܐ ܐܚܛܝܘܗܝ/
ܗܘܐ. ܒܪܐ ܠܗܘܢ ܠܦܘܪܩܢ ܡܬܝܬܐ: ܘܗܕܝܢ ܦܬܓܡ ܒܪܢܫܗܘܢ:/
ܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܕܢܣܒܘ ܒܪܘܚܢܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܦܓܪܐ ܠܗܘܢܐ ܠܐܝܠܝܢ/
ܕܠܐ ܐܚܛܝܘܗܝ: ܐܝܟ ܕܢܫܡܥ ܒܪܢܫܗܘܢ ܘܠܐ ܡܫܡܠܝܘܬܐ: ܦܘ/
ܘܡܢܟܪ ܠܒܪܬܐ ܚܛܝܬܐ ܕܐܦܘܠܚܢܘ: ܕܐܪܥܐ ܕܡܢܗܘܢ ܢܗܘܘܢ/
ܒܠܦ ܐܒܢܐ: ܡܫܟܚܐ ܕܒܟܠܐ ܐܒܢܐ܆ ܠܘܬ ܐܢܫܐ ܕܡܫܠܡܐ/
ܐܝܟ ܠܡܫܝܚܐ ܒܡܫܝܚܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ: ܘܐܦܢ ܠܗ ܠܘܬ/
ܕܢܠܘܬ ܐܝܟ ܚܝܐ: ܡܫܝܚܐ ܒܫܡܗ ܡܠܟܐ ܠܗܘ܆ ܘܐܦ ܒܠܦ/
ܒܡ ܡܫܘܚ ܠܘܬ ܘܠܡܘܬܐ ܡܦܪܥܝܢ ܠܗ ܕܡܢܐ: ܐܝܟ ܦܘ/
ܕܒܪܘܚܢܗ ܡܢܗܐ: ܡܠܟܐ ܠܡܦܪܢܣܘ ܗܠܝܢ ܕܒܗܘܢ ܒܡܫܝܚ/
ܐܝܟܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܕܐܠܗܐ ܕܒܪܝ ܒܡܫܝܚܐ ܠܗܠܐ ܗܘܐ./
ܒܕ ܒܗܠܐ ܡܢ ܦܘܠܚܢܗ ܕܒܝܫܬܐ܆ ܐܝܣܪ ܐܠܗܐ ܢܦܠ ܠܚܛܝܬܐ:/
ܘܠܗܘܦ ܕܠܚܐܦ ܡܫܠܡ ܠܗ ܒܐܬܪܗ ܒܒܠܗ ܕܚܛܝܬܐ: ܘܡܦܘܠ/
ܠܗ ܠܐܫܘܝܐ ܘܠܒܢܝܐ ܘܠܒܢܬܐ ܘܠܡܘܬܐ ܡܪܝܪܐ: ܠܝܠ/
ܚܛܝܬܐ. ܕܗܘ ܡܒܪܐ ܘܡܫܡܠܐ ܠܡܫܟܠܘܬܐ ܒܡܕ ܢܡܘܣܝܗܘܢ:/
ܘܐܝܟ ܐܡܪ ܐܝܟ ܕܗܘ ܢܦܠ ܠܗ ܕܢܫܩܘܠ: ܡܘܬܐ ܠܗ ܡܢ ܐܡܬܐ/
ܡܕܝܢ ܗܘܐ܆ ܐܠܐ ܒܒܪ ܐܡܪܝܢ. ܘܡܛܠ ܕܦܩܕ ܡܕܝܢ ܐܠܗܐ/
ܕܡܢ ܒܪܘܚܢܘܗܝ ܦܘܡ ܗܒܠܐ: ܡܢܐ ܘܠܠܝܐ ܠܠܗܘܢ/
ܗܘ ܦܘ ܕܠܐܝܠܝܢ ܗܘܘ ܕܢܗܘܘܢ܆ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܒܪ/

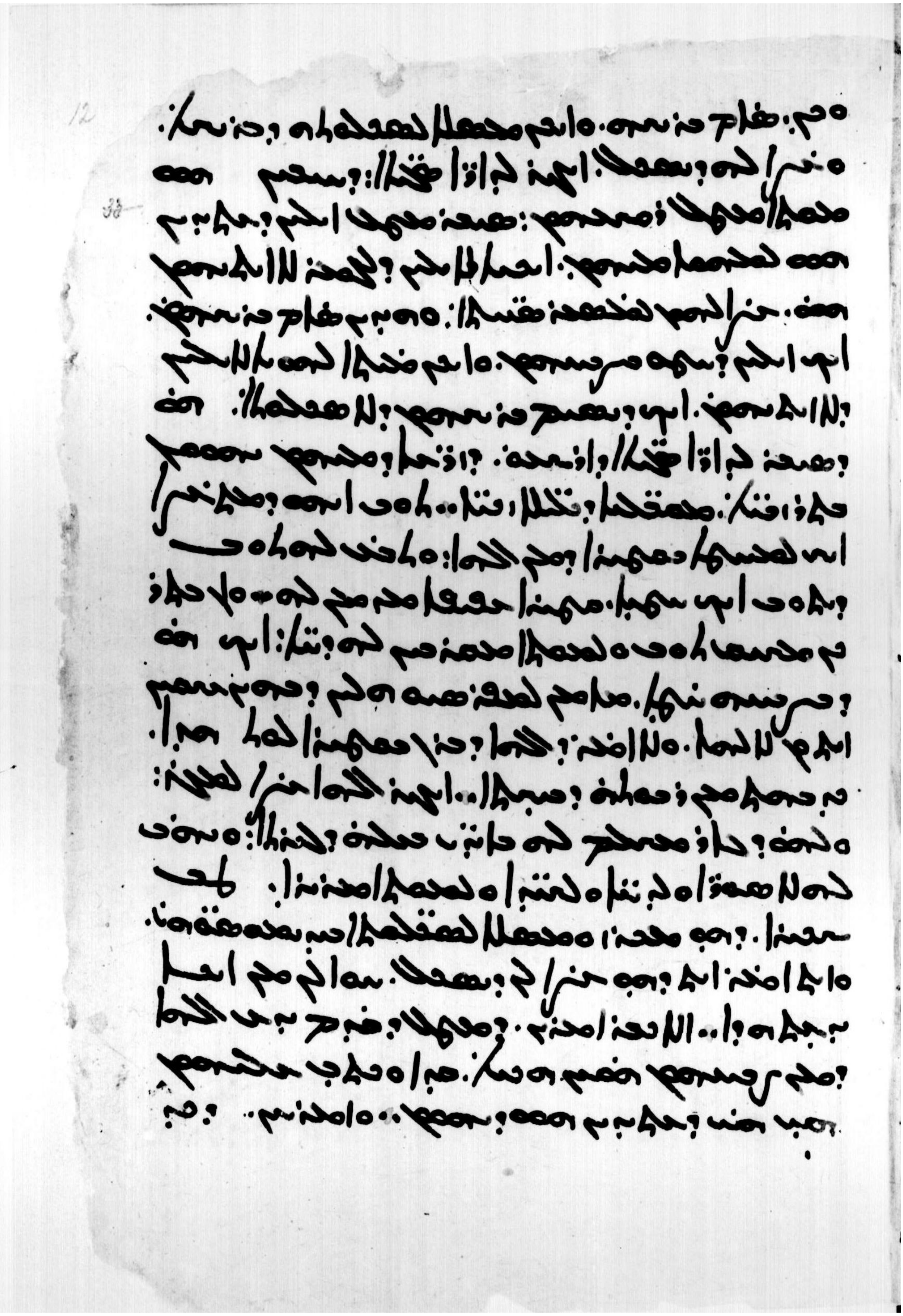

Vr. 33b

[34-a] (1) madem ki (Tanrı) onların bu şekilde olacaklarını biliyordu, o vakit onlar herhangi bir eylemi gerçekleştirene dek ve bu fiilin de onun tarafından onlar henüz var olmadan üzerlerine yazacağı bir şekilde değil de kendilerine ait bir eylemmiş gibi bilinmesi adına onları beklemesi daha güzel olmaz mıydı?!. Ve hakkaniyetle ona diyecekler ki: "_ Madem gelecekte bu şekilde (günah işlemeye meyilli) olacaktık ve sen de bizleri olmak istediğimiz gibi bıraktın, o vakit bizim üzerimize yazıp takdir etmeyecektin!. Madem irademiz bu şekilde arzu ediyordu, o zaman yazıp takdir ettiğin hakkında ne mecburiyetin vardı?!. Burada yazıp takdir ettiğin sana eleştiriden başka hiçbir şey kazandırmadı."

(9) Fakat onlar bu sözleriyle Tanrı'ya çirkinlik izafe etmiş olurlar. Tanrı, kullarının iyilikler yapmalarını istediğinde, onlar kötülükler yaptılar. İşte burada onun (Tanrı'nın) iradesi yenilgiye uğramış olur. Onlara karşı şöyle deriz: O (Tanrı) herkese iyilik yapmasını emrediyor fakat onlar yapmıyorlar. Burada da onun emri yenilgiye uğramıştır. Şayet istediği şeyi emretmiyor derlerse, o zaman kendi emrinin iradesini nakzettiği ortaya çıkmış olur. Böylece şeytan ve bütün günahkârlar da onun iradesini yerine getirerek iyi mükâfata nail olurlar.

(16) Şayet Tanrı'nın insanlarda güç yarattığını (istitaᶜa) ve o yarattığı güç aracılığıyla insanların düşünüp hareket ettiklerini söylerlerse, bizler de bununla ilgili olarak düşüncelerin ve eylemlerin Tanrı'ya ait olduklarını söyleriz. Ve de diyoruz ki; Tanrı o gücü insan hareket edebilsin diye yaratmıştır, fakat kişinin bu uğurda attığı adımlar Tanrı'ya ait değildir. (20) Şayet de eylem söylediğiniz gibiyse; yani insan zina ettiğinde, öldürdüğünde veya çirkin eylemlerden herhangi birini yaptığında ve bu çirkinliği ona Tanrı yaptırıyorsa, o vakit katiyen kimsenin ne iyi ne de kötü bir şekilde yapacağı…/

[34-a]<ܡ>ܢܗܘܘܢ ܢܦܫ ܗ̇ܘܐ ܕܗܘܝܐ ܗܘܬ ܗܘܐ: ܡܫܪ ܗܘܐ ܕܢܣܠܩ/
ܠܗܘܢ: ܒܝܘܡܐ ܕܗܘܝܢ ܢܫܡܫܘܢ ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܠܥܠܡܝܢܐ./
ܕܐܬܐܡܪ ܕܡܠܟܘܬܗܘܢ ܗܘܝ: ܘܠܗ ܕܗܘ ܢܦܠܘܛ ܒܠܒܗܘܢ/
ܕܗܘܒܐ ܢܗܘܘܢ ܒܝܠܐ ܢܗܘܘܢ: ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܒܐܝܡܬ: ܕܐܝܟ ܡܢܝܢ/
ܒܠܡܝܢ ܗܘܝܢ ܕܗܘܒܐ ܢܗܘܐ: ܡܫܡܫ ܠܟ ܕܡܢܝܢ ܢܗܘܐ/
ܗܘ ܗܘ ܕܪܒܝܢ ܗܘܝܢ ܕܢܗܘܐ: ܘܠܗ ܕܐܝܬ ܐܠܗܘܬ ܒܠܒܝܢ/
ܘܐܡܪܐ. ܗܢܐ ܒܣܪ ܐܠܗܐ ܗܘܬ ܒܟܠ ܒܠܒܝܢ ܘܡܢܝܢ: ܒܝ/
ܪܚܡܝܢ ܗܘܒܐ ܢܦܩ ܗܘܐ. ܠܐ ܒܣܪ ܐܝܟ ܠܟܝܢ ܗܘܦܐ ܒܠܒܝܢ/
ܘܡܢܝܢ: ܐܠܐ ܒܝܠܬܐ܆ ܐܠܐ ܒܒܪ ܐܢܫܝܢ. ܕܢܦܫܐ ܡܫܡܫܘܬܐ/
ܠܐܠܗܐ: ܐܝܟܘ ܕܪܒܐ ܗܘܐ ܕܢܒܝܘܢ ܒܝܕܘܗܝ ܠܫܠܡܐ:/
ܘܡܫܪܘ ܗܘܝܢ ܒܝܫܠܡܐ. ܐܝܟܢ ܒܣܪ ܪܚܡܘܗܝ܆ ܘܐܡܪܝܢ/
ܠܟܐܬܗܘܢ. ܕܦܫܛ ܠܟܠܟܘܢ ܕܢܒܝܘܢ ܠܫܠܡܐ. ܘܗܘܐ ܠܐ ܒܝܢܝܢ./
ܡܢܝܢ ܐܝܟܢ ܦܘܡܝܗ. ܐܢܝܢ ܐܡܪܝܢ: ܕܠܗ ܗܘ ܗܢܐ ܕܪܒܐ/
ܦܫܛ: ܡܫܠܡܢ ܦܘܡܝܗ ܕܠܡܫܡܫܐ ܕܪܚܡܘܗܝ. ܘܡܫܬܐ/
ܘܒܠܗܘܢ ܒܟܠܐ: ܪܚܡܘܗܝ ܡܫܡܫܠܝܢ: ܘܠܡܫܡܫܢܐ ܠܒܐ/
ܢܦܫ܆ ܘܐܝܟ ܐܡܪܝܢ ܕܐܠܗܐ ܒܪܐ ܒܒܪܝܬܐ ܡܢܠܐ: ܘܒܗܘ/
ܡܢܠܐ ܕܒܪܐ: ܡܫܪܝܢ ܘܡܫܡܫܢܝܢ: ܘܒܗܘܐ ܐܢܐ ܐܡܪܝܢ:/
ܕܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܡܫܡܫܢܐ ܘܡܫܡܫܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܕܒܪܐ ܐܠܗܐ/
ܡܢܠܐ ܕܒܗ ܢܗܠܟ ܐܝܟ. ܐܠܐ ܠܗ ܕܠܗ ܐܢܬ ܡܫܡܫܬܐ./
ܐܝܢܝ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܐܠܗܝܢ: ܐܠܗ̈ܐ ܡܫܡܫܢܐ: ܒܝ ܡܢܐ ܐܝܟ/
ܘܦܫܛ: ܐܘ ܦܠܚ ܡܢܐ ܡܢ ܡܫܡܫܘܬܐ: ܐܠܗܐ ܡܫܪܐ/
ܠܡܫܡܫܘܬܐ ܗܘ. ܘܡܫܪܐ ܕܠܟܠ ܐܝܟ ܕܢܦܫ ܡܢܝܢ ܡܫܡ/

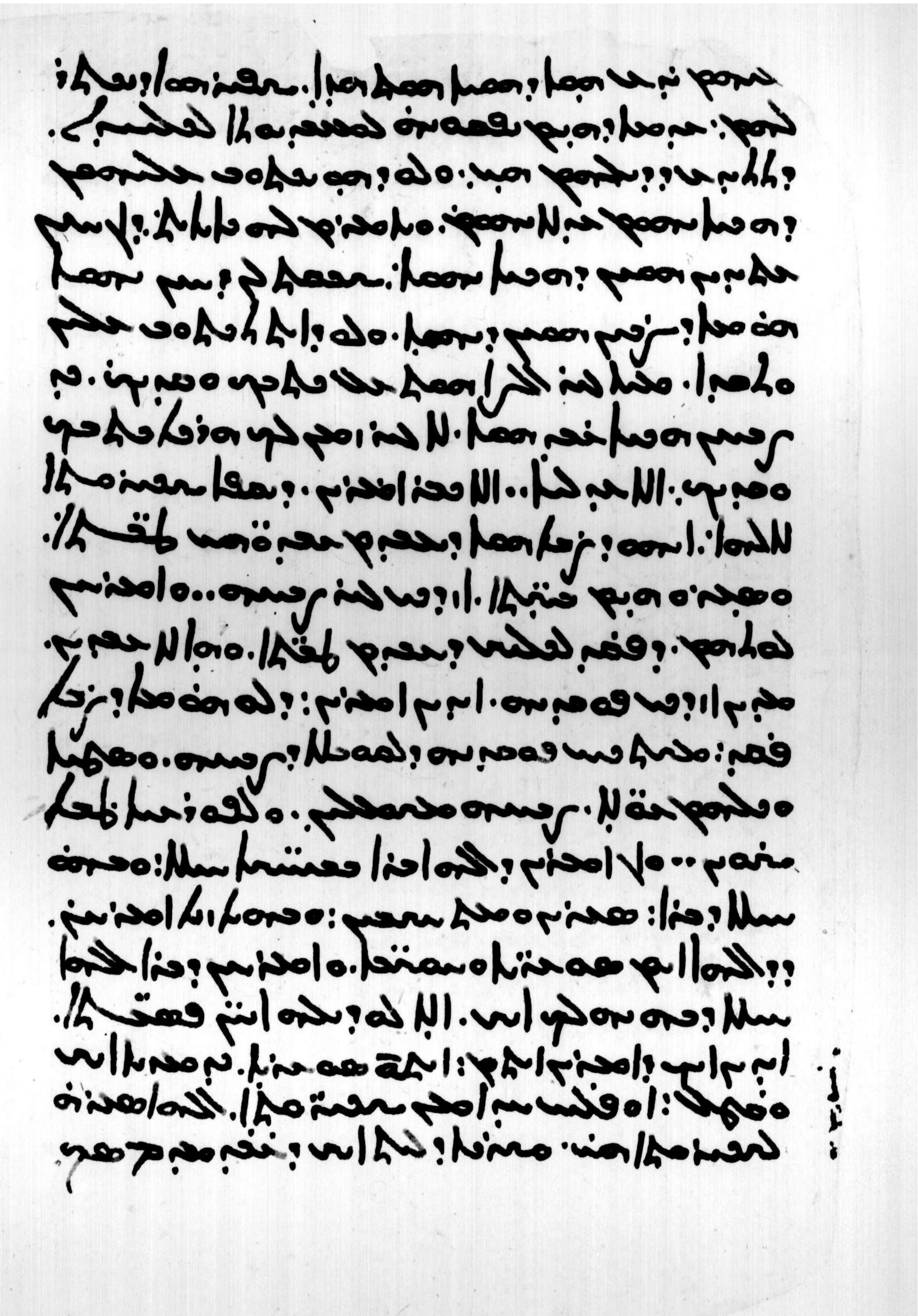

Vr. 34a

[34-b] (1) konuşabileceği, düşünebileceği bir şeyi vardır, zira her şey Tanrı'ya mahsustur. Belki de diyecekler ki; Tanrı felçliyi ve yürüyeni, körü ve göreni, hastayı ve sağlamı adaletli bir şekilde yarattığı için eleştirilmiyorsa, böylelikle dürüstü ve zalimi de yaratmıştır ve adalet de ondandır.

(5) Onlara karşı biz de deriz ki: Bu haller onların kendi eylemleri değildir, çünkü bunları kendi başlarına o icbari olarak getirdi. Onlardan dolayı bu kişiler ne methedilirler, ne de cezalandırılırlar. Oysa dürüstlük ve zalimlik bunlar gibi mükâfatsız olur mu?!. Yahut o zaman bütün amellerin icbari olduklarını bize gösteriniz. Tanrı bazılarına kendi lehlerinde emir verir, uyarır, mükâfatlandırır ve cezalandırır, oysa bazılarına ise bir işlem yapmaz.

(11) Özgürlüğü inkâr edenler üzerine teraküm eden çirkinlikler şunlardır: Tanrı boşu boşuna peygamberleri ve elçileri gönderdi. Müjdelemek üzere gönderilenler de boşuna geri döndüler. Üstelik onun (Tanrı'nın) dünyaya gelişi de yararsız oldu. Kitaplar, yasalar ve öğretiler de iptal oldu. Ve hal böyle olunca da bütün hükümler ve hakimler de ortadan kaldırılmış olur.

(15) Oysa, Tanrı'nın insanlara özgürlük vermediğini iddia edenlere soralım: Acaba onlara özgürlük getirmekte muktedirken, onlara getirmek mi istemedi, yoksa imkânı olmadığı için mi getirmedi? (19) Eğer onun (Tanrı'nın) özgürlüğü getirme imkânı olmadıysa, özgürlük yok iken yasayı nasıl verdi? Ve şayet bu şekilde yasayı verdiyse, o zaman bu çirkin bir eylem olmuş olmaz mı?!. Bu durumda onun yasasındaki adalet özgürlüğümüzü hiçe sayar ki, bu da onun bizleri adaletli bir şekilde kendi yapıp etmesi gibi mükâfatlandırması anlamına gelir.

[34-b] ܘܠܐ ܕܡܬܒܠܥ ܘܠܐ ܕܡܬܒܣܡ ܘܠܐ ܕܢܛܦ ܘܠܐ ܕܚܡܣ ܐܠܐ/
ܘܐܠܗܘܬܐ܀ ܐܠܐ ܚܕ ܐܡܪܝܢ. ܘܐܝܟ ܕܒܚܕ ܐܠܗܘܬܐ ܡܫܪܪܐ ܘܡܠܟܘܬܐ:/
ܘܫܘܬܦܐ ܘܫܘܠܛܢܐ: ܘܚܝܠܐ ܘܡܫܠܛܢܘܬܐ: ܘܠܐ ܡܬܦܠܓܐ/
ܒܩܢܘܡܐ ܗܘ ܒܟܝܢܗ: ܗܟܢܐ ܒܒܝܬ ܩܢܘܡܐ ܡܬܦܠܓܝܢ: ܘܩܢܘܡܐ/
ܗܘ ܡܢܗ܀ ܘܐܬܦܪܫܘ ܠܐܠܗܘܬܗ. ܕܗܘܝܘ ܠܗ ܒܟܝܢܗܘܢ/
ܕܗܢܘܢ ܐܝܟ: ܐܠܐ ܡܢ ܩܢܘܡܐ ܒܦܪܨܘܦ ܠܗܘܢ ܗܘܝܘ. ܘܠܐ/
ܡܬܦܠܓܝܢ ܘܠܐ ܡܬܦܪܫܝܢ ܡܢ ܐܠܗܘܬܗܘܢ. ܠܗܘܬ ܕܡܢ ܩܕܝܡ/
ܐܘܡܝܐ ܡܬܠܠܐ ܕܠܐ ܦܘܪܫܢܐ ܐܝܟ ܗܘ ܡܠܟ. ܐܘ ܡܢܘ ܠܟ ܕܚܕ/
ܒܠܗܘܢ ܩܢܘܡܐ ܩܢܘܡܐ ܐܝܟ: ܠܥܠܡܝܢ ܦܪܨ ܘܡܬܐܡܪ/
ܘܡܬܦܫܩ ܘܡܬܕܪܫ ܡܬܠܘܝܢ: ܘܡܬܩܢܝܢ. ܠܐ. ܡܦܪܫܢܘܬܐ/
ܘܡܫܠܡܢܝܢ ܒܟܠ ܐܠܗܝܢ ܕܩܕܡܝܢ ܡܣܬܒܪܢܘܬܐ. ܘܐܝܟܢܐ/
ܘܡܬܦܫܩܢܘܬܐ ܗܝ ܐܠܗܘܬܐ ܢܝܫܐ ܘܡܬܝܕܥܢܘܬܐ܀ ܘܡܫܬܘܕܥܢܘܬܐ ܦܝܫܐ/
ܠܡܬܒܪܘ ܦܢܝܢ ܘܐܬܡܬܘܡܐ܀ ܘܗܟܢ ܡܬܬܠܬܐ ܘܡܬܚܙܝܢܬܐ: ܘܠܐ/
ܡܬܦܪܫ ܗܘܬ܀ ܘܡܬܚܙܝܐ ܫܒܝܚܐ ܘܡܫܒܚܐ ܘܡܬܩܕܫܐ܀/
ܘܡܛܠ ܕܗܘܬ ܗܘܬ: ܠܡܬܒܪܝܘ ܒܟܠ ܕܝܠܗ ܘܢܘܪܐ܀ ܒܪܗ ܢܦܩܬ/
ܐܝܟ ܠܐܠܗܝܢ ܘܐܢܫܝܢ ܕܠܐ ܡܘܬ ܐܠܗܘܬܐ ܡܢܬܪܢܘܬܐ ܠܒܢܝܢܫܐ./
ܐܘܐ ܡܪܬܐ ܠܐ ܝܗܒ: ܘܢܟܠ ܠܗܘܢ ܡܢܬܪܢܘܬܐ ܒܝ ܡܪܬܐ ܗܘܐ/
ܘܢܟܠ܀ ܐܘ ܦܘܪܫܢܐ ܒܟܠ ܗܘܐ ܠܟܠ. ܘܡܫܒܚܠ ܗܘܐ ܠܐ ܐܢܫܝܢ/
ܘܢܟܠܗܘܢ. ܐܘ ܐܝܟ ܠܐ ܐܢܫܝܢ ܘܢܟܠ ܡܢܬܪܢܘܬܐ: ܐܝܟܢܐ ܡܬܡܪ/
ܢܦܫܐ: ܒܝ ܒܟܠ ܗܘܐ ܡܢܬܪܢܘܬܐ. ܒܫܪܬܐ ܗܘ ܒܪܝܟ: ܐܝܟܢܐ/
ܡܬܡܪ ܢܦܫܐ: ܐܝܟܢܐ ܕܒܢܦܫܗ ܡܫܝܚܐ ܠܡܢܬܪܢܘܬܗ:/
ܘܐܬܐܡܪ ܐܝܟ ܒܪܝܬܗ ܦܢܝܢ ܠܟ. ܡܬܠܐܝܢ ܘܒܫܪܐ ܘܢܦܫܐ/

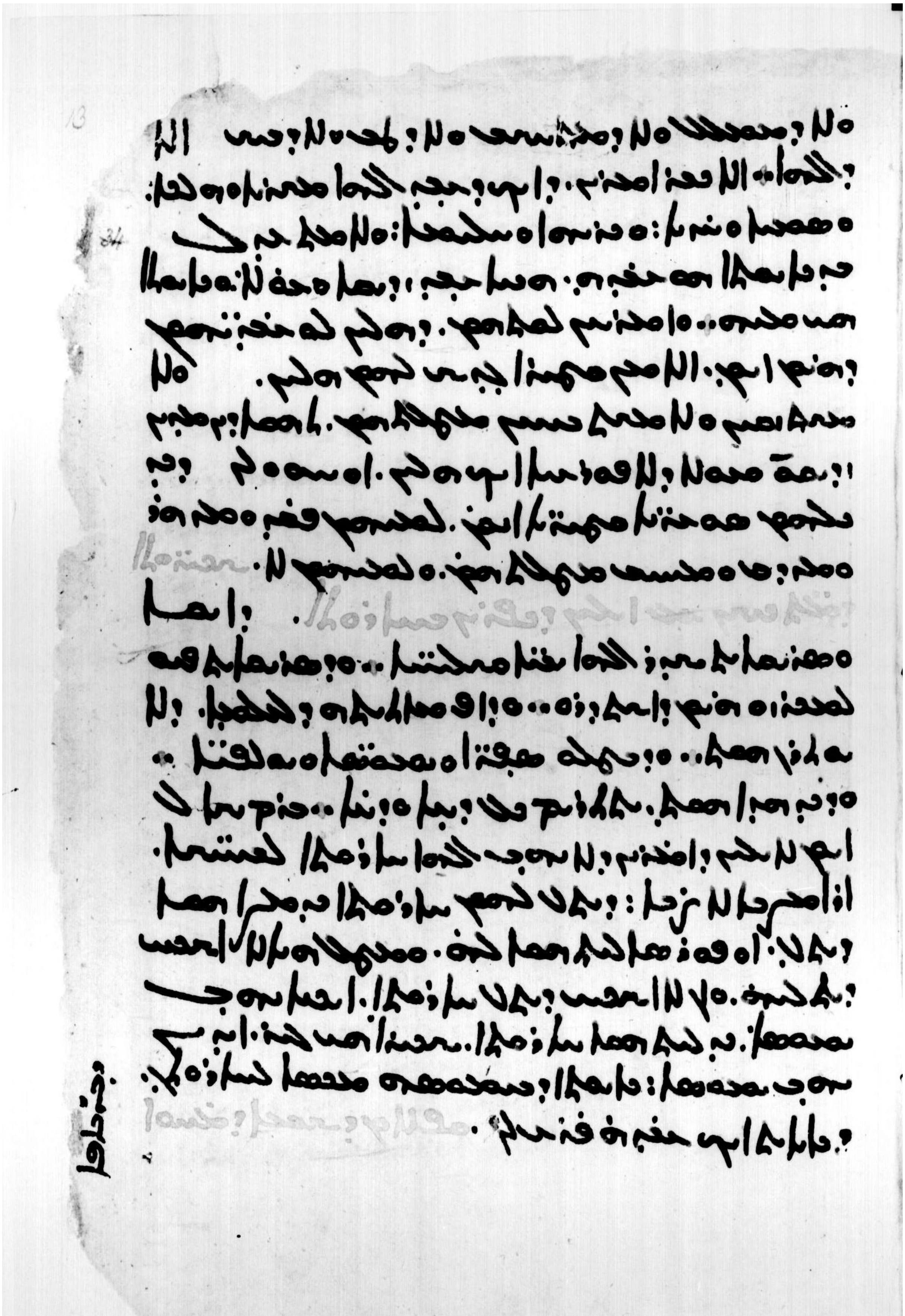

Vr. 34b

[35-a] (1)

Yedinci Bölüm: Özgürlüğün ve İnayetin Eylemlerinin Neler Olduğu Hakkında

Özgürlüğün eylemleri şunlardır: İradeye bağlı olarak elimizle icra edilen ve bizden neşet eden eylemlerin tamamıdır. Şayet amel bizim tarafımızdan yapılmadıysa, bu durumda bizim onu kendi iredemizle yaptığımız söylenemez.

(5) Açıkça söylemek gerekirse; kabahat ve övgüye dayalı olanlar ile üzerlerinde yasa veya teşvik bulunanların tamamı, bizdeki benliksel nefsaniyetlerdir ve dahi bizler onlardan dolayı hesaba çekilmekteyiz. Önceden hesaba çekildiğimiz şey, sanki bizden kaynaklıymış gibidir.

Düşünce ise; toplu halde yapılması mümkin olanlardır. Yani onu yapma imkânımız bulunan ve onun zıttını yapma imkânı bulunmayan şeydir. Zihnimiz ise bunda bir ihtiyârla tercihte bulunur.

(12) Böylelikle bu da eylemlerin başlangıcı olmuş olur. Bizdeki bu eylemler birlikte yapılması mümkin olanlardır. Bunlar; güdülenip güdülenmememiz, hamle yapıp yapmamamız, yalan söyleyip söylemememiz, alıp almamamız, gerekli olanlarla mutlu olup olmamamız ve de bunun gibi iyilik ve kötülük işlerini taşıyan eylemlerdir. Ve biz ki bunlarla irade sahibiyiz.

(18) Aynı şekilde sanatlar da; zaruretten ve muhal olanlardan değil de birliktelik taşıyan mümkin olanlardandır. İradenin ise; zengin veya fakir olmamız, sürekli sıhhatli bulunmamız veya lider olmamız, uzuvlardan kaynaklanan iyiliklere

[35-a]ܐܝܠܝܢ ܐܝܟ ܟܡ̈ܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ: ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡ̈ܠܝܬܐ ܟܡ̈ܝܐ/
ܡܢ ܗܟܝܠ ܕܡܫܘܚܬܐ ܐܝܬܝܗܝܢ: ܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝ̈ܢ/
ܕܒܟܝܢܗܘܢ ܡܬܡܫܚܢ. ܘܗܠܝܢ ܟܡܐ ܐܦ ܟܢ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܠܐ ܟܡܐ/
ܡܬܐܡܪܐ ܗܢܘܢ ܕܒܟܝܢܗ ܡܬܡܫܚܢ: ܟܕ ܠܗ ܟܢ ܐܝܬܝܗ ܗܘܐ/
ܡܫܘܚܬܐ. ܘܦܫܝܛܐܝܬ ܠܡܐܡܪ: ܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܢܦܩ/
ܠܗܝܢ ܟܡܝܐ ܘܡܫܡܠܝܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܒܟܠܗܝܢ ܢܗܘܐ/
ܐܘ ܡܘܦܩܐ. ܐܝܬܝܗܘܢ ܟܡܐ ܟܢ ܡܬܐܡܪܐ ܢܗܝܪܬܐ ܟܠܗܘܢ./
ܘܗܠܝܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܡܬܡܫܚܢ. ܐܟܡ ܟܡܐ ܕܟܢ ܐܝܬܝܗ/
ܕܢܡܘܪ ܗܢ ܕܒܝܬܐ ܡܫܚܐ ܡܬܡܫܚܢ. ܡܫܡܠܝܐ/
ܕܝܢ: ܟܠ ܡܬܡܪܢܝܬܐ ܕܟܡܘܬ ܐܝܬܝܗ. ܐܝܟ ܕܠܗ ܟܡܐ/
ܡܫܡܠܝܢ. ܐܦ ܠܗܝܢ ܕܠܗ ܡܫܘܚܬܐ. ܚܕ ܕܝܢ ܟܡܝܬܐ/
ܗܘܐ ܕܠܝܢ. ܘܗܘܐ ܐܝܟ̈ܢ ܡܘܪܐ ܕܡܫܘܚܬܐ. ܐܝܬܝܗܘܢ/
ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܕܟܢ ܕܐܝܬ ܡܬܡܪܢܝܬܐ ܕܟܡܘܬ: ܡܢ/
ܕܡܬܐܡܪ ܘܠܐ ܡܬܐܡܪ: ܘܢܦܩ ܡܐܘܐ ܘܠܐ ܢܦܩ./
ܕܒܟܠ ܘܠܐ ܒܟܠ. ܘܡܬܠ ܘܠܐ ܡܬܠ. ܘܚܕܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܦ/
ܘܠܐ ܚܕܐ. ܘܗܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܟܢ: ܐܝܠܝܢ ܕܟܗܢ ܐܝܬܝܗܝܢ/
ܟܡ̈ܝܐ ܕܡܫܘܚܬܐ ܘܟܡܝܘܬܐ. ܕܗܠܝܢ ܟܡܐ ܐܝܬܝܢ ܡܫ̈ܠܡܢ/
ܒܬܐ܀ ܐܦ ܐܘܣ̈ܝܐ ܕܝܢ ܬܘܒ: ܠܗ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܐܢܫܐ/
ܗܘܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܐܦܠܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܡܫܡ̈ܠܝܢܝܬܐ. ܐܠܐ ܡܢ/
ܡܬܡܪ̈ܢܝܬܐ ܕܟܡܘܬ܀ ܡܠܝܛܐ ܒܝܬܐ ܕܝܢ: ܠܗ/
ܟܠ ܗܢ ܕܢܬܠ ܐܘ ܕܢܬܡܫܚ: ܐܘ ܕܢܬܡܫܠܡ ܐܡܝܢܐܝܬ:/
ܐܘ ܕܢܬܪܡܐ: ܐܘ ܡܢ ܟܠ ܦ̈ܢܝܬܐ ܗܠܝܢ ܕܐܘܪ̈ܟܝܬܐ ܐܘ/

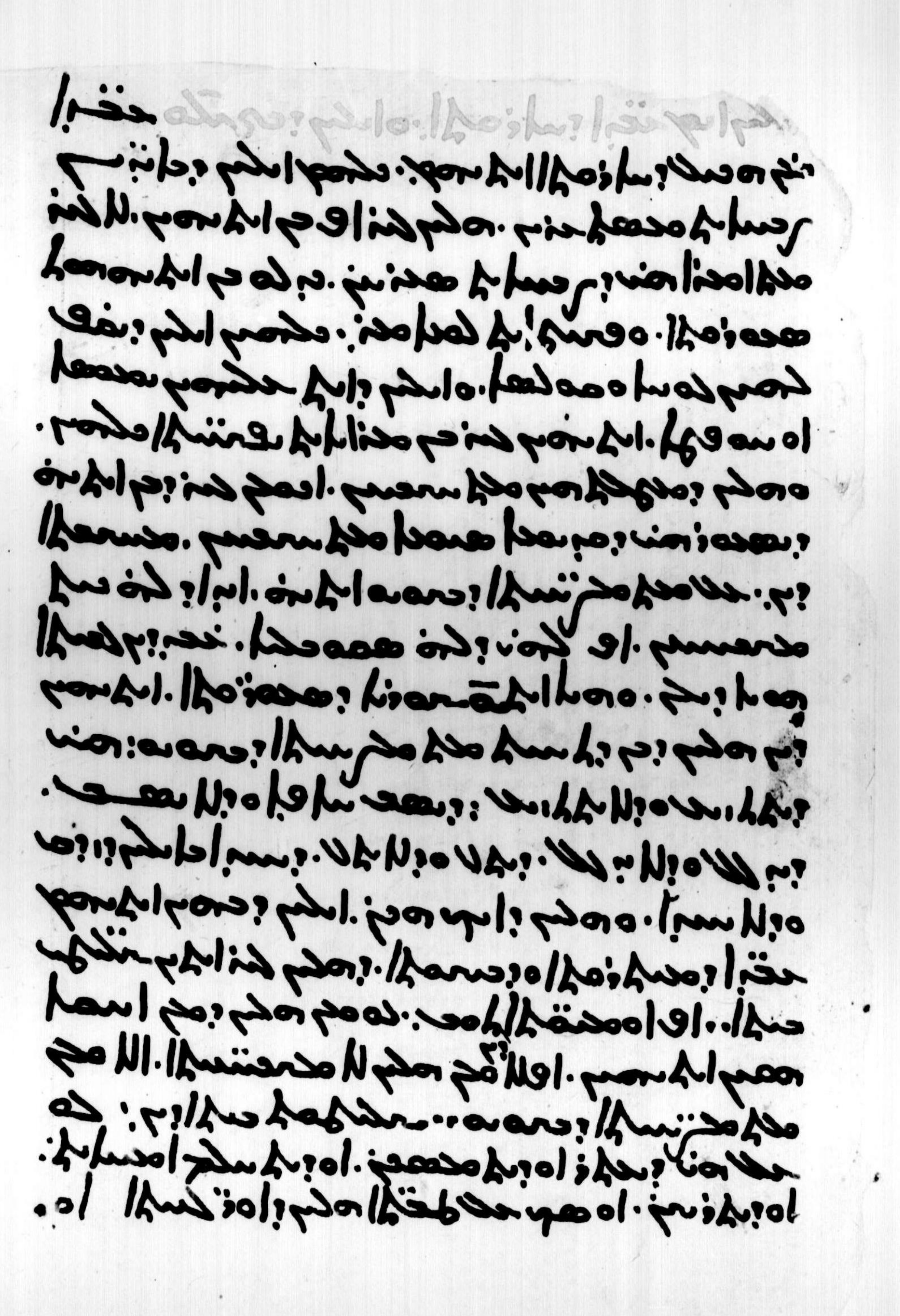

Vr. 35a

[35-b] (1) ya da evrensel olarak tanımlananlara veyahut inayete bağlı olarak sonuçlananların üzerinde bir kudreti yoktur. İyilikle, kötülükle ve irade önceliğiyle yapılan faaliyetleri ve aynı şekilde bu faaliyetlerin tam tersi olanlarını da yapabiliriz.

Her eylemde ise irade önceliği öncülük eder. Sadece faaliyet değil, aynı zamanda irade önceliği de hüküm altında kalır. (7) Bu da İncil'de yazılı olan; *"Bir kadına şehvetle bakan, yüreğinde hemen onunla zina etmiştir"* [47] şeklinde pasaja işaret eder. Aynı şekilde Eyub de kendi çocuklarının düşüncelerindeki ahmaklıkları uğruna Tanrı'ya kurbanlar sunmaktaydı.

Günahın ve dürüstlüğün başı ise ameldir. Amelde ise irade önceliği yani onu yapabilme potansiyeli esastır. İrade önceliği de zaten özgürlüğün eylemidir. (12) Böylece görülmüştür ki, özgürlüğün eylemleri bizden neşet etmektedir. İnayetin (eylemleri) ise dışarıdan üzerimize veya yerimize getirtilenlerdir. Bunların da; zıt olanlar, rastlantısal olanlar, rastlananlar ve oluşanlar olduklarını söyledik.

(16) İnayetin eylemleri ise şunlardır: Yaratılmış olan her şeyin kaybolmaması için onu önemsemelisin/özen göstermelisin. Eğer dik duruşundan ve uygunluğundan eriyorsa/kayboluyorsa, onu ilk başlangıcına ve temel güzelliğine geri çevirmelisin.

(19) Bunlar da; meleklerde, peygamberlerde, elçilerde, hâkimlerde, hükümdarlarda, öğretilerde, teşviklerde, ikazlarda, öğütlerde, tehditlerde, yasalar koymada ve hükümde kullanılır.

[47] Bkz. Matta. 5:28.

[35-b] ܒܘܢ̈ܝܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ: ܐܘ ܒܟܠ ܗܠܝܢ ܕܒܫܠܡܘܬܐ ܣܓܝܢ/ ܣܘܟܠܐ. ܐܝܟ ܠܗ ܣܘܟܠܗܐ ܒܟܠ ܣܥܘܪ̈ܘܬܐ ܗܠܝܢ/ ܕܒܥܒܕܘ̈ܬܐ ܘܒܫܝܢܘܬܐ ܘܡܕܝܢܬܐ ܒܟܢܫܐ: ܘܗܠܝܢ/ ܕܒܣܘܦ. ܕܐܦ ܣܘܣܩ̈ܠܝܬܐ ܣܡܟܝܢ ܠܣܘܣܝ. ܠܟܠ/ ܒܝܬ ܣܥܘܪ̈ܘܬܐ. ܡܕܝܢܬܐ ܒܟܢܫܐ ܡܕܝܢܐ. ܘܠܗ ܒܟܢܫܘ/ ܣܥܘܪ̈ܘܬܐ: ܐܠܐ ܐܦ ܡܕܝܢܬܐ ܒܟܢܫܐ ܗܘܐ ܠܐܝܟܐ ܕܝܠܐ./ ܘܗܘܐ ܣܡܘܕܐ ܗܘ ܕܒܐܘܪܫܠܡ: ܕܗܘ ܕܡܢܐܪ ܒܐܢܫܬܐ/ ܠܗܘܬ ܗܘ ܕܢܒܟܝܗ: ܣܝܒܐ ܒܪܗ ܒܠܒܗ. ܐܦ ܐܝܟ ܠܐܘܒ/ ܢܠܦ ܣܩ̈ܠܬܐ ܗܠܝܢ ܕܒܠܩܘܒܠܐ ܕܒܢ̈ܝܗܘܢ: ܡܕܒܢܢ/ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ. ܙܢܝܐ ܒܝܪ ܕܢܣܒܠܐ ܘܐܘܕܝܬܐ ܣܥܘܪ̈ܘܬܐ./ ܕܣܥܘܪ̈ܘܬܐ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܒܟܢܫܐ. ܡܕܝܢܬܐ ܒܟܢܫܐ ܕܝܢ/ ܐܟܡܢ: ܒܥܒܐ ܕܢܐܪܘܬܐ؛ ܠܐܢܝܟ ܗܒܠܐ ܕܒܥ̈ܒܐ/ ܕܢܐܪܘܬܐ: ܣܡ ܐܟܡܢܗ̈ܘܢ. ܕܒܫܠܡܘܬܐ ܕܝܢ: ܐܟܠܝܢ ܕܣܝܢ/ ܠܒܪ ܩܕܡܐܝܟ ܒܟܠܝܢ ܐܘ ܡܠܦܝܢ. ܐܟܠܝܢ ܕܗܢܘܢ ܣܘܣܩ̈ܠܐ:/ ܕܒܥܒ̈ܕܝܢ ܘܕܣܘܟܠ̈ܝܢ ܘܣܟܠܝܢ ܐܟܪܝܢ؛ ܐܟܡܢܗ̈ܘܢ/ ܦܝܢ ܗܒܠܐ ܒܥ̈ܒܐ ܕܒܫܠܡܘܬܐ: ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܕܐܬܪܦ/ ܕܒܠܐ ܕܐܬܒܪܝ ܕܠܐ ܢܐܒܕ. ܘܕܐܦ ܕܐܦ ܣܡ ܣܒܪܬܐ ܣܘܓܐ/ ܘܡܠܝܢܘܬܐ: ܠܦܝܘܗܝ ܠܪܘܚܗ ܡܕܝܢܐ:/ ܘܠܣܘܦܪܐ ܒܟܠܐ؛ ܡܟܝܟܘܬܐ ܕܝܢ ܠܗܐ ܗܘܐ. ܒܩ̈ܠܐܒܐ./ ܒܢ̈ܝܐ. ܒܡ̈ܠܝܢܐ. ܒܕ̈ܝܢܐ. ܒܡܟ̈ܝܟܘܬܐ. ܒܩ̈ܠܝܦܘܬܐ./ ܒܥܣܩ̈ܘܬܐ. ܒܥ̈ܬܐܝܘܬܐ. ܒܩ̈ܒܠܐ. ܒܓܪ̈ܣܐ./ ܒܥܡܥܡܐ ܢܥܘܩܐ. ܒܕܝܘܬܐ. ܢܗܪܐ ܕܝܢ ܒܪܝܬ/

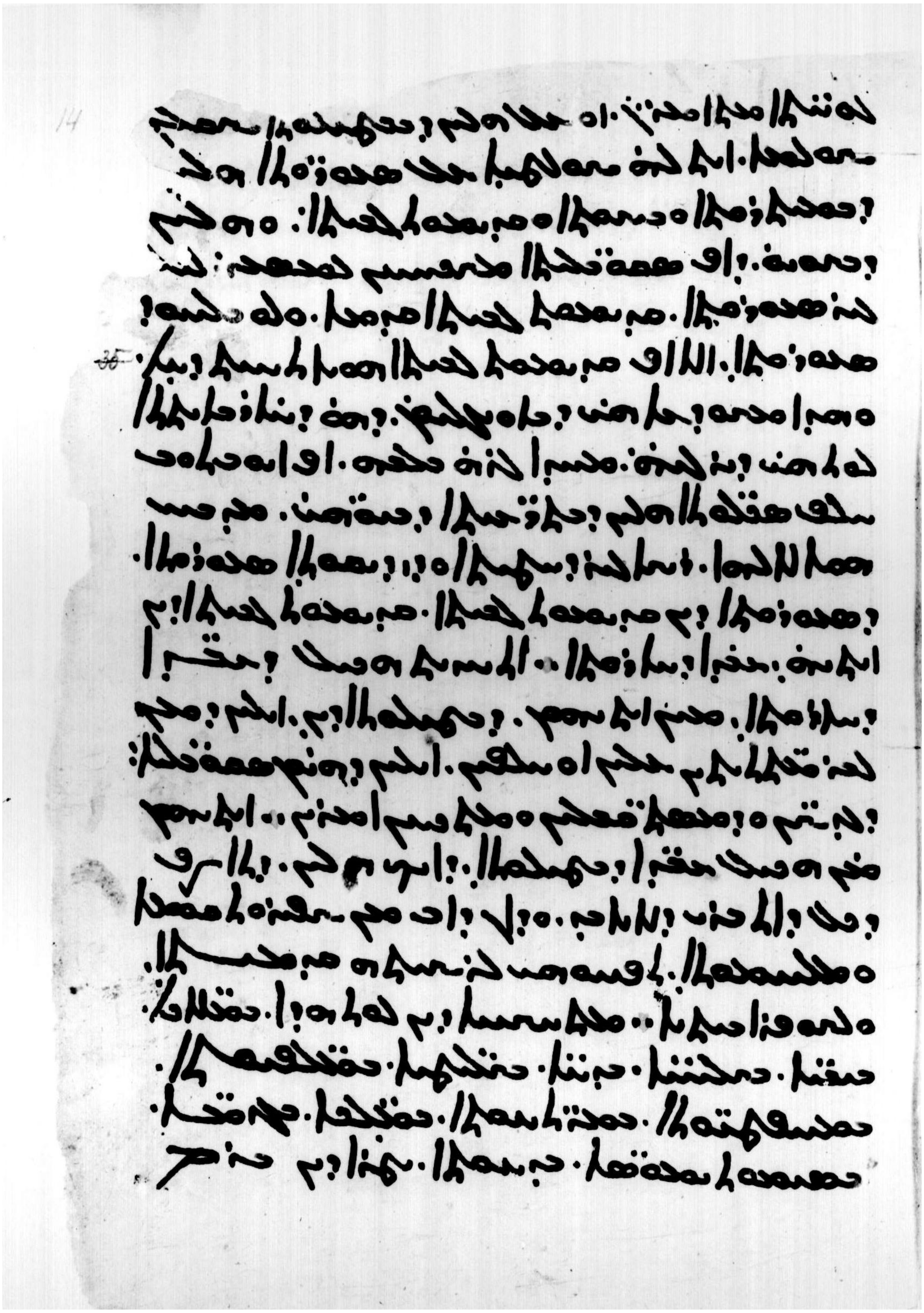

Vr. 35b

[36-a] (1) Ayrıca söyledikleri gibi, eşit bir şekilde nüfuz eden onun kudretli gücü iyiliklere ve kötülüklere karşı özgürlüğü de korur. Bazı zamanlarda ve bazı yerlerde onun iyiliğinin güzelliği/selameti için özgürlüğü iyiye doğru çeker veya onu emirler ve ilahi öğütler doğrultusunda iletip götürür, ya da çirkinlikleri/kötü şeyleri düşünerek ona eşlik etmeyi yasak koyarak engeller.

(6) İkinci engellemeyi yaparken de kötülüğün ilksel yasağını doğurur/meydana getirir. Onunla zina etmekten düşüncemizi tümüyle yoksun kılarken veya bazı engellemelerle veya önlemelerle, yani yararlı olmayan amellerle veya bazı felaketlerle meydana gelmesine mani olur. Zoraki bir şekilde istimal edilmesinde ise, küçük de olsa iyi bir eylemi gerçekleştirmiş olur. Çoğunlukla da özgürlüğü zayıflatır.

(11) Bazen de basit bir şekilde özgürlüğü mecbur kılar. Tabiatımıza zarar vermemeleri adına, içinde ordu sayısı kadar şeytan bulunan adam örneğindeki gibi ve aynı şekilde salih kişiler için de Yeşu^{c} bar-Yuzodoḳ örneğinde olduğu gibi şeytanları durdurur. Bazen de herkese ve çoğunluğa yönelik bir şekilde değil de, kötülerin yararı için özgürlüğü mecbur kılar.

(16) Yurab^{c}am'ın elini felç ettiği bazen de ahlaksızları tufanlarla Sodomileri ise ateş ve sülfürle yakıp yok ettiği, Mısırlıları da denizde boğduğu, Dathan ve Abiram'ı ise yerin altına gömdüğü gibi.

Fakat zaman zaman Tanrı tarafından hapsedildiği için ne şeytan özgürlüğünden, ne de insanlar yöneltilen öz iradeden mahrum kalır. (20) Aynı şekilde inayet de bazen düşüncelere değil de, özgürlüğümüze mani olur. Eylemler için de aynı şey geçerlidir. Zira o eylemler özgürlüğü ortadan kaldırmazlar. Acı çekmeleri için şeytanın tahrik ettikleri ise daha çoktur.

[36-a]1ܘܠܚܐܪܘܬܐ: ܚܝܠܐ ܡܫܡܪܝܢܐ ܕܝܠܗ. ܗܘ ܕܐܝܬܘ̈ܗ ܢܝܠܐ ܥܡܐ./
(...) ܕܠܗܘܢ ܒܡܫܐܠܐ ܐܘ ܒܬܫܐܠܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ. ܐܦ ܒܐܒܝ ܘܒܕܘܩ/
ܡܛܠ ܡܫܪܝܢܐ ܠܬܘܐܪܗ ܝܨܝܦܐ ܠܚܐܪܘܬܐ ܠܗܘܢ ܠܬܫܐܠܐ: ܐܘ/
ܕܡܫܟܠܐ ܘܡܘܟܠܐ ܠܗ ܒܝܕ ܦܘܩܕܢܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܐܠܗܝܐ: ܐܘ ܟܕ/
ܟܠܗ ܘܡܨܪܐ ܠܗ ܡܢ ܕܠܡܫܘܦ ܐܘ ܠܡܡܫ ܠܗܘܠܝܢ ܕܡܩܠܝܢ./
ܘܗܘ ܕܡܨܪܐ ܠܐܘܪܚܗ. ܐܘ ܕܟܠܐ ܠܟܠܒܗ ܦܓܪܐ ܕܒܡܫܘܬܐ:/
ܟܕ ܟܠܗ ܠܚܪܢܝܢ ܡܢ ܗܘ ܕܡܣܟ ܢܦܫܗ: ܐܘ ܒܝܕ ܟܘܪ̈ܗܐ/
ܡܕܡ ܘܟܘܠܗܐ: ܐܘܟܠ ܠܐ ܟܘܪܗܢܐ ܕܡܘܟܢ̈ܝܐ. ܐܘ ܒܝܕ/
ܡܪ̈ܘܬܐ: ܠܗܘܢܗ ܡܟܝܠܐ. ܟܕܡ ܗܘ ܕܢܬܠܝܗܘܢ ܟܡܫܪܐ:/
ܐܟܘܦܝܬܐ ܐܟܝ ܗܘ ܡܪܐ ܛܒܐ. ܟܡܘܟܐܠܐ ܕܡܢ ܡܪܡܛܠ/
ܠܚܐܪܘܬܐ. ܐܟܘ ܕܡܢ ܘܟܐܟܝ ܐܝܟ ܕܠܚܐܝܬܗ ܠܚܐܪܘܬܐ: ܐܝܟ ܗܘ/
ܕܟܠܗ ܠܚܐܪ̈ܬܐ ܕܠܐ ܕܢܐܟܘܠ ܠܟܠܗ: ܐܝܟ ܕܠܗܘܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ/
ܟܗ ܠܟܝܢܘ. ܘܠܐ ܢܐܟܘܠ ܐܢܘܢ ܠܗܕ̈ܝܐ: ܐܝܟ ܕܠܢܫܘܢ ܗܘ/
ܟܪ ܡܐܪܘܦ. ܐܝܟ ܐܡܟܝ ܐܢܘܢ: ܘܫܟܪ ܠܗ ܠܚܐܪܘܬܐ ܕܟܡܬܐ/
ܡܛܠ ܡܐܪܘܗܘܢ. ܠܗ ܕܡܢ ܒܟܠ. ܘܠܐ ܡܢ ܗܘ ܕܩܛܝܠܐ. ܐܝܟ/
ܕܐܘܟܦ ܠܐܝܕܗ ܕܡܪܘܟܟܢ. ܘܟܬܒܐ ܐܢܘܢ ܒܐܒܝ ܟܐܘܦܢܐ/
ܠܡܢ̈ܝܬܐ. ܘܠܡܫܝܘܬܐ ܒܠܘܪܐ ܘܟܪܝܟܬܐ. ܘܟܬܒ ܠܡܪ̈ܬܐ/
ܒܡܟܐ. ܘܟܕܐܠܝ ܘܐܟܪܝܢ ܟܢܗ ܐܪܟܐ. ܟܪܡ ܕܡܢ: ܠܐ ܡܫܟܢܐ/
ܦܐܝܟ ܡܢ ܚܐܪܘܬܗ: ܡܛܠ ܕܒܕܘܩ ܕܘܡ ܡܐܪܘܟܪ ܡܢ/
ܐܠܗܐ: ܘܠܐ ܒܟܝ̈ܬܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܟܝܢܐ ܡܫܠܡܢܐ. ܘܐܦ ܐܢܫܐ/
ܟܫܠܡ̈ܬܐ ܠܚܐܪܘܬܝ ܒܐܒܝ ܐܟܝ: ܐܠܐ ܠܗ ܠܚܘܫܒܐ. ܠܟܠܟܒܢܐ ܕܡܢ/
ܟܪܡ: ܗܘ ܕܠܗ ܟܫܢܐ ܗܘ ܕܡܐܪܘܬܐ. ܡܫܪܐ ܟܡܪ ܡܫܟܢܐ/

[illegible]

Vr. 36a

[36-b] (1) Bunlar ise: Tanrı ve melekleri, şeytan ile arkadaşları, kötü insanların hizmetçileri, kararlı olanlar ile unsurlar ve bunlardan bazıları(nı oluşturur).

Bunlar detaylandırılırken sözümüzün bütün hedefini özetle bir araya getirirken şunu söylüyoruz: (5) Bazı elemler dışarıdan üzerimize hücum eder. Bunlar sanki özgürlüğün işi değil de Tanrı'dan kaynaklı olarak veya ilahi bir önemsemeyle ya da onun müsaade etmesiyle başımıza getirilirler. O olmaksızın bize hiçbir şey olmaz. Aziz Baseliyos'un dediği gibi: "Tanrı rıza göstermedikçe hiçbir acı çekmeyiz".

(10) Karşıt görüşlü olanlara soralım. Acaba bu söylenenleri kabul ederler mi? İşte özgürlüğün eylemleri bilinirdir. O vakit dışarıdan başımıza gelenler, özgürlükten kaynaklı değillerse nerdendirler? Eğer Tanrı'dan kaynaklıysa, o zaman diyoruz ki; demek ki bu, gerçeğe veya onu müjdeleyen öğretmenlere eşlik eder. Şayet tesadüften veya rastlantıdan, şöhretten ya da şanstan kaynaklı olduğunu söylerlerse, o vakit kusursuz işleyiş her şeyi idare ederken tesadüfün veya rastlantının bunları başımıza nasıl getirdiğini göstersinler.

(15) Bu söyledikleri tesadüf, rastlantı, şöhret ve şans nereden ve kim tarafından getirtilmiştir? Ya özgürlükten doğar ya da kelimesiz, hayat bulmamış bir şeyden getirilir.

(19) Bu mantıkla ve iradeyle nasıl temas edebilmiştir? Eğer Tanrı isteyip zayıflatıp terk ederse, o vakit sözümüze gelirler. Şayet de bütün kelimeler onsuz ise, o zaman yerini ve onu getireni bize gösterin. Eğer de…/

[36-b] ܕܡܣܝܡܝܢ: ܡܫܬܪܝܢ ܐܢܘܢ. ܐܠܗܐ ܒܟܠ <ܘܡܠܐܟܘ̈ܗܝ.> ܘܡܫܝܚܐ/
ܘܫܠܝ̈ܚܘܗܝ. ܘܒܢܝ̈ܢܫܐ ܒܢܦ̈ܫܐ ܦܓܪ̈ܝܗܘܢ. ܘܫܪ̈ܝܟܐ/
ܘܐܣܛܘܟܣܐ. ܘܗܠܝܢ. ܡܢܗܘܢ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܠܝܢ [ܐܬܦܪܫܘ]/
ܟܕ ܒܟܣܝܘܬܐ ܡܬܝܕܥܝܢ ܠܟܠܗ ܢܫܐ ܕܡܛܠܬܟ: ܐܡܪܝܢ./
ܕܡܢܗܘܢ ܕܣܝ̈ܐ ܕܡܢ ܠܒܪ ܢܦܩܝܢ ܒܟܠܝܢ. ܐܝܟܢ ܕܗܘ ܡܢ ܕܠܗ/
ܢܦܩܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܐܢܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܢܘܢ. ܒܪܡ ܐܘ ܒܥܒܕܘܬܐ/
ܐܠܗܝܬܐ ܡܬܬܚܙܝܢ. ܐܘ ܒܡܫܡܫܢܘܬܐ ܕܡܢܗ. ܡܫܪ/
ܡܢܗ ܥܒܕ: ܘܠܐ ܡܕܡ ܗܘܐ ܒܗ. ܠܐ ܥܒܕ ܡܫܡܫܝܢ ܡܕܡ: ܐܡܐ/
ܘܠܐ ܦܓܥܐ ܒܗ ܐܠܗܐ. ܐܡܬܝ ܕܐܦܪ ܡܕܡܐ ܒܐܣܟܝܡܘܣ܆ ܢܐܠ/
ܗܒܝܠ ܠܗܘܢ ܡܫܡܫܢܐ: ܐܢ ܡܠܐܟܝܢ ܠܗܠܝܢ ܕܐܬܐܡܪܘ:/
ܕܗܐ ܢܦܩܐ ܕܡܬܩܪܐ ܡܕܡܝܢ. ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܠܒܪ ܡܬܬܚܙܝܢ/
ܒܟܠܝܢ. ܕܠܗ ܡܢ ܡܬܩܪܐ ܐܢܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܐܡܬܝ ܐܢܘܢ. ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ/
ܐܡܪܝܢ: ܢܦܩ ܠܡܪܘܐ ܐܘ ܠܦ̈ܓܪܐ ܡܬܪ̈ܐܘܗܝ. ܐܝܟ ܐܡܪܢ:/
ܕܡܢ ܟܘܟܒܐ ܐܘ ܡܢ ܥܢܢܐ: ܐܘ ܒܪܩܐ ܐܘ [ܡܫܡܫܢܐ]: ܢܣܒܢ/
ܕܐܡܬܝ ܐܡܪܝܢ ܟܘܟܒܐ ܐܘ ܥܢܢܐ ܕܢܦܠܐ ܗܠܝܢ: ܟܕ ܡܬܚܙܝܢ/
ܠܟܠ ܡܬܚܙܐ ܘܡܕܝܪܐ. ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܘܡܢ ܡܢܗ ܐܬܬܚܙܝ:/
ܗܢܐ ܥܢܢܐ ܘܟܘܟܒܐ ܘܒܪܩܐ ܘܫܡܫܐ ܕܐܡܪܢ. ܐܘ ܡܢ/
ܡܬܩܪܐ ܢܦܠ. ܐܘ ܡܢ ܡܬܚܙܐ ܕܠܐ ܡܟܠܐ ܕܠܐ ܡܢܗܘܢ ܐܡܬܝ̈/
ܐܡܬܝ ܐܡܪܢ ܗܢܐ ܕܢܦܩ ܒܦܓܪܐ ܘܡܬܚܙܐ ܒܒܪܐ. ܐܢ ܡܢ/
ܟܕ ܙܒܢ ܐܠܗܐ: ܘܐܦܠܐ ܘܡܥܒܕ: ܢܦܩ ܠܡܬܚܙܝܐ ܕܠܟ. ܐܝܟ/
ܒܠܒܘܫܐ ܟܠ ܟܠܐ: ܡܢܗ ܠܟ ܕܗܒܐ ܘܡܬܚܙܐ. ܐܝܟ ܟܕ/

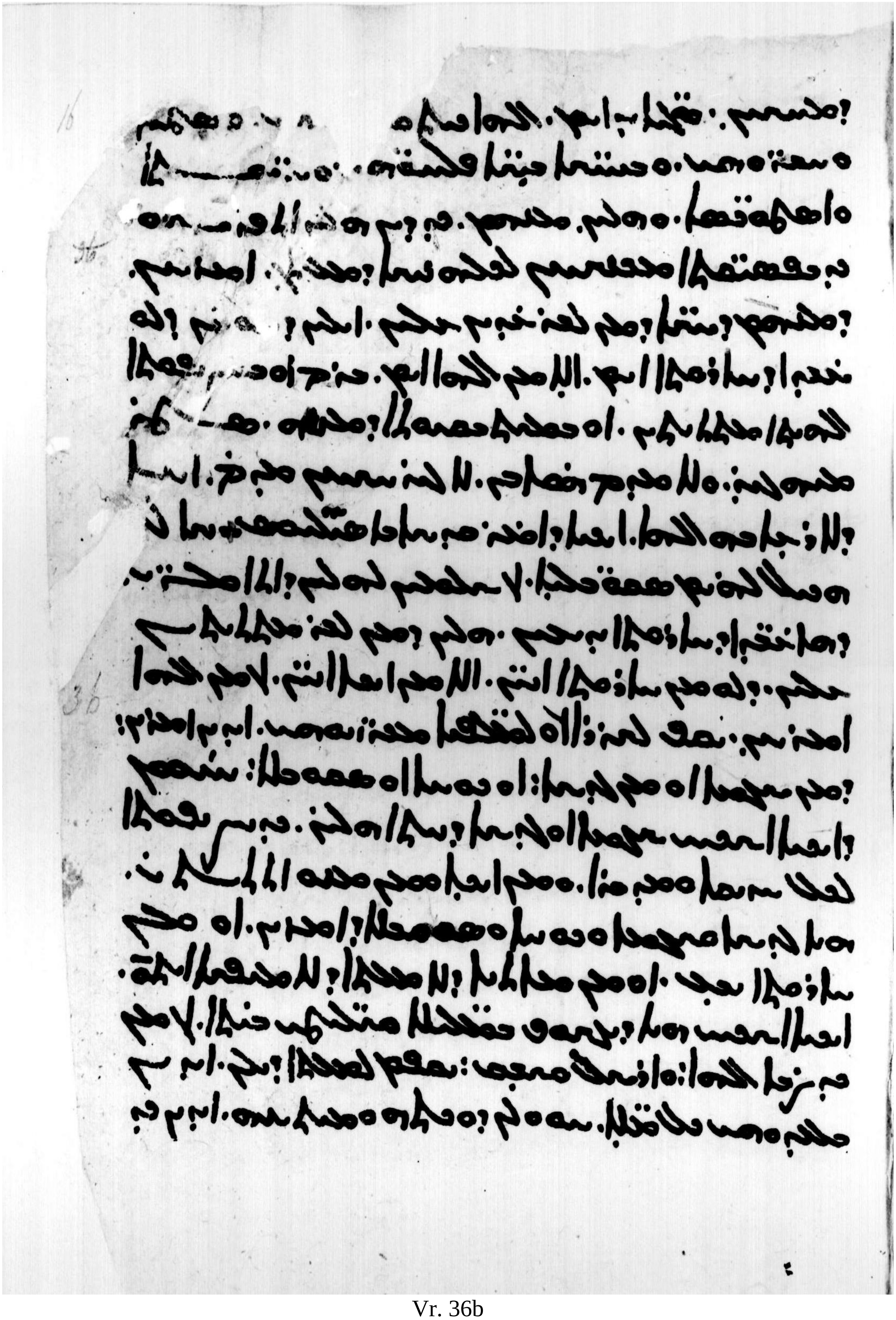

Vr. 36b

[37-a] (1) Bir yerden bir yere intikal ediliyorsa, demek ki bunlar başka bir güç tarafından getirtiliyor. O zaman bize desinler; bu (güç) yaratılmış mıdır yoksa yaratılmamış mıdır? Eğer yaratılmışsa, yaratıcının izni ve müsaadesi olmadan hiçbir şey gerçekleşmez. Yok eğer yaratılmamışsa, demek oluyor ki bunu yapan her cihetiyle Tanrı'dır.

Böylece onun tabiatı ve iradesi ya yaratıcıya eşittir ya da onun karşıtıdır. (6) Şayet zıttıysa, o vakit görülüyor ki bunları Mani ve Marḳiyon'un kaynaklarından esinlenerek söylediniz demektir.

Peki zıt bir irade kendisine zıt olanla birlikte nasıl tamamlanır? Şayet onun iradesi ve tabiatı yaratıcınınkiyle birlikte uyum sağlıyorsa, o vakit tek bir Tanrı'dır. Demek oluyor ki, ölüm çeşitleri ve başımıza (getirilen) muhtelif felaketler de ondan kaynaklanmaktadır. (10)

Sekizinci Bölüm: Eylemlerimizin Bazen Bizlerden, Bazen İnayetin İsteği Doğrultusunda, Bazen de Her İkisinden Kaynaklanması Hakkında

Bazen yaptığımız veya eylemini gerçekleştirdiğimiz, bazen de engellendiğimiz ve bazen de yapılacak olan bir amelin sebebinin inayet olduğunu söyleriz.

(16) Oysa ki, hem bizden hem de inayettendir. Bu olanlar da her ikisinin zaruretinden dolayı meydana gelmektedir. Şayet bu meydana gelenler diğeri yokmuş gibi sadece tek birisinin doğrultusunda oluşuyorsa ve bu olanlar da birbirlerine sımsıkı bir şekilde bağlılarsa, o vakit bunlar bazen bizlerden, bazen inayetten, bazen de her ikisinden kaynaklıdırlar.

(21) Böylece özgürlük ve inayetin var olduğunu anlıyoruz. Bizden kaynaklı olanlar, bazı zamanlarda birinden, bazen diğerinden…/

[37-a]ܡܫܡܠܝܢ ..... ܡܢ ܡܫܠܐ ܐܡܝܪܐ ܡܫܬܡܠܝܢ ܗܠܝܢ:/
ܕܐܡܪܢܢ ܠܟ ܒܪܐ ܗܘ ܗܒܐ ܐܘ ܠܐ. ܐܢ ܒܪܐ ܗܘ: ܠܐ ܡܫܟܚ/
ܦܫܪ ܡܕܡ ܡܫܢ ܡܢ ܡܫܡܫܘܬܐ ܐܘ ܡܫܬܥܒܕܘܬܐ/
ܕܒܪܐ. ܐܝܟ ܠܐ ܒܪܐܗܘ: ܐܠܗܐ ܗܘ ܡܢ ܟܠ ܦܪܘܫ./
ܗܘܝܐ ܐܘ ܝܗܒ ܒܝܬܗ ܘܝܒܝܬܗ ܠܒܪܘܝܐ: ܐܘ ܡܫܡܫܢܐ./
ܘܐܦ ܡܢ ܡܫܡܫܢܐ: ܐܬܬܟܠܠ ܕܡܢ ܡܫܝܚܐ ܕܗܐܝܟ/
ܘܡܫܪܝܢܢ ܕܠܡܠܘܢ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܝܢܐ ܕܝܒܝܐ ܡܫܡܫܢܐ:/
ܫܠܡ ܥܡ ܡܫܡܫܢܘܬܗ. ܐܝܟ ܝܗܒ ܕܝܒܝܬܗ ܘܝܒܝܬܗ/
ܥܡ ܕܒܪܐ: ܡܢ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܘܡܢܘ ܐܢܘܢ ܡܩܐܝܐ ܡܫܬܠܗܐ:/
ܘܡܫܬܘܕܝܐ ܕܟܠ ܐܢܫ ܡܫܬܡܠܝܢ: ܡܫܠܡܝܢ ܕܐܡܝܢܐ/
ܘܡܫܝܢܘܬܐ ܐܦ ܚܬܪܐ ܘܡܫܬܘܕܘܬܐ ܕܡܠܟ: ܒܐܒ ܫܡ/
ܠܗܘܐ ܗܘ ܕܥܡ ܢܫܩ. ܒܐܒ ܕܝܢ: ܠܗܘܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ/
ܒܐܒ ܕܝܢ: ܠܗܘܐ ܠܐܘܡܗܢ. ܗܘ ܒܪ ܕܒܐܒ ܫܡ/
ܫܒܝܩܢ ܐܘܟܝܠ ܡܫܪܝܢ: ܒܐܒ ܕܝܢ ܡܫܬܡܠܝܢ: ܒܐܒ/
ܐܠܗܘܬܐ ܗܘ ܕܠܡܫܒܚ: ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܠܗܘܬܐ ܕܝܠܗ ܐܡܪܝܢ./
ܐܠܗܘܬܐ ܒܪ ܗܘ ܕܥܡ: ܘܐܠܗܘܬܐ ܐܦ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܐܢܫܐ/
ܕܠܗܘܐ ܠܐܘܡܗܢ ܢܘܩܡ ܗܠܝܢ ܕܗܘܘܢ. ܐܠܗ ܒܪ ܠܗܘܐ/
ܗܘ ܡܢܐ ܒܠܚܘܕ ܕܗܘܩܡ ܗܘܩ ܗܠܝܢ ܕܗܘܬ: ܠܟܠܡܗ/
ܗܘܐ ܗܘ ܐܡܪܐ. ܒܪ ܕܝܢ ܡܫܬܟܚܐ ܐܠܗܘܬܐ ܗܠܝܢ ܕܗܘܩܡ:/
ܒܐܒ ܫܡ ܠܗܘܐ ܗܘ ܕܥܡ ܢܦܫ: ܒܐܒ ܕܝܢ ܠܗܘܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ:/
ܒܐܒ ܕܝܢ ܠܗܘܐ ܠܐܘܡܗܢ: ܕܐܝܟ ܡܐܘܪܬܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ/
ܡܫܬܡܠܝܢ. ܘܒܐܒ ܡܢ ܗܘ. ܒܐܒ ܕܝܢ ܗܘ ܐܡܪܐ./

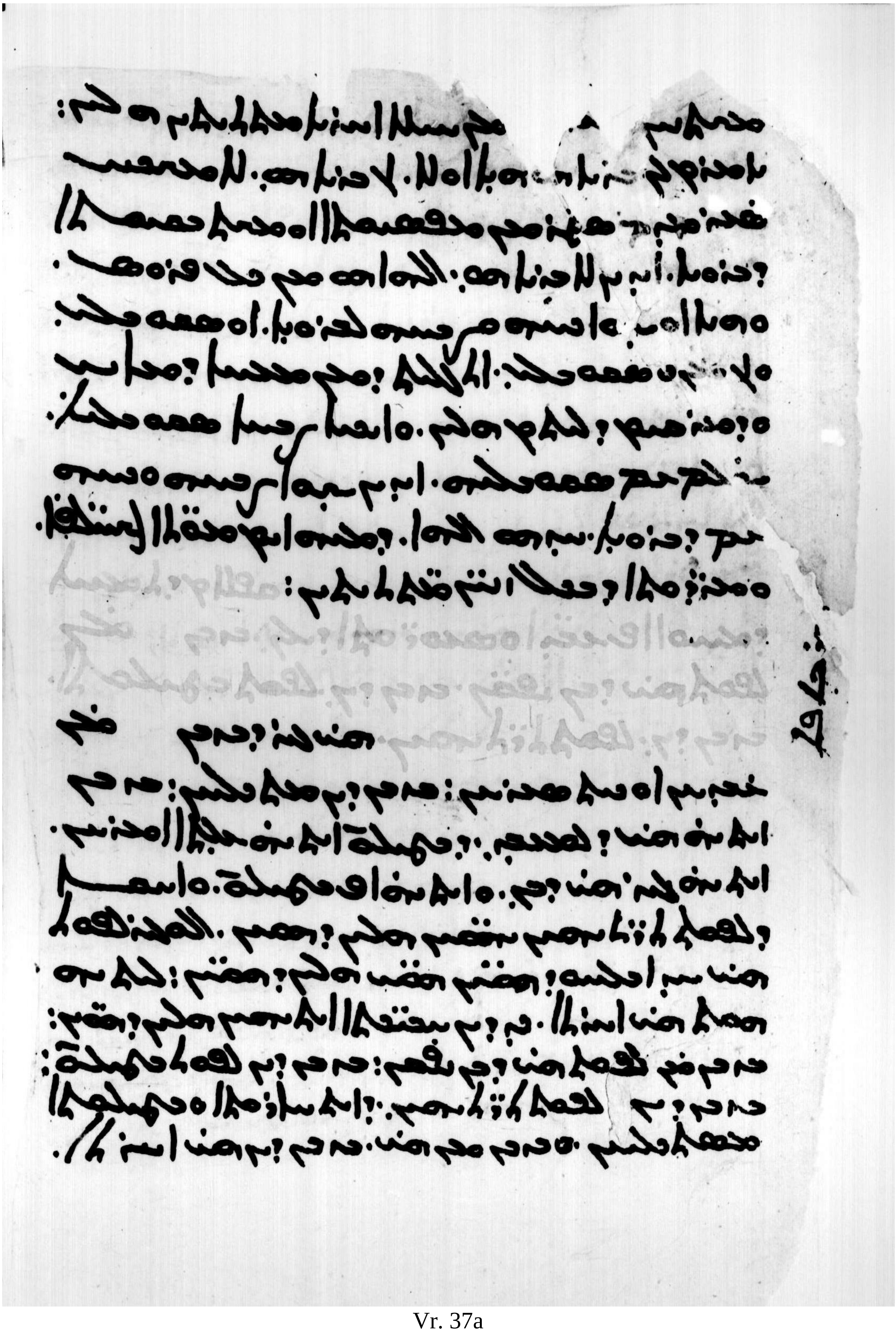

Vr. 37a

[37-b] (1) bazen de her ikisinin aracılığıyla oluşmaktadır. Bundan dolayı Aziz Iwennis'in söylediğine göre insanoğlunun yolu kendi elinde değil de Tanrı'nın elindedir.

Aynı şekilde Yeremya tarafından Rabbin huzurunda şöyle söylenmiştir: "Nebukadnazar'ın Yahudiler'e karşı yaptığı onların kişiliklerinden kaynaklıdır." Bu da evvelden beri söylenenleri teyit eder. (5) Peygamber de diyor ki; her şey bizim elimizde değildir. Zira bir kısmı bizim elimizde, diğer bir kısmı da Tanrı'nın elindedir.

İyilikleri seçmek, araştırmak, teşvik edilmek ve her işe tahammül etmek türünden şeyler bizim irademizledir. Bunlara yönelik sonuçların oluşması, onların tökezlememeleri ve iyi bir neticeye ulaşmaları ise Tanrı'ya aittir.

(10) Böylece Tanrı adaleti bizimle paylaşmış oldu. Ne gururlanmamamız için tamamını bizim elimize terk etmiştir, ne de rehavete kapılmamamız için tamamını kendisi almıştır. Zira yapacağımız işler için birazını bize bırakmıştır, geri kalanı ise kendisi tamamlamıştır.

Şöyle ki; bu ne isteyenin elindedir, ne de gayret edenin elindedir, ancak Tanrı'nın elindedir. (15) Fakat biri diyebilir ki; şayet bu benim elimde değilse, o zaman neden çabalıyorum? Ona yönelik diyoruz ki: Bu seni iyi bir neticeye ulaştırması, istediğin ve peşinde koştuğun tüm ilahi yardımı ve himayeyi elde etmen adınadır. Şayet çabalamayı ve iradeyi terk edersen o vakit Tanrı da sana el uzatmaz. Urişlem hakkında söylemiş olduğu gibi: (20) "Defalarca çocuklarını toplamayı istedim, fakat bunu sen istemedin. Bundan dolayı da tapınağınız harap bırakılmıştır."[48] İşte gördün, istemedikleri için Tanrı da onları terk etti. O vakit…/

[48] Matta. 23:37; Luka.13:34

[37-b]1ܒܐܝܟ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܦܐܝܣܘ: ܢܦܩܘ ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ/
ܐܡܝܪܐ: ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܗܝ ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܐܝܕܘܗܝ/
ܕܒܢܝܐ ܐܘܪܫܠܡ. ܐܦ ܟܕ ܐܡܝܪܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܗܠ ܡܪܝܐ:/
ܡܢ ܦܪܙܘܦܐ ܕܡܫܝܚܐ ܡܛܠ ܕܢܬܒܕܪܘܢ: ܐܠܐ ܘܠܗܠܝܢ/
ܕܡܩܝܡܝܢ ܐܡܝܢܝ̈ ܣܓܝܐܐ. ܐܡܪ ܟܕ ܢܒܝܐ. ܕܠܗ ܒܐܝܕܝܗ/
ܐܫܠ̈ܡ ܠܡܠܟܝܢ. ܐܠܐ ܫܡܥܘܢ ܒܐܝܕܝܗ: ܘܫܡܥܘܢ ܟܕ/
ܐܠܗܐ. ܠܡܫܝܚܐ ܟܕ ܡܫܬܐܠ: ܘܠܡܫܝܚܐ ܘܠܡܫܠܡܢܘܬܗ:/
ܘܡܛܠ ܕܫܠܝܛ ܠܡܫܡܫܢܘ: ܕܙܒܢܝܢ ܗܝ. ܡܘܠܟܢܐ ܕܝܢ/
ܠܡܫܘܐ ܠܗܘܢ: ܘܠܐ ܢܦܠ ܘܕܢܒܥܘܢ ܠܡܢܪܐ ܒܚܕܐ: ܕܐܠܗܐ/
ܗܝ. ܦܠܓܘܬܗ ܟܕ ܐܠܗܐ ܒܥܡ ܠܐܘܡܘܬ̈ܐ: ܘܠܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܐܘܪܫܠܡ/
ܠܟܠܗ: ܕܠܐ ܢܬܐܘܪܥ. ܘܠܐ ܗܘ ܡܫܠܡܗ ܠܟܠܗ: ܕܠܐ ܢܙܕܠܐ/
ܠܡ ܠܗܠ ܪܫܝܥܐ. ܐܠܐ ܡܠܟܐ ܡܛܠ ܠܟܠܢܐ ܕܐܡܪ: ܘܡܪܝܐ/
ܗܘ ܡܫܠܡ. ܕܐܝܟ ܗܘܐ ܗܘܝܐ ܐܡܝܢܐ: ܘܗܝ ܕܠܐ ܗܘܐ/
ܒܐܝܕܝ ܒܪ ܕܪܟܐ. ܘܠܐ ܒܐܝܕܝ ܒܪ ܕܪܗܛ. ܐܠܐ ܒܐܝܕܝ/
ܐܠܗܐ̈ ܐܠܐ ܟܕ ܐܡܪ ܐܝܟ. ܘܐܦ ܠܗ ܒܐܝܕܝ ܗܝ: ܠܡܢܐ/
ܪܗܛ ܐܢܐ̈ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܢܘ: ܕܟܕ ܗܝ ܕܪܟܐ ܐܢܬ ܘܟܕ/
ܗܝ ܕܪܗܛ ܐܢܬ: ܕܐܡܟ ܠܡ ܟܠܗ ܡܫܝܚܐ ܘܡܕܒܪܢܘܬܐ/
ܐܠܗܝܬܐ: ܕܠܡܫܠܡܐ ܐܡܟܢ. ܐܝܕܝܢ ܡܛܠ ܐܢܬ ܪܗܛܐ/
ܘܙܟܝܐ: ܐܦܠܐ ܐܠܗܐ ܡܫܡܫ ܠܡ ܐܝܕܐ. ܐܝܟ ܗܝ ܕܐܡܪ ܟܠܐ/
ܐܘܪܫܠܡ: ܕܒܥܐ ܐܒܝܟ ܙܟܝܬ ܠܡܫܝܚܘ ܒܒܢܝ̈ܟ ܘܠܐ/
ܙܟܝܬܝ. ܘܡܫܡܠܐ ܗܘܐ ܡܫܡܫ ܠܟܘܢ ܒܟܠܟܘܢ ܡܪܝܐ. ܡܢܐܟ:/
ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܙܟܘ: ܐܦ ܐܠܗܐ ܡܠܝ: ܡܕܝܢ ܐܘܦ ܕܢܘܡܡ ܕܡܕܝܢ/

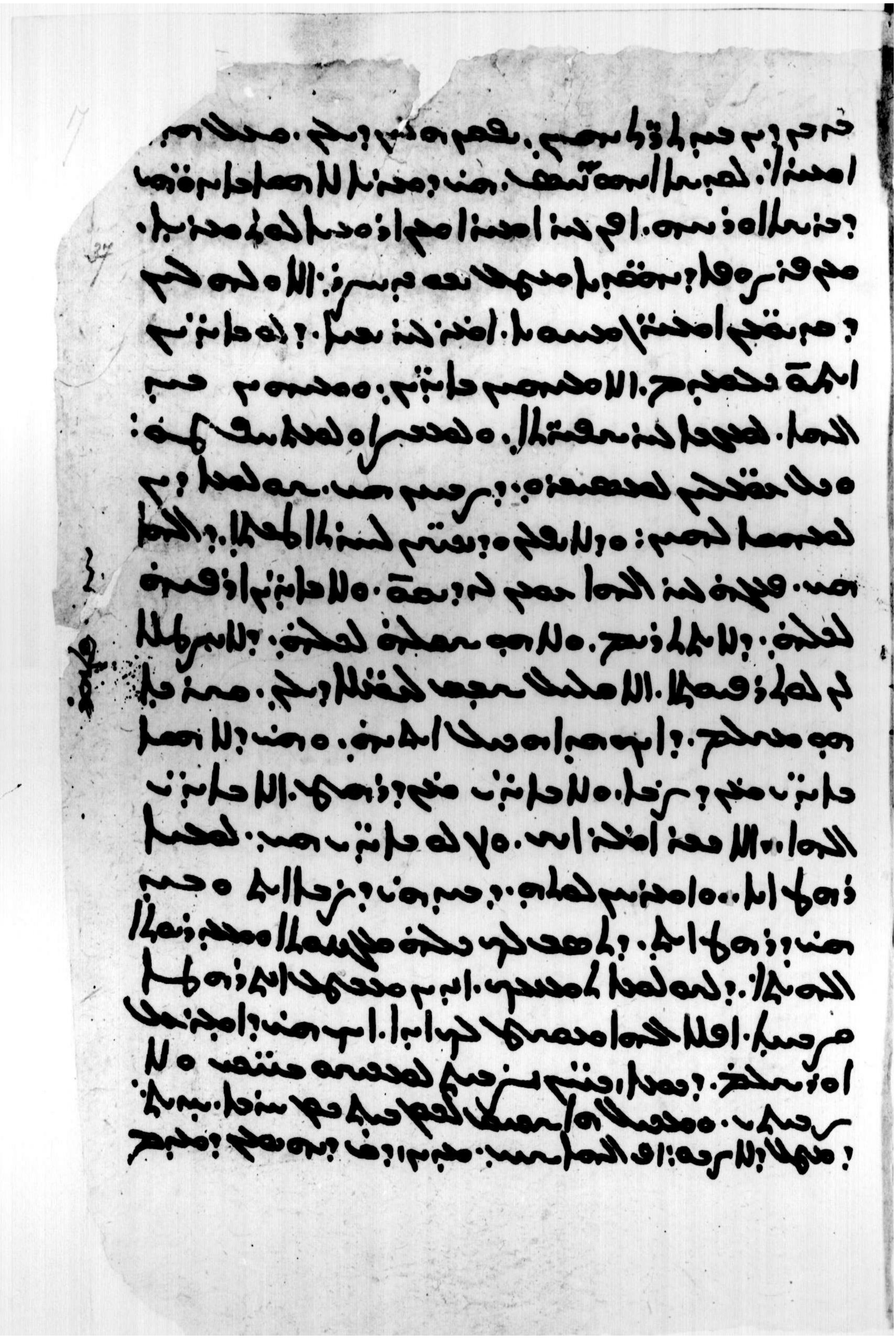

Vr. 37b

[38-a] (1) şuna inanmalıyız ki, Tanrı'nın isteği olmaksızın bazı iyiliklerin tamamlanması mümkün değildir. Rabbimiz, buna yönelik örneği de asma ağacında ve dallarda göstermektedir.

Şayet birisi çıkıp: "Eğer her şey Tanrı'yla ilişkilendirilmesi gerekiyorsa, o vakit benim özgürlüğümle ve yöneltilen öz irademle yapılan neredeđir?" diye sorarsa biz de ona karşı deriz ki: Bu konuda Davud Peygamber ikisi hakkında bilgi vermiştir. İyiliklerin başlangıçlarının bizden, sonuçlarının ise Tanrı'dan, aynı şekilde öğretinin ve ikaz etmenin Tanrı'dan, itaat etmenin ve muhafaza etmenin de bizden kaynaklı olduğunu göstermiştir. "Ey Rab, emirlerinin yolunu bize öğret" cümlesi Tanrı'ya, o emirleri uygulamak ise bize aittir. (9) Aynı şekilde yasanı uygulamak için de beni aydınlat. Sonra da irade gereğince tüm yüreğimle onu uygulayacağım. Ve de beni emirlerin doğrultusunda/yolunda yürüt, çünkü ben buna razı oldum. İşte bu da özgürlüğün ve iradenin esasıdır.

Aynı şekilde emirlerinle razı oldum ve beni adaletinle yaşat. Ve nefsim kurtuluşunu arzulayarak kelamını müjdeledim. (14) Peygamber bizlere bu ve birçok başka örneklerle beraber yapılanların bir kısmının özgürlük ve irademize bağlı, bir kısmının da ilahi inayet ve itinaya bağlı olduklarını açıklamıştır.

Aynı şekilde azizler de bizlere; düşüncelerimizin, sözlerimizin ve eylemlerimizin başlangıcında, devamında ve bitiminde her şeyin Tanrı'nın iradesine bağlı olduğunu ve dışarıdan başımıza gelenlerin ise ya Tanrı'dan, ya insanlardan ya da şeytanlardan kaynaklı olduğunu öğretmişlerdir.

Bizler nefslerimizi kendisine (Tanrı'ya) teslim etmekteyiz. Bu âlemde ve gelecek âlemde meydana gelecek olan her şeyin de Tanrı'nın hükmüyle olacağına inanmaktayız. Birinin hastalanacağı…/

[38-a] ܡܢ ܛܥ̈ܝܬܐ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܒܚܐ ܕܡܬܩ̈ܠܣܝܢ. ܘܠܗܕܐ/
ܦܫܝܛܐ ܡܪܝ: ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܕܟܝܢܐ ܘܕܩܘ̈ܒܠܬܐ܀ ܘܠܝ ܐܢܫ ܐܡܪ/
ܕܐܝܟܐ ܗܘ ܗܘ ܕܡܢ ܡܬܦܪܫ ܘܡܢ ܟܝܢܐ ܡܫܬܠܛܐ ܡܫܬܥܒܪܐ:/
ܠܝ ܒܠܚܘܕ ܠܗܘ ܐܠܗܐ ܐܘܟ ܕܡܬܚܠܠ܀ ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܐܩ̈ܢܘܡܝܢ/
ܐܘܟܠ ܢܚܐ ܕܘܝ. ܘܡܝܘܢ ܕܡܢܢ ܐܡܬ̈ܗ ܥܘܪܐ ܕܛܥ̈ܝܬܐ: ܘܡܢ/
ܐܠܗܐ ܥܘܡܠܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܡܠܝܘܬܐ. ܡܪܐܡܘܬܐ. ܡܢ ܕܝܢ/
ܡܫܬܡܝܢܘܬܐ ܘܡܬܥܘܪܘܬܐ. ܐܠܗܝܢ ܠܟܘܢ ܡܪܐ ܐܘܪܝܐ/
ܕܦܘܩܕ̈ܢܝܗ. ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ. ܘܐܬܪ ܐܢܝ. ܗܘܐ ܕܡܠܟ܀ ܘܐܘܟ/
ܕܡܫܬܠܛܝܢ ܕܐܬܪ ܢܥܘܡܝܢ. ܘܗܘܝܘ ܐܡܬܝ ܗܘ ܕܡܢ/
ܟܝܢܐ. ܘܐܬܪܘܗܝ ܠܟܘܢ ܡܢ ܟܠܗ ܠܟܝܢ܀ ܘܐܘܟ: ܗܠܟܝܢ/
ܟܡܟܠܐ ܕܦܘܩ̈ܕܢܝܢ ܡܫܠܠ ܕܟܘ ܪܟܡ. ܘܗܘܐ ܕܡܬܦܪܘܬܐ/
ܘܕܟܝܢܐ܀ ܘܐܘܟ. ܪܟܡ ܟܦܘܩ̈ܕܢܝܢ ܘܟܐܕܝܫܘܬܐ ܐܡܝܢ./
܀ ܘܐܘܟ ܦܠܚ ܢܦܫ ܠܡܘܪܫܝܢ ܘܡܫܬܠܛܐ ܡܫܪܐ܀ ܘܟܘܠܗܝܢ/
ܘܟܐܡܬ̈ܢܝܬܐ ܡܬܚ̈ܒܝܬܐ ܡܢܘ ܠܗ ܢܦܐ. ܗܠܝܢ ܕܡܬܦܪܘܬܐ ܘܕܟܝܢܐ/
ܕܠܗ: ܘܗܠܝܢ ܕܟܠܡܠܐܬܐ ܘܡܫܬܘܬܐ ܐܠܗܘܬܐ܀ ܐܦ ܐܢܫܐ/
ܠܘܟ ܡܕܢܚܐ: ܒܠܚܘܕ ܠܟܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܡܫܬܠܛܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ/
ܡܠܟܝܢ ܐܦܠܢ. ܕܟܘܪܐ ܘܟܡܥܪܒܬܐ ܘܟܡܟܠܟܐ ܕܡܬܦܟܝܢ/
ܘܩ̈ܠܝܢ ܘܕܒ̈ܟܝܢ: ܘܐܝܟܢ ܕܡܢ ܠܒܪ ܡܫܬܡܥ ܟܠܗܝܢ: ܐܘ/
ܡܢܗ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝ̈ܢܐ ܐܘ ܡܢ ܥ̈ܠܡܐ: ܠܗ ܗܘܝܢ ܡܫܬܠܛܝܢ/
ܢܦ̈ܫܬܐ: ܟܕ ܡܘܕܝܢ. ܕܒܠܚܘܕ ܕܡܫܬܒܪ ܟܘܠܐ ܒܠܚܘܕ/
ܘܟܠܗ ܕܒܠܝܕ: ܟܕ ܕܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܐ. ܐܟܢܐ ܕܗܘ ܕܡܬܒܪܗ/

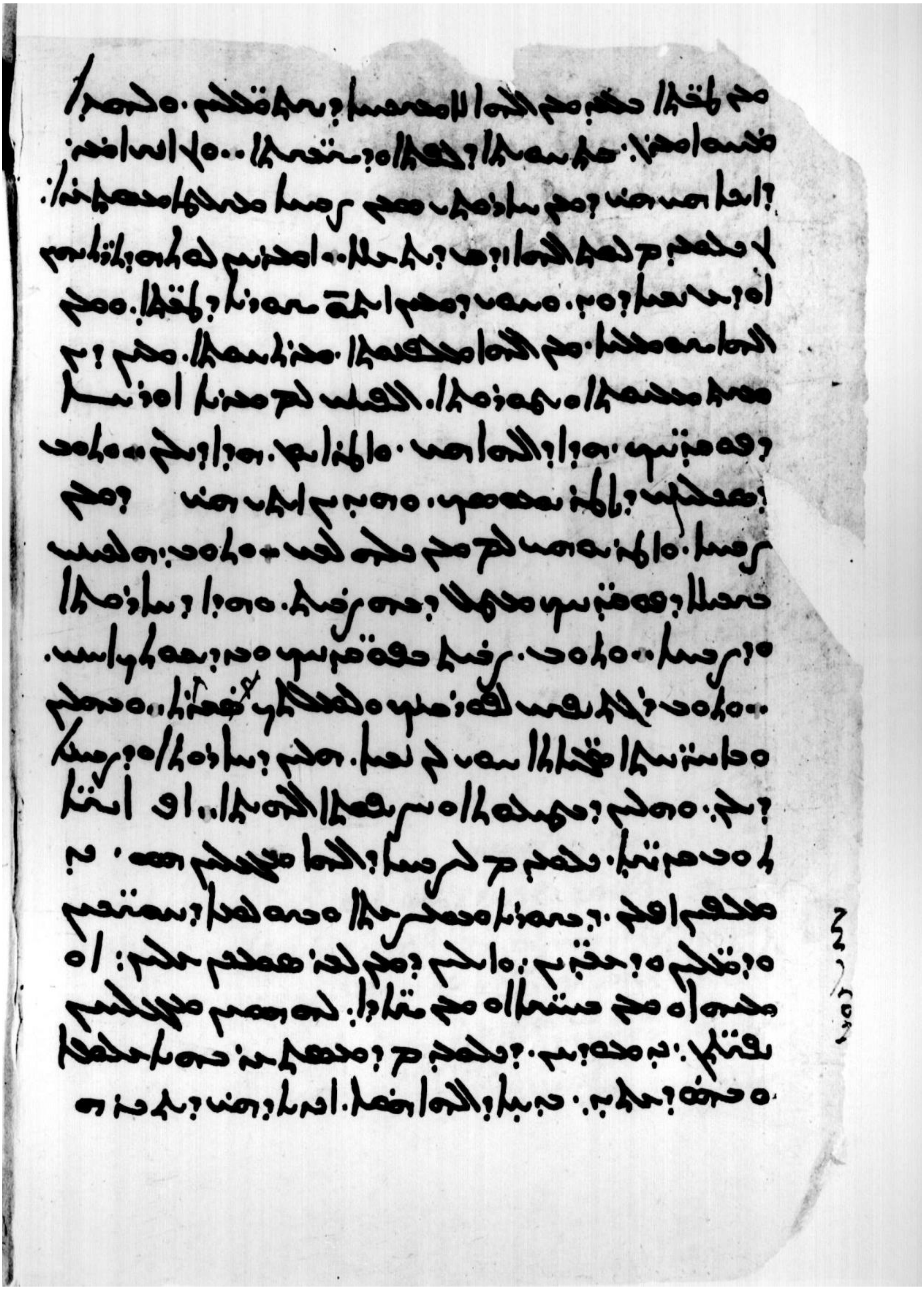

Vr. 38a

[38-b] veya sağlıklı olacağı, zengin olacağı veya fakirleşeceği, küçük yaştayken veya yaşlıyken öleceği, dürüst olarak kalacağı veya hâin olarak güçleneceği ve bunlara benzer olaylar Tanrı'nın 'ol' hükmüyle meydana gelirler veyahut kendisi bunların oluşmasına izin verir. (4) İmanlı biri bunun böyle olduğunu teyit eder ve imanla bunu kabul eder. Bunların, Tanrı'nın hükmüyle nasıl meydana geldiklerini de bilmez. Şayet kendisine (bununla ilgili) bir soru yöneltilirse de bunu açıklayamaz. İmanlı olmayan biri ise; imanlı olmamasına rağmen, dürüst birinin günahkâr/suçlu tarafından haksızlığa uğradığını ve buna benzer usulüne uygun yapılmayan diğer işleri gördüğünde Tanrı'nın iyiliğini sorgular.

(10) Fakat bu ikisinden daha iyi olan, Tanrı'nın adaleti nedeniyle verdiği hükümlerin ne olduğunu bilen ve iman edendir. Petrus'un demiş olduğu gibi: "Ben bilip idrak ettim ki Tanrı ikiyüzlü davranmaz."

Dokuzuncu Bölüm: Kötü(lük)ün Gerçekte Ne Olduğu Hakkında

Geçen bölümde de anlatıldığı üzere, Tanrı'nın insana musallat ettiği sınamalar, afet ve sıkıntılar çoğu kişi tarafından kötü(lük)ler olduğu sanılmaktadır. (16) Birçok kişi tarafından, sınamaların kötü(lük)ler olduğu sanılır ve aynı zamanda kelime olarak da bu şekilde bahsedilir.

Şimdi kötü(lük) oldukları sanılan ile gerçek kötülükleri birbirinden ayıralım. Kötü(lük) iki şekilde açıklanır: İlki gerçekten kötü olan kötü(lük)/şer, diğeri de kötü olduğu sanılan kötü(lük)/şer. Gerçekten olan kötü(lük) şudur: Fuhuş, zina…/

[38-b] ܐܝܟ ܐܘ ܕܢܗܘܐ ܡܣܟܡ. ܐܘ ܕܢܬܠܘܫ ܐܘ ܕܢܬܚܫܚ. ܐܘ ܕܢܣܒܠ/
ܐܝܟ ܟܕ ܛܠܠ ܐܘ ܟܕ ܡܫܡܫ. ܐܘ ܢܬܐܠܦ ܐܘܪܚܐ ܘܢܬܚܡ/
ܒܥܠܠ. ܘܡܬܪܐ ܕܕܐܣܪ ܗܠܟܝܢ: ܕܒܐܘܕܗܐ ܕܕܡܒܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ/
ܗܦܟ. ܐܘ ܚܒܫ ܕܡܬܠܟܢ. ܡܗܡܢܐ ܒܪ ܡܫܪܘ/
ܕܗܒܐ ܐܠܡܝܢ ܗܘܐ: ܘܡܫܟܠ ܒܗܡܢܘܬ̈ ܠܐ ܕܡܝܟ ܢܒܠ/
ܘܐܡܒܐ ܒܪܡܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ ܡܫܬܠܚܢ ܗܠܟܝܢ. ܐܘ ܡܫܬܐܠܠ/
ܠܐ ܡܪܐ ܕܢܦܩܘܢ. ܠܐ ܡܗܡܢܐ ܕܡܢ: ܦܪܐ ܠܚܡܬܗ ܕܐܠܗܐ:/
ܒܪ ܡܢܐܐ ܠܐܘܪܚܐ ܕܡܢ ܦܪܚܐ ܡܬܠܠܟ: ܘܡܬܪܐ ܕܐܡܠܟܝܢ/
ܕܡܫܬܠܚܢ ܕܠܗ ܐܡܪ ܦܠܡܬܐ ܢܩܦܝܢ: ܐܦ ܡܫܬܠܚܪ ܕܐܡܬܗ̈/
ܡܗܡܢܐ. ܒܪܡ ܡܬܠܦ ܡܢ ܐܩܡܗܘܢ: ܗܘ ܕܡܗܡܢܝܢ/
ܐܦ ܢܒܠ ܕܐܢܒܐ ܗܘ ܒܐܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܒܪܡܩܗܘܢ. ܐܡܪ/
ܕܐܡܪ ܦܪܘܣܘܣ. ܕܐܢܐ ܡܒܠܟ ܐܘܦܘܠܟ: ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܐ ܢܣܒ/
ܒܐܩܐ. ܡܠܐܘܢ ܕܐܘܚܕܐ ܕܡܣܘܐ ܕܡܠܐܘܢ ܒܝܒܠܐ/
ܒܡܪܘܐ. ܡܗܠ ܕܡܫܬܠܚܪܐ ܠܩܝܡܐܐ ܕܡܬܪܘܬܐ ܘܡܚܩܐ/
ܡܬܒܪܐ ܐܠܟܝܢ ܕܐܬܐܡܪܘ ܒܡܠܐܘܢ ܗܘ ܕܒܓܪ ܕܡܣܠܐ/
ܐܠܗܐ ܒܠ ܒܝܬܝܡܐ ܒܝܩܠܐ ܐܝܟܢ: ܡܗܠ ܕܡܢ ܕܠܩܝܡܐܐ ܒܝܩܠܐ/
ܡܫܬܠܚܪ ܡܬܪܘܬܐ: ܡܠܐܡܪܝ ܕܡܢ ܐܦ ܒܡܠܠܐ ܗܒܠܐ:/
ܐܡܠܐ ܕܢܦܪܫ ܠܒܝܩܠܐ ܕܡܫܬܠܚܪ: ܡܢ ܗܘܝܢ ܕܐܡܠܟܝܢ/
ܒܝܩܠܐ ܒܡܪܘܐ܀ ܒܡܣܠܐ ܗܒܠ ܐܦܝܠܝܘܬ ܡܠܐܡܪܐ. ܗܢ/
ܘܐܡܠܟܝܢ ܒܡܪܘܐ ܒܝܒܠܐ ܗܘܢ ܘܡܫܬܠܚܪܐ܀ ܒܝܒܠܐ ܦܡ/
ܗܒܠ ܕܒܡܪܘܐ ܐܡܠܟܝܢ ܒܝܒܠܐ: ܐܡܠܟܝܢ ܐܝܣܘܬܐ. ܒܪܘܐ./

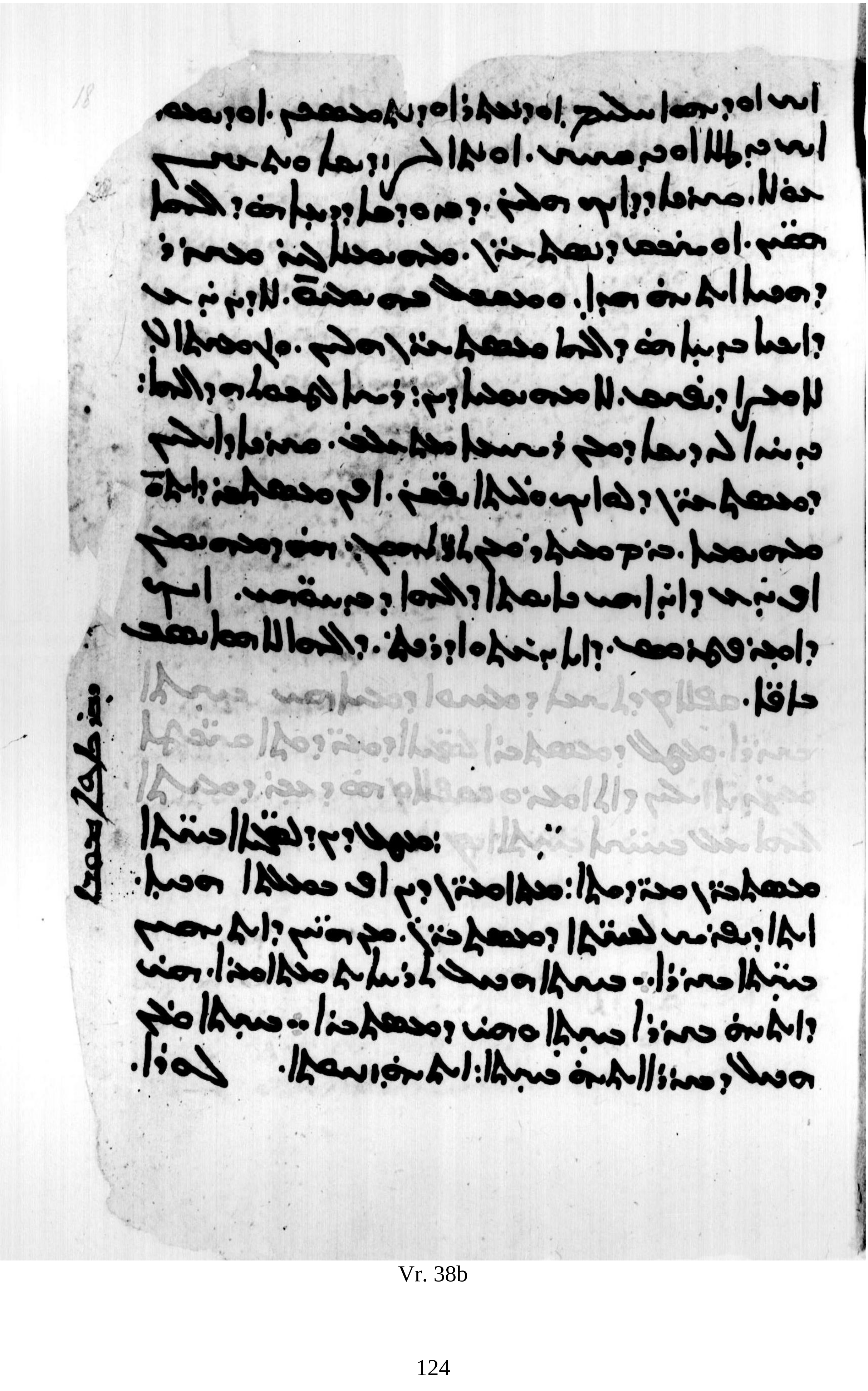

Vr. 38b

[39-a] hırsızlık, tamahkârlık ve bunlara benzer olanlardır ki, bu kötülükler suçlanmaya ve katı bir cezaya müstahaktırlar.

Kötü(lük) olduğu söylenen ve sanılan ise gerçek anlamda kötü(lük) değildir. Bunlar; açlık, hastalık, ölüm, maddi zarara uğrama ve benzerleridir. Şayet bunlar kötü(lük) olsalardı; bunlar bizim için iyiliklere sebep olmazlardı, kibirliğimizi kınamazlardı, rehavetimize mani olmazlardı ve dahi bizleri harekete geçirmez aynı zamanda pişmanlığa da sürüklemezlerdi.

Gerçek anlamda kötü(lük) Tanrı'nın eylemi değil, düşüncemizde mevcut olanı yapabilme potansiyelidir. Kötü(lük) olduğu sanılan ise başımıza gelen olaylardan kaynaklı kötü(lük)lerdir. İnsanların fikirlerinin etkisinden ötürü onu kötü(lük) olarak adlandırmaya alışkınızdır. (11) Tanrı ve peygamberler de onu bu şekilde adlandırmışlardır. Ben ki barışı yapan ve kötü(lük)ü yaratan Tanrı'yım. Şehirde meydana gelen her kötü(lük)ü Rab yaratmadı mı? Rab nezdinde Urişlem kapıları üzerine kötülük inmedi mi?!

(14) İnsan doğasına bağlı olan kötü(lük)ler ise; zulüm, ahlaksızlık, cehalet, korku, iffetsizlik, kıskançlıklar, cinayetler, sihirbazlıklar, hileler ve bunlardan kaynaklı olan bütün acılar nefsin bütün güzelliğini kirletebilen kötü(lük)ler olduklarını söylüyorum.

Tanrı'dan kaynaklı olduğu sanılan kötü(lük) ise; bedensel hastalık, düşkünlük, mal kaybı, akrabalardan yoksun kalmadır. Öyle ki, o Bilge ve İyi olan tarafından, gerçek kötü(lük)leri ortadan kaldırmak için bunların her birisi gerektiği şekilde başımıza gelmektedir.

(21) Kötü(lük); esas değildir aksine iradeye bağlı duyuların değişimidir. Tanrı gözleri yarattığı gibi, körlüğü de ortadan kaldırmadı. Körlük de ışıktan mahrum olma halidir. Aynı şekilde…/

[39-a] ܒܟܝܘܬܐ. ܡܟܝܟܘܬܐ. ܘܐܝܟܢ ܕܠܗܘܢ ܕܩܢܝܢ: ܕܡܘܢ ܠܡܪܢܝܬܐ/
ܘܠܡܫܡܫ ܕܒܝܫܐ ܡܫܡܠܐ܀ ܒܫܡܐ ܕܝܢ ܕܡܬܐܡܪܐ ܘܡܫܬܡܠܝܐ:/
ܠܐ ܕܝܢ ܐܝܟܢܐ ܒܫܡܐ: ܒܥܝܢܐ. ܒܦܘܪܫܢܐ. ܡܫܬܐ ܒܟܝܢܘܬܐ/
ܕܡܬܟܠܠܢܐ ܘܕܡܬܗܝܐ: ܘܗܠܝܢ ܕܡܪܝܐ. ܐܠܐ ܟܡܢ ܒܡܠܬܐ ܗܠܝܢ/
ܗܠܝܢ: ܠܐ ܗܘܝܢ ܗܠܝܢ ܠܡ ܟܠܠܐ ܠܡܬܒܠܐ: ܘܡܬܚܘܝܢ ܗܘܘ/
ܦܫܝܛܢ: ܘܦܫܝܫܢ ܗܠܝܢ ܦܫܝܛܢ: ܘܡܣܒܪܢ ܗܘܘ ܠܡ ܠܘܬ/
ܠܡܫܡܫܢܘܬܐ ܘܠܡܬܠܘܚܝܘܬܐ܀ ܘܒܝܕܐ ܦܡ ܕܒܪܘܙܐ: ܒܚܝܠܐ/
ܗܘ ܕܐܬܦܪܫܝ: ܘܠܐ ܗܘܐ ܚܒܪܐ ܕܐܠܗܐ܀ ܒܫܡܐ ܕܝܢ ܕܡܫܬܡܠܝܐ:/
ܡܬܐܡܪܘܬܐ ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܡܫ ܕܒܝܫܐ ܗܘܐ ܠܡ. ܘܡܣܠܠ/
ܕܡܒܕܩ ܠܡܫܪܢܘ ܒܫܡܐ: ܐܝܟ ܡܫܡܫ ܕܒܪܢܫܐ ܕܒܝܫܬܐ:/
ܐܦ ܐܠܗܐ ܘܢܒܝܐ: ܗܕܐ ܡܪܐܘܦ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܟܡ ܐܠܗܐ ܕܟܒ ܦܠܛܐ/
ܘܦܪܐ ܒܫܡܐ. ܘܕܠܡܐ ܦܘܐ ܒܫܡܐ ܒܡܒܕܩܐ: ܕܡܪܝܐ ܠܐ ܕܒܪ:/
ܘܢܬܠܘܢ ܒܡܠܬܐ ܡܢ ܡܕܡ ܡܪܝܐ ܟܠܠ ܠܐܘܟܡܘ ܕܐܘܦܠܡܘ܀/
ܘܒܫܡܐ ܕܒܚܝܠܐ ܦܡ ܠܟܠܐ: ܒܗܠܐ ܐܦܪ ܐܢܐ. ܡܪܝܫܘܬܐ. ܡܫܡܠܘܬܐ./
ܕܡܟܠܐ. ܕܝܫܘܬܐ. ܡܫܡܫܐ. ܦܗܠܐ. ܡܬܢܗܘܬܐ. ܢܦܠܐ. ܘܡܠܘܗܝ/
ܡܫܐ ܕܬܢ ܠܗܘܗܐ ܕܗܠܝܢ: ܐܝܟܢ ܕܡܒܝܢ ܕܢܐܘܗܝ/
ܠܡܦܪܘ ܕܢܦܫܐ܀ ܒܫܡܐ ܕܝܢ ܕܡܫܬܡܠܝܐ ܡܢ ܐܠܗܐ: ܒܦܘܪܫܢܐ/
ܕܦܬܪܐ. ܘܡܣܝܡܘܬܐ. ܘܐܝܬܝܐ ܕܡܬܗܘܝܐ. ܘܟܝܢܘܬܐ ܕܡܢ ܒܬܠܝܐ./
ܐܝܪܐ ܕܟܠܝܒܪܐ ܡܗܘܡ: ܠܗܐ ܗܘ ܕܦܫܝܛܐ ܡܬܐܠܬܐ ܒܟܠܡ./
ܡܢ ܦܘ ܡܪܐ ܠܚܐ ܘܡܚܡܚܐ: ܐܝܟܐ ܕܢܗܘܢ ܠܡܫܠܡܐ ܕܒܡܠܬܐ/
ܕܬܪܝܢܬܐ܀ ܕܠܗ ܕܝܢ ܐܘܫܝܐ ܗܘ ܒܫܡܐ: ܐܠܐ ܕܡܘܫܠܡܐ ܕܐܘܟܐ/
ܡܠܟܘܬ ܒܗܠܗ: ܐܒܐ ܒܪ ܕܐܠܗܐ ܟܪܐ ܕܬܢܐ: ܠܡܫܡܫܘܬܐ ܕܝܢ/
ܠܐ ܡܢܗ: ܡܫܡܫܘܬܐ ܒܪ ܟܝܢܘܬܐ ܗܘ ܕܢܗܘܪܐ: ܗܒܠܐ ܐܦ/

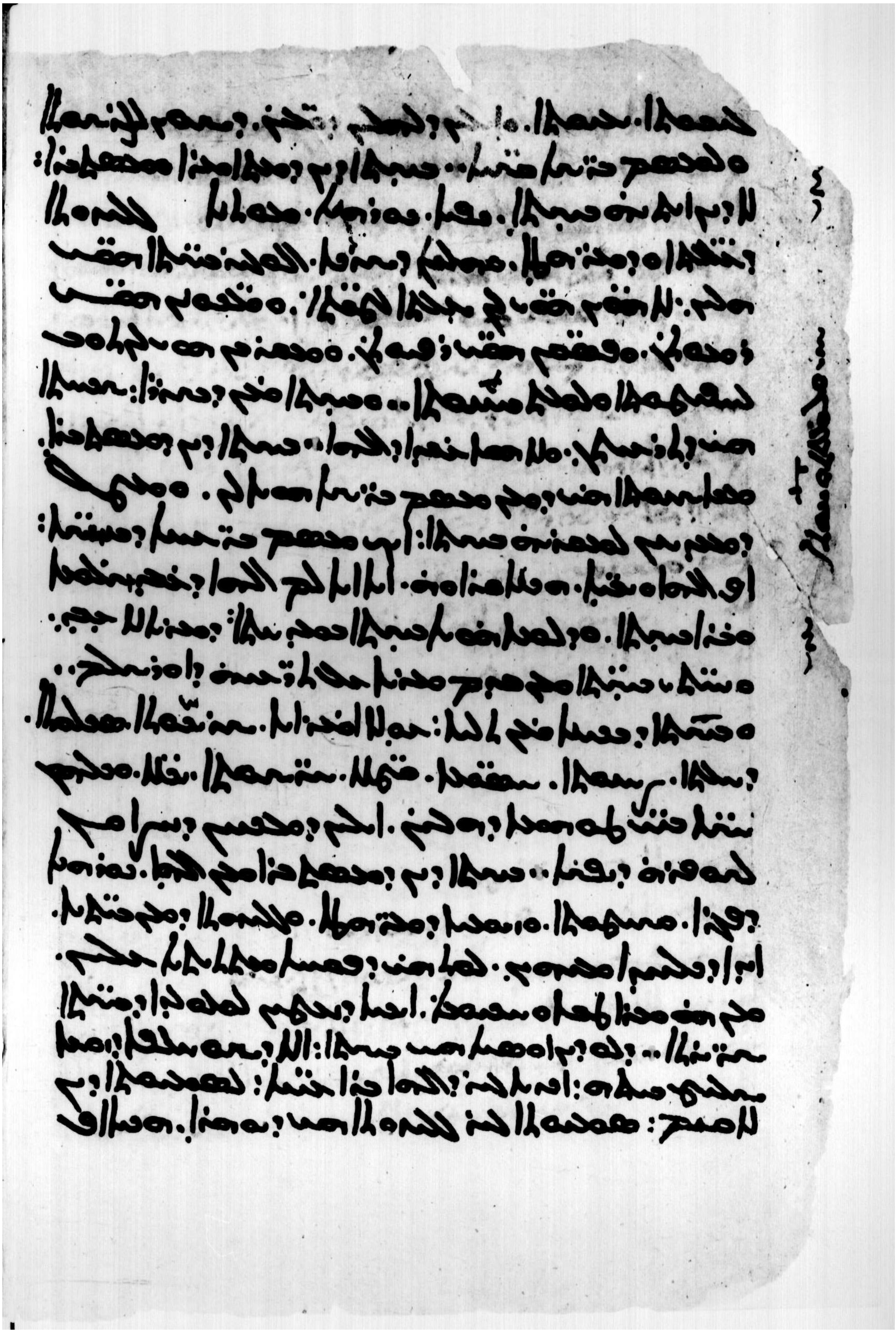

Vr. 39a

[39-b] Tanrı bizde yarattığı aklı da, bilgisizlik ve günah için yaratmadı. Zira bu esas değil de bir şeyden yoksun olma halidir. Herhangi bir şey de özünde kötü değildir. Zira bu, vazifenin dışında olan bir eylem olup, doğal bir eylem olarak irademizden oluşan ve meydana gelendir ki, bu da kötü(lük) olarak adlandırılır.

(5) İrade kötü olmadığından bitmiş bir şey yoktur. Çünkü esasta/özde hiçbir şey kötü değildir. Zira bu, vazifenin dışında olan bir eylem olup doğal bir eylem olarak irademizden oluşan ve meydana gelendir, ki bu da kötülüğün kendisidir.

Böylece herkes tarafından zinanın, bir kadınla birleşmenin veya gayrimeşru olarak birleşmenin ya da sadece birleşmenin kötü(lük) olduğu kabul edilir. (12) Bu durumda yasal birleşme de bir kötü(lük) olur ve bu birleşmeden doğacak olan çocuklar ve hatta bunun gerçekleşmesini sağlayan insanlar da kötü olacaklardır. Öyle ki bunları her konuşan ve söyleyen kişi de kötü olacaktır. Kötü bir insan, içinde sakladığı kötü(lük)lerinden dolayı da kötü(lük)ler ortaya çıkaracaktır.

(16) Buna göre eğer insan kötü değilse, o zaman gerçekleştirdiği birleşme de kötü olmayacaktır. Şöyle ki, bir canı bedende tuttuğu için onu doğurmak kötü ise o zaman bu canı bedenden ayıran doğum sancısı iyi mi olacaktır?!. Bu durumda hiç kimse katilleri suçlamasın. Katil, canı bedenden ayırarak iyi bir eylem mi yapmaktadır! (20) Bu durumda ölüme sebep olan bir şey de kötü(lük) olmayacaktır, bilakis iyilik olacaktır. Şayet öldürme işi kötü(lük) ise, bu durumda doğum olayı bir iyilik olacaktır eğer öldürme işi kötü(lük) ise demek ki doğum olayı bir iyiliktir ki bu doğumun sebebi de cinsel birleşmedir. Şunu ayırmak gerekir ki zina kötü(lük)tür. Sadece basit bir birleşme olduğu için değil…/

[39-b]1ܠܗܘܢܐ ܗܘ ܕܝܢ ܒܪܐ ܐܠܗܐ. <ܟܠܐ> ܡܕܟܐ ܕܡܢ ܘܠܡܫܝܚܐ: ܠܗ ܗܘ/
ܓܪܐ. ܒܠܚܘܕܘܬܐ ܗܝ ܥܒܪ ܘܠܗ ܐܘܣܝܐ. ܠܐ ܥܒܪ ܐܝܟ ܡܕܡ/
ܕܐܘܣܝܐ ܐܝܟܘ̈ܬܐ ܒܟܝܢܐ. ܐܠܐ ܡܫܬܟܚܐ ܗܝ ܕܠܒܪ ܡܢ ܗܝܘܠܐ:/
ܘܡܬܚܕܝܢܘܬܐ ܒܗܝܘܠܐ: ܕܡܢ ܙܒܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܘܡܬܬܢܝܚܐ./
ܘܡܬܬܪܝܐ ܒܟܝܢܐ: ܘܠܗ ܡܛܠ ܕܟܝܢܐ ܗܘ ܙܒܢܐ. ܠܐ ܥܒܪ ܐܝܟ/
ܡܕܡ ܠܥܒܪ: ܕܐܘܣܝܐ ܐܝܟܘ̈ܬܐ ܒܟܝܢܐ. ܘܡܫܚ ܠܟܠ ܐܘܣܝܐ/
ܕܟܝܢܐ. ܐܠܐ ܒܡܫܬܟܚܐ ܕܡܢ ܠܒܪ ܡܢ ܘܡܠܝܐ ܕܡܬܚܕܝܢܘܬܐ/
ܒܗܝܘܠܐ: ܕܡܢ ܙܒܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܘܡܬܚܕܝܐ: ܗܟ ܐܝܟܢܐ/
ܒܟܝܢܐ. ܡܬܝܕܥܐ ܕܝܢ: ܗܟܢܐ. ܥܒܪܘܬܐ ܡܬܬܘܕܝܐ ܡܢ ܟܠܗ/
ܕܟܝܢܐ ܗܝ. ܐܘ ܡܛܠ ܡܫܬܟܚܐ ܕܒܗ ܐܝܬܝܐ: ܐܘ ܡܛܠ ܕܠܐ/
ܢܬܘܣܝܐ ܠܐܝܠܝܢ. ܘܐܦ ܡܛܠ ܡܫܬܟܚܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܡܕܡ/
ܘܡܫܬܟܚܐ ܢܬܘܣܝܐ: ܟܝܢܐ ܗܘ. ܘܡܬܘܠܕܢܐ ܒܝܢܬܐ ܕܝܠܗ:/
ܟܝܢܐ ܗܝ. ܘܡܬܡܠܠܢܐ ܠܘܬ ܕܗܘܐ. ܗ̈ܘ ܗܘܝܢ ܒܝܫܬܐ./
ܡܕܡ ܘܗܘ ܕܗܠܝܢ ܐܦܪ ܒܝܬܐ ܗܘ. ܘܒܠ ܡܐ ܕܡܬܠܠܠ./
ܒܪܢܫܐ ܥܒܪ ܒܟܝܢܐ: ܡܢ ܡܬܥܒܕܐ ܒܝܬܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܫܬ/
ܒܝܬܝܐ. ܐܝܟܢ ܠܗ ܒܟܝܢܐ ܗܘ ܒܪܢܫܐ: ܐܝܠܐ ܡܫܬܟܚܐ ܕܡܢܗ/
ܗܘܐ ܒܝܫ ܗܘ. ܐܝܟܢ ܒܝܬܐ ܗܘ ܡܬܠܕܐ: ܒܗܘܢ ܕܡܫܝܚ/
ܠܝܫܐ ܒܗ ܦܓܪܐ: ܛܒܐ ܗܘ ܡܛܠܐ: ܕܦܪܐ ܠܗܘܐ ܡܢ ܦܓܪܐ./
ܘܠܐ ܐܝܟ ܢܕܘܠ ܠܡܛܠܐ: ܡܛܠ ܕܡܫܟܢܐ ܛܒܐ ܦܩܪܝܢ:/
ܕܦܪܫܝܢ ܠܢܦܫܐ ܡܢ ܦܓܪܐ ܘܗܘ ܕܐܝܟܘ̈ܬܐ ܕܟܝܢܐ ܕܡܛܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܝܬܐ./
ܐܠܐ ܛܒܐ. ܐܝܟܢ ܗܘ ܕܢܬܛܘܠ ܒܝܬܐ ܗܝ: ܡܕܡ ܛܒܬܐ ܗܘ ܡܬܠܕܐ:/
ܘܡܫܬܟܚܐ ܒܟܠܗ ܕܗܘܐ. ܒܟܝܢܐ ܕܡܢ ܥܒܪܘܬܐ. ܠܗ ܡܛܠ ܡܫܬܟܚܐ/

ܠܡܫܐܠܘ ܗܘܐ ܕܟܠ ܒܪ ܐܢܫܐ. ܘܠܐ ܢܫܬܡܥܘܢ ܕܢܬܐܡܪ. ܠܗܘܢ
ܟܕ ܐ. ܠܡܫܡܠܝܘ ܗܘܐ ܟܠܗ ܘܠܐ ܐܣܬܟܠ. ܘܠܐ ܗܘ ܐܠܐ ܡܢ
ܕܐܬܩܝܡ ܠܐܟ̈ܬܒܐ ܩܕ̈ܝܫܐ. ܘܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܡܛܠ ܦܩܘܕܐ ܘܡܠܟܐ:
ܕܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܝܚܐ: ܕܡܢ ܓܘܫܡܐ ܕܝܠܗ ܦܪܘܩܐ ܗܘܐ ܘܡܫܡܫܐ.
ܘܗܘܐ ܗܕܝܪܐ ܟܬܝܒܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܗܘ ܓܘܫܡܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ
ܡܢ ܫܘܪܝܐ: ܕܐܬܩܝܡ ܠܐܟ̈ܬܒܐ ܩܕ̈ܝܫܐ. ܘܥܠܝܗ ܟܬܒܐ ܘ ܡܫܡܫܐ
ܕܟܝܢܐ. ܘܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܡܢ ܥܠܝܗܘܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܟܝܢܐ
ܟܝܢܐ. ܕܡܢ ܓܘܫܡܐ ܕܝܠܗ ܦܪܘܩܐ ܗܘܐ ܘܡܫܡܫܐ. ܗܘ ܐܠܗܐ ܡܢ
ܟܝܢܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܝܢ. ܗܘܘ. ܒܪ ܟܝܢܐ ܐܘ ܕܝܠܗ ܡܢ ܥܠܡܐ
ܕܟܝܢܐ ܗܘܐ. ܐܘ ܕܢܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ ܕܟܝܢܐ ܐܝܟ ܐܠܗܐ. ܘ ܐܘ ܕܢܗܘܐ ܠܐ
ܡܫܡܫܢܐ ܠܟܠ ܐܝܟ ܡܠܟܐ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘܐ:. ܘܟܕ ܢ
ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܡܫܡܫܐ. ܟܝܢܐ ܗܘ. ܘܡܫܡܫܐ ܕܟܠܗ ܥܡܗ ܕܡܫܝܚܐ.
ܟܝܢܐ ܗܘܐ. ܘܡܫܡܠܝܘ ܬܘܒ ܕܗܘܐ. ܡܢ ܡܪܢ ܡܫܝܚܐ.
ܡܢ ܘܡܢ ܕܡܫܡܠܝ ܐܝܟ ܟܠܗ. ܘܡܫܡܫܐ ܕܡܫܡܫܢܘܬܐ.
ܟܕ ܗܘ ܟܝܢܐ. ܡܢ ܡܫܡܫܢܘܬܐ ܟܝܢܬܐ: ܘܡܫܡܫܐ ܡܫܡܫܐ
ܟܝܢܐ. ܐܝܟ ܠܗ ܟܝܢܐ ܗܘ ܟܕ ܗܘܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܡܫܡܫܢܐ: ܘܡܫܡܫܐ
ܗܘܐ ܟܠܗ ܗܘ. ܐܝܟ ܟܝܢܐ ܗܘ ܡܫܡܫܢܐ: ܟܝܢܐ ܕܡܫܡܫܐ
ܠܟܠܗ ܡܢ ܦܓܪܐ: ܠܗ ܗܘ ܡܫܡܠܝ: ܕܟܝܢܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܦܓܪܐ.
ܘܠܐ ܐܝܟ ܘܠܐ ܠܡܫܡܫܐ. ܘܡܫܡܫܐ ܕܗܘ ܟܕ ܠܗ ܡܢ ܦܓܪܐ.
ܕܟܕ ܡܢ ܠܟܠܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. ܘܡܢ ܕܟܝܢܐ ܕܝܠܗ: ܡܫܡܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗ.
ܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܫܡܫܐ ܟܝܢܐ ܗܘܐ: ܡܢ ܕܟܝܢܐ ܗܘ ܡܫܡܫܐ.
ܘܡܫܡܫܐ ܕܟܝܢܐ. ܟܝܢܐ ܐܝܟ ܠܗ ܡܫܡܫܐ ܟܝܢܐ ܕܡܫܡܫܐ.

[40-a] (1) meşru bir şekilde yapılmadığındandır. Bu kişi birleşmeyi yaptığından dolayı da zinakar kabul edilir. Sonuçta eğer irademiz kötü(lük) amacıyla cinsel birleşme için güdülenmiş ise o zaman bu irade kötü(lük)ün ortaya çıkmasına sebep olmuş olur ve bu durumda zinakar kişi suçlu sayılır. Oysa irade kötü değildir. Çünkü iyiliklerin sebebi de odur ve o yararlı olan şeyleri de aynı zamanda seçmektedir. Öyle ki, bir demir parçası sırf ölüme sebep verdiğinden dolayı kötü olamaz. Eğer öyle olsaydı (o demir parçası) her zaman kötü(lük)lerin sebebi olmuş olurdu. Oysa o, pek çok yerde ve nedenle yarar da sağlamaktadır. Ancak onun (demir parçasının) kendisinden kaynaklanmayan bir durumla öldürmeye sebebiyet vermesi kötü(lük) olmuş olmaz. (8) Ancak kimi zaman o demir parçası zaruri olarak ölüme neden olabilir.

Birçok kötü(lük)lerin sebebi olan bir kişiyi idama mahkûm eden yargıcın amacı, gelecekte bu kişiden kötü(lük) görecek olanları kurtarmak ve o kötü(lük)lerin sebebi olan kişinin nefsinin pek çok günahtan kurtarmak amacına matuftur. Zaten bu da güzel bir eylemdir.

(12) Anlaşılıyor ki eşyada kötü(lük) esas değildir. Ancak o doğal eylemlerden kaynaklanan vazifesi dışında bir işlevi olup sadece kötü(lük) idesinin mevcudiyetini sağlar. Oysa kötü(lük), insanın potansiyelinde taşıdıklarını kötü bir yönde kullanması ve onu insanın katındaki adalete ve iradeye karşı haksızlık etmesidir. (17) Esasen kötü(lük) iradeye bağlıdır ve herkesin kötü(lük) hakkındaki algıları da zaten bunu ifade etmektedir. Düşünün ki aile bireylerimizdeki güçlü ve sağlıklı olan kişiler üzerlerine düşen şeyleri yapmadıklarından dolayı onlardan nefret eder ve onları eleştiririz; onlardan hasta veya zayıf olanların ise güçleri bizi dinlemeye yetmediğinden dolayı onlara merhamet duyarız ve onlara itina ile davranırız. (22) Bunlara böyle davranmamızın sebebi söz konusu eylemlerin irademizden kaynaklanıp kaynaklanmadığını bilmemizden ötürüdür. Kutsal Kitap diyor ki:/

[40-a] ܦܫܝܛܘܬܗ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܣܬܟܠ ܐܝܟܢܐܝܬ. ܘܟܠ ܗܘ /
ܘܠܗ ܢܣܬܟܠ ܐܝܬܝܗ ܟܝܢܐ. ܡܕܝܢ ܟܝܢܐ ܕܡܠܐ ܟܠܡܕܡ:/
ܟܕ ܟܝܢܘܬܗ ܐܝܬܝܗ ܟܣܝܘܬܐ: ܒܠܚܘܕ ܘܡܘܡܬܐ ܘܒܝܢܬܐ/
ܗܘܐ. ܘܟܕ ܟܝܢܐ ܕܡܠܐ ܟܝܢܐ܆ ܐܠܐ ܘܠܐ ܟܝܢܐ ܟܝܢܐ ܗܘ. ܡܛܠ/
ܕܐܦ ܕܠܐ ܦܬܐ ܐܝܬܝܗ ܒܠܚܘܕ: ܟܕ ܚܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܘܡܢܗܘܢ܆ ܠܘܬ /
ܕܡܢ ܠܗ ܡܢ ܡܛܠ: ܟܝܢܐ ܐܝܬܝܗ ܦܪܘܫ. ܘܠܐ ܒܟܠܡܕܡ: ܒܠܚܘܕ/
ܕܟܝܢܐ ܗܘܐ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܡܘܬܐ ܒܘܟܪܐ ܘܟܠܠܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ܆/
ܐܠܐ ܘܠܐ ܗܘ ܕܢܣܬܟܠ ܠܐ ܡܬܡܫܚܐ ܐܝܬܘܗܝ ܟܝܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ/
ܐܝܟܢ ܕܡܫܚ ܐܝܟ ܠܟܠܗ. ܗܘ ܟܝܢ ܕܢܣܬܟܠ ܕܝܢ: ܠܗܘ/
ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܠܚܘܕ ܘܟܝܢܐ ܡܬܚܙܝܢܐ: ܘܦܪܘܫ ܟܕ ܗܘܐ: ܠܗܘܢ/
ܕܟܠܡܕܡ ܗܘܘ ܕܢܩܘܢ ܡܢܗ ܟܝܢܘܬܗ: ܘܠܦܫܘ ܕܠܗ/
ܢܚܙܐ ܡܢ ܟܠܐ ܦܬܓܡܐ: ܠܟ ܦܐܝ. ܡܕܝܢ ܠܗ ܐܘܦܝܐ ܐܝܟ/
ܘܡܬܚܙܝܢܘܬܗ ܐܝܬܝܗ ܟܝܢܐ: ܐܠܐ ܡܬܚܙܐ ܘܠܒܪ ܡܢ ܦܠܚܐ/
ܘܡܫܘܕܥܬܐ ܟܝܢܬܐ: ܡܘܡܬܐ ܠܟܝܢܬܐ ܡܘܟܐ. ܟܝܢܬܐ ܟܝܢ/
ܐܝܬܝܗ: ܗܘ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܢܐܝܢܫ/
ܐܝܟ ܟܝܢܘܬܗ: ܘܒܐܝܬܘܬܐ ܕܠܗܐ ܟܝܢܬܐ ܢܣܬܟܠ ܟܝܢܐܝܬܗ./
ܕܟܝܢܐ ܗܘ ܕܡܢ ܟܝܢܬܐ: ܘܡܘܦܬܐ ܟܝܢܬܐ ܕܠܗܘܢ: ܗܘܐ/
ܡܬܚܙܐ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܟܝܢ ܠܗܘܢ ܘܡܠܝܢ ܘܡܬܚܙܝܢ/
ܟܝܢܬܐ ܕܠܗܘܢ: ܠܝ ܠܐ ܢܬܚܙܘܢ ܗܠܝܢ ܕܩܠܝܢ ܡܢܝܢ ܘܡܕܝܢܝܢ:/
ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܕܟܝܢܘܬܗܘܢ ܘܢܣܬܟܠܘܢ ܠܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܠܐ ܡܬܡܛܠ:/
ܐܠܐ ܘܡܬܦܪܫܝܢ ܒܟܝܢܘܗܝ: ܘܐܦ ܠܡܬܚܙܝܢܘܬܐ ܡܬܚܙܝܢ/
ܠܗܘܢ: ܐܠܐ ܟܕ ܡܕܝܢܝܢ: ܕܗܘ ܗܘ ܕܟܝܢܐ ܐܝܬܝܗ: ܗܘ ܕܡܢ/
ܠܗ ܕܟܝܢܐ. ܘܟܠܗܝ ܠܘܬ ܟܝܢܐ ܐܦܢ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܟܝܢܘܗܝ/

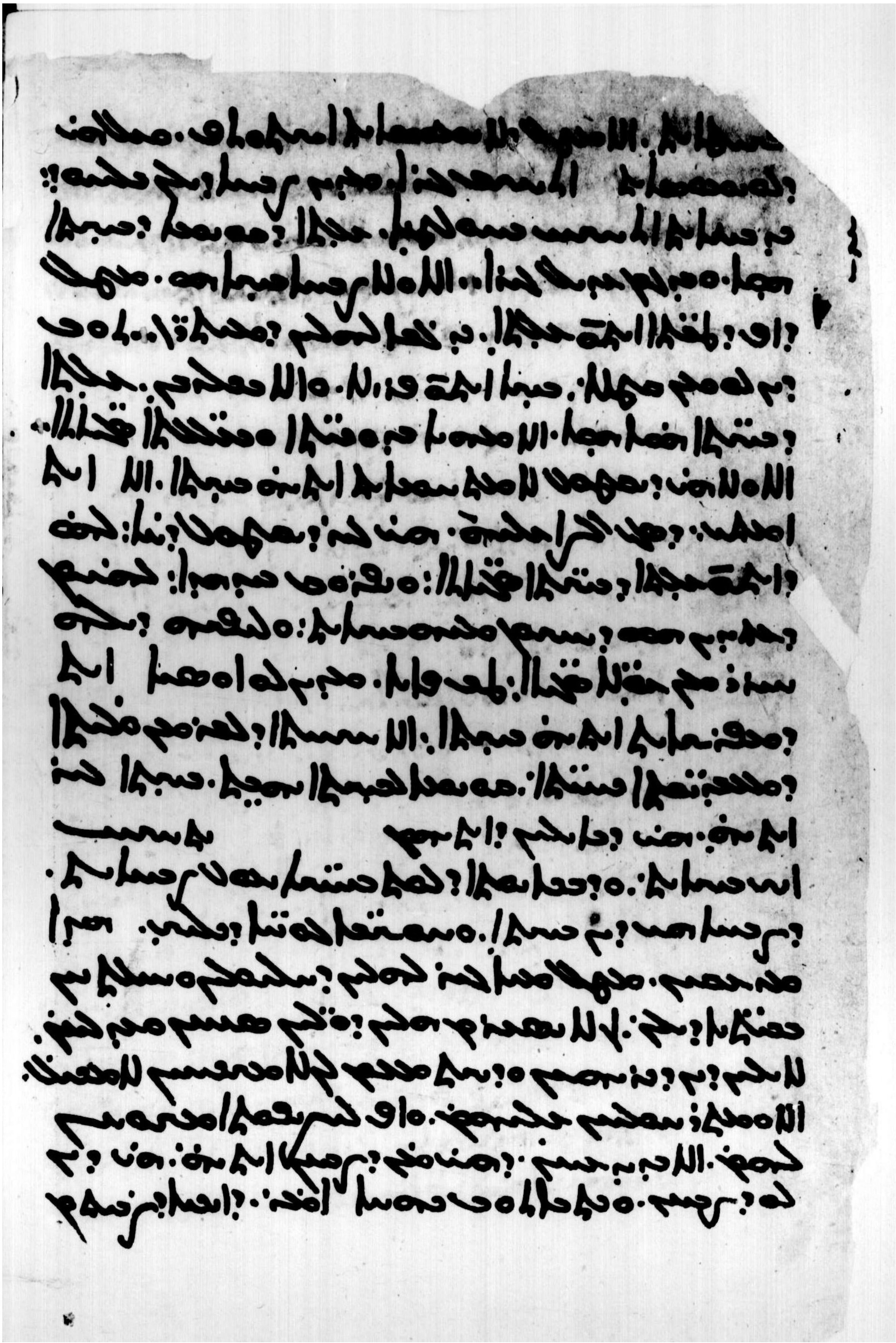

Vr. 40a

[40-b] (1) "*İnsanların sizlere nasıl davranmasını istiyorsanız, sizler de onlara o şekilde davranın.*"[49] Bu da yasa ve peygamberlerdir. Tanrı Urişlem'e yönelik dedi ki; "*Peygamberleri katleden ve ona gönderilenleri recmeden ey Urişlem! Ey Urişlem! Tıpkı tavuğun civcivlerini topladığı gibi, defalarca senin çocuklarını toplamak istedim. Bundan dolayı da eviniz harap olarak bırakılacaktır.*"[50]

Onuncu Bölüm: Kötü(lük)lerin Sebebinin Tanrı Olmadığının Eleştirel Bir Savunusu Hakkında

Zorunlu olarak akıl sahibi her canlı irade sahibidir ve tabiatına göre de bu değişkenlik arz eder. (İrade) var olanlarla, özellikle de maddeden oluşanlarla birlikte değişim ve farklılaşma arz edebilir. (10) Var olanların esası değişimdir. Çünkü (bu var olanlar) mevcut maddenin farklılaşmasından oluşmuşlardır.

Fakat mevcut maddeden oluşanlar iki tür değişim gösterirler: İlki madde, diğeri ise onun oluşumu. Mevcut maddeden var olmayanlar ise tek bir çeşittir. Yani, madde olduklarından dolayı değişkenlik arz ederler.

(15) Tabiatımız gereği değişken olduğumuzdan dolayı, yaratılıştan verili olan güçlerle de değişkenliklerimiz sözkonusudur. Kötü(lük)ler ise bu güçlerle değil, ancak edinimlerle meydana gelir. Edinimler de, potansiyel olarak verili güç sayesinde gerçekleşirler.

Bu da şu anlama gelir ki, potansiyel olarak verili olan güç sayesinde iyiliği ya da kötülüğü ediniriz. (19) Bu güç ise; yapmış olduğumuz her bir şeyi yapmaya güç yetirebilmedir. Potansiyel olarak verili olan gücün tamamı da bunların tersidir. Bu güç tektir: Ya İtidallı olma veya ifrata kaçmadır.

49 Matta. 7:12; Luka. 6:31.
50 Matta. 23:37; Luka.13:34.

[40-b] 1ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ: ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ. ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܡܬܘ̄/
ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝ̈ܐ. ܘܐܠܗܐ ܠܟܠ ܐܘܪܫܠܡ ܐܡܪ. ܐܘܪܫܠܡ/
ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܬ ܢܒܝ̈ܐ: ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܟ̇:/
ܟܡܐ ܨܒܝܬ ܙܒܢܐ ܕܐܟܢܫ ܒܢܝ̈ܟܝ ܐܝܟ ܕܟܢܫܐ ܬܪܢܓܘܠܬܐ/
ܦܪ̈ܘܓܝܗ̇. ܘܫܢ̈ܝ. ܒܨܒܝܢܟܘܢ ܗܐ ܡܫܬܒܩ ܠܟܘܢ ܒܝܬܟܘܢ ܚܪܒܐ./
ܡܠܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܠܦܢܐ ܘܫܠܝܚܘܗܝ ܐܠܗܐ ܚܟܠܐ ܘܡܥܠܝܐ/
ܡܫܬܘܕܥܐ ܡܢ ܐܝܢܐ ܟܠܐ ܒܝܬܐ ܡܠܝܠܐ ܡܠܟܗ ܒܢܘܗܝ ܐܡܬܘ̄/
ܘܐܦ ܡܫܬܡܠܝܢܐ ܠܟܘܠܗ ܒܢܘܗܝ. ܡܢ ܓܝܪ ܐܝܟܢܐ ܥܡ ܗܘ̈ܝܐ/
ܡܬܝܠܕܐ ܘܡܬܟܪܝܢܐ. ܘܡܬܡܙܓܐ ܥܡ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܗܘܠܐ ܗܘܘ./
ܦܢܝܬܐ ܓܝܪ ܕܗܘ̈ܝܐ: ܡܫܬܠܚܐ: ܡܢ ܡܬܝܠܕܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘܠܐ/
ܗܝ ܕܡܫܒܥܐ ܗܘܘ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܗܝ ܕܡܢ ܗܘܠܐ ܐܝܕܐ ܕܡܫܡܥܐ/
ܗܘܘ: ܒܠܩܘܡ ܐܢܬܐ ܐܝܟ ܠܗܘܢ ܡܫܬܠܚܐ. ܒܗܘܠܐ ܒܝܬ: ܘܒܗܘܢ/
ܕܗܘܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܠܗ ܡܢ ܗܘܠܐ ܗܝ ܕܡܫܡܥܐ ܗܘܘ: ܒܝܕ/
ܐܢܐ ܒܠܚܘܕ. ܗ̄ ܒܗܘ ܕܗܘܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܡܫܬܟܚܢܐ. ܡܛܠ/
ܗܟܠ ܕܡܫܬܟܚܢܐ ܐܝܬܝܗ ܒܒܝܬܐ: ܡܫܬܟܚܢܐ ܐܝܬ ܠܗ:/
ܘܠܝܬܝܐ ܕܡܬܝܕܥܐ ܒܫܠܠܬܐ. ܒܢܩܡܬܐ ܕܝܢ: ܠܗ ܒܝܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ./
ܐܠܐ ܒܡܢܬܐ. ܡܢܬܐ ܕܝܢ: ܒܡܬܝܕܥܐ ܒܫܠܠܬܐ ܗܘܝܢ./
ܡܕܝܢ ܒܡܬܝܕܥܐ ܒܫܠܠܬܐ ܗܘܝܢ ܒܢܩܡܐ ܐܘ ܠܩܢ̈ܘܡ ܫܠܝܐ ܓܝܪ/
ܐܡܬܘ̄: ܗܘ ܕܒܗ ܡܬܒܪܝܢ ܠܟܠܗܝܢ: ܟܠܝܢܐ ܡܢ ܗܠܝܢ/
ܕܒܕܝܢ. ܟܠ ܫܠܝܐ ܕܝܢ ܕܒܡܬܝܕܥܐ ܒܫܠܠܬܐ ܩܢܐ: ܗܘ/
ܒܪ ܗܘ ܐܡܬܘ̄ ܕܡܫܬܟܚܢܬܐ. ܡܢ ܗܘ ܓܝܪ ܘܗܘ ܒܪ ܗܘ ܫܠܝܐ:/
ܘܗܝ ܕܝܠܗܝܢ ܘܡܬܦܫ. ܠܐ ܕܝܢ ܛܘܒ ܗܘ ܒܪ ܗܘ/

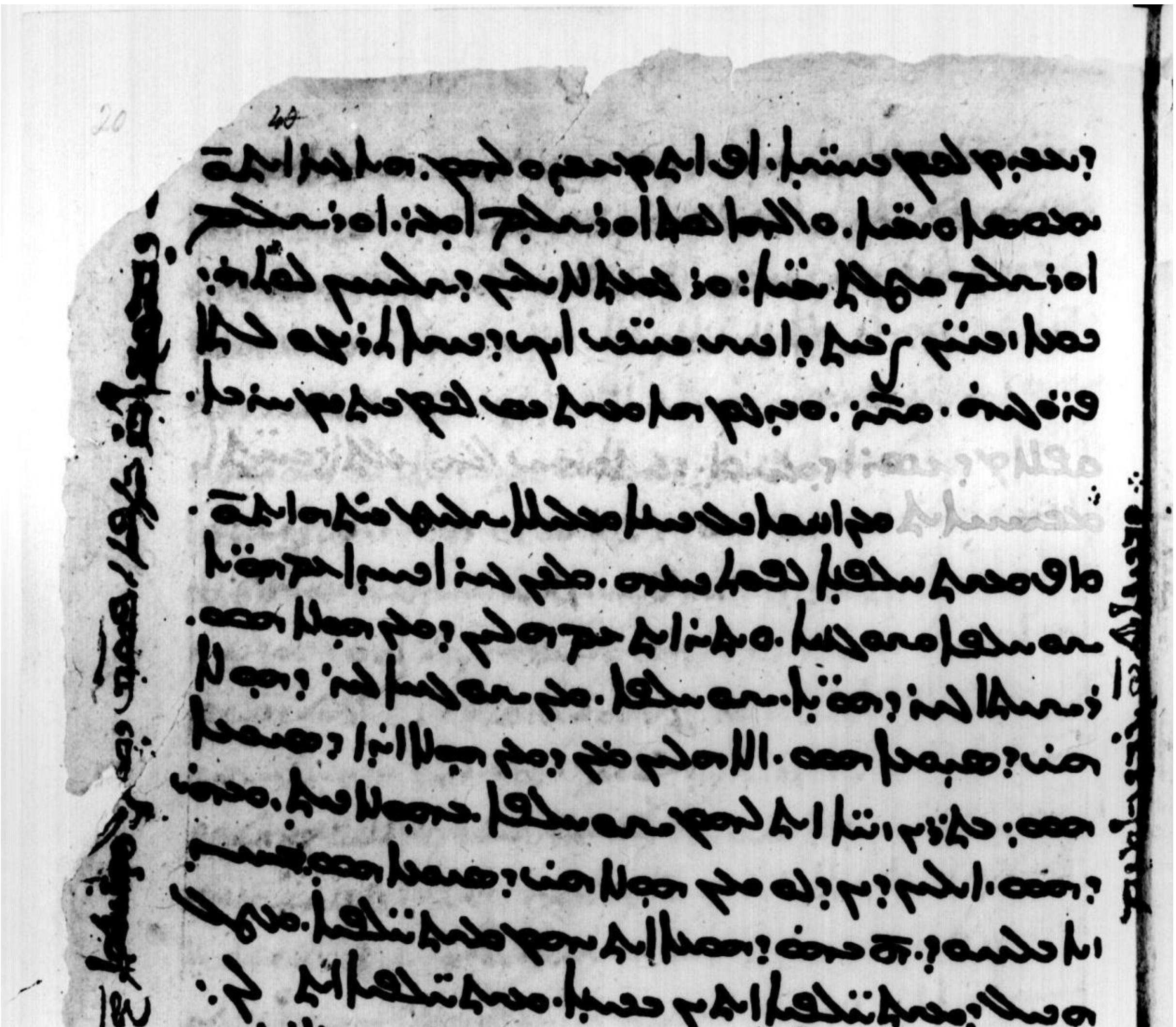

Vr. 40b

[41-a] Bunlar da itidallı olma ve ifrata kaçma ya da yalan veya doğru söyleme gibi zıtlıklardan oluşan edinimler değildir. Saydığımız bu zıtlıklar, ki bunlar da itidallı olma hali erdemlikle olan kazanımdır, ifrata kaçma ise kötü(lük)tendir.

Demek ki, bu güçler sadece kötü(lük) değillerdir; ancak ihtiyar etmekle/iradî olarak tercih etmekle gerçekleşen kazanımlardır. (5) Bizim ifrata kaçmamızı ve yalan söylememizi güdüleyen güç değil, bilakis bu irade öncesi kazanılmış olan potansiyeldir.

Demek ki, doğru veya yalan söylemek de bizden kaynaklanır. Şayet kötü(lük) (verili) bir güç değil de edinimse; o vakit bizlere güç veren Tanrı, kötü(lük)lerin sebebi değildir. Ancak bizden kaynaklanan ve bizzat bizim ellerimizle gerçekleşen bir edinimdir. Kötü(lük)ü değil de onun zıttı olan edinimi elde etmek bizim tasarrufumuz altındadır.

Demek ki, yaptığımız kötü(lük)ün sebebi Tanrı değil de özgürlüğümüzdür. (11) Güç ise edinimden farklılık arz eder. Zira bütün güçler tabiidir/doğa gereğidir, edinimler ise teşebbüs ve niyetlenmeyle olur. Bu da biliniyor ki; özürlü olanlar haricinde herkes bu güçler vasıtasıyla bir eylemde bulunabilir. Ancak herkes bütün bu edinimleri elde edemez, çünkü bunlar doğamızdan kaynaklı edinimler değillerdir. (15) Ayrıca güçler de değişken değillerdir. Edinimler ise, öğrenilmiş şeyler ve adet/geleneklerden oluşur.

Demek ki, kötü(lük)ün sebebi doğamızdan kaynaklı değil ancak doğada verili bulunan güdülerin kötü bir şekilde yönlendirmesiyle meydana gelir.

(18) Kötü(lük)ün ne olduğunu ve nereden kaynaklandığını özet bir şekilde açıklayıp gösterdik. İleriki bölümlerde de bunu göstereceğiz. Ve bunların iki türünden söz edilir: Tanrı tarafından getirilen ölümler, açlıklar ve felaketler kötü(lük) değillerdir. Gerçek anlamda kötü olan kötü(lük)lerin sebebi de Tanrı değildir. Şayet biri…/

[41-a]1ܚܕܝܘܬܐ ܕܗܠܝܢ ܡܫ̈ܚܠܦܬܐ ܗ̈ܘ ܕܗܘ ܕܠܐܚܪܢ ܘܕܢܬܦܪܫ:/
ܐܘ ܗܢ ܕܒܪ ܟܠܐ ܘܕܡܝܢ: ܐܠܐ ܕܗܠܝܢ ܡܫ̈ܚܠܦܬܐ. ܗܢ ܓܝܪ/
ܒܪ ܕܠܐܚܪܢ: ܕܚܕܝܘܬܐ ܕܒܚܕܦܪܫܘܬܐ. ܗܢ ܕܝܢ ܕܢܬܦܪܫ: ܕܗܘ/
ܕܒܡܫܬܐ. ܠܗ ܡܬܠܐ ܡܕܝܢ ܐܠܗܘܬ ܒܡܫܬܐ: ܐܠܐ ܡܢܬܘܬܐ. ܐܦ/
ܕܡܕܝܢܘܬܐ ܟܒܝܫܬܐ. ܠܗ ܒܪ ܚܝܠܐ ܐܠܗ̈ܐ ܗܘ ܕܡܫܟܚ ܠܡ ܠܡܫܬܦܪܫܘ/
ܘܠܡܕܒܟܠܗ: ܐܠܐ ܡܕܝܢܘܬܐ ܟܒܝܫܬܐ. ܒܡ ܒܪ ܐܠܗܘܬܗ ܗܘܬ ܠܡܬܦܪܫ:/
ܐܘ ܠܡܕܒܟܠܗ܇ ܐܝܟ ܗܘ ܗܘܟܠܐ ܕܠܐܠܗܘܬܗ ܒܡܫܬܐ ܡܬܠܐ: ܐܠܐ ܚܕܝܘܬܐ:/
ܠܗ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܠܡ ܡܬܠܐ ܐܠܗ̈ܐ ܟܝܢܐ ܕܒܡܫܬܐ: ܐܠܐ ܚܕܝܘܬܐ/
ܗܢ ܕܡܕܡ ܘܒܐܬܪܝܢ ܗܘܐ. ܡܠܟܘܬ ܗܘ ܠܡ ܒܪ: ܕܠܚܕܝܘܬܐ ܗܢ/
ܡܡܫܚܠܦܬܐ ܢܦܫܐ: ܘܠܗ ܗܢ ܒܡܫܬܐ. ܡܕܝܢ ܡܐܦܘܬܝ ܐܠܗܘܬܗ ܟܠܠܗ/
ܒܡܫܬܝ: ܘܠܗ ܐܠܗܐ܇ ܡܡܫܟܟ ܕܝܢ ܡܬܠܐ ܡܢ ܚܕܝܘܬܐ. ܒܗܘ/
ܕܟܠܗܘܢ ܡܬܠܐ ܡܢ ܟܝܢܐ ܐܠܗܘܬܗܘܢ. ܡܢܩܐܬܐ ܕܝܢ ܟܠܟܝܢܐ. ܘܡܕܝܢܐ/
ܗܘܐ: ܡܢ ܗܢ ܕܟܠܗ ܠܗܘܢ ܒܪ ܠܗܘܢ ܠܡܬܠܐ ܡܕܐ: ܡܡܪ ܡܢ/
ܐܠܝܢ ܕܡܬܒܣܡܝܢ. ܠܗ ܕܝܢ ܟܠܗ ܠܗܘܢ ܒܪ ܠܗܘܢ ܠܡܢܬܘܬܐ ܡܕܐ./
ܡܕܝܢ ܠܗ ܒܟܝܢܬܐ ܐܠܗܘܬܗ܇ ܠܐܘ ܘܟܗܘ ܕܟܝܢܐ ܦܝܢ: ܠܐ/
ܡܡܬܟܠܦܢܐ ܐܠܗܘܬܗ. ܡܢܬܘܬܐ ܕܝܢ: ܡܢ ܡܠܟܢܐ ܘܟܕܢܐ/
ܗܘܝܢ. ܡܕܝܢ ܠܗ ܒܡܢܐ ܗܘ ܟܠܗ ܒܟܝܢܬܐ. ܐܠܐ ܗܢ ܕܒܡܬܐܡܬ ܠܐܪܒܪ/
ܒܗܠܝܢ ܒܟܝܢܬܐ܇ ܘܒܗܠܝܢ ܦܡ ܐܟܘܢܬܐ ܡܘܡܝܢ. ܘܬܐܡܪܢܝܬܐ/
ܕܟܬܐܡܪܝܢ ܢܣܐ: ܐܘܕܟܝܢ ܕܡܬܐܗܘ ܒܟܝܢܬܐ ܘܕܡܢ ܐܡܬܐ ܗܘ܇/
ܘܕܟܬܦܡ ܐܢܬܐ ܡܬܐܡܪܐ܇ ܘܕܠܗ ܒܡܫܬܐ ܐܝܟ ܡܫܬܐ ܘܟܡܐ/
ܘܡܬܦܪܫܬܐ ܕܡܬܐܬܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ܇ ܘܕܠܡܬܗܘ ܐܠܗܐ ܟܝܢܬܐ./
ܕܒܡܫܬܐ: ܗܢܝܢ ܕܡܢܪܐܝܬ ܐܠܗܘܬܗ ܒܡܫܬܐ܇ ܐܝܟ ܐܝܟ ܦܪܨܘܦܐ:/

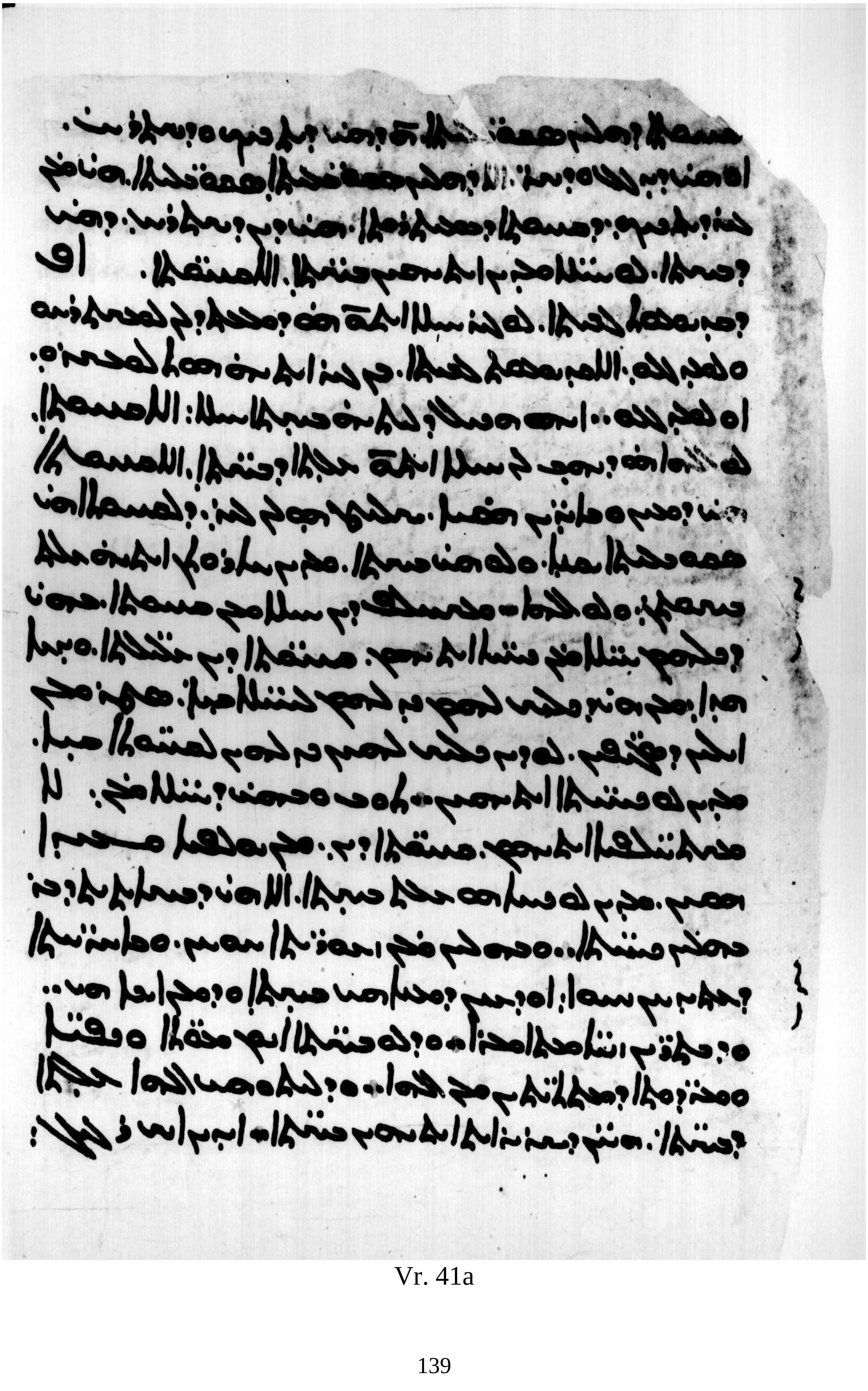

Vr. 41a

[41-b] (1) bunları daha detaylı bir şekilde bilmek isterse; Baseliyos'un makalesinde kötü(lük)lerin sebebinin Tanrı olmadığını tam anlamıyla ve ayrıntılı bir şekilde açıkladığını görebilir. Aziz Ivennis'in; "Bu evreni şeytanlar yönetmektedir" diyenlere karşı yazdığı makalesinde de görebilir. (4) Aynı şekilde Busra'lı Ṭiṭus'un Mani'ye karşı yazdıklarında da görebilir. Tanrı'dan ilham almış çoğu Kilise Babalarının yazılarında da bulabilir. Ancak biz ise kötü(lük) kelimesi hakkında ufak bir açıklama yaptık. Çünkü bizim bir amacımız vardı: "Kötü(lük) hakkında yazmak değil de, kötü(lük)ün Tanrı'dan kaynaklanmadığını göstermekti." (7) Tanrı'dan kaynaklı olduklarını söyledikleri açlıklar, ölümler, depremler ve bunlara benzer olaylar kötü(lük)ler değillerdir. Kötü(lük)lerin bu şekilde gerçekleşmediğini mümkün olduğunca anlaşılır kılabilmek adına bunu küçük bir tablo halinde örnek olarak sunuyoruz.

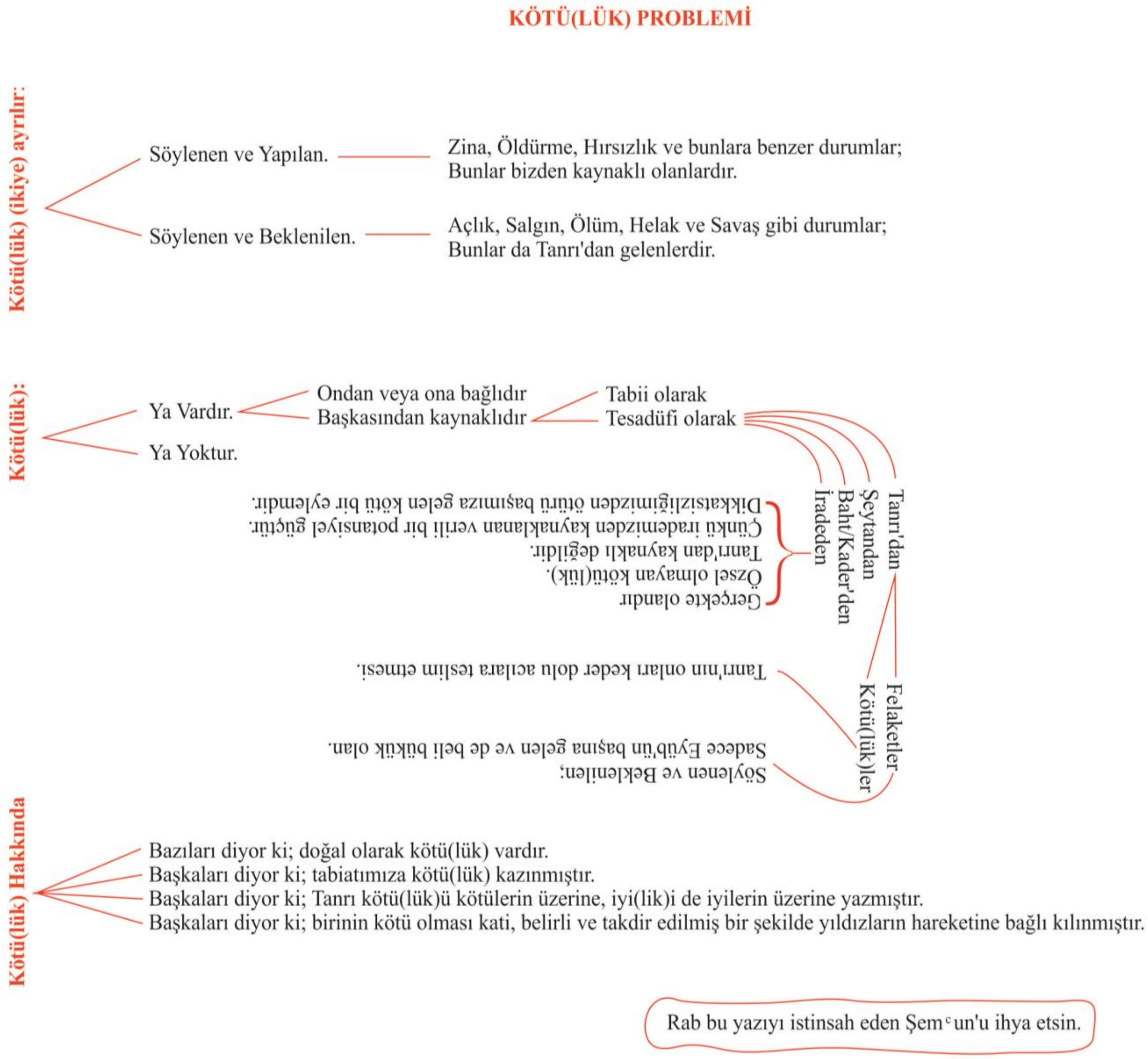

[41-b] ܕܩܛܝܓܘܪ̈ܝܐ ܚܕܐ ܠܗܠܝܢ: ܡܟܝܠ ܠܡܬܡܠܠܘ ܕܢܦܩ ܠܗܘܢ/
ܡܫܡܠܝܐܝܬ ܘܡܫܪܪܐܝܬ ܒܫܢ̈ܐ ܗܘ ܕܠܐ ܐܝܬܘ̈ ܐܠܗܐ ܚܕܝܐ ܕܒܫܡܝܐ܀/
ܘܠܘ̈ܬ ܡܬܘܚܕܝܢ ܒܫܢ̈ܐ ܗܘ ܕܠܗܘܦܟܐ ܦܢܝ ܕܐܡܪܢ: ܕܝܗܒ ܠܟ ܡܕܒܪܢܐ/
ܠܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ܀ ܘܠܡܬܡܬܘܣ ܕܒܪܝܬܐ ܒܗܠܝܢ ܕܠܗܘܦܟܐ ܡܐܚܕ. ܘܠܡܬܡܛܝܐ/
ܘܐܢܫܐ ܡܕܝܢܐ: ܒܡܬܒܬܪܢܘܬܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܒܐܝܕܝܘܬܐ/
ܢܗܘܘܢ ܠܡܠܠܐ ܕܡܗܠܟ ܒܝܬܐ. ܡܗܠܟ ܕܢܚܐ ܐܝܟ ܗܘܐ ܠܟ: ܠܗ ܡܗܠܟ/
ܒܝܬܐ. ܐܠܐ ܕܢܗܘܐ ܕܒܝܬܐ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. ܘܒܦܢܝܐ ܘܡܦܢܝܐ ܘܗܘܟܢܐ/
ܘܗܢܘ̈ܢ ܕܐܝܟܢ ܕܐܡܪܢ ܘܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܐܠܗܐ: ܠܗ ܒܡܦܢܝܐ ܐܚܝܕ. ܒܪܡ ܡܫܡܫܝܢ/
ܦܘܠܚܢܐ ܡܕܡ ܐܚܪܢܐ: ܕܡܢܗܘܢ ܡܬܡܕܪܢܐ ܐܝܟ ܕܡܕܝܢܐ ܡܠܟܐ ܕܟܠ ܒܝܬܐ: /
ܕܟܠܗ ܠܗܘܢ ܗܘܝܐ܀/

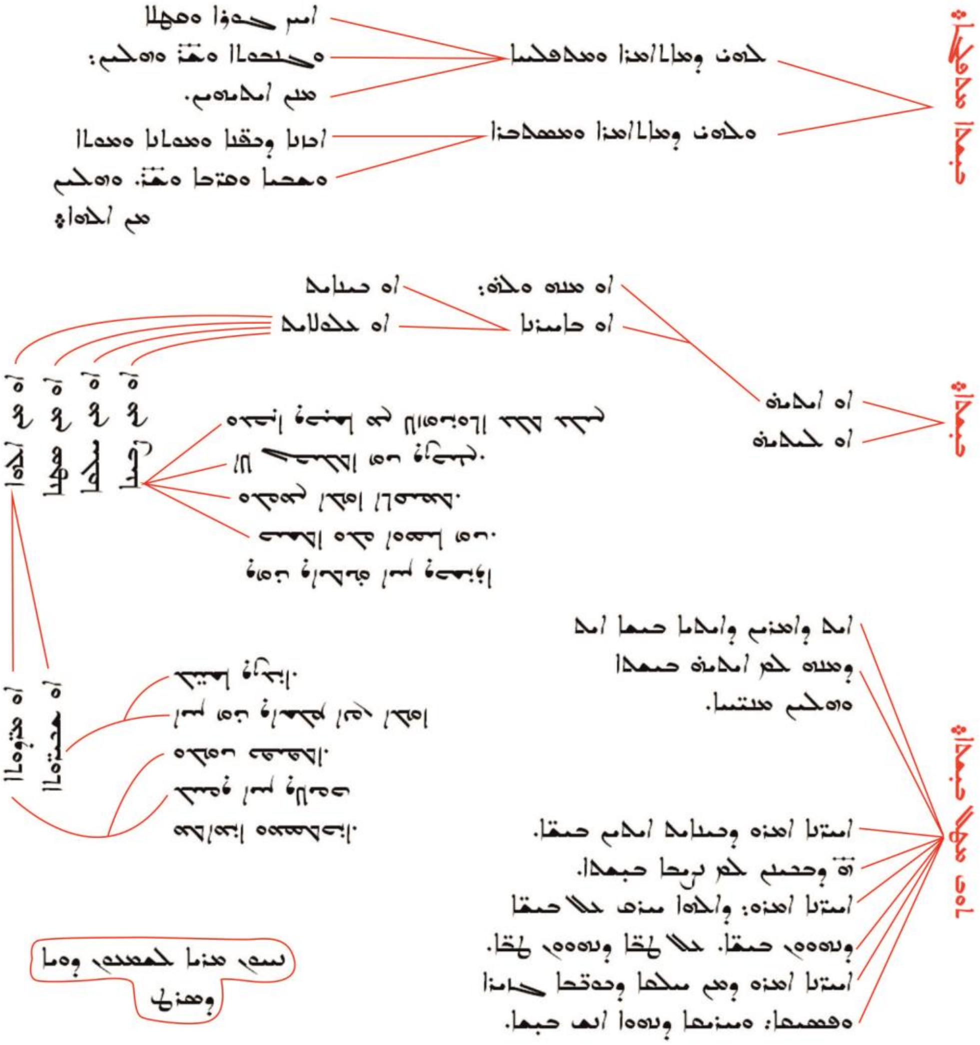

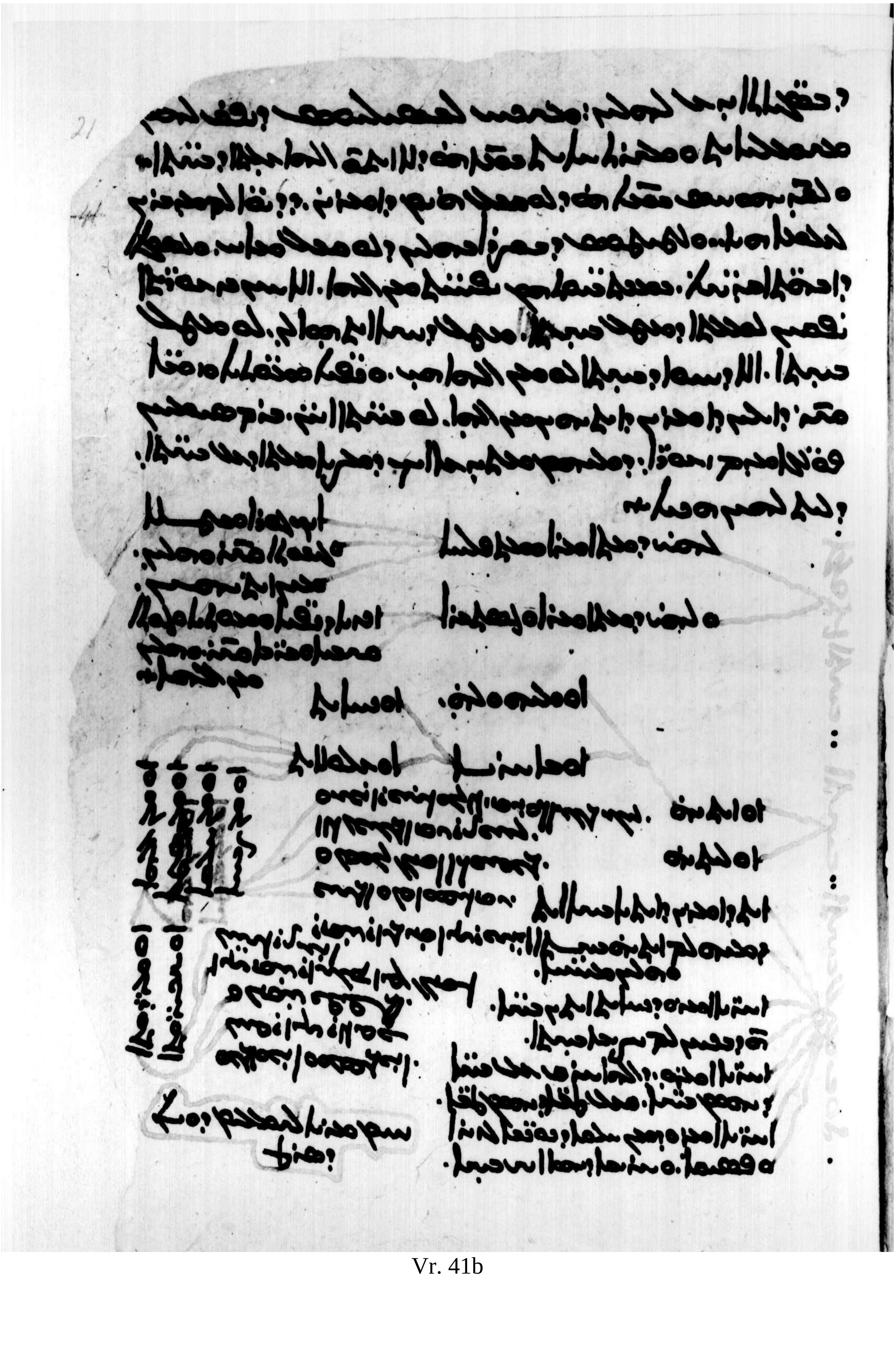

Vr. 41b

[42-a]

Üçüncü Makale - Birinci Bölüm: Farklı Cinslerin ve Grupların Değişik Şekilde Ölümleri Hakkında

Tanrı hikmetiyle her şeyi yönetir ve idare eder. Yönetiminde tesadüfe, idaresinde ise intizamsızlığa asla yer yoktur. Her yönüyle hikmet dolu inayeti ve itinasıyla herkesi tek bir ecel ile sınırlamadı, zira o her bir varlığa özgü bir ecel tayin etti. (6) Ve o, inayetiyle çeşitli cinsler ve gruplar için onların umumi yararları doğrultusunda çeşitler ölümler bahşetti.

O, kötülüğün her kesime yayıldığını gördüğünde, o kötülüğü durdurmayı diler. İşkence edilecek ve baskı yapılacak herhangi bir dayanağı olmadığında ise, onu kendi amelleriyle cezalandırır.

(11) Ve o, farklı ölüm çeşitleriyle bu farklı cinslerin ve grupların yaşamını sonlandırır. Nasıl ki bu tür toplu ölümlerle bu dünyadan ayrılanlar ölüm vasıtasıyla fayda sağlıyorlarsa, aynı şekilde hem suçluların ve kibirlilerin günahlarına da son verilir. Hem de umumi bir gazapla bu dünyadan ayrıldıklarından dolayı bu acı onları günahlarından arındırır ve hem de sadık kullar gibi güzel bir şekilde karşılıkları kat be kat verilir.

Hayatta güçlük çekenler ise, işledikleri günahlara karşılık tövbe etsinler diye ve dürüstlüğe doğru yönelmeleri için onları sevk eder. Eğer dürüst iseler, dürüstlükte doyumsuz bir şekilde daha da gelişeceklerdir.

(20) Şayet dediğim gibi, işledikleri günah yüzünden ölüme gazapla sürükleniyorlarsa, o zaman Tanrı da ezeli bilgisiyle onlara yardım eder. Ne var ki bunun da hususi bir ecel olmadığı anlamına gelmez.

[42-a] ܬܘܒ ܡܐܡܪܐ ܕܬܠܬܐ ܦܬܓܡܐ ܦܪܝܫܐ ܡܛܠ ܡܩ̈ܕܫܢܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ/
ܘܥܠ ܛܟ̈ܣܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ ܘܡܩ̈ܕܫܢܐ ܐܠܗܐ ܩܡ ܗܘܠܐ ܒܫܡܫܬܗ:/
ܠܟܠܡܕܡ ܡܩܕܡ ܘܡܦܪܢܣ. ܛܟܣܐ ܕܝܢ: ܘܠܐ ܡܡܣܪ ܐܝܟ ܒܡܩܪܒܢܘܬܗ./
ܘܠܐ ܒܟܠܟܠܗ ܒܡܦܪܢܣܢܘܬܗ. ܒܚܫܝܠܘܬܗ ܕܝܢ ܡܫܡܫܐ ܒܟܠ/
ܘܒܡܚܫܒܬܗ: ܠܗ ܡܢ ܗܟܐ ܠܟܠܗ ܬܡܢ. ܐܠܐ ܠܒܠܚܘܕ ܕܡܟܐܡܬ:/
ܗܟܐ ܡܕܡܐ ܡܢܗ: ܦܬܓܡܐ ܕܝܢ ܒܗ ܒܚܫܝܠܘܬܗ: ܐܦ ܡܩ̈ܕܫܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ:/
ܒܠ ܛܟ̈ܣܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ ܘܡܩ̈ܕܫܐ: ܡܛܠ ܒܡܘܗܒܬܐ ܛܟܣܢܝܬܐ. ܡܢ ܛܟܣ/
ܡܢܐ ܠܡܬܝܕܥܘ ܕܝܠܗ ܡܬܝܕܥܐ ܘܡܬܦܬܚܐ ܠܡܫܡܫܘ ܠܟܗ̈ܢܐ: ܡܢ/
ܙܒܢܐ ܕܡܬܬܓܪܐ ܕܗܘܐ ܒܬܪܗ: ܡܢ ܠܥܠ ܠܗ ܡܫܝܚܐ ܕܒܗ/
ܡܫܬܝܢܐ ܒܗ ܘܡܫܬܘܕܥܐ: ܕܠܡܦܪ̈ܢܣܐ ܕܗܘܐ ܙܕܩ. ܡܢ/
ܒܟ̈ܘܢܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ: ܛܟ̈ܣܐ ܡܫܡ̈ܫܢܐ ܘܡܩ̈ܕܫܐ ܦܫܛ./
ܐܝܟܢܐ ܕܗܢܘܢ ܩܡ ܕܡܬܩܢܝܢ ܒܟ̈ܘܢܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ: ܒܡܘܗ̈ܒܬܐ/
ܢܣܒܘܢ ܒܟ̈ܘܢܐ ܕܐܒܝܫܐ. ܐܘ ܡܢ ܡܫܬ̈ܘܬܗܘܢ ܡܬܦܫܩܝܢ:/
ܐܝܟ ܕܫܒܝܐ ܘܡܫܒ̈ܚܬܐ: ܐܘ ܡܢ ܡܘܗܒܬܐ ܠܗܘܢ ܙܐܟ ܐܝܟ ܡܫܝ̈ܚܐ:/
ܡܛܠ ܕܒܪܘܟܬܐ ܒܗܝܠܐ ܐܠܗ. ܐܘ ܡܢ ܡܘܗ̈ܒܬܐ ܛܒ̈ܐ ܠܗܘܢ/
ܡܬܒܣܡܝܢ ܐܝܟ ܐܘܡܢܐ. ܡܛܠ ܡܬܘܬܐ ܐܝܟܢܐ ܘܡܘܗ̈ܒܬܐ ܕܠܗܘܢ/
ܘܕܗܢܘܢ ܕܦܠܚܝܢ. ܘܦܫܛܘܢ ܐܬܕܒܪܘ: ܕܠܐܢ ܗܘܐ ܐܦ ܢܝܚܘܬܗܘܢ./
ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܒܫܡܝܐ: ܕܡܬܬܘܬܐ ܗܘܘ ܟܠ ܐܦ̈ܐ/
ܡܫܬܘܬܗܘܢ: ܘܟܠܗ ܐܘܡܢܘܬܐ ܕܟܠܝܠܐ ܢܗܘܪܘܢ ܕܝܢ. ܘܐܦ ܐܘܡܢܝܢ:/
ܕܠܐ ܡܫܒܚ ܒܐܘܡܢܘܬܐ ܢܬܬܦܫܩܘܢ. ܒܬܪ ܕܝܢ ܐܦ ܒܟ̈ܘܢܐ/
ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ: ܡܬܒܪܟܝܢ ܒܬܪܟܢܐ: ܡܛܠ ܐܝܟܢܐ ܒܡܬܝܕܥܐ/
ܐܝܟ ܕܐܡܪܢܐ: ܐܝܟܐ ܕܗܘ ܐܠܗܐ ܡܢܟܡ ܗܘܐ ܒܡܫܝܚܘܬܐ ܡܬܩܢܬܗ/
ܡܬܦܫܩܢܐ ܕܗܘܝܐ ܒܪܘ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܐ ܗܟܐ ܕܡܟܬܒܐ: ܗܘ/

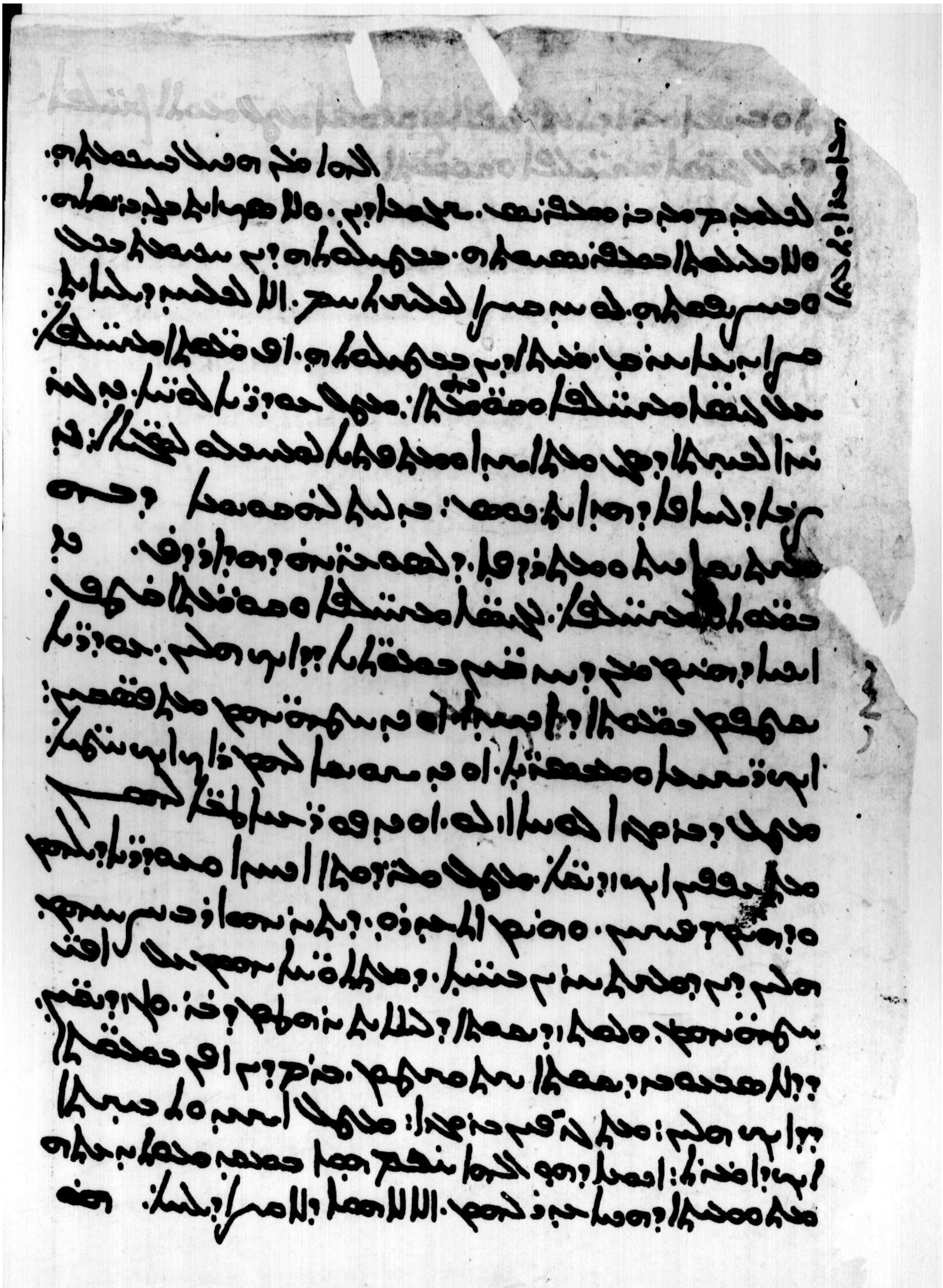

Vr. 42a

[42-b] Her birisi, Tanrı’nın kendilerine takdir etmiş olduğu ecel ile öte dünyaya intikal etmişlerdir. Tufanla gelen toplu ölümlerde ise, Tanrı bir müdahalede bulunmaz, çünkü her biri kendi eceliyle ölür.

Bu amelde görüldüğü üzere Tanrı her birimiz için umumi bir ecel tayin etmemiş, bilakis herkese özgü bir ecel belirlemiştir. (5) Farklı ölümlerle bu dünyadan ayrılanlara gelince, umumi bir şekilde gerçekleşen ölümde açıkçası bunların hepsinin Tanrı’dan gelen tek bir eceli kabul ettikleri söylenebilse de aslında bu durum farklı gruplar için de böyle olmasa gerek.

Mamafih Tanrı herkes için umumi bir ecel de kararlaştırmamıştır. (8) Zira ecel umumi değildir; herkese özgü bir ecel söz konusudur. Buradan da anlıyoruz ki; her ne kadar toplu bir şekilde ölmüş olsalar da, bunların her birinin ölümü aynı bedende olmayıp farklı farklı bedenlerde vuku bulmuştur.

İster doğal ve huzurlu ölümlerle, ister acı ve ansızın gelen ölümlerle, ister katliamlarla veya yüksek tepelerden, damlardan ya da kuyulara düşmelerle ve isterse de farklı şekillerde bu dünyadan intikal eden herkesin eceli umumi bir ecel değil, bilakis her birinin eceli kendine özgü bir şekilde gerçekleşmiştir.

(15) Şayet herkesin eceli bir olmuş olsaydı, o zaman hiç kimse bunu önemsemeden edemez yahut bundan mahrum kalamazdı. Böylece bu hayattan ayrılan ilk kişiden başlayarak herkes katında bilinir olacaktı. Böylece yeryüzündekiler kaygısız bir şekilde hayatlarına devam edeceklerdi. Onlar eceli uzaklaştırmak için geleceklerken, bu sefer yok edici şehvetlerle kötülüğün dibine kadar aşırılığa kaçarak her zamanki adetlerinden de doymaksızın günah işlemeye devam edeceklerdi. Ve ne var ki onlar henüz tövbe etmeden de, ecel onları bulmuş olacaktı. Oysaki dürüst olanlar da çoğu zaman kaybederler veya dürüstlük eylemlerinden dolayı umutsuzluğa düşerler ve…/

[42-b]ܘܗܘܒ ܐܠܗܐ ܐܢܫ ܠܗܘܢ: ܗܢܘ ܟܠܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܡܛܠ/
ܓܢܣܐ ܘܐܕܫܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܬܟܢܝܢ ܐܠܗܐ ܒܡܢܝܢ. ܐܠܐ ܟܠܚܕ ܡܢܗܘܢ:/
ܒܥܪܗ ܐܬܠ. ܟܕ ܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܗܢܐ ܚܕ ܠܟܠܢ ܓܘܢܐ. ܐܠܐ ܕܡܬܐܡܪ/
ܥܠ ܠܟܠܚܕ ܐܢܫ: ܐܝܟܢܐ ܕܒܗ ܒܡܢܝܢܐ ܡܬܐܡܪܐ. ܗܟܢ/
ܗܟܠ ܕܐܠܗ ܒܡܠܐ ܡܫܬܠܛܐ: ܐܦܢ ܚܕ ܗܢܐ ܒܡܠܬܐ ܡܫܬܡܗܐ/
ܡܬܐܡܪܐ ܕܡܟܠ: ܡܛܠ ܡܢܐ ܘܐܕܫܐ: ܐܠܐ ܠܗ ܚܕ ܒܡܢܝܢܐ: ܡܛܠ/
ܡܘܠܕܐ ܡܫܬܡܗܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܚܪܢ ܐܠܗܐ ܚܕ ܗܢܐ ܓܘܢܐ ܟܠ ܟܠ/
ܐܝܟ ܓܘܢܐܝܬ؛ ܕܠܗ ܕܝܢ ܓܘܢܐ ܗܘ ܗܢܐ: ܕܡܠܟܐ ܕܝܢ ܕܟܠܚܕ: ܟܗ/
ܟܡܘܢܝܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ. ܕܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܠܗܝܢ ܕܗܕܡܘ ܡܐܟܘ/
ܡܢ ܚܝܐ ܗܟܢ: ܐܦܢ ܐܕܫܐ ܟܕܘ. ܚܕܐ ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܘܫܚܬܐ/
ܗܢܘ. ܐܠܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܡܘܠܕܐ ܡܫܬܡܗܐ. ܐܘ ܒܡܠܐ/
ܡܫܬܢܐ ܘܟܘܠܢ: ܘܐܘ ܒܡܠܐ ܡܫܬܢܝܐ ܘܡܢܝܢܐ: ܘܐܘ ܒܡܫܘܚܬܐ/
ܘܡܫܘܚܬܐ ܕܡܢ ܡܫܬܢܝܐ: ܐܘ ܡܢ ܐܝܟܢܐ ܐܘ ܓܘܢܐ: ܘܐܘ ܕܐܢܫܐ ܐܡܝܪܐ/
ܕܡܘܢܐ: ܠܗ ܓܘܢܐ ܐܐܝܬ ܗܢܘܢ: ܐܠܐ ܕܡܠܟܐ ܘܡܚܕܐ. ܐܠܗ ܓܝܪ/
ܚܕ ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ: ܘܠܐ ܡܬܐܡܪ ܐܝܟ ܠܗܘܢ ܚܕ ܗܘܐ ܐܘ/
ܡܢܗ ܦܐܝܫ ܗܘܐ: ܚܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܗܘܐ ܗܘܐ: ܡܢ ܚܕ ܗܕܡܐ ܕܒܗ/
ܡܢ ܚܝܐ ܗܟܢ ܚܝܐ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܗܘܦܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܚܢܝܢ ܗܘܘ/
ܗܟܢ ܕܟܠ ܐܘܦܐ: ܟܕ ܟܬܒܐ̈ ܡܫܘܚܬܐ ܒܪܢܫܐ ܡܬܐܡܪܝܢ/
ܗܘܘ: ܘܟܠܐ ܓܘܫܡܐ ܕܓܘܫܡܐ: ܡܛܠ ܡܫܘܚܬܗ ܕܗܢܐ ܐܐܝܟ/
ܗܘܘ. ܘܡܢ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܠܐ ܡܫܬܐܠܐ ܚܢܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܬܦܢܝܢ ܗܘܐ/
ܠܗܘܢ ܗܢܐ: ܟܕ ܠܐ ܓܝܪܐ ܒܬܘܣܦܬܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܐܘܠܨܢܐ ܡܫܡܠܝܢ ܗܘܘ/
ܐܟܘܬܢ ܡܫܬܢܐ. ܐܘ ܟܕ ܡܬܡܛܝܐ ܠܗܘܢ: ܡܢ ܒܥܠܐ ܘܐܘܠܨܢܐ: ܐܘ ܟܕ/

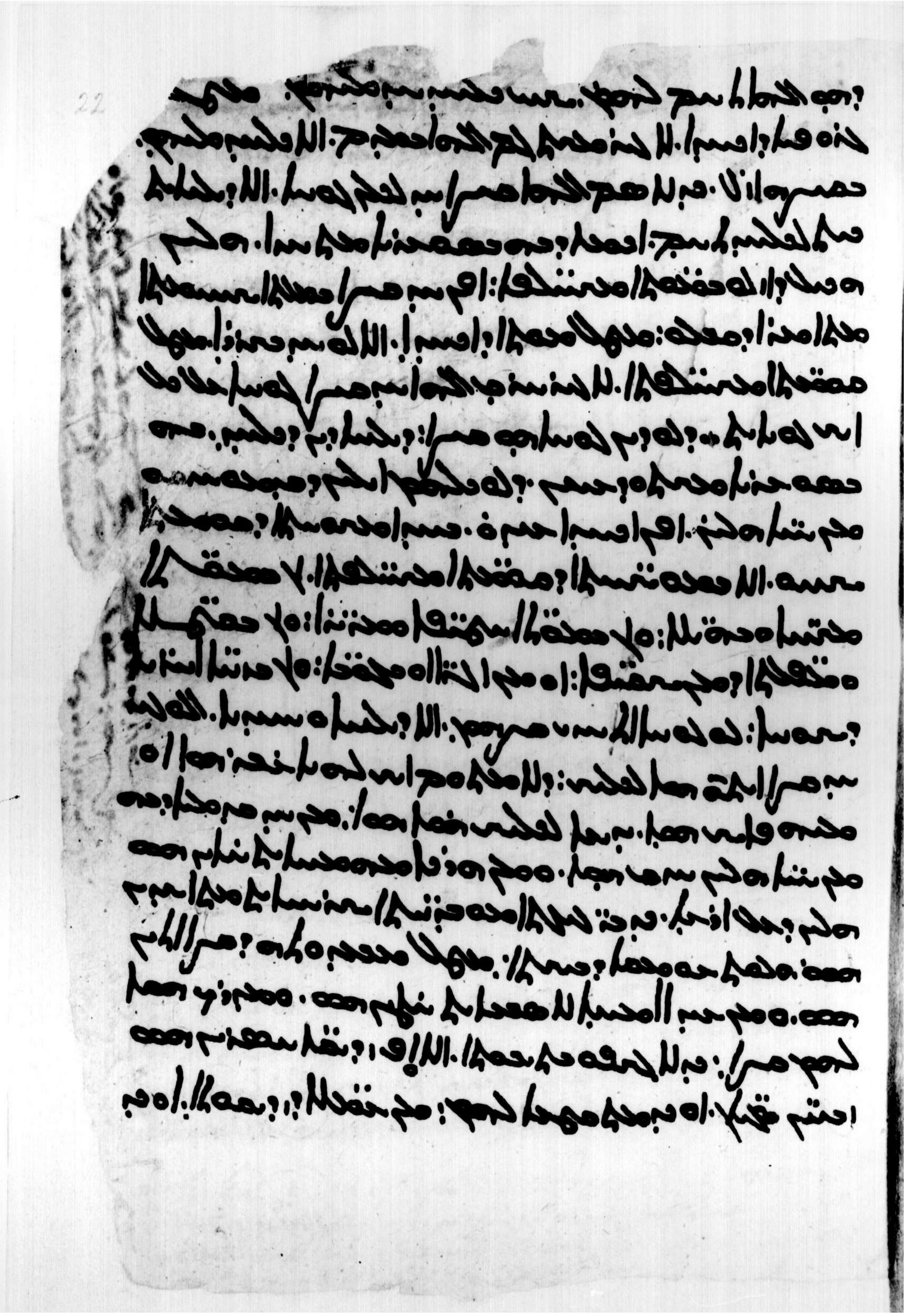

Vr. 42b

[43-a] (1) zamanla bedensel şehvetlerine yenik düşerler. Şayet herkese umumi bir ecel verilmiş olsaydı o zaman Tanrı da yardımını çekerdi. Oysa ki herkese özgü bir ecel tayin etmiştir. Tanrı ezeli bilgisiyle biliyor ki, rızayla verilmiş olan bir ecelden sonra, o kişinin bir göz kıpırdaması anı kadar hayatta kalması onun yararına değildir.

(5) Davud buna tanıklık edip diyor ki: Günlerimi hesaplı olarak verdin ve bu yüzden benim (bu dünyada) kalışım senin nezdinde hiçbir şeydir. Zaten sen belirli bir ölçüde ve ecelde hayatımın günlerini şekillendirdin. Bundan gayrı da bana faydası olmayan bu hayatta neden kalayım ki?

(9) Aziz Mor Efrem de Nikomedia (İzmit) hakkında yazdığı 104. şiirinde bunu tespit ederek şu şekilde söyler: Tanrım bize tek bir ecel tayin etme, herkes kendi eceliyle gitsin. Bundan önceki şiirinde de toplu bir şekilde yok olanlar hakkında şöyle söylemişti: (12) Onlardan bazıları günah işlememelerine karşın Tanrı korkutmak adına onların hepsini helak etti. O, onları kendi namına onları yok eder. Böylece birçok kişiyi yaşatmak adına korkutmuş olur.

Açık bir şekilde belirlenmiş ki, ecel hepimize umumi bir şekilde değil de herkese özgü olarak takdir edilmiştir. Tanrı'nın takdirinde de tesadüfe yer yoktur, zira o kendi inayetiyle herkesi yönetir. (16)

İkinci Bölüm: İnsanların Herbiri İçin Belirli Bir Ecelin Takdir Edilmesi ve Bu Yaşamdan Herkesin Kendi Eceliyle İntikâl Etmesi Hakkında

Ecel, Tanrı katında apaçık ve bellidir. Bizim için ise Tanrı'nın yapıp etmesi gayp olup ancak belirlenmiş, kararlaştırılmış ve şekillendirilmiştir. Ayrıca o, insanoğlunun yaşamının Tanrı tarafından şekillendirilmediğini söyleyenleri de kınamaktadır. (22) O, cevheri itibariyle bilge, saklı olanları çok iyi bilen, tabiatımızı kendi iyiliğiyle yaratarak bunu özgürlükle, iradeyle ve…/

[43-a][1]ܐܘܕܝܢ ܒܥܠܡܐ ܫܡܝܢܐ ܘܐܚܕܐ: ܡܢ ܩܕܝܫܘܬܐ ܒܥܢܝܢܘܬܐ. ܠܡܘܕܘܕܐ/
ܡܕܡ ܒܠܐ ܐܠܗܐ: ܠܗܘܢ ܕܡܢ ܡܪܐ ܒܢܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܢܗܘܐ: ܐܠܐ ܕܡܠܟܘܬܐ/
ܠܟܠܢܫ ܡܢ. ܟܕ ܡܕܡ ܡܕܠ ܒܫܡܫܬܗ ܘܢܦܠ ܠܟܠܠ: ܘܠܐ ܐܬܬܢܝ/
ܠܟܠܢܫ ܕܡܘܕܘܬܐ: ܘܐܦ ܐܝܟ ܦܘܩ ܒܢܝܐ ܒܬܪ ܡܪܐ ܗܘ ܘܐܬܬܗܒ/
ܒܫܡܫܬܐ: ܒܢܝܐ ܘܐܝܟ ܢܗܘܐ. ܘܠܗܘܐ ܕܡܢ ܦܩܘܕ ܟܕ ܐܡܪ: ܕܗܘܐ/
ܒܫܡܫܬܐ ܡܘܒܠ ܡܘܩܕ: ܘܦܘܩܕ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ ܗܘ ܡܕܡܝܢ./
ܗ̈ ܕܒܢ ܒܫܡܫܬܐ ܡܕܒܪܐ ܐܘܒܠ ܡܪܐ: ܠܐܝܬܘܬܗ ܠܡܘܩܕܬܐ/
ܘܡܫܝܚ: ܗܘ ܕܒܠܗ ܗܘܐ ܒܢܝܐ ܘܐܝܟ ܐܒܠܗ: ܠܗ ܘܠܐ ܡܘܬܪܢܐ/
ܐܬܬܢܝ ܠܟܝ܃ ܠܗܘܐ ܗܘܟܠ ܡܫܪܘ: ܘܡܕܡܐ ܐܦܪܝܡ ܒܟܠܐ ܡܢ/
ܘܟܠ ܢܦܫܘܬܐ ܟܕ ܐܦܪ ܗܘܒܐ. ܘܠܐ ܠܐܒܢ ܠܟ ܡܢ ܡܪܐ. ܒܡܪܗ/
ܡܪܝ ܢܐܠܐ ܟܠܗܘܢ܃ ܡܕܡ ܗܘܟܠ ܕܡ ܒܗ ܒܟܠܐ. ܡܫܠܐ ܐܬܟܠ/
ܘܐܚܢܐ ܡܫܒܪܩܢ ܐܒܪ ܗܘܒܐ܃ ܟܕ ܠܐ ܡܫܗ ܡܢ ܡܟܪܝܗܘܢ./
ܡܫܐ ܐܢܘܢ ܘܠܟܠܐ ܢܦܫܐ: ܦܫܐ ܕܕܡܠܗ ܐܚܪ ܘܡܠܗܘܢ. ܢܦܫܐ/
ܢܐܡܐ ܡܫܝܚܐ܃ ܗܘ ܒܟܠܐܡܬܐ ܠܐܒܕܢ: ܕܡܪܐ ܘܡܠܟܐ ܡܫܡ ܠܟܠܢܫ:/
ܘܠܗ ܒܢܝܐ ܠܟܠܢ. ܘܕܠܡܐ ܡܫܝܚܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܗ ܘܐܠܗܐ/
ܘܒܫܡܫܬܗ ܠܟܠܗܘܢ ܡܕܒܪ. ܡܫܠܐܘܢ ܕܐܩܝܡ ܘܡܫܘܐ:/
ܘܠܟܠܢܫ ܡܢ ܒܢܝܢܐ: ܡܪܐ ܡܕܒܪܐ ܘܡܠܟܘܬܗ ܡܫܠܡܝܢ./
ܘܒܡܪܗ ܒܟܠܢܫ ܡܢܐܦ ܡܢ ܡܢܬܐ ܘܐܝܟ. ܗܘܒ ܕܡܢ ܡܪܐ:/
ܠܐܠܗܐ ܦܢ ܒܠܐ ܘܡܕܒܪ. ܠܟ ܕܡܢ: ܠܐ ܡܕܒܪܐ ܒܟܒܪܗ ܐܠܗܐ./
ܒܪܡ ܕܡܢ ܡܢܪܦ: ܘܦܫܫܦ ܘܡܫܠܡܝܢ. ܡܟܫܫ ܕܡܢ:/
ܘܡܠܦܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܠܗ ܡܫܠܡܢܐ ܐܢܘܢ ܡܢܬܐ ܘܒܢܝܢܐ./
ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܐܘܫܐ ܘܡܕܒܪܐ ܘܒܫܡܫܬܐ: ܗܘ ܘܠܟܠܝܢ ܒܫܡܫܬܗ/
ܠܗܘܐ ܐܡܠܝ: ܘܠܗܘܐ ܒܝܐܘܪܬܐ ܘܡܫܠܡܢܐ ܒܢܝܢܐ ܘܒܫܡܫܬܐ/

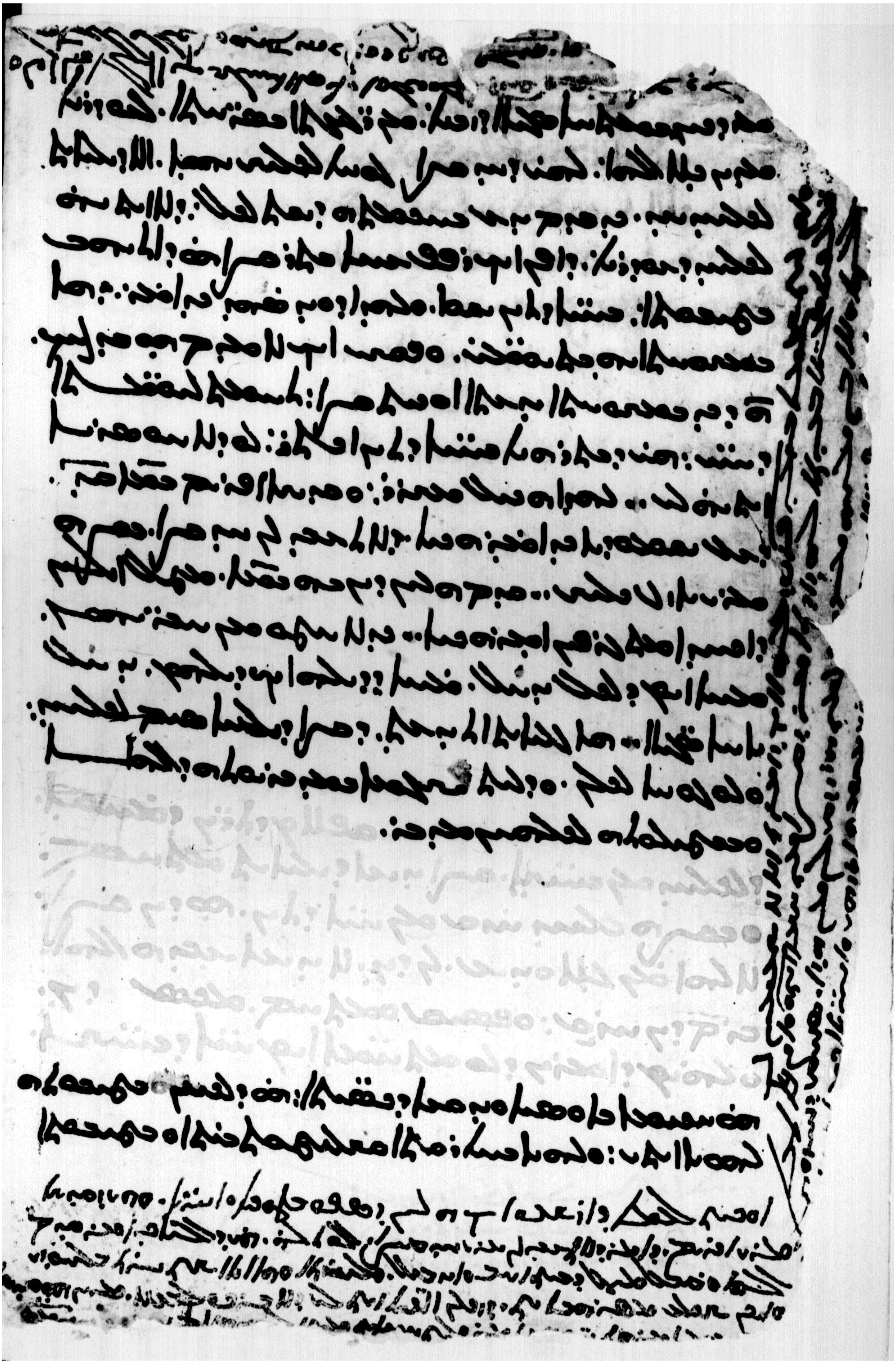

Vr. 43a

[43-b] (1) sonsuz iyiliğiyle değerli kılmıştır. Ona hoş bir barınma yeri ve Firdevs cennetindeki güzelliği bahşetmiştir. İnayetiyle kendi özgürlüğünün işlevselliği adına, onu ilahi emriyle kuşatmıştır. Ayrıca ilahi emrin muhafaza edilmesi adına ona ölüm endişesini bahşetmiştir. Kendisine takdir edilen o ilahi emri görünce, onun iyilikle kuşatılmış inayetiyle yetinmedi ve ilahi emri kendi özgür iradesiyle korumadı. O, daha baştan beri Tanrı'nın sonsuz nimetinden kendi iradesiyle çıkıp, o ilahi emri ihlal etmekte ısrar edince de ölüm onu pençesi altına aldı.

Bundan dolayı da, her kişinin yararı için ona özgü bir ecel takdir etmiştir. (11) Zira Tanrı, kişi daha dünyaya gelmeden önce, gelecekte başına nelerin geleceğini ebedi bilgisiyle bilip görmektedir. Öyle ki, böylece onun yapacağı şeylerin akıbeti herkes tarafından bilinmez.

Şöyle ki, herkes onun korkusuyla zorluk çekmeden ve hata yapmadan o emri korumalı ve dürüstlük uğruna çabalamalıdır. Çünkü onun (bu hayattan) çıkışını kimse bilmez. Tanrı katında ise bu açık ve mukadderdir. (15) Onun, bunu bizden gizleme ve koruma sebebi ise; kötü olanlar umutlarını kestiklerinde her kötülüğü düşmanlarına, mallarına ve servetlerine yüklememeleri ve dürüst olanların da uzun bir müddet çalıştıklarında bıkmamaları içindir.

(18) Eğer kişi bu dünyadan intikalinin uzak olduğunu bilse idi o vakit günahkâr olan da tövbe etmezdi. Büyücüler/falcılar tarafından İskender'e söylenmiş olduğu gibi; iyiler ve kötüler de akıbetlerini bilselerdi, bu saatten sonra ölü olmuş olacaklardı.(21) Zaten de olanı da budur.

Aziz Mor Efrem de Nikomedia üzerine yazdığı dördüncü şiirinde şöyle diyor: "Her şeyi bir tek o bilir. Her şeyi de bilmesi gerekir. Yaratılmış olanlar bilgiyi ölçülü olarak aldılar. Her şeyin bilgisi…/

[43-b]1 ܘܠܐ ܡܫܘܬܐܬܐ ܡܥܪ: ܘܕܘܡܪܐ ܦܓܥܐ ܘܟܘܫܫܐ ܕܟܦܪܘܫܐ ܫܟܡ/
2 ܠܗ: ܘܦܘܩܕܢܐ ܡܠܘܐܐ ܠܦܘܠܚܢܐ ܕܡܢܐܪܘܬܗ ܠܟܘܪܗܢܐ ܐܡܪ ܠܗ:/
3 ܟܕ ܐܦ ܓܒܪܐ ܛܥܡ ܡܘܬܐ ܠܟܘܡܪܐ ܕܢܛܘܪ<ܘ>ܬܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܝܐ/
4 ܒܐܝܕܘܗܝ ܠܗ ܐܡܪܝܢ: ܠܐ ܡܕܡ ܦܐܫ ܗܘܐ ܒܟܗܢܘܬܗ/
5 ܡܠܟܐ ܛܒܘܬܐ: ܟܕ ܢܛܪܘܗܝ ܠܗܘ ܕܦܘܩܕܢܐ ܡܢܗ ܐܬܬܦܝܣ ܠܗܿ./
6 ܘܠܦܘܩܕܢܐ ܒܢܛܘܪܘܬܐ ܕܪܚܡܬܗ ܠܐ ܢܛܪ: ܘܐܬܡܠܠܝܢ ܡܢ ܟܕܘ ܡܢ/
7 ܛܟ̈ܘܬܐ ܕܠܐ ܡܫܘܬܐܬܐ: ܘܐܝܟܢܐ ܡܛܪܐ ܕܡܘܬܐ ܢܦܠ. ܒܪܚܡܬܗ/
8 ܡܠܟܘܬܐ ܟܕ ܓܒܪ ܥܒܕ ܦܘܩܕܢܐ. ܡܢ ܗܘ ܕܠܐܟܠܝܢ ܡܢ ܡܘܗ̈ܒܬܐ/
9 ܘܡܠܗ: ܗܪܐ ܢܪܟܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܢܐܡܝܢ ܠܗ ܠܟܘܪܗܢܗ. ܡܠܘܟܘܬܐ/
10 ܓܒܪ ܘܦܩܕ ܗܘܢܘ ܕܠܟܠܝܢ ܒܗܠܝܢ ܕܕܐܝܟ ܗܟܢ: ܢܛܪ ܗܘ ܠܗ/
11 ܕܟܠܝܢ ܠܥܗܘܐ: ܒܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܒܠܘܩܒ ܗܘܐ. ܠܐ ܢܪܟܐ ܕܡܢ ܒܓܒܪܗ/
12 ܠܗܪܐ ܠܚܠܝܢ: ܐܡܟܢܐ ܕܟܕ ܡܢ ܕܡܠܟܘܬܗ ܡܫܠܛܘܪ ܟܠܗܝ: ܘܠܐ/
13 ܬܘܡܠܟܐ ܘܦܘܪܐ ܢܛܪ ܗܘ ܠܗܿ. ܘܒܐܘܪܚܐ ܕܐܘܡܫܬܐ ܢܪܗܛ:/
14 ܡܛܠ ܡܫܡܢܐ ܕܠܗ ܗܢ ܠܐ ܢܪܡܐ: ܠܐܠܗܐ ܕܡܢ ܓܒܠܐ ܘܡܠܐܟܝܢ./
15 ܓܒܪܗ ܕܡܢ ܡܢܝܢ ܘܡܫܠܘܚܗ: ܘܠܐ ܒܢ̈ܫܐ ܟܕ ܦܫܝܫܝܢ ܡܥܪܐ: ܟܠ ܒܢܝܢܫ/
16 ܢܫܪܘܢ ܒܩܕܡܝܬܗܘܢ: ܐܘ ܒܥ̈ܒܕܝܗܘܢ ܘܒܬܘܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܐܘܡ̈ܢܐ/
17 ܢܥܒܕܘܢ ܡܢ ܒܥ̈ܠܐ: ܟܕ ܕܢܥܠܝܢ ܐܒܐ ܓܒܪܐ ܡܫܡܫܝܢ. ܠܐ ܕܡܢ ܘܠܐ/
18 ܡܛܠ ܬܐܒ ܗܘܐ: ܟܕ ܢܪܟܐ ܗܘܐ ܕܦܢܝܟ ܫܘܢܝܗ. ܘܛܒ̈ܐ ܐܚܪܝܐ/
19 ܘܒܝ̈ܫܐ: ܡܢ̈ܠܐ ܗܘܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟ ܕܠܥܐܡܪ: ܡܢ ܚܕܢܐ ܕܡܕܒܝܢ ܗܘܘ/
20 ܦܪܘܣܝ ܗܘ ܒܢܠܟ ܕܐܬܐܡܪܬ ܠܐܠܟܡܫܕܪܘܗܝ ܡܢ ܦܪ̈ܘܣܐ ܀ /
21 ܘܗܠܝܢ ܕܡܢ ܗܟܢܐ ܐܢܬܝ: ܘܛܒܐ ܐܦܪܝܡ ܡܘܪܐ: ܒܥ̈ܠܐ ܕܐܘܪܚܐ ܕܟܠ/
22 ܢܫܡܫܘܢܐ ܟܕ ܐܦܪ܀ ܠܗܘ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܢܪܟܐ ܟܠ. ܬܐܒܐ ܘܢܪܟܐ/
23 ܒܠܥܕܝܢ. ܒܬܪܐ ܚܕܩܪܐ ܘܓܒ̈ܠܐ: ܢܪܟܐ ܒܥܠܐ ܡܟܠܗ. ܢܪܟܐ ܕܟܠ/

23

43

[illegible]

Vr. 43b

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERİN AHLAK FELSEFESİ AÇISINDAN DEĞERİ

Grek menşeili bir bilim dalı olan Felsefe, bütün uluslar üzerine bu alanda hâkimiyet kurmuştur. Zira tüm uluslar Grek kaynaklarından beslenip kendi dillerinde bu bilim dalının temelini oluşturmuşlardır. Bu bilim dalını Süryaniler açısından değerlendirecek olursak; büyük kilise tarihçileri eserlerini genelde dini boyuttan özelde ise felsefe gibi farklı bilim dallarıyla yorumladıklarını görmekteyiz. Grek felsefesinden ziyadesiyle yararlanan Süryanilerin bu bilim dalıyla karşılaşmaları, ikinci yüzyılın ortalarında yaşadığı söylenen Samsat'lı Mara Bar Sarafion'la olmuştur.[51] Oğluna Süryanice diliyle yazmış olduğu Stoacı felsefe ilkelerini ortaya koyan mektubuyla bilinir.[52] Hıristiyanların ilk felsefi eseri ise; Hıristiyanlık'ı kabul eden fakat öğretilerinden dolayı Süryani Kilisesi tarafından aforoz edilen ve özellikle de felsefe alanında bilgili olduğu bilinen Bardayşon'un (d.M.S.154 - ö.M.S.222) (ܒܪܕܝܨܢ) "Ülkelerin Yasaları Kitabı - ܟܬܒܐ ܕܢܡ̈ܘܣܐ ܕܐܬܪ̈ܘܬܐ" adlı eseridir. Her ne kadar Süryani Kilisesi tarafından aforoz edilmiş olsa da, eserlerinden dolayı Bardayşon'un Süryani literatüründe önemli bir yeri vardır. Lakin aforoz edildiğinden dolayı bu kitabı dışında günümüze ulaşabilen fazla eserinin olmadığı bilinmektedir. Bu kitabında özellikle de tez konumuzla da ilgili olan irade, özgürlük, kader, iyilik, kötülük ve ölüm gibi insan ahlakı felsefesini yorumlayan ve açıklık getiren kavramlarını ne şekilde değerlendirip yorumladığını ve Süryani felsefesine nasıl bir alt yapı zemini hazırladığını detaylı bir şekilde bakalım.

Bardayşon şöyle der:[53] Güneşe, aya ve yıldızlara bakın ki, insanoğluna bahşedilen özgürlük onlara verilmemiştir. Tamamı, kendilerine sabit kılınan emirler doğrultusunda hareket ederler. Hiçbirinin de bu emirlerin dışına çıkıp farklı bir şey yapması söz konusu değildir. Güneş; zamanı ve saati gelmeden ben doğmuyorum veya batmıyorum diyemez. Ay; ben evrelerimde küçülmeyerek ve büyümeyerek dönüşüm sağlamıyorum diyemez. Yıldızlardan hiçbiri ben parıldamıyorum diyemez. Aynı şekilde deniz de ben dalgalanmak istemiyorum diyemez. Dağlar da bulundukları konum itibariyle farklı yerlere yönelemez. Rüzgâr ben esmek istemiyorum diyemez. Çünkü bu olayların tamamı tek bir emir doğrultusunda hareket etmektedir. Bu da Tanrının hikmetidir. Oysaki Tanrı'nın insanoğluna bahşettiği özgürlük, bu saydığımız unsurlara bahşettiğinden kat be kat üstündedir. İnsanoğlu

---

[51] Barsavm I. a.g.e., s.174.

[52] Ayrıntılar için bkz. Barsavm I. a.g.e., s.174.

[53] Bkz. Accurante R. Graffin, *Patrologia Syriaca*, Parisiis 1907, ss 536-576.

bu özgürlüğüyle kendi iradesi doğrultusunda istediği şekilde hareket edebilir. İyilikleri ve kötü(lük)leri kendi iradesiyle seçme hakkına sahiptir. Bütün bunlar da onun bilinçaltındadır. Bunlar beden gücünden ziyade nefsin isteği doğrultusunda gerçekleşir.

İnsanoğluna verilmiş olan bu özgürlüğün yanında bir de onun tabiatına bakalım. Tabiatında; doğmak, büyümek, boy almak, yemek yeme, su içmek, yatmak, uyanmak ve ölmek gibi etkenler esastır. Tabiatında bulunduğu için de bunlar bütün insanlarda mevcuttur. Sadece insanlarda değil, aynı zamanda nefs sahibi bütün hayvanlarda ve bitkilerde de vardır. Her birine de tabiatı gereği ayrı özellikler verilmiştir. Aslan etçil bir hayvan olduğundan dolayı, bütün aslanlar tabiatları gereği etle beslenir. Kuzu otçul bir hayvan olduğundan dolayı, bütün kuzular da tabiatları gereği otla beslenir. Arıdan tabiatı gereği beklenen bal üretmesidir, dolayısıyla bütün arılar bal üretmek için çalışır. Karınca kışın ondan faydalanabilmesi için yazın besin toplamaya çalışır, o yüzdendir ki bütün karıncılar yaz boyu çalışmaya devam eder. Akrep ona rahatsızlık vereni doğası gereği iğnesiyle sokar, böylece bütün akrepler aynı işlemi uygular. Ve böylece bütün hayvanlar kendi tabiatlarını korur. Etçil olmayanlar otla beslenir, otçul olmayanlar da etle beslenir. Fakat insanoğlu bu canlılar gibi yönetilmemektedir. Tıpkı hayvanların yapmış olduğu gibi o da kendi tabiatını beden hareketleriyle korur. Ama o; düşünce hareketleriyle de istediği şeyleri yapar. O tamamen özgürdür. Kimi insanlar vardır ki; et yer ama ekmekten uzak durur. Kimileri sadece et ağırlıklı yemeklerle beslenirken, kimileri de etli olan bütün yemeklerden uzak durur. Kimileri vardır ki; anneleriyle, kız kardeşleriyle ve kızlarıyla bile cinsel münasebetlerde bulunurken, kimileri de hiç bir dişi varlığa dokunmaz. Kimileri vardır ki; aslanlar ve kaplanlar gibi kendilerini yırtıcı ilan eder, kimileri akrepler gibi davranıp kendilerine rahatsızlık verene saldırır, kimileri de kuzular gibi mütevazı olur. Kimileri iyilikle, kimileri dürüstlükle, kimileri de kötülükle yönlendirilir.

İnsanoğlunun tabiatına gelince; hiçbir insan amelleri ve iradeleri gereği birbirine benzemez, tamamı farklılık gösterir. Hiç kimse de kendi tabiatının belli bir yasası olması gerektiğiyle ilgilenmez. Zira hiç kimse uzun boylu, kısa boylu, küçük gözlü, büyük gözlü, renkli gözlü gibi fiziksel özelliklerinden dolayı ya da herhangi bir bedensel özürlüğünden dolayı suçlanmaz. Ancak hırsızlıkla, yalanla, sahtekârlıkla, küfürbazlıkla vb türünden amellerle suçlanır. Görünüyor ki elimizde olmayan ve tabiatımız gereği sahip olduğumuz fiziksel özelliklerden dolayı hiçbirimiz ne ödüllendiriliriz ne de suçlandırılabiliriz. Fakat irademiz gereği kendi özgürlüğümüz doğrultusunda yaptığımız iyi amellerden ötürü ödüllendirilir, kötü amellerden dolayı da suçlanıp cezalandırılırız.

Bir takım farklı görüşler; insanların bazen kötü bir şekilde, bazen de iyi bir şekilde kaderin isteği doğrultusunda yönetildiğini söyler. Bunlardan bazıları; insanın başına gelen zenginlik, fakirlik, hastalık, sağlık ve fiziksel kusurlar gibi durumların tamamının gezegenlerin ve yıldızların tesiriyle musallat edildiklerini savunur. Bazıları da bütün isteklerin insanın kendi elinde olduğunu savunur. Böylece bedene musallat olan belalar ve kabahatlerin de kendilerinden kaynaklı olarak meydana gelmekte olduklarını dile getirir. Bazıları da insanın yapmış olduğu her eylemi, kendisine bahşedilen hür iradesiyle yaptığını söyler. Başına gelen belalar, kabahatler ve hâdiselerin ise Tanrı tarafından kendisine verilen cezalar olduklarını savunurlar.

Peki, bunların dedikleri gibi kader gerçekten var mıdır? Görünen o ki, olup biten her şey bizim irademiz aracılığıyla gerçekleşmemektedir. Aksi takdirde herkes zengin olup arkadaşları üzerinde üstünlük kurmayı, sağlıklı bir bedene sahip olmayı ya da olayların istedikleri gibi şekillenmesini isterdi. Oysaki zengin olmak, egemenlik kurmak ve sıhhatli bir bedene sahip olmak herkese nail olmaz. Aynı şekilde zengin olanların da tümü kendi zenginliklerini tam olarak yaşamaz, egemenlik kuranlar da her şey istedikleri gibi gerçekleşmez. Zengin olanlar bazen istedikleri gibi zenginliklerine zenginlik katarlar, bazen de ummadıkları bir anda fakirleşirler. Tamamen fakir olanlar da arzu etmedikleri bir şekilde yaşamak zorunda kalırlar, çoğu şeye iştiyak duyar fakat yanına dahi yaklaşamazlar.

Çoğu kişi dünyaya çocuk getirir fakat onları büyütemez. Kimileri de çocuk getirip büyütür bu sefer de onları kazanamayıp kaybeder. Çocuğunu kaybetmeyenlerin çoğu da bu sefer onların hastalıkları ve rezillikleriyle uğraşır. Kimileri istedikleri gibi zengin olur, fakat ummadıkları bir şekilde hastalıklara yakalanır. Kimileri de istedikleri gibi sağlıklı bir bedene sahip olur, fakat hiç istemedikleri kadar da fakirliğe bürünür. Kimileri çok ihtiyaç duydukları şeylerin sayısı yanlarında kısıtlı, pek gereksinim duymadıkları şeylerin sayısı da fuzulidir.

Görünen o ki; zenginlik, saygınlık, sağlık, hastalıklar ve çocuklar bizim kontrolümüz / kudretimiz altında değil, aynı zamanda kaderin de bir cilvesidirler. Bazen arzu ettiğimiz şekilde gerçekleşen olaylarda mutlu oluruz, arzu etmediklerimize de zoraki bir şekilde yönelmekteyiz. Başımıza gelen bu tür olaylar; biz istediğimiz için oluşmazlar, zira olmaları gerektikleri için oluşurlar. Nitekim bazılarına razı oluruz, bazılarına da olmayız. Görünüyor ki; tabiat gereği eşit bir şekilde, kader gereği farklı bir şekilde ve irademiz gereği de herkesin isteği doğrultusunda yönetilmekteyiz.

Şunu da söyleyelim ki kaderin her şeyin üzerinde kudreti yoktur. Kader olarak adlandırılan da, Tanrı tarafından tabiata verilmiş olan bir yoldur. Şöyle ki; erkek çocuğun on

beş yaşından evvel baba olamaması, kız çocuğun da on üç yaşından evvel anne olamamasıdır. Aynı şekilde yaşlılık için de bu esastır. Kadınların belli bir yaştan sonra doğumdan kesilmeleri, erkeklerin de belli bir yaştan sonra çocuk getirme potansiyelinden uzaklaşmalarıdır. Görünüyor ki kaderin bu etkenler üzerinde herhangi bir tesiri yoktur; zira tabiatı gereği belli yaşlarda çocuk getiremeyecek olan bedene kader bu işi zorla yaptıramaz. Ayrıca kader insan bedenini aç ve susuz bir şekilde canlı da tutamaz. Aynı şekilde aç ve susuz kalmayan bedenin ölmemesine de mani olamaz. Çünkü bu tür etkenlerin tamamı tabiatın esaslarıdır.

Ne zaman ki tabiatın süreci ve çeşitleri tamamlanırsa, o vakit kader gelip kendini gösterir. Bazen tabiata yardım eder bazen de ona zarar vermeye çalışır. Bedenin terbiyesi ve tamamlanması tabiat gereği oluşur, tabiat dışında gerçekleşen hastalıklar ve bedensel aksaklıklar da kader gereği oluşur. Karı ve kocanın ilişkileri ve mutlulukları tabiatları gereği oluşur, fakat aralarındaki kıskançlıklar, aldatmalar, düşmanlıklar ve boşanmalarına sebep olacak bütün fesatlıklar da kaderden ötürü oluşur.

Tabiat gereği doğum gerçekleşir ve çocuklar dünyaya gelir fakat kaderden ötürü de kimi zaman büyük sancılar içerisinde kimi zaman da erken doğum gerçekleşir ki dahi bazen çocuk ölü bir şekilde bile doğar. Tabiat gereği bütün bedenler ölçülü bir şekilde doymaktadır, kader gereği de tamamı beslenmeye gereksinim duyar. Bedenin gereksinimleri de aynı şekildedir. Zira bedenlerdeki tamahkârlığın fazlalılığı ve hırs kader gereği oluşur, oysa ki tabiat bu bedenlerin gençler üzerinde büyüklük ve hâkimiyet kurmalarını, cahiller üzerinde zeki olmalarını, tembeller üzerinde güçlü bir amir ve güçsüzler üzerinde de cesur olmalarını emreder. Kader ise bunların tersini meydana getirir; çocukların babaları üzerinde büyüklük taslamalarını, cahillerin zekiler üzerinde egemen olmalarını, tehlikeli anlarda zayıfların güçlüler üzerinde ve güçsüz olanların da cesurlar üzerine hükmetmelerini emreder.

Demek ki tabiat daima doğruluğundan dolayı rahatsız edilir ve kaderin illetinden ötürü de altüst olur. Zira yukarıda bahsettiklerimizin tamamı birbirinin zıttı olan etkenlerdir. Tabiatın sağında olup ona yardım edenler güzelliği ve iyiliği için her şeyi yaparken, solunda olanlar ise bunların tam tersini yapar. Ve bu sadece insanlara değil bütün canlılara da mal olmaktadır.

Bardayşon'un bu görüşlerinden de anlaşılacağı gibi Tanrı tarafından tabiata verilmiş olan bir yol olarak adlandırdığı kaderin, insanoğlunun tabiatında değiştirmeye güç

yetiremeyeceği doğum ve doğum esnasındaki zorlu süreç, çocukluk, gençlik ve yaşlılık evrelerindeki hadiselerin zamanına uygun bir şekilde gerçekleşmeleri ve önüne hiçbir zaman da geçilemeyecek olan ölüm gibi etkenlerin üzerinde bir kudreti vardır. Bunun dışındakiler de her insanın Tanrı tarafından kendisine verilen özgürlükle ve kendi hür iradesiyle hayatındaki olayları şekillendirdiğini dile getirmektedir.

Hıristiyanların bilinen ilk felsefi eseri olan Bardayşon'un bu kitabına bakarken aslında bu alanla ilgili eserler bırakan diğer kilise babalarının da bu konudaki görüşlerinin farklı olmadığını görmekteyiz. Nitekim üzerinde çalıştığımız yazmanın içeriğinde de Muşe Bar Kifo çoğu noktada aynı görüşleri ortaya koymuştur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Takriben müellifin ölüm tarihi esas alındığında, 1100 yıl öncesinde kaleme alınan ve İslam dünyası içerisinde bilimsel verimliliğin ve Yahudi, İslam ve Hristiyan filozof, kelamcı, teolog ve dilbilimcilerin tartışmalarının en yoğun olduğu IX., X. ve XI. asırların tanığı olan ve o dönemlerin reddiye geleneği içerisinde gelişen literatüre âşina olan ve o sıcak ve şiddetli tartışmalara konu olan meseleleri öz olarak ihtiva eden böylesine tarihsel-felsefî-apolojetik türünden Süryanice unique bir elyazmasını kütüphane raflarından kurtarıp edisyon kritikle Türkçe'ye tercüme ederek günümüze kazandırılması kanaatimizce tezimizin en önemli ve değerli sonucu olsa gerektir.

Muşe Bar Kifo bu eserinde Süryani ahlak felsefesi çerçevesinde mütalaa edilebilecek bu eseri; irade, ecel, ölüm, kader, şans, talih, kötülük problemi gibi meseleleri mensubu olduğu Süryanî Hristiyanlığı inancı çerçevesinde yorumlamış ve buna karşı gördüğü fikirlere de reddiye sadedinde yanıtlar serd etmiştir. O, doğumundan ölümüne kadar olan evrelerinde insanın başına gelen veya gelebilecek olan hadiselerin ne sebeple meydana geldiklerini, Tanrı'nın kendi iyiliğiyle insanı özgür ve irade sahibi kıldığını, nefsinin hareketlerine hizmet etmesi adına da ona etkin bir irade verdiğini, cebren ve zorunlulukla değil de kendisine bahşettiği irade tarafından ve bu iradeden gelen (istek)le yönetildiğini ve Tanrı'nın kendisine bahşettiği bu iradeyi ve özgürlüğü ne şekilde kullanması gerektiğini ve bu iradeyle insanın kendi yaşamını nasıl şekillendirdiğini, özgürlüğü yok sayan kadim paganların hayatta olup biten her şeyin sebebinin Tanrı olduğunu kabul ettiklerini ve insanın başına gelen hadiselerin ya cebren, ya kader/baht gereği, ya tabiaten, ya şans gereği ya da kendiliğinden oluştuklarına inandıkları için onları eleştirdiğini, aynı şekilde özgürlüğü yok sayıp iyiliklerin ve kötü(lük)lerin insanoğluna mevcut mizaçları vasıtasıyla verilmiştir diyen ve Süryani Kilisesi tarafından heretik ilan edilen Maniciler ve Marḳiyonculara reddiyeler getirdiğini, ayriyeten Tanrı'nın insana bahşettiği özgürlüğü yok sayarak iyiliklerin ve kötü(lük)lerin Tanrı tarafından insanın kaderine yazılmış olduğunu söyleyen Mutezile karşıtı olan Cebriye görüşüne mensup İslam kelamcılarına karşı da verdiği bir takım örneklerle onlara tenkitlerde bulunarak kendi düşüncelerini savunduğunu, insanın gerçekleştirdiği eylemlerin bazen kendisinden, bazen inayetin isteği doğrultusunda, bazen de her ikisinden kaynaklı olduğunu ve insanoğlunun tabiatının diğer canlılardan (hayvanlar ve bitkiler) ayıran özelliklerini, başına gelen iyiliklerin ve kötü(lük)lerin ne şekilde yorumlanması gerektiğini, kötü(lük) problemiyle ilgili Kutsal Kitap'tan ve kilise babalarından örnekler verip detaylı bir şekilde açıklamalar

yaparak kötü(lük)ün sebebinin Tanrı değil de insanoğlunun kendisi olduğunu ve maddede de kötü(lük)ün esas olmadığını ayrıca gerçekte var olan kötü(lük) ile kötü(lük) olduğu sanılan ama aslında kötü(lük) olmayan kötü(lük) türleri hakkında detaylı bilgiler verdiğini, insanoğlunun bahtında veyahut kaderinde nelerin Tanrı tarafından insanın tabiatı gereği ona yazıldıklarını ve bu yazılı olanları da kimsenin değiştirmeye güç yetiremeyeceğini, insan hayatının belirli ve ölçülü bir süreyle mukayyet olduğunu, ayrıca Tanrı'nın hükümlerinin idrak edilemez olduklarını, insanoğlunun yaşamına son veren korkunç ölümler, katliamlar, boğulmalar, yangınlar, seller, kaçırmalar ve bu türde olan farklı ölüm çeşitlerinin ne sebeple meydana geldiklerini ve Tanrı'nın ihtimamı, inâyeti ve izni olmaksızın hiç kimsenin ölmeyeceğini, bütün ölüm çeşitlerinin de; doğal afetler sonucu olsun, özel olsun, doğal bir şekilde olsun, öldürmeden, hastalıktan, yangından vb türünden ölümler olsun, tamamının ecelinin acı olduğunu ve bunları sözle ifade etmenin de zor olduğunu, zira zayıflayan bedene hücum eden bu tür ecellerin Tanrı'nın inayetinden ve ihtimamından gelen buyruğa boyun eğdiklerini açıklarken, bu konuların tamamını da mensubu olduğu inanç gereği savunarak, farklı görüşte olup bu konuları yorumlayan ve savunan kesimlere de bazı yerlerde açıklamalarda, bazı yerlerde de eleştiri ve tenkitlerde bulunarak detaylı bir şekilde anlatmıştır.

IX. asrın ilk çeyreğinde dünyaya gelen Muşe Bar Kifo'nun apoloji türünden kelâm-felsefi ve etik tartışmaları içeren bu eseri -bunun yanında diğer eserleri de- ondan birkaç asır sonra dünyaya gelecek olan Bar Ṣalibi, Mikayel Rabo, Bar ^{c}Ebroyo gibi Süryani Kilisesinin büyük tarihçilerine de ışık tutmuştur. Süryani felsefesinin o dönemlerdeki tartışmalarına bizzat yazılı tanığı olan bu eserin ışığı altında bugün sözkonusu tartışmaları felsefî bir boyutla yorumlamak adına, bu eserin özellikle Süryanice Felsefe'ye ve Süryanî Felsefesi'ne bir katkı sunacağını ve yeni bir takım tartışmaları alevlendireceğine dair bir heyecanı da yaşadığımızı ifade etmeliyiz.

Felsefe anlamında da genele bakarak detaylara inilecek olursa, Muşe Bar Kifo'nun yaşadığı IX. ve X. asırlar, bu türden apolojetik eserlerin verildiği dönem olması hasebiyle hayli önemlidir. Muşe Bar Kifo öncesi İslam felsefesinin yetiştirdiği Kindî, İbn Rüşd, Farabi, İbn-i Sina gibi İslam dünyasının da büyük felsefecilerinin Süryanice diliyle yazılmış veya Grekçe'den Süryanice'ye ve ardından yine Süryani mütercimler tarafından Arapça'ya tercüme edilen Yunan Hikmeti yoluyla önemli bir etkileşime girdiklerini söylemekte bir sakınca yoktur. Bu anlamda reddiyeler tarzında da olsa bu etkileşimleri birebir izlerini sözkonusu Süryanî literatürü içerisinde kaleme alınan bu tür eserlerde görmek mümkündür.

Hasılı, bu eserin tez danışmanımın gösterdiği titizlik ve kılı kırk yaran gayretiyle ve yardımıyla tarafımızda Yüksek Lisans tezi düzeyinde Türkçe'ye kazandırılması özellikle ilgi alanı felsefe olan bilim dünyasındaki değerli insanların o dönemlerin felsefesini ve belki de günümüzün felsefesini iyi yorumlamak ve kavrayabilmek adına ufak da olsa bir katkı sunacağını düşünmekteyiz.

Tez çalışması aşamasında tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Sait TOPRAK'la birlikte kaynaklarını derleyip topladığımız ancak ham hâlde olduğu, tezin hacmini zorlayacağı ve zamanı aşma endişesinden ötürü teze dahil etmediğimiz Klasik Süryanî Ahlak Felsefesi'ne Giriş sadedindeki bir bölüm kısa zamanda kitaba dönüştürme ve yayınlama niyetimizden ötürü tez savunması sonrasına bırakılmıştır. Bu anlamda, Muşe Bar Kifo'nun araştırma konusu ettiğimiz bu eseri, bize Süryanî Ahlak Felsefesi ve düşüncesini bu bağlamlarıyla ele alma fikrinin zorunluluğunu hissettirmiş ve bu alanda Türkçe'de yaptığımız araştırmalar çerçevesinde hiçbir kaynağa rastlanılmamıştır. Bu alanın yine ileride tarafımızdan bir devamı niteliğinde bir doktora tezi düzeyinde bir çalışmayı da hakk ettiğini söylememde bir beis yoktur.

Buna ilave olarak tez danışmanımla birlikte bir makale formatında kaleme aldığımız ve henüz yazımı devam eden bir çalışmada; Muşe Bar Kifo'nun çalışma konusu ettiğimiz eserinin bu elyazması özelinde Estrangelo hattından Serto hattına geçişin izlerini diakritikler ve ortografik özelliklerini gördüğümüz ve Serto'nun gelişimi tarihine katkı sunacağını düşündüğümüz ve girişte kısmen değindiğimiz yakında yayınlanacak bir makale çalışmasının da bu tezin bir sonucu olduğunu burada ifade etmeliyim.

Bununla beraber, daha önce kimse tarafından çalışılmayan belki de çalışılmaya cesaret edilemeyen bu eserin gün yüzüne çıkarılıp çalışılması ve Süryanice'den ilk defa Türkçe'ye tercüme edilip bilim dünyasına kazandırılması; özellikle Süryani ahlak felsefesi ve tartışmalarına bir katkı sunmuş ve kendisinden önceki veya dönemindeki İslam kelamcılarına ile Hristiyan inancı içerisinde heretik kabul edilen bazı önde gelen şahsiyetlere hangi konularda ve ne tür eleştiriler yönelttiği ve bunları hangi açılardan eleştirdiğine dair detaylı olmasa da önemli deliller sunmakla üzerinde pek çok tartışma ve çalışmanın yapılacağı bir materyali bilim insanlarına sunmakla kendimizi mutlu addediyoruz.

BİBLİYOGRAFYA

ABUNA, Alber, *Âdabu'l-Luğati'l-Aramiyye* (ادب اللغة ، الطبعة الثانية ، دار المشرق، بيروت الاب البير ابونا، الارامية _ ܡܫܪܝܬܐ ܕܣܦܪܐ ܐܪܡܝܐ, Daru'l-Maşriq, Beyrut 1996.

ASSEMANUS, Josephus Simonius, *Bibliotheca Orientalis Clementino-Vaticana: De Scriptoribus Syris Monophysitis II*, Rome 1721.

BAKER-BRIAN, Nicholas J., *Manichaeism: An Ancient Faith Rediscovered*, T & T Clark, Londra 2011.

BAR KİFO, Muşe, *Süryanice Elyazma,* Dem. Nu: 14731, Britanya Müzesi, (10.veya 11.yy.)

BARSAVM, Efrem, *el-Luᵓluᵓ-l-Mensûr fî Târîhi'l-ᶜUlûm we'l-Âdâbi's-Suryâniyye,* (2.baskı) Bağdad 1976, (Süryanice Çev. Mor Filüksinos Yuḥanın Dolabani, ܒܪܘܠܐ ܒܕܝܪܐ ܕܥܠ ܡܪܕܘܬܐ ܡܟܬܒܢܘܬܐ ܣܘܪܝܝܬܐ ܗܘܝܬܐ Ḳamışli 1967) (Türkçe Çev. Zeki Demir, *Saçılmış İnciler Süryanilerin Yazınsal Tarihi,* Resim Ofset, İstanbul 2005).

COAKLEY, J.F., *"Mushe bar Kipho (d. 903)", (ed. S. P. Brock ve diğ.),* Gorgias Encyclopedic Dictionary of the Syriac Heritage içinde, Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2011.

DORU, M. Nesim, *Süryani Düşüncesinde Metafizik*, Divan Kitap, Ankara 2016,

DUYGU, Zafer, *Süryani Tarih Yazıcılığında Geç Antik Çağ*, Divan Kitap, Ankara 2017.

GRAFFIN, Accurante R., *Patrologia Syriaca*, ܡܠܦܢܘܬܐ ܘܐܒܗ̈ܬܐ ܣܘܪ̈ܝܝܐ Parisiis 1907.

HATCH, W.H.P., *An Album of Dated Syriac Manuscripts,* Boston 1946.

HEALEY, John F., *"The Early History of the Syriac Script: A Reassessment" Journal of Semitic Studies, XLV/1, Spring 2000'*de 55-67. Türkçesi: John F. HEALEY (çev. Mehmet Sait Toprak). *"Süryanca Elyazısının Erken Tarihi: Yeniden Bir Değerlendirme",* Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, cilt: 5, Sayı: 4 Ekim/Kasım/Aralık 2005.

KUTSAL KİTAP, *Eski ve Yeni Antlaşma,* Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul 2014.

LIEU, Judith M., *Marcion And the Making of a Heretic: God And Scripture in the Second Century,* University of Cambridge, United States of America 2015.

SAADI, Abdul M., *"Moshe Bar Kepha and the Christian Communities"*, The Harp: A review of Syriac and Oriental Ecumenical Studies 25 (2002): 161-174.

SAADI, Abdul M., *“Ninth Century Syriac Exegete and Apologist: Moshe Bar Kepha’s Commentary on Luke“*, Hugoye: Journal of Syriac Studies, Vol. 20.1, Beth Mardutho 2017, ss. 231-256.

SCHLIMME, Lorenzo, *“Die Bibelkommentare des Moses Bar Kepha”* (ed. Robert H. Fischer), A Tribute to Arthur Vööbus: Studies in Early Christian Literature and Its Environment, Primarily in the Syrian East, The Lutherian School of Theology, Chicago 1977, ss. 63-71.

TEULE, Herman G.B., *“Moses Bar Kephā”*, (ed. David Thomas, Alexander Mallett, Barbara Roggema), Christian-Muslim Relations. A Bibliographical History. Volume 2 (900-1050), BRILL, 2010, ss. 98-101.

TOPRAK, Mehmet Sait-ÇELİK Mehmet, *Süryanca Dilbilgisi (Leşono Suryoyo),* Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara 2011.

TORREY\ C.C., *A Syriac Parchment from Edessa of the Year 243 A.D.*, Zeitschrifi fur Semitistik und verwandte Gebiete, 1935, X, 33-45.

WRIGHT, W., *Catalogue of Syriac Manuscripts in The British Museum Part II, The Trustees Sold,* The British Museum, Londra 1871.

LEKSİKONLAR

AUDO, Toma, ܣܝܡܬܐ ܕܠܫܢܐ ܣܘܪܝܝܐ *(Simto d’leşono Suryoyo)*, ܒܡܛܒܥܐ ܕܐܒܗ̈ܬܐ ܕܘܡܝܢܝܩܝܐ,

ܡܘܨܠ ܐܬܘܪ - Musul 1897.

BAR BAHLULE, Hassano, *Lexicon Syriacum,* Via Bonaparte 1901.

BROCKELMANN, Carolo, *Lexicon Syriacum,* Halis Saxonum Sumptibus Max Niemeyer, 1928.

BULUT, Aziz, *Süryanice-Türkçe, Türkçe-Süryanice Sözlük*, Hengelo 1996.

CASTELLI, Edmundi, *Lexicon Syriacum,* Svmtibvs Jo Christ Dieterich, Goettingae 1788.

COSTAZ, Louis, *Dictionnaire Syriaque-Français, Syriac-English Dictionary,* Dar El-Machreq, Beyrouth 1928.

JENNINGS, William, *Lexicon To The Syriac New Testament,* At The Clarendon Press, Oxford 1926.

MANNA, Bishop J.E., *Chaldean-Arabic Dictionary*, Babel Center Publications, Beirut 1975.

MARGOLIOUTH, J.P., *Supplement to the Thesaurus Syriacus*, At The Clarendon Press, Oxford 1927.

SMITH, J.Payne, *A Compendious Syriac Dictionary*, The Clarendon Press, Oxford 1903.

SMITH, R.Payne, *Theasurus Syriacus*, Tomus I. E Typographeo Clarendoniano, Cantuariae 1879.

KAVRAMLAR DİZİNİ: TÜRKÇE KARŞILIKLARI

Kendiliğinden olma hali	ܐܘܛܘܡܛܘܣ
Sanat	ܐܘܡܢܘܬܐ
Cevher, esas (οὐσία/*ousia*)	ܐܘܣܝܐ
Rastlantı	ܐܘܪܥܐ
Mevcudiyet	ܐܝܬܝܘܬܐ
Tanrı, Allah	ܐܠܗܐ
Zaruri / Mecburi / Zorunlu /	ܐܢܢܩܐ
Zaruri	ܐܢܢܩܝܬܐ
Yanılgı	ܒܕܝܐ
İnayet	ܒܛܝܠܘܬܐ
Hür irademiz	ܒܨܒܝܢ ܚܐܪܘܬܢ
Yaratmak	ܒܪܐ
Yaratıcı	ܒܪܘܝܐ
İhtiyar Etme/Seçme	ܓܒܝܬܐ
Rastlantı	ܓܕܫܐ
Kabahat	ܓܘܢܐ
Aşikar	ܓܠܝܐ
Açık bir şekilde	ܓܠܝܐܝܬ
Sevk etmek, yönlendirmek	ܕܰܒܰܪ
Nihayetsiz kolaylıklar	ܕܠܚܬܠܬܐ ܠܐ ܡܣܬܝܟܢܝܬܐ
Var olmaklık	ܗܘܝܐ
Akıl	ܗܘܢܐ
Zaman	ܙܒܢܐ
His	ܙܘܥܐ
Unsur	ܙܢ̈ܐ
Özgürlük	ܚܐܪܘܬܐ
Engellemek	ܟܠܐ: ܟܰܠܺܐ
Teşvik	ܚܘܦܛܐ
İnsansal Hayatlar	ܚܝ̈ܐ ܐܢܫܝ̈ܐ
Potansiyel bir güç	ܚܝܠܐ ܡܬܚܝܠܢܐ
Bilgelik	ܚܟܡܬܐ
Baht, Kader	ܚܠܩܐ
Pasif, faaliyetsiz, ıstırap çeken	ܚܫܘܫܐ
Bilgi, irade	ܝܕܥܬܐ
Öğreti	ܝܕ̈ܥܬܐ
Adet, gelenek	ܥܝܕܐ

İtina, özen, ihtimam	ܝܨܝܦܘܬܐ
Töz, varlık, mevcudiyet, temel, cevher	ܝܳܬܐ
Tartı	ܟܝܠܐ
Tabiat	ܟܝܳܢܐ
Akıl sahibi tabiat	ܟܝܢܐ ܡܠܝܠܐ
Yasak, tabu	ܟܠܝܐ
İtidalli Olma	ܟܐܢ:ܢܟܐܢ
Muhal	ܠܐ ܡܫܟܚܢܬܐ
Mizac / Huy / Karakter	ܡܘܙܓܐ
Kusur / Ayıp	ܡܘܡܐ
Yararlı-lık	ܡܘܬܪܐ
Düşünce, fikir	ܡܚܫܒܬܐ
Fazilet, iyilik, mükemmellik	ܡܝܬܪܘܬܐ
Erdemler	ܡܝܬܪ̈ܘܬܐ
Uygunluk, mutabakat, uyma, intibak	ܡܠܝܡܘܬܐ
Akıl, mantık	ܡܠܝܠܐ
Akıl, mantık	ܡܠܝܠܘܬܐ
Öğüt	ܡܶܠܟܐ
Kelime	ܡܠܬܐ
Sınır	ܡܣܬܟܐ
Sınırlı	ܡܣܬܝܟ: ܡܣܬܝܟܐ
Sınırlılık, kısıtlama	ܡܣܬܝܟܘܬܐ
Etki Etmek, sevk etmek	ܡܙܝܥ
Faal Etki/Amel	ܡܙܝܥܢܘܬܐ
Yardım Etmek	ܡܥܕܪ
Ortaya Çıkma	ܡܦܩܐ
Çıkış	ܡܦܩܢܐ
İsteklilik	ܡܨܛܒܝܢܘܬܐ
Benliksel Nefsaniyetler	ܡܙܗܪܢܝܬ ܢܦܫ̈ܢܝܬܐ
İkaz,	ܡܙܗܪܢܘܬܐ
Ölçü	ܡܫܘܚܬܐ
Ölçülendirilmiş	ܡܫܚ: ܡܫܝܚ
Yapmaya güç yetirebilme	ܡܫܟܚ
Yöneltilen öz irade	ܡܫܠܛܢܐ ܟܝܢܐ
Yönelen İrade / Yöneltilen İrade	ܡܫܠܛܢܐ ܨܒܝܢܐ
İdrak Edilebilir	ܡܬܕܪܟ:ܡܕܪܟܢܐ
Takdir edilmiş	ܡܬܚܡ: ܡܬܚܡܐ: ܡܬܚܡܐܝܬ
İtaat, söz dinleme	ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ

Mümkin	ܡܬܡܨܝܢܬܐ
İkna olma	ܡܬܦܝܣܐ
Mikyas	ܡܬܩܠܐ
Cezalandırmak	ܦܪܰܥ
Titreme, rahatsızlık, deprem	ܢܘܕܐ
Nötr	ܕܠܐ ܦܢܝܬܐ
Yasa	ܢܡܘܣܐ
Nefis	ܢܦܫܐ
Arınmak	ܢܩܝ, ܢܩܦܝ
Fiil/Amel	ܣܘܥܪܢܐ
Son Bulma (intiha / nihayet bulma)	ܣܟܐ
Günah, suç	ܣܟܠܘܬܐ
Faaliyet	ܣܥܘܪܘܬܐ
Yapmak, işlemek	ܣܥܪ
Hareket Etmek	ܙܳܥ
Eylem	ܥܒܕܐ
Fail	ܥܒܘܕܐ
Yaratılmış	ܥܒܝܕܐ
Mesuliyet, itham	ܥܕܠܬܐ
Menetme, önleme	ܥܘܟܐ
Engel	ܥܘܟܪܐ
Zulüm ve fesatlık	ܥܘܠܐ ܘܣܟܠܐ
Sebep	ܥܠܬܐ
Mecbur kilma / zorlama	ܥܨܐ
Tesadüf, rastlantı	ܦܓܥܐ
Beden	ܦܓܪܐ
İntikam, ceza, karşılık, mükafat	ܦܘܪܥܢܐ
Mükafat veren kimse, ödeme yapan, ödül veren	ܦܪܘܥܐ
Müddet, süre, vade	ܦܪܘܬܣܡܝܐ
Arzu Etmek, irade etmek	ܨܒܐ
İstek / iştiha / (Meşi’et) / irade / rıza	ܨܒܝܢܐ
Birliktelik	ܩܥܐ
Kılınmış olmak, kaza	ܩܕܝܐ
Yaratılış özelliği / cibiliyet	ܩܕܡܘܬ ܥܒܝܕܘܬܐ
İrade öncesi, bir şeyi yapma iradesi devreye girmeden	ܩܕܡܘܬ ܥܒܕܬܐ
Cebren / İkrah / Zorla Yaptırma / İcbar Etme	ܩܛܝܪܐ
Uknum, πρόσωπ-*prosopa*, ὑπόστασις-*hypostasis*	ܩܢܘܡܐ
Edinim(ler)	ܩܢܝܢܬܐ: ܩܢܝܬܐ

Ecel/Kötü Haber/Talihsizlik/Kötü Baht	ܓܕܐ
An, saniye	ܙܒܢܐ: ܙܒܢ ܩܠܝܠܐ
Kınama, suçlama	ܙܚܝܐ
Zayıflatmak, gevşetmek	ܪܲܦܠ
Tesadüf, tesadüfen / Sehven	ܓܕܫܐ
Vaat, söz	ܫܘܕܝܐ
Yetki, güç, kudret	ܫܘܠܛܢܐ
İntikal	ܫܘܢܝܐ
Hakaret, rezalet, çirkinlik	ܫܟܝܪܘܬܐ
Kötülükler	ܫܟܝ̈ܪܬܐ
İrade	ܫܠܝܛܘܬ ܢܦܫܐ
Öz irade / Arzu	ܫܠܝܛܘܬ ܨܒܝܢܐ
İşkence etmek, acıtmak	ܫܢܩ
İfrata Kaçma	ܫܲܪ̈ܝܚ:ܢܫܬܪܝܚ
Beslenme	ܬܘܪܣܝܐ
Sınır	ܬܚܘܡܐ
Şekillendirmek, oluşturmak, nihai olmak, belirlemek	ܬܲܚܶܡ
Cins/örnek, çeşit, tür	ܬܦܢܐ
Urişlem	ܐܘܪܫܠܡ
Eyub	ܐܝܘܒ
Afrem	ܐܦܪܝܡ
Baseliyos	ܒܣܝܠܝܘܣ
Davut	ܕܘܝܕ
Paganlar	ܚܢܦܐ
Titus	ܛܝܛܘܣ
İhuanis	ܝܘܐܢܝܣ
Mani	ܡܐܢܝ
Müslümanlar	ܡܫܠܡܢܐ
Rab	ܡܪܝܐ
Markiyon	ܡܪܩܝܘܢ
Şeytan	ܣܛܢܐ
Soferler	ܣܦܪ̈ܐ
Kufrinos	ܩܘܦܪܝܢܘܣ

KAVRAMLAR DİZİNİ: YAZMADAKİ YERLERİ

ܐܘܛܘܡܛܘܣ	31a[14]
ܐܘܣܝܘܬܐ	31a[15] 35a[18]
ܐܘܣܝܐ	31a[3] 39a[21] 39b[2] 39b[6] 40a[12] 43a[22]
ܐܘܪܚܐ	31a[7]
ܐܝܬܘܬܐ	24b[14,16,19,20]
ܐܠܗܐ	21b[3,7,17,18,22,24] 22a[20] 22b[7,14] 23a[3,4,6,7,8,11,12] 23b[8,11] 24a[6] 24b[3,4,12] 25a[15] 25b[7,23] 26a[9,20,21] 26b[4,7,9,15,20] 27a[6,19,22] 27b[8,10,11,20] 29a[9,8,24] 29b[10,11] 30b[16] 31a[1,3,18] 32a[9,11,13,21,22] 32b[1,2,4,5,15] 33a[13,15,17,20,21] 33b[10,14,15,20] 34a[10,16,18,21] 34b[2,12,16] 35b[10] 36a[20] 36b[1,6,9,12,20] 37a[4,9] 37b[7,9,10,15,19,22] 38a[1,4,6,8,16,21] 38b[3,6,7,11,12,16] 39a[8,11,17,22] 39b[1] 40b[2,6] 41a[8,11,21] 41b[2,5,7,8] 42a[2,22] 42b[1,2,3,7] 43a[2,15,19] 43b[14]
ܐܢܫܐ	21b[4,7,10,20] 22b[2,8,13,22] 24b[11,14,15] 26a[4] 27a[2] 29b[6,10,11] 31a[3,5,6,19] 32b[18] 35a[18] 37a[16] 40b[7]
ܐܢܫܘܬܐ	22a[16,17]
ܒܕܐ	29b[10,13,14]
ܒܣܝܡܘܬܐ	25a[19] 26b[8] 27b[19] 29a[11,24] 31a[3] 35a[1] 35b[1,13,16] 36a[21] 37a[12,15,16,20,21] 38a[15] 42a[4,6] 43a[16] 43b[4]
ܒܪܢܫ ܚܐܪܘܬ	21b[8]
ܒܪܐ	25a[20,23] 26b[9] 34a[16,17,18] 39a[22] 39b[1]
ܒܪܘܝܐ	24a[8] 30a[5] 37a[4,5,9]
ܓܫܡܐ	35a[11]
ܓܢܣܐ	36b[14,15,17]
ܓܘܢܐ	42a[15] 42b[3,7,8,14] 43a[2,15]
ܓܒܐ	23a[20] 25a[21] 26b[15,19]
ܓܒܐܝܬ	24a[3] 25b[8] 27b[24] 43a[14]
ܕܟ݁ܰܪ	25b[6] 27a[16] 30a[5] 33b[14] 42a[3] 43a[16]
ܕܝܠܝܬܐ ܠܐ ܡܫܬܡܚܢܝܬܐ	31a[6,7] 31b[2]
ܗܘܝܐ	21b[10,11] 24a[19,21] 24b[17] 33a[9] 33b[6] 34b[1] 35b[6] 39a[9] 39b[8] 43a[23]
ܗܘܢܐ	25a[13] 27b[9] 33a[4] 35a[12] 39b[1]
ܙܒܢܐ	24b[4,6,9,18,19,20] 25a[2,13,15,21,22] 25b[5] 26b[10,16,22] 27b[7] 43a[1] 43b[17]
ܙܘܥܐ	27b[22] 30a[16] 39a[21]
ܙܢܝ̈ܐ	25a[8,10,12] 26b[6] 27b[17] 29a[16] 30b[10] 40b[12] 41a[20] 42b[13]
ܚܐܪܘܬܐ	21b[1,2,5,16,18,21,24] 23a[5,6,13,17,20] 29b[5,7,12,15,17,18,19,20] 30a[2,5,12,13] 30b[14,16,21] 31b[14,19] 32a[5,8,9,19,20,21] 32b[1,2,3,5,7,9,10,13,15] 34b[11,16,17,19,20] 35a[1,2,12,13] 35b[13] 36a[1,3,11,14,22] 36b[6,11,12,18,21] 38a[11,14] 43a[23] 43b[6]
ܚܒܪܐ: ܚܒܰ̈ܪ	36a[5,6]
ܚܘܫܒܐ	31b[11] 35a[7]
ܚܝ̈ܐ ܐܢܫ̈ܝܐ	24a[3,4] 25a[13] 25b[4] 27a[21]
ܚܝܠܐ ܡܕܒܪܢܐ	30a[6] 36a[1]
ܚܟܡܬܐ	26b[8] 27a[1] 42a[2] 43a[3]
ܚܠܡܐ	31a[1,5] 31b[1]
ܚܫܘܟܐ	32b[22,23]

25b[6] 26b[20] 27a[6] 39b[1] 43a[7] 43b[23]	ܚܒܠܐ
27a[4]	ܚܒ̈ܠܐ
27a[1]	ܚܘܛܠܐ
25b[1] 26b[8] 29a[19,24,25] 32b[22] 36b[6,15] 38a[15] 40a[21] 42a[5]	ܚܨܝܦܘܬܐ
24b[15] 26b[6]	ܚܽܒܐ
25a[8,10] 43b[23]	ܝܠܐ
23a[14] 24a[10] 24b[20] 26b[13] 27b[5,6] 29b[6,10,11,13,21] 30a[9] 30b[16,17,18,19,20] 31a[1,6,15] 31b[1] 32a[3,15] 32b[2,22,23] 39a[14] 40b[7,15] 41a[17]	ܝܽܠܐ
29b[21] 40b[7]	ܝܢܐ ܡܟܠܠ
36a[5,6]	ܝܟܠܐ
40b[22] 41a[1,3]	ܟܢ̊ܫ: ܢܟܢܫ
22a[19,22] 35a[19]	ܠܐ ܡܬܚܫܟܢܐ
21b[9] 31b[20]	ܡܘܬܠ
21b[14,16]	ܡܘ̈ܬܐ
27a[5,7]	ܡܘܬܪܐ
30a[11] 31b[8,10] 35a[9]	ܡܚܫܟܐ
22a[7] 35a[17] 35b[3] 41a[3]	ܡܚܟܪܘܬܐ
27a[2]	ܡܚܟܪ̈ܬܐ
35b[18]	ܡܟܝܟܘܬܐ
29b[21] 40b[7]	ܡܟܠܐ
30a[9]	ܡܟܠܘܬܐ
29a[9]	ܡܶܟܐ
25a[13,14,20] 25b[21] 26b[15,19] 27b[14,19] 29a[3,23] 30a[17] 36b[18,20] 38b[17] 41b[6,9] 42b[5]	ܡܠܟܐ
24b[21,22] 25a[9]	ܡܫܡܫܐ
25a[3,5,7,12,14] 27b[15]	ܡܫܬܟܚ: ܡܫܬܟܚܢܐ
31a[7] 31b[2]	ܡܫܬܟܚܢܘܬܐ
27a[8,12,13,18,20] 30b[3] 37a[15] 40b[19]	ܡܟܒܕ
27a[4,5] 30a[20] 30b[2,6,15] 34a[2] 39b[4,7] 40a[14]	ܡܟܒܕܢܘܬܐ
27a[8]	ܡܟܒܪ
24b[2] 25a[22] 25b[13] 27a[19]	ܡܣܩܐ
27a[4] 43b[14]	ܡܣܩܢܐ
30a[23] 30b[12,15]	ܡܨܛܚܢܘܬܐ
35a[7]	ܡܪܐܬܐ ܢܦܫܢܝܬܐ
29b[15] 31b[12] 38a[6]	ܡܪܐܝܘܬܐ
24a[11,12,22] 24b[17] 25a[8,11] 26a[19] 27b[7] 29a[17] 42b[10] 43a[6,7]	ܡܫܘܚܟܐ
25a[21] 26a[19] 27a[21]	ܡܶܫܰܚ: ܡܫܝܚ
22a[20] 22b[5,10,15,17] 27a[13,18] 29a[14] 29b[14] 31b[21] 32a[15,16] 32b[17] 35a[11] 35a[4] 37a[2] 38a[1] 39b[20] 40b[19] 41b[1]	ܡܫܝܚ
29b[20]	ܡܫܠܡܘܬ ܟܠܐ
31b[18]	ܡܫܠܡܘܬ ܪܚܡܐ

ܡܬܕܪܫܝܢ:ܡܕܪ̈ܫܐ	25a[2,3,4,5,6,7] 27b[11] 29a[5,6]
ܡܬܚܫܒ: ܡܬܚܫܒܐ: ܡܬܚܫܒܐܝܬ	24a[2,5] 24b[1,2,4,5,7,8,10,12,14,16,23] 25a[1,7,21] 25b[7,8,9] 26a[4,19] 26b[7,19,20,22] 27a[1,3,5,19,20] 27b[14,15] 31a[7] 40a[8] 43a[17,20] 43b[14]
ܡܬܛܫܝܢܘܬܐ	32a[7]
ܡܬܩܪܝܢܘܬܐ	22a[16,18] 22b[2] 35a[13]
ܡܬܦܫܩܐ	32a[7]
ܡܬܩܠܐ	25a[8,10]
ܢܓܪ	22a[5] 26a[7] 33a[20] 36a[3]
ܢܘܪܐ	27b[22]
ܢܟܠܐ ܘܡܘܬܐ	30a[7] 36a[1]
ܢܡܘܣܐ	22a[14] 22b[3,11,16,23] 23a[5] 24b[19] 31b[15] 32a[1] 34b[20,21] 35a[6] 40b[2]
ܢܦܫܐ	21b[23] 25a[19] 25b[22] 26b[15,16] 30a[14] 30b[7,8] 36b[18] 39b[18,20]
ܢܦܩ, ܢܦܩܘܢ	29b[15] 40b[22] 41a[1,3]
ܣܘܒܪܐ	25a[19] 25b[13] 34a[20] 39b[19]42b[4,9]
ܣܒܐ	24b[18,19] 25a[1]
ܣܟܠܘܬܐ	32a[10,11] 33b[1,7] 39a[14]
ܣܟܘܪܘܬܐ	30b[2] 31a[17,19] 31a[3,6,8,9,10] 35a[,12] 35b[2,5,6,11] 37a11
ܣܒܪ	22a[5,8,9] 23a[3] 29b[21] 30b[6] 33b[5] 34a[17,21] 35a[4] 35b[4] 37a[14] 40a[19] 43b[16]
ܣܦܩ	24b[9]
ܥܒܪܐ	31b[1]
ܥܕܘܪܐ	25a[23] 32a[10]
ܥܒܝܕܐ	24b[18]
ܥܝܠܐ	32a[12] 33a[6] 34a[9]
ܥܘܒܐ	36a[8]
ܥܘܬܪܐ	36a[7]
ܥܘܠܐ ܘܣܟܠܐ	22a[13]
ܥܠܬܐ	21b[2,23] 31a[17,18] 31b[5] 37a[15] 39a[5] 39b[20] 40a[3,5,6,10] 40b[6] 41a[8,21] 41b[2]
ܥܡ	22a[9] 33b[5]
ܦܓܕܐ	31a[14] 31b[3]
ܦܓܪܐ	21b[14] 25a[19] 26b[16] 30a[23] 30b[8] 39a[18] 39b[18,20]
ܦܘܪܩܢܐ	34a[15] 34b[8]
ܦܪܘܩܐ	32a[2]
ܦܪܨܘܦܐ	24a[4] 27b[14]
ܨܒܐ	24a[14] 26a[23] 26b[1] 30a[8] 30b[12] 32a[17] 34b[17]
ܨܒܝܢܐ	21b[23] 27b[2] 29b[19] 30a[11,12,13,16,17,18,21] 30b[3,6,7,9,12,13,17,18,20] 31b[18] 32a[4,14] 33a[5,14] 36a[20] 37a[7,8] 37b[19] 38a[5,10,12,14,16] 39b[4,5,8] 40a[2,4,17]
ܩܪܒܐ	25a[19]
ܩܢܐ	32b[18]
ܩܢܘܡܐ ܟܝܢܝܐ	40b[16,17,18,20]
ܩܢܘܡܐ ܟܝܢܐ	31a[8] 35a[3,5,6,11] 41a[5,6]

ܦܛܪܐ	21b[7,20] 22a[5] 26a[5,7] 27a[16] 29b[13] 30a[15] 31a[1] 33b[10,11,14] 34b[6,9] 36a[9] 43b[7]
ܦܣܘܩܐ	25b[12] 32a[12] 43b[8]
ܦܣܝܩܘܬܐ: ܦܣܩܘܬܐ	40b[17] 41a[1,3,4,7,8,9,11] 41a[12,14,16]
ܦܓܐ	23b[8,11,13,14] 29a[20] 42a[5,6] 42a[23] 42b[3,5,7,8,14,15,19,21] 43a[2,4,7,10,14,17,18] 43b[9,12]
ܪܘܡܐ: ܪܘܡ ܩܠܐ	43a[4]
ܪܗܛܐ	32a[13]
ܪ̈ܡܠܠ	36a[10] 36b[20]
ܫܩܐ	25a[18,22] 25b[7,13] 26b[9,13,14,18,19] 36b[14,15,17] 42a[3] 43a[15]
ܫܘܕܝܐ	10b[22]
ܫܘܠܛܢܐ	21b[2] 30a[4] 31b[16]
ܫܘܢܝܐ	42b[14]
ܫܦܝܪܘܬܐ	26a[22] 27a[15] 34a[9,22]
ܫܦ̈ܝܪܬܐ	27a[7] 31a[19] 34a[21] 34b[10]
ܫܠܡܘܬܐ ܒܟܠܐ	21b[11,19,21] 30a[2,6] 31b[6,11] 35a[20] 39a[22] 40b[7] 43a[23]
ܫܠܡܘܬܐ ܕܟܝܢܐ	21b[23] 36a[20] 38a[3]
ܫܠܡ	33b[12]
ܫܪ̈ܝܚ: ܢܫܠܘܚ	40b[22] 41a[1,3]
ܬܘܪܓܡܐ	27a[23]
ܬܫܘܩܐ	25b[14] 27a[4] 26a[21,23] 27b[4]
ܬܡܢ	25b[15,16] 26b[3] 42a[5] 42b[1,4] 43a[7] 43b[9] 22b[16] 23b[8] 24b[16,17]
ܬܩܢܐ	25b[19]

ܐܘܪܫܠܡ	23b[17,18] 37b[20] 39a[13] 40b[2,3]
ܐܡܘܢ	35b[8]
ܐܦܪܝܡ	43a[9] 43b[21]
ܒܣܝܠܝܘܣ	41b[1]
ܕܘܝܕ	23b[17] 29a[7] 38a[5] 43a[5]
ܚܢܢܐ	30b[21]
ܠܘܩܘܣ	41b[1]
ܡܩܘܢܝܣ	37b[2] 41b[1]
ܡܐܢܝ	31b[19] 37a[6] 41b[4]
ܡܘܟܬܐ	32b[14]
ܡܪܝܐ	24a[14] 29a[5] 37b[2,3] 38a[7] 39a[12,13]
ܡܪܩܝܘܢ	31b[19] 37a[7]
ܣܛܢܐ	32a[12] 34a[14] 36a[18,22] 36b[1]
ܣܦ̈ܪܐ	29b[8]
ܣܘܦܪܢܝܘܣ	25b[10]